

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์สหกรณ์)
ปริญญา

.....
เศรษฐศาสตร์สหกรณ์

.....
สหกรณ์

.....
สาขา

.....
ภาควิชา

เรื่อง การศึกษาสภาพเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตกับการใช้บริการของสมาชิกต่อสหกรณ์ :
กรณีศึกษา สหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด

A Study of Economic and Life Quality and Cooperative Service of Members :
A Case Study of Muaklek Dairy Cooperative Limited

นามผู้วิจัย นางสาวสุชนา ควระงับ

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(..... อาจารย์ปรีชา สิทธิกรณ์ไกร, Ph.D.)

หัวหน้าภาควิชา

(..... ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณรงค์ กุ้เจริญประสิทธิ์, D.B.A.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

.....
(..... รองศาสตราจารย์กัญญา ชีระกุล, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ **เดือน** **พ.ศ.**

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาสภาพเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตกับการใช้บริการของสมาชิกต่อสหกรณ์ :
กรณีศึกษาสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด

A Study of Economic and Life Quality and Cooperative Service of Members : A Case
Study of Muaklek Dairy Cooperative Limited

โดย

นางสาวสุชนา ควระระงับ

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์สหกรณ์)

พ.ศ. 2558

ศุขญา ควรระงับ 2558: การศึกษาสภาพเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตกับการใช้บริการของสมาชิกต่อ
สหกรณ์ : กรณีศึกษา สหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด ปริญญาศิลปศาสตร มหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์
สหกรณ์) สาขาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์ ภาควิชาสหกรณ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: อาจารย์
ปรีชา สิทธิกรณไกร, Ph.D. 198 หน้า

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด
จังหวัดสระบุรี การใช้บริการทางเศรษฐกิจและสังคมของสหกรณ์ เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์
และเปรียบเทียบความแตกต่างในคุณภาพชีวิตระหว่างสมาชิกสหกรณ์ที่ให้บริการและไม่ให้บริการทางเศรษฐกิจ
และทางสังคม กลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด จำนวน 247 คน เครื่องมือที่ใช้ในการ
เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูป มีสถิติที่เกี่ยวข้อง คือ ค่าร้อยละ
ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบ t -test และ F -test โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นไม่น้อย
กว่าร้อยละ 95

สภาพเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์ สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่มีฟาร์มโคนมขนาดกลาง คิดเป็นร้อยละ
67.21 มีขนาดพื้นที่ในการเลี้ยงโคนมทั้งหมดเฉลี่ยจำนวน 10.93 ไร่ มีรายได้รายเดือนเฉลี่ยจากอาชีพเลี้ยงโคนม
จำนวน 202,227.22 บาท มีค่าใช้จ่ายรายเดือนเฉลี่ยจากการเลี้ยงโคนมจำนวน 87,955.97 บาท และมีรายได้สุทธิ
รายเดือนเฉลี่ยจากการเลี้ยงโคนมเฉลี่ยจำนวน 127,417.47 บาท การใช้บริการในด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ การได้
กู้ยืมเงินจากสหกรณ์ในระหว่างปี สมาชิกได้ขายน้ำนมดิบให้แก่สหกรณ์ สมาชิกสหกรณ์ซื้อจากผลิตภัณฑ์จาก
สหกรณ์เป็นเงินเชื่อทั้งหมด และสมาชิกส่วนมากได้เข้าร่วมบริการด้านสัตวแพทย์ – ผสมเทียม สำหรับการใ้
บริการในด้านสังคม พบว่า สมาชิกได้เข้าร่วมอบรมกับสหกรณ์ด้านการเก็บรักษาคุณภาพและการเก็บรักษา
ผลผลิตกับสหกรณ์ทุกครั้ง คุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด คุณภาพชีวิตทั้ง 7 ด้าน ซึ่ง
ประกอบด้วย ด้านความมั่นคงเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านครอบครัว ด้านสุขอนามัย ด้านความสงบสุขทางจิตใจที่
สัมผัสได้จากจิตใจที่สงบเยือกเย็น ด้านการศึกษา และด้านความพึงพอใจในชีวิต คุณภาพชีวิตโดยรวมของ
สมาชิก พบว่า มีคุณภาพชีวิตในระดับดี การใช้เงินกู้ยืมจากสหกรณ์ การขายน้ำนมดิบให้แก่สหกรณ์ การซื้อ
ผลิตภัณฑ์จากสหกรณ์ และการใช้บริการด้านการอบรมให้ความรู้จากสหกรณ์ มีผลต่อคุณภาพชีวิตสมาชิก
สหกรณ์ สำหรับการให้บริการด้านสัตวแพทย์ ปริมาณเงินฝากกับสหกรณ์ ปริมาณทุนเรือนหุ้น การใช้บริการ
ด้านประกันชีวิต และการใช้บริการด้านการสงเคราะห์ศพ ไม่มีผลต่อคุณภาพชีวิตสมาชิกสหกรณ์

ลายมือชื่อนิติ

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

Suchaya Khuanrangub 2015: A Study of Economic and Life Quality and Cooperative Service of Members : A Case Study of Muaklek Dairy Cooperative Limited. Master of Arts (Cooperative Economics), Major Field: Cooperative Economics, Department of Cooperatives. Thesis Advisor: Mr. Preecha Sitdhikornkrai, Ph.D. 198 pages.

The objectives of this research were to study the economic situation of members of the Muaklek Dairy Cooperative Limited (MDCL). along with their quality of life, and the extent to which they make use of the social and economic services which are provided by the cooperative. Additionally, a comparison was made between the quality of life of members utilized the economic and social services which were available to them, and those who chose not to do so. The investigation was based on data which was collected from a samples of 247 members of the MDCL using questionnaires. The information was analyzed by employment of statistical application programs with related statistics : percentage, average, standard deviation, t-test, and F-test with a confidence level of not less than 95 percent.

Regarding the economic situations of cooperative members, it was found that the majority of them possessed farms of a medium scale. The average size of the land which they held was 10.93 rais. Their average income was 202,227.22 baht per month, and their average expenditure was 87,955.97 baht per month, meaning an net average income per member of 127,417.47 baht per month. In terms of the economic services which are offered by the cooperative, it was discovered that members were taking out loans with the organization, selling raw milk to it, and buying goods from the cooperative store on credit. Most of the members also drew on the veterinary services which are offered by the MDCL. With regard to the social services which are supplied by the cooperative, it was demonstrated that members were attending training sessions on the preservation of raw milk. The quality of life of members was at a high level. It was composed of 7 components : economic stability, social situation, family relationships, health, peace of mind - calmness, education and satisfaction in life. Members' decisions on : using the loan services offered by the cooperative, selling raw milk to the organization and attendance the training sessions were related to their quality of life. Whether or not they availed themselves of the cooperative's veterinary service, deposit amount in cooperative, capital stock amount in cooperative, insurance service, and funerary service were not related to their quality of life.

Student's signature

Thesis Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาของ ดร. ปรีชา สิทธิกรณไกร ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์และเวลาอันมีค่าที่ให้คำแนะนำและคำปรึกษาที่มีประโยชน์ต่อการศึกษาอีกทั้งให้ความช่วยเหลือ เสนอแนะและแก้ไขข้อบกพร่องของการค้นคว้าวิทยานิพนธ์เล่มนี้ลุ่่วงไปด้วยดี ซึ่งผู้เขียนขอขอบคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

พร้อมกันนี้ขอขอบคุณอาจารย์คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่ให้ความรู้ทางด้านเศรษฐศาสตร์สหกรณ์ตลอดช่วงระยะเวลาการศึกษาที่ผ่านมา ขอขอบคุณข้าราชการเจ้าหน้าที่ตลอดจนบรรณารักษ์ห้องสมุดของมหาวิทยาลัย ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ จังหวัดสระบุรี และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่สหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด จังหวัดสระบุรีที่ให้คำแนะนำช่วยเหลือประสานงานด้านต่าง ๆ เป็นอย่างดีตลอดช่วงเวลาที่ทำการศึกษา

สุดท้ายนี้หากการค้นคว้าวิทยานิพนธ์เล่มฉบับนี้จะเป็นประโยชน์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนสนใจข้อมูล ผู้เขียนขอมอบความดีงามให้แก่ คุณพ่อ คุณแม่ ครอบครัว และเพื่อน ๆ ผู้ที่ให้การดูแลและเป็นกำลังใจที่สำคัญยิ่งการศึกษาจนทุกวันนี้ หากมีข้อผิดพลาดหรือส่วนใดที่บกพร่อง ผู้เขียนขอน้อมรับไว้เพียงผู้เดียว

สุชนา ควระระจับ

มกราคม 2558

สารบัญ

หน้า

สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(11)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ขอบเขตการศึกษา	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
นิยามศัพท์	5
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	6
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	7
แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต	8
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสหกรณ์	34
แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์	42
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	44
กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา	52
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	54
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	54
การวิเคราะห์ข้อมูล	56
บทที่ 4 ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์	58
ส่วนที่ 1 ข้อมูลสภาพเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์ของ สมาชิกสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด	58
ส่วนที่ 2 วิเคราะห์การใช้บริการของสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์	120

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ส่วนที่ 3 วิเคราะห์ระดับความเห็นเรื่องคุณภาพชีวิตของ สมาชิกสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด	152
ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นในการบริหารงานสหกรณ์	166
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	173
สรุปผลการวิจัย	173
ข้อเสนอแนะ	180
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	182
ภาคผนวก	187
ประวัติการศึกษาและการทำงาน	198

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	องค์ประกอบของคุณภาพชีวิตระดับบุคคล	10
2	ดัชนีชี้วัดความอยู่ดีมีสุข	24
3	องค์ประกอบและตัวชี้วัดของแต่ละแนวคิด	27
4	องค์ประกอบและตัวชี้วัดของกระบวนการพัฒนาตัวชี้วัด ความสุขประชาชนชาวไทย	32
5	ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของสมาชิกสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด	60
6	จำนวนแม่โคที่เลี้ยงของสมาชิกสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด	63
7	ขนาดพื้นที่ที่ใช้ในการเลี้ยงโคนมจำแนกตามขนาดฟาร์ม	65
8	รายได้การเลี้ยงโคนมจำแนกตามขนาดฟาร์ม	67
9	ค่าใช้จ่ายการเลี้ยงโคนมจำแนกตามขนาดฟาร์ม	69
10	รายได้สุทธิรายเดือนอาชีพการเลี้ยงโคนมจำแนกตามขนาดฟาร์ม	71
11	การปลูกหญ้าสำหรับเลี้ยงโคนมจำแนกตามขนาดฟาร์ม	72
12	ขนาดพื้นที่ที่ใช้ในการปลูกหญ้าสำหรับเลี้ยงโคนม จำแนกตามขนาดฟาร์ม	73

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
13	มูลค่ารายเดือนการปลูกหญ้าสำหรับเลี้ยงโคนม จำแนกตามขนาดฟาร์ม	74
14	ค่าใช้จ่ายรายเดือนการปลูกหญ้าสำหรับเลี้ยงโคนม จำแนกตามขนาดฟาร์ม	77
15	มูลค่าสุทธิรายเดือนการปลูกหญ้าสำหรับเลี้ยงโคนม จำแนกตามขนาดฟาร์ม	78
16	การขายมูลวัวจำแนกตามขนาดฟาร์ม	79
17	รายได้สุทธิรายปีการขายมูลวัวจำแนกตามขนาดฟาร์ม	80
18	การขายลูกวัวเพศผู้จำแนกตามขนาดฟาร์ม	82
19	รายได้การขายลูกวัวเพศผู้จำแนกตามขนาดฟาร์ม	83
20	ปริมาณอาหารหยาบรายเดือนจำแนกตามขนาดฟาร์ม	84
21	ค่าใช้จ่ายปริมาณอาหารหยาบจำแนกตามขนาดฟาร์ม	86
22	ปริมาณอาหารข้นรายเดือนจำแนกตามขนาดฟาร์ม	88
23	ค่าใช้จ่ายปริมาณอาหารข้นรายเดือนจำแนกตามขนาดฟาร์ม	90

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
24	ปริมาณน้ำยาตรวจสอบคุณภาพน้ำนมต่อเดือน จำแนกตามขนาดฟาร์ม	92
25	ค่าใช้จ่ายปริมาณน้ำยาตรวจสอบคุณภาพน้ำนม จำแนกตามขนาดฟาร์ม	94
26	สารทำความสะอาดเครื่องมือและอุปกรณ์รีดนม จำแนกตามขนาดฟาร์ม	96
27	ค่าใช้จ่ายสารทำความสะอาดเครื่องมือและอุปกรณ์รีดนม จำแนกตามขนาดฟาร์ม	97
28	ปริมาณน้ำยามาเชื้อเต้านมต่อเดือนจำแนกตามขนาดฟาร์ม	98
29	ค่าใช้จ่ายปริมาณน้ำยามาเชื้อเต้านมต่อเดือนจำแนกตามขนาดฟาร์ม	99
30	การจ้างแรงงาน / ลูกจ้างจำแนกตามขนาดฟาร์ม	100
31	ค่าใช้จ่ายการจ้างแรงงาน / ลูกจ้างจำแนกตามขนาดฟาร์ม	101
32	การทำการเกษตรจำแนกตามขนาดฟาร์ม	103
33	ขนาดพื้นที่ที่ใช้ในการทำการเกษตรจำแนกตามขนาดฟาร์ม	104

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
34	รายได้รายปีการทำการเกษตรจำแนกตามขนาดฟาร์ม	105
35	ค่าใช้จ่ายรายปีการทำการเกษตรจำแนกตามขนาดฟาร์ม	108
36	รายได้สุทธิรายปีการทำการเกษตรจำแนกตามขนาดฟาร์ม	109
37	ค่าใช้จ่ายด้านการอุปโภคบริโภคในครัวเรือนจำแนกตามขนาดฟาร์ม	110
38	ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาของบุตรจำแนกตามขนาดฟาร์ม	113
39	ค่าใช้จ่ายด้านการผ่อนชำระสินค้าต่าง ๆ จำแนกตามขนาดฟาร์ม	114
40	ค่าใช้จ่ายการผ่อนชำระบ้านหรือรถยนต์จำแนกตามขนาดฟาร์ม	115
41	ค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการสูบบุหรี่จำแนกตามขนาดฟาร์ม	117
42	ค่าใช้จ่ายด้านการดื่มสุรา เบียร์ การซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาล จำแนกตามขนาดฟาร์ม	119
43	การกู้ยืมเงินทุนจำแนกตามขนาดฟาร์ม	121
44	จำนวนเงินกู้คงเหลือจากสหกรณ์จำแนกตามขนาดฟาร์ม	122
45	จำนวนเงินกู้คงเหลือจากธนาคารจำแนกตามขนาดฟาร์ม	124

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
46	จำนวนเงินกู้คงเหลือจากสถาบันการเงินจำแนกตามขนาดฟาร์ม	125
47	วัตถุประสงค์หลักในการกู้เงิน	127
48	จำนวนทุนเรือนหุ้นจำแนกตามขนาดฟาร์ม	129
49	เงินฝากในสหกรณ์จำแนกตามขนาดฟาร์ม	130
50	จำนวนที่ดินครอบครองจำแนกตามขนาดฟาร์ม	131
51	การประเมินมูลค่าที่ดินจำแนกตามขนาดฟาร์ม	134
52	จำนวนบ้านจำแนกตามขนาดฟาร์ม	135
53	การประเมินมูลค่าบ้านจำแนกตามขนาดฟาร์ม	136
54	จำนวนรถยนต์จำแนกตามขนาดฟาร์ม	137
55	การประเมินมูลค่ารถยนต์จำแนกตามขนาดฟาร์ม	138
56	จำนวนรถจักรยานยนต์จำแนกตามขนาดฟาร์ม	140
57	การประเมินมูลค่ารถจักรยานยนต์จำแนกตามขนาดฟาร์ม	142

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
58	จำนวนรถแทรกเตอร์จำแนกตามขนาดฟาร์ม	143
59	การประเมินมูลค่ารถแทรกเตอร์จำแนกตามขนาดฟาร์ม	144
60	เหตุผลที่สมาชิกขายน้ำมันดิบให้กับสหกรณ์	145
61	ความมั่นใจในการชั่ง ตวง วัดของสหกรณ์	146
62	การจำแนกจากการซื้อผลิตภัณฑ์จากสหกรณ์	147
63	เหตุผลในการซื้อผลิตภัณฑ์กับสหกรณ์	148
64	การจำแนกตามเหตุผลในการมาใช้บริการสหกรณ์	149
65	การจำแนกตามการเข้ารับสวัสดิการจากสหกรณ์	150
66	การจำแนกตามการเข้าร่วมกิจกรรมกับสหกรณ์	151
67	คุณภาพชีวิตสมาชิกสหกรณ์ทั้ง 7 ด้าน	152
68	คุณภาพชีวิตสมาชิกสหกรณ์ด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจ	153
69	คุณภาพชีวิตสมาชิกสหกรณ์ด้านสังคม	155

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
70	คุณภาพชีวิตสมาชิกสหกรณ์ด้านครอบครัว	157
71	คุณภาพชีวิตสมาชิกสหกรณ์ด้านสุขอนามัย	159
72	คุณภาพชีวิตสมาชิกสหกรณ์ด้านความสุขทางใจที่สัมผัสได้จากจิตใจที่สงบและเยือกเย็น	161
73	คุณภาพชีวิตสมาชิกสหกรณ์ด้านการศึกษา	164
74	คุณภาพชีวิตสมาชิกสหกรณ์ด้านความพึงพอใจในชีวิตโดยรวม	165
75	ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นในการบริหารงานสหกรณ์	166
76	การใช้บริการทางเศรษฐกิจจากสหกรณ์ของสมาชิก มีผลต่อคุณภาพชีวิตสมาชิกสหกรณ์	167
77	การใช้บริการทางสังคมจากสหกรณ์ของสมาชิก มีผลต่อคุณภาพชีวิตสมาชิกสหกรณ์	170
ตารางผนวกที่		
1	จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	189
2	รายได้รายเดือนและรายได้อื่น ๆ เฉลี่ยต่อเดือน	190

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางผนวกที่		หน้า
3	รายจ่ายเกี่ยวกับการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคนม	191
4	รายจ่ายเกี่ยวกับการอุปโภคบริโภคในครัวเรือน	191
5	จำนวนเงินที่กู้ยืมจากสหกรณ์และกึ่งนอกระบบ	192
6	ระดับความเห็นเรื่องคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์	195

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ทฤษฎีความต้องการลำดับขั้น	7
2	กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษาสภาพเศรษฐกิจและ คุณภาพชีวิตกับการใช้บริการของสมาชิกต่อสหกรณ์ กรณ์ศึกษาสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด จังหวัดสระบุรี	52

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญปัญหา

การสหกรณ์เป็นเครื่องมือทางเศรษฐกิจที่ใช้ในการพัฒนาประเทศด้วยสาเหตุที่สหกรณ์มีลักษณะสำคัญ คือ มุ่งหวังในการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม และเช่นเดียวกับหลายประเทศที่ประสบความสำเร็จในด้านการพัฒนาจากการใช้ระบบสหกรณ์ ซึ่งเป็นวิธีการดำเนินการโดยประชาชนร่วมมือเพื่อช่วยเหลือตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคในการประกอบอาชีพและการครองชีพ ซึ่งไม่สามารถที่จะแก้ไขได้เพียงลำพังคนเดียว วิธีการสหกรณ์เป็นวิธีการแก้ไขเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนได้กว้างขวางทุกอาชีพ

เป้าหมายของกรมส่งเสริมสหกรณ์ ไม่ว่าจะเป็นสหกรณ์ประเภทใดหรือไม่ว่าจะมองในฐานะที่เป็นองค์กรทางด้านเศรษฐกิจหรือองค์กรทางสังคมก็ตาม อุดมการณ์หรืออุดมคติสูงสุดที่สหกรณ์พยายามดำเนินการให้บรรลุผล คือ การทำให้สมาชิกสหกรณ์มีการดำรงชีวิตอย่างอยู่ดีกินดี และมีสันติสุข โดยช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือผู้อื่น (ไพรัช ศักดิ์สันธิ, 2547)

อุดมการณ์ หลักการวิธีการสหกรณ์ และคุณค่าสหกรณ์มีค่ามากกว่า กำไรสุทธิและการจ่ายเงินปันผล เนื่องจากสหกรณ์มีเอกลักษณ์และหลักการทำงานพิเศษนั้นคือ เป็นองค์กรธุรกิจรูปแบบหนึ่ง เป็นนิติบุคคลของประชาชนที่มีทุนน้อย เป็นองค์กรอิสระที่มีพื้นฐานคุณค่าการช่วยเหลือตนเอง ความเป็นประชาธิปไตย ความเสมอภาค ความเที่ยงธรรม และความเป็นเอกภาพ สมาชิกสหกรณ์จะต้องมีความเชื่อมั่นในความสุจริต ความเปิดเผย รับผิดชอบต่อสังคม และความเอื้ออาทรต่อผู้อื่น ต้องยึดหลักการประพฤติปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จทางเศรษฐกิจและสังคมสามารถที่จะช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของสมาชิกและช่วยยกระดับชุมชนในด้านเศรษฐกิจและสังคมเปลี่ยนแปลงขึ้นในระดับหนึ่ง อันจะนำมาซึ่งความอยู่ดีกินดี ความเป็นธรรมในสังคมและความสันติสุขของมนุษย์

สหกรณ์การเกษตร คือ สหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นในหมู่ผู้มีอาชีพการเกษตร รวมกันจัดตั้งขึ้นและจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลต่อนายทะเบียนสหกรณ์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สมาชิกดำเนินการร่วมกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อแก้ไขความเดือดร้อนในการประกอบอาชีพของสมาชิกและยกฐานะความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น สหกรณ์การเกษตรดำเนินธุรกิจแบบอเนกประสงค์ เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกดำเนินการธุรกิจร่วมกัน โดยใช้หลักคุณธรรมและจริยธรรมอันดีงามตามพื้นฐานของมนุษย์ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่สมาชิกและส่วนรวม ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมตามที่กำหนดไว้ในบังคับของสหกรณ์ (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2556)

สำหรับสหกรณ์โคนมแห่งประเทศไทย จัดเป็นสหกรณ์การเกษตรรูปแบบพิเศษที่จัดขึ้นตามกลุ่มอาชีพ คือ กลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ โดยมีจุดมุ่งหมายให้สมาชิกร่วมกันดำเนินการกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนในการประกอบอาชีพ (ภมรมาศ จิตรอำพร, 2552)

สหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด ได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511 เมื่อวันที่ 15 สิงหาคม พ.ศ. 2515 โดยใช้ชื่อว่า “สหกรณ์ผู้เลี้ยงโคนมนิคมมวกเหล็ก จำกัด” มีสมาชิกจำนวน 48 คน และทุนดำเนินการประมาณ 46,000 บาท จนกระทั่งปีพ.ศ. 2526 ได้จดทะเบียนแก้ไขข้อบังคับโดยใช้ชื่อว่า “สหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด” ได้ดำเนินการและขยายธุรกิจครอบคลุมทั้งเขตพื้นที่ภาคกลาง ภาคเหนือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคตะวันออก ที่ผ่านมาสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด มีแผนพัฒนาและปรับตัวเพื่อรองรับสถานการณ์การแข่งขันในอุตสาหกรรมนมและผลิตภัณฑ์นมอย่างต่อเนื่อง (รายงานกิจการประจำปีการเงิน, 2555)

จากนั้นเมื่อปีพ.ศ. 2544 สหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด ได้ก่อสร้างโรงงานผลิตอาหารสัตว์สำเร็จรูปชนิดเม็ดและชนิดผงพร้อมแร่ธาตุเพื่อผลิตอาหารสัตว์ที่มีคุณภาพบริการแก่สมาชิกและสหกรณ์ ต่อมาได้ก่อสร้างโรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์นมพร้อมดื่มระบบพาสเจอร์ไรซ์เป็นการต่อยอดธุรกิจให้มีความแข็งแกร่งและครบวงจรธุรกิจและแก้ปัญหการแข่งขันด้านการตลาด ปัญหาน้ำนมดิบสันประกอบกับต้นทุนอาหารสัตว์ (อาหารข้น-อาหารหยาบ) ซึ่งมีราคาสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องส่งผลให้ค่าใช้จ่ายด้านการปรับปรุงคุณภาพน้ำนมดิบสูงรายได้จากเงินปันผลลดลงหรือสมาชิกบางรายมีหนี้สินค้างชำระต่อสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด อีกไม่น้อยคณะกรรมการผู้ดำเนินงานจึงเร่งหาทางออกให้กับเหล่าบรรดาสมาชิกสหกรณ์ในที่สุดคณะกรรมการจึงมีมติเอกฉันท์ขอเงินสนับสนุนจากกรมส่งเสริมสหกรณ์กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 90 ล้านบาทก่อสร้างโรงงานแปรร

รูปผลิตภัณฑ์นมพร้อมดื่มระบบยูเอชที (ชนิดกล่อง)โครงการก่อสร้างโรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์นมพร้อมดื่มระบบยูเอชที (ชนิดกล่อง)นอกจากจะเป็นการตอบโต้ของสมาชิกเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่ต้องประสบปัญหาข้างต้นแล้ว ยังเป็นการสนองตอบและสนับสนุนนโยบายของรัฐบาลในการส่งเสริมการเลี้ยงโคนมและการบริโภคนมเป็นอาหารเสริมในโครงการนมโรงเรียน (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2556)

จนถึงปัจจุบันนับได้ว่าสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด ดำเนินงานมาเป็นระยะเวลา 41 ปี สหกรณ์ได้ดำเนินธุรกิจให้บริการแก่สมาชิก 7 ธุรกิจ ได้แก่ ธุรกิจสินเชื่อ ธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย – บริการ ธุรกิจรวบรวมผลผลิต ธุรกิจส่งเสริมและเผยแพร่การเกษตรจัดบริการทางด้านสัตวแพทย์ – ผสมเทียม ธุรกิจอาหารสำเร็จรูป ธุรกิจไซโลข้าวโพดหมัก และธุรกิจแปรรูปผลิตภัณฑ์นมพร้อมดื่มระบบพาสเจอร์ไรส์ ทำให้เกษตรกรมีรายได้มั่นคง มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นไม่มีปัญหาความเดือดร้อนในเรื่องสถานที่จำหน่ายน้ำนมดิบ เนื่องจากสหกรณ์ทำหน้าที่ด้านการตลาดรองรับน้ำนมดิบจากเกษตรกรและแปรรูปจำหน่ายเอง เมื่อประกอบกับการดำเนินงานในรูปสหกรณ์ที่ผลประโยชน์ต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะตกอยู่กับสมาชิกรับได้ว่าสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด คือทางออกของการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมได้อย่างแท้จริงจะเห็นได้จากผลการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์มีความก้าวหน้าเป็นลำดับ

ผู้ศึกษาเห็นว่าระบบสหกรณ์เป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถแก้ไขปัญหาให้ประชาชนเป็นเวลามากกว่า 90 ปี และดำรงอยู่ถึงปัจจุบันจึงได้ตระหนักถึงความสำคัญของการสหกรณ์ในการแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนจังหวัดสระบุรี โดยเฉพาะสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด ในด้านเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันสามารถที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์ได้อย่างเป็นรูปธรรมจริงหรือไม่อย่างไรในมิติด้านความมั่นคงเศรษฐกิจ สังคม ครอบครัว สุขอนามัย ความสงบสุขทางใจที่สัมผัสได้จากจิตใจที่สงบเยือกเย็นการศึกษาและความพึงพอใจในชีวิต หากจะใช้สหกรณ์เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิตสมาชิกสหกรณ์ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดย่อมขึ้นอยู่กับวิธีการดำเนินงานของคณะกรรมการและการร่วมมือกันในมวลของสมาชิก เพื่อให้สหกรณ์เป็นเครื่องมือที่ดีที่สุดในการสร้างสรรค์ให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่สมาชิกสหกรณ์ จึงทำให้ผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษาสภาพเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตกับการใช้บริการของสมาชิกต่อสหกรณ์กรณีศึกษาสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด เพื่อให้สหกรณ์แก้ไขปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสมาชิกสหกรณ์ และเพื่อเป็นการดำเนินงานให้สอดคล้องกับความต้องการของสมาชิกสหกรณ์ใน

อันที่จะทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น ตลอดจนเป็นตัวชี้วัดในการบริหารงานของสหกรณ์และเป็นแนวทางการพัฒนาสหกรณ์ให้ดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์อย่างแท้จริงต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด
2. เพื่อศึกษาการใช้บริการทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกจากสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด
3. เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด
4. การเปรียบเทียบความแตกต่างในคุณภาพชีวิตระหว่างสมาชิกสหกรณ์ที่ใช้บริการและไม่ใช้บริการทางเศรษฐกิจและทางสังคมจากสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด

ขอบเขตการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้จะศึกษาสภาพเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตกับการใช้บริการของสมาชิกต่อสหกรณ์ กรณีศึกษาสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด กำหนดขอบเขตการศึกษา คือ ต้องเป็นสมาชิกสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด ประกอบอาชีพเลี้ยงโคนม เฉพาะมีพื้นที่ฟาร์มในอำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี ระยะเวลาในการศึกษา ผู้ศึกษาจะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถาม โดยจะทำการเก็บข้อมูลระหว่างเดือนมกราคม 2557—เดือนมีนาคม 2557 เป็นเวลา 3 เดือน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้ทราบถึงสภาพเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด
2. เพื่อให้ทราบถึงระดับคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด
3. เพื่อให้ทราบการใช้บริการทางเศรษฐกิจและทางสังคมของสมาชิกต่อสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด

4. เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น เพื่อจะได้นำไปเป็นแนวทางในการดำเนินงานปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของสมาชิกสหกรณ์โคนมมวกเหล็กจำกัด รวมทั้งเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวข้องให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

นิยามศัพท์

การใช้บริการทางเศรษฐกิจของสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด หมายถึง การช่วยเหลือจัดหาเงินทุนให้เกษตรกรหรือสมาชิกสหกรณ์กู้ยืมไปลงทุนประกอบอาชีพ การส่งเสริมการอบรมทรัพย์สินในหมู่สมาชิก เป็นการประหยัด และสะสมทุนเพื่อการผลิตราวต่อไป การอำนวยความสะดวกและจัดหาอุปกรณ์ในการผลิตมาจำหน่ายให้แก่สมาชิก การรวบรวมผลผลิตของสมาชิกมาจำหน่าย การแนะนำส่งเสริมช่วยสมาชิกให้ประกอบอาชีพถูกหลักวิชาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเพิ่มการผลิตและเพิ่มผลผลิต การแนะนำส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตสินค้าให้ได้คุณภาพ และมาตรฐานที่ตลาดต้องการเป็นที่เชื่อถือทั้งภายในและภายนอกประเทศ เพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตให้สูงขึ้น

การใช้บริการทางสังคมของสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด หมายถึง การจัดสรรสวัสดิการให้แก่สมาชิกสหกรณ์ อาทิเช่น สงเคราะห์เกี่ยวกับการศพของสมาชิก กองทุนสวัสดิการเงินกู้ และการเผยแพร่ความรู้แก่สมาชิกสหกรณ์

คุณภาพชีวิตสมาชิกสหกรณ์ หมายถึง ชีวิตที่มีความสุขทั้งทางร่างกายและจิตใจ อันเนื่องมาจากการได้รับการตอบสนองความต้องการในด้านต่าง ๆ อย่างเพียงพอและเหมาะสม ความสุขทางร่างกาย ได้แก่ การมีอาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย เครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ อย่างเหมาะสมกับสภาพและฐานะของตน ความสุขทางจิตใจ ได้แก่ การได้รับความรัก ความอบอุ่น การยอมรับและความมั่นคง

สมาชิกสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด หมายถึง บุคคลซึ่งมีสถานภาพที่เป็นสมาชิกสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด จังหวัดสระบุรี

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

ในการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย เพื่อศึกษาสภาพเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตกับการใช้บริการของสมาชิกต่อสหกรณ์ กรณีศึกษาสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด ผู้ศึกษาได้ตรวจเอกสาร บทความ วารสารวิชาการ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ เพื่อประกอบการวิจัย ตลอดจนมีแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาสนับสนุนการวิจัยดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
2. แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสหกรณ์
4. แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทสหกรณ์ในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์
5. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
6. กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของอับราฮัม มาสโลว์ (Maslow, 1954)

มาสโลว์มีความเชื่อพื้นฐานเกี่ยวกับความต้องการอยู่ 2 ประการ คือ ประการแรก มนุษย์เป็นสัตว์ที่มีความต้องการเกิดขึ้นเสมอ และประการที่สอง ความต้องการของมนุษย์มีลักษณะเป็นสากล ซึ่งคล้ายคลึงกับทุกวัฒนธรรม และความต้องการของมนุษย์มีลักษณะเป็นไปตามลำดับขั้น นั่นคือ ความต้องการในระดับล่างเมื่อได้รับการตอบสนองเพียงพอแล้ว บุคคลจะเลื่อนขั้นไปตอบสนองความต้องการในระดับสูงขึ้นไป (ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร, 2545)

ทฤษฎีแรงจูงใจของมาสโลว์จึงเรียกว่า ทฤษฎีความต้องการลำดับขั้น (Hierarchy of Needs) ดังภาพ

ภาพที่ 1 ทฤษฎีความต้องการลำดับขั้น (Hierarchy of Needs)

ความเชื่อพื้นฐาน 2 ประการของมาสโลว์ที่กล่าวไปแล้วนั้น ทฤษฎีของมาสโลว์มีจุดเน้นที่แรงจูงใจก็คือ การตอบสนองความต้องการ การตอบสนองความต้องการย่อมขึ้นอยู่กับระดับความจำเป็นความต้องการใดมีความจำเป็นก่อนต้องได้รับการตอบสนองก่อน เมื่อความต้องการนั้นได้รับการตอบสนองจนถึงระดับความพึงพอใจแล้วจะลดความจำเป็นลง ความต้องการชนิดอื่นจะมีความจำเป็นมากขึ้นมาแทนที่และเมื่อได้รับการตอบสนองจนเป็นที่พอใจแล้ว ความจำเป็นของความต้องการอีกชนิดหนึ่งจึงเกิดขึ้นและได้รับการตอบสนองอีกเป็นลำดับ ๆ ไป แต่บางสถานการณ์บุคคลอาจมีความจำเป็นในความต้องการขั้นต้นที่ได้รับการตอบสนองไปแล้วเพิ่มขึ้นอีก ความจำเป็นที่ต้องการได้รับการตอบสนองอาจจะกลับมาอีก กรณีดังกล่าวอาจเกิดขึ้นได้กับบุคคล ทั้งนี้

ย่อมขึ้นอยู่กับสภาพการณ์ซึ่งอาจจะเปลี่ยนไปและหรือพัฒนาการของวุฒิภาวะของบุคคล ต่อไปนี้จะกล่าวถึงความต้องการตามลำดับ 5 ชั้น ตามทฤษฎีมาสโลว์ดังนี้

1. ความต้องการทางสรีระ (Physiological needs) ได้แก่ ความต้องการเกี่ยวกับการกิน การอยู่และความสุขสบายทางกายทั้งปวง ซึ่งจัดว่าเป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ (human basic needs) ที่ทำให้มนุษย์มีชีวิตอยู่ได้

2. ความต้องการสวัสดิภาพ (Safety or security needs) ได้แก่ ความต้องการความปลอดภัย ความมั่นคงและหลักประกันการทำงาน สิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจ ความกลัวความสูญเสีย และภัยอันตรายต่าง ๆ

3. ความต้องการทางสังคม ความรักและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Social or Affiliation needs) ได้แก่ ความต้องการมีเพื่อน คนรัก พ่อ แม่ และลูก

4. ความต้องการเกียรติยศ ชื่อเสียงและความนับถือตนเอง (Esteem needs) ซึ่งความภาคภูมิใจตนเองและเป็นที่ยอมรับจากบุคคลอื่น สิ่งที่พบเห็นเป็นปกติก็คือความผิปกติของพฤติกรรมในกลุ่ม เช่น ความเห็นแก่ตัว ความแตกแยกของกลุ่ม เป็นต้น รากเหง้าของมันคือ ความคับข้องใจที่เกิดจากความต้องการทางด้านความนิยมนับถือตนเองที่ไม่ได้รับการตอบสนองนั่นเอง

5. ความต้องการพัฒนาศักยภาพตนเอง (Self-Actualization) เป็นความต้องการที่จะแสดงออกตามความสามารถของบุคคล (Person's potential) ที่บุคคลนั้นอยากจะเป็นซึ่งเป็นความต้องการขั้นสุดของบุคคลที่ไม่ต้องกังวลในเรื่องปากท้องความมั่นคงปลอดภัย ความรักและความยอมรับในตนเองหรือศักดิ์ศรีของตนเองอีกต่อไป มนุษย์จะพัฒนาศักยภาพของตนเองเพราะความอยากรู้อยากเห็นอยากสร้างสรรค์ถึงความต้องการที่จะพัฒนาศักยภาพของตนเองจนไปถึงจุดสุดยอดที่ตนเองมีอยู่อย่างแท้จริง โดยการพัฒนาดังกล่าวย่อมไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ใด ๆ และต้องคำนึงถึงศีลธรรมและมนุษยธรรมเป็นหลักด้วย

แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต

ปัจจุบันมีนักวิชาการหลายท่านให้คำจำกัดความของคำว่า “คุณภาพชีวิต” กันอย่างกว้างขวางซึ่งมักจะเป็นความหมายที่คล้ายคลึงกันสอดคล้องกันดังต่อไปนี้

Wallace (1974) ได้อธิบายความหมายของคุณภาพชีวิตไว้ว่า คุณภาพชีวิต หมายถึงองค์ประกอบทั้งหลายที่ให้ความพึงพอใจแก่บุคคลทั้งทางร่างกายและจิตใจในช่วงระยะเวลาหนึ่ง

Sharma (1975) ได้อธิบายความหมายของคุณภาพชีวิตไว้ว่า “คุณภาพชีวิตเป็นเรื่องที่ซับซ้อน” ทั้งนี้เป็นเพราะว่าคุณภาพชีวิตเป็นเรื่องของความพึงพอใจอันเกิดมาจากการได้รับการตอบสนองความต้องการทางด้านจิตใจและสังคม ทั้งในระดับจุลภาคและมหภาค และยังเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความสามารถทางสังคมในการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของสมาชิกในสังคมด้วย

Unesco (1978) ได้อธิบายความหมายของคุณภาพชีวิตไว้ว่า “คุณภาพชีวิตเป็นความรู้สึกของการอยู่อย่างพึงพอใจ” (มีความสุข ความพึงพอใจ) ต้ององค์ประกอบต่าง ๆ ของชีวิตซึ่งเป็นส่วนสำคัญมากที่สุดของบุคคล

นิพนธ์ กันธเสวี (2525) ได้อธิบายความหมายของคุณภาพชีวิตไว้ว่า คุณภาพชีวิต คือระดับของการดำรงชีวิตของมนุษย์ตามองค์ประกอบของชีวิตอันได้แก่ ทางร่างกาย อารมณ์ สังคม ความคิด และจิตใจ

ลิปพนนท์ เกตุทัต (2538) ได้อธิบายความหมายของคุณภาพชีวิตไว้ว่า คุณภาพชีวิต คือชีวิตที่มีความสุขชีวิตที่สามารถปรับตัวเองเข้ากับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และสังคมให้เข้ากับตนโดยไม่เบียดเบียนผู้อื่น หรือกล่าวสั้น ๆ คือ เรียนรู้ธรรมชาติ จนปรับตนเองและธรรมชาติให้เข้ากันได้โดยไม่เบียดเบียนกัน

กระทรวงศึกษาธิการ (2556) ได้ให้ความหมายของคุณภาพชีวิตว่า คุณภาพชีวิต หมายถึงชีวิตที่มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมและสังคมที่ตนอยู่ได้อย่างดี ในขณะที่เดียวกันก็ดำรงชีวิตที่เป็นประโยชน์ให้ตนเอง สังคม และประเทศชาติด้วย

วรารักษ์ แยมจัน (2548) ได้อธิบายความหมายของคุณภาพชีวิตไว้ว่า คุณภาพชีวิต หมายถึง การพัฒนาเพื่อยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนในชนบทให้มีความเป็นอยู่ของ

ประชาชน ให้มีความอยู่ดีกินดีโดยมุ่งให้ผู้ด้อยโอกาสได้รับปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตในด้านต่าง ๆ ให้ได้ตามเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐานเป้าหมายของการพัฒนา

คุณภาพชีวิต หมายถึง ระดับที่บุคคลรู้สึกสนุกสนานต่อความเป็นไปได้ในชีวิตของเขา พื้นที่คุณภาพชีวิตของบุคคลจะประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ (การพัฒนามาตรฐานและคู่มือการใช้มาตรฐานการส่งเสริมสวัสดิภาพและคุ้มครองพิทักษ์สิทธิเด็กเยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการและผู้สูงอายุเพื่อการขยายผลการนำไปใช้, 2556)

1. ความเป็นอยู่ (being)
2. ความเป็นเจ้าของ (belonging)
3. สิ่งที่จะมาถึง (becoming)

ตารางที่ 1 องค์ประกอบของคุณภาพชีวิตระดับบุคคล

ความเป็นอยู่ (Being)	สิ่งที่บุคคลควรได้รับ (who one is)
ความเป็นอยู่ด้านกายภาพ	- สุขภาพกาย - อนามัยส่วนบุคคล - โภชนาการ - การออกกำลังกาย - การแต่งกายและเสื้อผ้า - สภาพกายภาพทั่วไปที่ปรากฏ
ความเป็นอยู่ด้านจิตใจ	- สุขภาพจิตและการปรับตัว - การรับรู้
ความเป็นอยู่ด้านจิตวิญญาณ	- การให้คุณค่าบุคคล - การให้คุณค่ากับมาตรฐานความประพฤติ - ความเชื่อด้านจิตวิญญาณ
ความเป็นเจ้าของ (Belonging)	การติดต่อกับบุคคลที่แวดล้อม
ความเป็นเจ้าของด้านกายภาพ	- บ้าน - ที่ทำงาน/โรงเรียน - เพื่อนบ้าน

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ความเป็นเจ้าของ (Belonging)	การติดต่อกับบุคคลที่แวดล้อม
	- ชุมชน
ความเป็นเจ้าของด้านสังคม	- ความใกล้ชิดกับผู้อื่น - ครอบครัว - เพื่อน - ผู้ร่วมงาน - เพื่อนบ้านและชุมชน
ความเป็นเจ้าของด้านชุมชน	- รายได้พอเพียง - บริการสุขภาพและบริการสังคม - การจ้างงาน - การจัดการศึกษา - การจัดนันทนาการ - การจัดงานและกิจกรรมของชุมชน
การปฏิบัติที่จะเกิดขึ้น	- กิจกรรมภายในบ้าน - งานที่จ่ายค่าตอบแทน - กิจกรรมโรงเรียนหรืออาสาสมัคร - การดูแลสุขภาพหรือความต้องการทางสังคม
สิ่งที่จะมาถึง (becoming)	เป้าหมายส่วนบุคคลและความคาดหวังที่จะเกิดขึ้น
การใช้เวลาว่างที่จะเกิดขึ้น	- กิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการผ่อนคลายและลดความเครียด
ความเจริญเติบโตที่จะเกิดขึ้น	- กิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการบำรุงรักษาหรือการปรับปรุงความรู้และทักษะ - การปรับตัวเพื่อการเปลี่ยนแปลง
ที่มา: การพัฒนามาตรฐานและคู่มือการส่งเสริมสวัสดิภาพและคุ้มครองพิทักษ์สิทธิเด็ก เยาวชนผู้ด้อยโอกาส คนพิการและผู้สูงอายุ เพื่อการขยายผลการนำไปใช้ (2556)	

จากคำจำกัดความดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า คุณภาพชีวิต หมายถึง ชีวิตที่มีความสุขทั้งทางร่างกายและจิตใจ อันเนื่องมาจากการได้รับการตอบสนองความต้องการในด้านต่าง ๆ อย่างเพียงพอ และเหมาะสมความสุขทางร่างกาย ได้แก่ การมีอาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย เครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ อย่างเหมาะสมกับสภาพและฐานะของตน ความสุขทางจิตใจ ได้แก่ การได้รับความรัก ความอบอุ่น การยอมรับและความมั่นคง

ความสำคัญของคุณภาพชีวิต

ศูนย์ประสานงานการพัฒนาชนบทแห่งชาติ (2532 : 19) กล่าวถึง ความสำคัญของคุณภาพชีวิตว่า คุณภาพชีวิตที่ดีนับเป็นสิ่งสำคัญและเป็นจุดหมายปลายทางของบุคคล ชุมชนและประเทศชาติโดยส่วนรวม ประเทศใดหากประชากรในชาติโดยส่วนรวมด้อยคุณภาพ แม้ว่าประเทศนั้นจะมีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์เพียงใด ก็ไม่อาจทำให้ประเทศชาตินั้นเจริญและพัฒนาให้ทันหรือเท่าเทียมกับประเทศที่มีประชากรที่มีคุณภาพได้ คุณภาพของประชากรจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญและชี้ว่าการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศใดจะเจริญก้าวหน้ากว่าอีกประเทศ ดังเช่น ประเทศญี่ปุ่น หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 สภาพบ้านเมืองได้รับผลของสงคราม แต่ด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพของประชากรญี่ปุ่น ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา จึงทำให้ประเทศญี่ปุ่นยกฐานะเป็นประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมได้อย่างรวดเร็ว

ดังนั้น จะเห็นว่าคุณภาพชีวิตมีความสำคัญต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชนและประเทศชาติ ทุกคนจึงควรรู้จักและเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตให้ถูกต้องและช่วยกันพัฒนาปรับปรุงตนเอง ครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติและสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การมีคุณภาพที่ดีร่วมกันได้ในที่สุด

องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต

Sharma (1988 อ้างใน ปิ่นสะอาด สหาวิน , 2553: 47) ผู้เชี่ยวชาญของยูเนสโก (Unesco) กล่าวถึง องค์ประกอบของคุณภาพชีวิตไว้ 5 ประการ

1. มาตรฐานการครองชีพ (standard of living) หมายถึง มาตรฐานความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวันของประชากรเกี่ยวข้องกับรายได้ต่อบุคคล สุขภาพ การศึกษา ที่อยู่อาศัย และการสังคมสงเคราะห์ สิ่งต่าง ๆ นี้เป็นส่วนสำคัญทำให้มาตรฐานการครองชีพของมนุษย์เปลี่ยนแปลงได้

2. การเปลี่ยนแปลงของประชากร (population dynamics) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงประชากรอันเป็นผลมาจากการเกิด การตาย และการย้ายถิ่นที่อยู่อาศัย มีผลให้ประชากรเปลี่ยนแปลงไปในทางที่เพิ่มจำนวนหรือลดลง การเปลี่ยนแปลงประชากรมีผลกระทบต่อสถานการณ์หลายด้าน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนการจัดบริการสาธารณสุขปโลก ปัจจัยต่างๆ ล้วนมีผลต่อคุณภาพชีวิต

3. ระบบสังคมและวัฒนธรรม (socio-cultural factors) มนุษย์เมื่อรวมกันมากจำเป็นต้อง มีระบบ มีกฎเกณฑ์ที่เรียกว่า รูปแบบการปกครอง กฎหมาย และมีแนวปฏิบัติอันเกิดจากความเชื่อ และศรัทธาในลักษณะเดียวกัน เพื่อให้การดำรงชีวิตร่วมกันมีความสงบสุขซึ่งจะนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดี

4. กระบวนการพัฒนา (process of development) การพัฒนาเป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น โดยจะต้องกระทำอย่างต่อเนื่องกันและสัมพันธ์กับปัจจัยทางสังคม สภาพแวดล้อมและทรัพยากร ด้านคุณภาพชีวิตทั้งระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน และประเทศนั้น ประชากรแต่ละกลุ่มจะต้องมีการพัฒนาอยู่เสมอ เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายการมีคุณภาพชีวิตที่ดี

5. ทรัพยากร (resources) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ประเทศที่มีทรัพยากรธรรมชาติสมบูรณ์จะมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพจะมีผลทำให้มาตรฐานการดำรงชีวิตอยู่ในระดับสูง ประเทศใดมีสภาพตรงกันข้ามก็จะมีมาตรฐานในการดำรงชีวิตอยู่ในระดับต่ำ ดังนั้น ทรัพยากรจึงเป็นเครื่องกำหนดลักษณะประเทศที่ร่ำรวยและประเทศที่ยากจนได้

Bennett (1975 อ้างใน ปิ่นสะอาด สหาวิน , 2553: 47) ชีวิตที่มีคุณภาพ แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

1. เกี่ยวกับปัจจัยที่มีความจำเป็นในการดำรงชีวิต ได้แก่

1.1 อาหาร ที่อยู่อาศัย และเสื้อผ้า

1.2 สุขภาพร่างกายที่แข็งแรง

1.3 ความมั่นคง มีเศรษฐกิจและสังคมที่ดี

2. เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ได้แก่

2.1 มีค่านิยมที่เหมาะสมกับสังคม วัฒนธรรม การเมืองและสิ่งแวดล้อม

2.2 มีความสมดุลระหว่างความปรารถนาและความเป็นไปได้

2.3 มีจุดมุ่งหมายชีวิต

2.4 มีชีวิตที่กลมกลืนกับครอบครัว ชุมชนและสิ่งแวดล้อม

Cambell (1976 อ้างใน อุไรรัตน์ ทองคำชื่นวิวัฒน์ และ ปัญญา ชีระวิทนเลิศ, 2549: 12) กล่าวถึง องค์ประกอบของคุณภาพชีวิตไว้ 3 ประการ คือ

1. องค์ประกอบด้านกายภาพ ได้แก่ ปัจจัยทางมลภาวะ ความหนาแน่นของประชากร สภาพที่อยู่อาศัย

2. องค์ประกอบด้านสังคม ได้แก่ ปัจจัยด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย ความมั่นคงทางครอบครัว

3. องค์ประกอบทางด้านจิตวิทยา ได้แก่ ปัจจัยความพึงพอใจ ความสำเร็จ ความผิดหวัง และความคับข้องใจในชีวิต

แคมป์เบล ได้สรุปว่า มิติที่มีความสำคัญต่อชีวิตของประชากรมี 15 มิติ ได้แก่ การแต่งงาน (Marriage) ชีวิตครอบครัว (Family Life) สุขภาพ (Health) บริเวณที่อยู่อาศัยเพื่อนบ้าน (Neighborhood) ความสัมพันธ์กับผู้อื่น (Friendship) งานบ้าน (Housework) งานอาชีพ (Job) ชีวิตในอเมริกา (Life in The United state) ชุมชนหรือเมือง (City or country) ที่อยู่อาศัย (Housing) มิติที่ไม่ใช่งาน (Non – work) ประโยชน์ของการศึกษา (Amount of Education) และการออมทรัพย์ (Saving)

Ferrans and Power (1985 อ้างใน สมชัย วงษ์นาคะ, 2547: 8) ได้นำองค์ประกอบย่อยทางกาย ใจ อารมณ์ และสังคม โดยแบ่งออกเป็น 4 องค์ประกอบ คือ

1. ด้านสุขภาพและหน้าที่ (Health and Functioning) ประกอบด้วย 13 ข้อความ คือ วิธีการรักษาสุขภาพ การได้รับบริการทางสุขภาพ การพึ่งตนเองทางสุขภาพ การพึ่งตนเองทางด้านร่างกาย การผ่าตัดเปลี่ยนไต การเลิกรักษาไตอะไลซิส ชีวิตที่ยาวนาน เพศสัมพันธ์ ความรับผิดชอบต่อครอบครัว ความเป็นประโยชน์ต่อบุคคลอื่น ความเครียด กิจกรรมในเวลาว่าง การเดินทาง และการเกษียณอายุ

2. ด้านสังคมและเศรษฐกิจ (Socio economic) ประกอบด้วย 10 ข้อความ คือ เพื่อน การสนับสนุนด้านจิตใจ บ้าน เพื่อนบ้าน มาตรฐานของการมีชีวิต สภาพบ้านเมือง การทำงาน / การไม่ได้ทำงาน การศึกษา และเงินที่ไม่ต้องพึ่งผู้อื่น

3. ด้านจิตใจ (Psychological Spiritual) ประกอบด้วย 7 ข้อความ คือ ความสงบสุขของจิตใจ ความศรัทธาในศาสนา จุดมุ่งหมายในชีวิต ความสุข ความพอใจในชีวิต รูปร่างหน้าตาและตนเอง

4. ด้านครอบครัว (Family) ประกอบด้วย 4 ข้อความ คือ สุขภาพของสมาชิกในครอบครัว บุตร ความสุขในครอบครัว และคู่สมรส

ออเรน เค คอนดู (1985 อ้างใน กมลวรรณ อยู่ขวัญ, 2547: 17) ได้เสนอองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตไว้ 3 ด้าน ดังนี้

1. มาตรฐานความเป็นอยู่ด้านร่างกาย ประกอบด้วย อาหารหรือโภชนาการ สุขภาพสิ่งแวดล้อม สิ่งอำนวยความสะดวก โรงเรียน โรงพยาบาล การสุขภาพเป็นต้น

2. จิตใจหรืออารมณ์ ประกอบด้วย ความรักหรือความเป็นเพื่อน การแต่งงานหรือการมีบุตร ครอบครัว นันทนาการหรือการใช้เวลาว่าง การศึกษา ความพึงพอใจในงานและความมั่นคง สถานภาพ ความมั่นคงในวัยชรา เป็นต้น

3. ความรู้สึนึกคิด ประกอบด้วย การมีอิสระต่อความเชื่อและการปฏิบัติตามความเชื่อของตน

ชัยวัฒน์ ปัญญาพงษ์ (2527 อ้างใน ปิ่นสะอาด สหาวิน, 2553: 34) ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับองค์ประกอบของคุณภาพชีวิต ดังนี้

1. มีสุขภาพอนามัยสมบูรณ์

2. มีสุขภาพจิตดี
3. มีคุณธรรมและศีลธรรม
4. มีการศึกษาตามเกณฑ์
5. มีฐานะทางเศรษฐกิจพอสมควร
6. อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี
7. ปฏิบัติตามวัฒนธรรมประเพณีของสังคม
8. รู้จักประหยัด
9. ใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างถูกต้อง
10. สามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี
11. สามารถคาดคะเนเหตุการณ์ข้างหน้าได้
12. มีความเอื้ออารีต่อครอบครัวและญาติพี่น้อง
13. สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม สังคม เศรษฐกิจและการเมือง
14. มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ
15. มีอุดมการณ์ที่ไม่ขัดต่อสังคม
16. ไม่ก่อปัญหาให้กับสังคม

องค์การอนามัยโลก (2535 อ้างใน อุไรรัตน์ ทองคำชื่นวิวัฒน์ และ ปัญญา ชีระวิทนเลิศ, 2549: 15) ได้กำหนดองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตสำหรับบุคคลทั่วไปว่า ควรประกอบด้วย องค์ประกอบสำคัญของคุณภาพชีวิต 6 ด้าน คือ

1. ด้านร่างกาย (Physical Domain) คือ การรับรู้สภาพทางด้านร่างกายของบุคคลซึ่งมีผลต่อชีวิตประจำวัน คือ การรับรู้สภาพความสมบูรณ์แข็งแรงของร่างกายการรับรู้ถึงความรู้สึกสบายไม่มีความเจ็บป่วย การรับรู้ถึงความสามารถที่จะจัดการกับความเจ็บปวดทางด้านร่างกายได้ การรับรู้ถึงพลังกำลังในการดำรงชีวิตประจำวัน การรับรู้เรื่องการนอนหลับและการพักผ่อน รวมทั้งการรับรู้เรื่องการมีเพศสัมพันธ์ ซึ่งการรับรู้เหล่านี้มีผลต่อการดำรงชีวิตประจำวัน

2. ด้านจิตใจ (Psychological Domain) คือ การรับรู้สภาพจิตใจของตนเอง เช่น การรับรู้ความรู้สึกทางบวกที่บุคคลมีต่อตนเอง การรับรู้ความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง การรับรู้ถึงความมั่นใจในตนเอง การรับรู้ถึงความคิด ความจำ สมาธิ การตัดสินใจ และความสามารถในการเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ ของตนและการรับรู้ถึงความสามารถในการจัดการความเศร้า หรือกังวล เป็นต้น

3. ด้านระดับความอิสระของบุคคล (Level of Independence) คือ การรับรู้ถึงความอิสระที่ไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น การรับรู้ถึงความสามารถในการเคลื่อนไหวของตน การรับรู้ถึงความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของตน การรับรู้ถึงความสามารถในการทำงานในการรับรู้ว่าคุณเองไม่ต้องพึ่งพาอาศัยต่าง ๆ หรือการรักษาทางการแพทย์อื่น ๆ เป็นต้น

4. ความสัมพันธ์ทางสังคม (Social Relationship) คือ การรับรู้ถึงความสัมพันธ์ของตนเองกับบุคคลอื่น การรับรู้ถึงการได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นในสังคม รวมทั้งการรับรู้ว่าคุณได้เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่นในสังคมด้วย

5. ด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) คือ การรับรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต เช่น การรับรู้ว่าคุณมีชีวิตอยู่อย่างอิสระ ไม่ถูกกักขัง มีความปลอดภัยและความมั่นคงในชีวิต การรับรู้ว่าคุณอยู่ในสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ดี ปราศจากมลพิษต่าง ๆ การคมนาคมสะดวก มีแหล่งประโยชน์ด้านการเงิน สถานบริการทางสุขภาพและสังคมสงเคราะห์ การรับรู้ว่าคุณมีโอกาสที่จะได้รับข่าวสารหรือฝึกทักษะต่าง ๆ การรับรู้ว่าคุณได้มีกิจกรรมนันทนาการและมีกิจกรรมในเวลาว่าง เป็นต้น

6. ด้านความเชื่อส่วนบุคคล (Spirituality / Religion / Personal Belief) คือ การรับรู้เกี่ยวกับความเชื่อต่าง ๆ ของตน ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต เช่น การรับรู้ถึงความเชื่อด้านจิตวิญญาณ ศาสนา การให้ความหมายของชีวิต และความเชื่ออื่น ๆ ที่มีผลในทางที่ดีต่อการดำเนินชีวิต มีผลต่อการเอาชนะอุปสรรค เป็นต้น

ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่า องค์ประกอบของคุณภาพชีวิตจะเกี่ยวข้องกับด้านสุขภาพ ความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว เพื่อน ที่อยู่อาศัย สภาพทางเศรษฐกิจ และสภาพแวดล้อมที่คนอาศัยอยู่ เป็นต้น

แนวคิดคุณภาพชีวิตของคนไทย

ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์ ได้ให้ทัศนะคุณภาพชีวิตของคนโดยเริ่มตั้งแต่การอยู่ในครรภ์ของมารดาไปจนถึงการมีชีวิตตามความเหมาะสมกับอัตรภาพ เน้นด้านความเสมอภาคของคนที่ได้รับบริการสังคมจากรัฐ ดังนี้ชีวิตดังกล่าว ได้แก่ (การพัฒนามาตรฐานและคู่มือการส่งเสริมสวัสดิภาพ และคุ้มครองพิทักษ์สิทธิเด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการและผู้สูงอายุ เพื่อการขยายผลการนำไปใช้, 2556)

1. การได้รับโภชนาการดีมีคุณภาพประโยชน์ต่อร่างกาย
2. การได้รับบริการด้านสวัสดิการอนามัยแม่และเด็ก
3. การมีลูกไม่มากและเหมาะสมกับขนาดของครอบครัว
4. ครอบครัวมีความอบอุ่น
5. โอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน
6. ความเสมอภาคในการได้รับการคุ้มครองทางกฎหมายของรัฐ
7. โอกาสในการปะทะสังสรรค์กับภายนอกสังคม
8. ความเสมอภาคเชิงพาณิชย์กับภายนอกสังคม
9. การดำเนินชีวิตภายใต้สภาวะแวดล้อมที่ดี
10. การเรียนรู้เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว
11. การได้รับบริการด้านสวัสดิการสังคมและการประกันสังคม
12. การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน
13. การดำรงชีวิตตามความเหมาะสมกับอัตรภาพ
14. โอกาสและความเสมอภาคในด้านต่างๆ คือ
 - 14.1 ด้านปัจจัยการผลิตของบุคคล
 - 14.2 ด้านการรับรู้ข่าวสาร และการนันทนาการ

14.3 ด้านการรับบริการด้านสาธารณสุข

14.4 ด้านการรวมกลุ่มเพื่อประกอบกิจกรรมใด ๆ ที่ไม่ขัดต่อความสงบสุขและความมั่นคงของรัฐ

14.5 ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง

พระเทพเวที ได้จำแนกคุณภาพชีวิต โดยเน้นที่การใช้ชีวิตร่วมในสังคมออกเป็น 3 ระดับ คือ

1. คุณภาพชีวิตระดับพื้นฐาน คือ ระดับที่ถูกรับมิดกัตตะ มีดังนี้

1.1 สุขภาพดีมีพลานามัยและมีปัจจัยเครื่องรักษาส่งเสริมสุขภาพ

1.2 พึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจ เช่น มีอาชีพ มีความประหยัด ขยันและสุจริต มีเงินใช้และใช้เงินเป็น เป็นผู้ผลิตและบริโภคเป็น

1.3 มีอาหารที่มีคุณค่า มีกินและกินเป็น

1.4 มีที่อยู่อาศัยและที่ทำงานที่เหมาะสมไม่แออัด สะอาด สะดวกและสบาย ต่อการดำเนินชีวิตการทำงานและการเดินทาง

1.5 มีครอบครัวซึ่งมีกำลังพอบำรุงเลี้ยงได้ อยู่กันด้วยความสุข ทั้งอบอุ่นและร่มเย็น

1.6 อยู่ร่วมและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี รับผิดชอบ เอื้อเฟื้อ มีน้ำใจเกื้อการุณย์ ผูกมิตรและชวนช่วย ทำกิจที่เป็นประโยชน์

1.7 มีเวลาว่างเป็นของตนเอง และรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ในการเสนอความริเริ่มย่นบทที่ไร้โทษ ชื่นชมซาบซึ้งในสุนทรีย์และในการที่จะพัฒนาตนยิ่งขึ้นไปในด้านต่างๆ

2. คุณภาพชีวิตระดับพัฒนาการหรือระดับสัมปราชัยกัตตะ

2.1 มีการศึกษา รู้เข้าใจเท่าทันเหตุการณ์ มีประสบการณ์ที่เป็นฐานของการดำเนินชีวิตและตัดสินใจอย่างฉลาด

2.2 มีวิจารณ์ญาณ พิจารณาเหตุปัจจัย รู้จักคิด รู้จักแก้ปัญหาดำเนินชีวิตด้วยปัญญา มีกุศลวิธีที่จะแก้ไขคลาญทุกข์ได้

2.3 มีจิตใจที่พัฒนา กอปรด้วยคุณธรรมและจริยธรรม เชื่อมั่นในการทำ ความดี ประพฤติดีงาม สุจริตทั้งกาย วาจา ใจ มั่นใจในคุณค่าแห่งชีวิตของตน

2.4 สุขภาพจิตดี มีความมั่นคงทางจิตใจ มีเจตคติดีงาม จิตใจปลอดโปร่ง เบิกบาน ผ่องใส เป็นสุข มองโลกและชีวิตตามความเป็นจริง

3. คุณภาพชีวิตระดับเอื้อโอกาส หรือระดับอุภัยขัด

3.1 มีความปลอดภัยทั้งกายใจ เช่น ปราศจากโจรผู้ร้าย ละอบายมุข

3.2 อยู่ในสังคมที่มีสวัสดิการและบริการดี อำนวยสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค และไมตรีสังเคราะห์

3.3 อยู่ในสังคมที่อำนวยโอกาสในการทำงานที่ตนถนัด โอกาสในการเรียนรู้และเข้าถึงวิทยาการต่าง ๆ โอกาสในการมีส่วนร่วมในสังคม ในชุมชนและในทางการเมืองและโอกาสในการได้รับความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ

3.4 อยู่ในสังคมที่มีระเบียบมีขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมและกฎหมายที่เป็นธรรมและเอื้อต่อการพัฒนาชีวิตและสังคม

3.5 มีธรรมชาติแวดล้อมที่เกื้อกูล รื่นรมย์ สวยงาม ผืนน้ำ อากาศบริสุทธิ์ ไร้มลพิษ

ตัวชี้วัดคุณภาพชีวิต

การสร้างเครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตของผู้ศึกษาจะมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับแนวคิดและวัตถุประสงค์การวิจัยแต่ละเรื่อง

ESCAP (1990 อ้างใน อุไรรัตน์ ทองคำชื่นวิวัฒน์ และ ปัญญา ชีระวิทนเลิศ, 2549: 17) กำหนดเกณฑ์การวัดคุณภาพชีวิตไว้ 7 ด้าน แยกเป็น 28 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. ความมั่นคงปลอดภัยทางเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ การใช้จ่ายและการออม
2. สุขภาพ ได้แก่ อายุขัยเฉลี่ย การเป็นโรค การตาย โภชนาการ ภัยพิบัติหรือความหายนะ
3. ชีวิตการทำงาน ได้แก่ การว่างงาน อุบัติเหตุจากการทำงาน ความขัดแย้งทางอุตสาหกรรมสภาพการทำงาน

4. ชีวิตครอบครัว ได้แก่ เด็ก วัยรุ่น ผู้ใหญ่ ความแตกแยกในครอบครัว
5. การใช้สติปัญญา ได้แก่ การอ่านออกเขียนได้ การศึกษานอกโรงเรียน การเรียนรู้ตลอดชีวิต ชีวิตเชิงวัฒนธรรม ชีวิตด้านการใช้เหตุผล
6. ชีวิตชุมชน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในสังคม การมีส่วนร่วมทางการเมือง การร่วมอยู่ในชุมชน อัตราอาชญากรรม
7. สภาพทางกายภาพ ได้แก่ ที่อยู่อาศัย โครงสร้างพื้นฐานในการคมนาคม การติดต่อสื่อสาร และสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ

Zhan (1992 อ้างใน สมชัย วงษ์นาคะ, 2547: 12) ได้เสนอแนวทางในการประเมินคุณภาพชีวิตว่าควรประเมินทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และให้ครอบคลุมทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านความพึงพอใจในชีวิต (Life satisfaction) เป็นสิ่งที่บุคคลรับรู้ถึงสิ่งที่ครอบครองอยู่ระหว่างความปรารถนาที่ตั้งไว้และความสำเร็จที่ได้รับ ซึ่งอาจเปลี่ยนแปลงได้จากอิทธิพลของปัจจัยภายนอก ได้แก่ ภูมิหลังของแต่ละบุคคล ลักษณะเฉพาะ สิ่งแวดล้อมและภาวะสุขภาพ
2. ด้านอัตมโนทัศน์ (Self - concept) เป็นความเชื่อและความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อตนเองในช่วงเวลาหนึ่งจากการรับรู้ปฏิกิริยาและพฤติกรรมของบุคคลอื่นที่มีต่อตนเอง รวมถึงความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง และภาพลักษณ์ของตนเองด้วย
3. ด้านสุขภาพและการทำงานของร่างกาย (Health and functioning) เป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อม สุขภาพสะท้อนให้เห็นคุณภาพชีวิตได้ทั้งเชิงวัตถุวิสัยและจิตวิสัยซึ่งมิได้ประเมินทางคลินิกเท่านั้น ยังประเมินการรับรู้สภาพของบุคคล สิ่งที่เกี่ยวข้องกับภาวะสุขภาพ ความสัมพันธ์กับครอบครัว สังคม ภาวะด้านร่างกาย
4. ด้านสังคมและเศรษฐกิจ (Social – economic factors) สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมถูกกำหนดออกมาเป็นมาตรฐานทางสังคมได้ 3 ประการ คือ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินคุณภาพชีวิตเชิงวัตถุวิสัย

สำหรับตัวชี้วัดที่เป็นที่รู้จักและถูกนำมาใช้วัดคุณภาพชีวิตของประชาชนที่น่าสนใจมีทั้งหมด 20 ดัชนี ได้แก่

1. เครื่องชี้ภาวะสังคม

2. ข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช. 2 ค.)
3. ดัชนีการศึกษา
4. ข้อมูลความจำเป็นขั้นพื้นฐาน (จปฐ.)
5. เครื่องชี้ภาวะเศรษฐกิจและสังคม
6. ตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตและสังคม
7. สถานะความต้องการพื้นฐานและบริการสำหรับเด็ก
8. ตัวชี้วัดสถานภาพงานอนามัยแม่และเด็ก
9. ตัวชี้วัดสุขภาพดีถ้วนหน้า
10. การพึ่งพาตนเองทางสาธารณสุขพื้นฐานในหมู่บ้าน
11. ตัวบ่งชี้การพัฒนาเด็กและเยาวชน
12. เครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตชาวเขา
13. เครื่องชี้วัดครอบครัวผาสุก
14. ดัชนีวัดความขัดสนรวม
15. ดัชนีความอยู่ดีมีสุข
16. ดัชนีความก้าวหน้าของมนุษย์
17. ความก้าวหน้าของการพัฒนาตามเป้าหมาย
18. มาตรฐานและตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์
19. ดัชนีคุณภาพชีวิตคนไทย
20. ตัวชี้วัดในการปฏิบัติงานกับกลุ่มเป้าหมายของกระทรวงสาธารณสุข

แนวคิดคุณภาพชีวิตที่นิยมใช้ในสังคมไทยเป็นที่ยอมรับเนื่องจากมีการใช้และพัฒนาเครื่องมือคุณภาพชีวิตอย่างต่อเนื่อง มีการจัดทำรายงานในแต่ละช่วงเวลาที่มีการประเมินตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตของไทยจึงเป็นการวัดในภาพรวมของการพัฒนาประเทศในทุกด้าน ตัวชี้วัดคุณภาพ

ชีวิตในลักษณะนี้จึงมีข้อจำกัด เพราะวัดเพื่อแสดงขนาดและระดับความรุนแรงของปัญหาได้ แต่ไม่สามารถบ่งชี้ถึงการพัฒนาเฉพาะกลุ่มเป้าหมายได้

ผู้ศึกษาจึงขอประยุกต์ใช้ตัวชี้วัดดัชนีความอยู่ดีมีสุขเพื่อให้สอดคล้องกับการศึกษาการสภาพเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตกับการใช้บริการของสมาชิกต่อสหกรณ์ กรณีศึกษาสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด ดังต่อไปนี้

ดัชนีชี้วัดความอยู่ดีมีสุข

ความอยู่ดีมีสุข หรือ Well-being เป็นคำที่มีความหมายค่อนข้างซับซ้อน และใกล้เคียงกับคำอื่นๆ เช่น ความจำเป็นพื้นฐาน คุณภาพชีวิต เป็นต้น แต่ไม่มีคำไหนที่ครอบคลุมความหมายคำว่า ความอยู่ดีมีสุขทั้งหมด อย่างไรก็ตามสามารถแบ่งการวัด ความอยู่ดีมีสุข ได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ (สาสินี เทพสุวรรณ, 2550)

1. ความอยู่ดีมีสุขในเชิงอัตวิสัย (Subjective Well-being) ความอยู่ดีมีสุขที่เกิดขึ้นจากการตีค่าความรู้สึกของแต่ละบุคคลในลักษณะองค์รวมว่าตนเองมีความสุขอยู่ในระดับใด เกิดขึ้นได้จากการประเมินและมองชีวิตของตนเองแบบปัจเจกบุคคล และความรู้สึกดังกล่าวสามารถเปลี่ยนแปลงไปได้ตามช่วงเวลา กิจกรรม วิถีชีวิต และประสบการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

2. ความอยู่ดีมีสุขในเชิงภาวะวิสัย (Objective Well-being) หมายถึง ความสุขที่เกิดจากองค์ประกอบภายนอก ซึ่งเป็นสิ่งที่คนขาดไม่ได้ หรือควรได้รับเพื่อการมีชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งคนส่วนใหญ่ต้องเห็นพ้องต้องกันว่าสิ่งเหล่านี้สามารถนำมาซึ่งความสุขให้แก่บุคคลได้จริง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้จัดทำดัชนีชี้วัดความอยู่ดีมีสุข (Well-being Index) ความอยู่ดีมีสุข หมายถึง การมีสุขภาพอนามัยที่ดีทั้งร่างกายและจิตใจ มีความรู้ มีงานทำทั่วถึง มีรายได้พอเพียงต่อการดำรงชีพ มีครอบครัวที่อบอุ่นมั่นคง อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี และอยู่ภายใต้ระบบบริการจัดการที่ดีของภาครัฐ ดัชนีชี้วัดสำคัญๆครอบคลุมองค์ประกอบความอยู่ดีมีสุข 7 ด้าน จำนวน 25 ตัวชี้วัด

ตารางที่ 2 ดัชนีชี้วัดความอยู่ดีมีสุข

ดัชนีย่อย	มิติ	ตัวชี้วัด
1. สุขภาพอนามัย	1. การมีอายุยืนยาว	1.อายุขัยเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด
	2. การมีสุขภาพอนามัยที่ดี	2.สัดส่วนประชากรที่ไม่เจ็บป่วยในแต่ละปี
	3. การสร้างความเป็นธรรมในระบบสาธารณสุข	3.สัดส่วนประชากรที่มีหลักประกัน
2. ความรู้	4.การได้รับการศึกษาของคนไทยอย่างเท่าเทียมกัน	4.จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของประชาชน
	5. คุณภาพการศึกษา	5. อัตราการเข้าเรียนหนังสือของเด็กในมัธยมต้นและมัธยมปลาย
		6. ผลคะแนนของการทดสอบวิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์
3. ชีวิตการทำงาน	6. การมีงานทำ	7. สัดส่วนผู้ว่างงาน
	7. ความมั่นคงในการทำงาน	8. สัดส่วนแรงงานที่ได้รับสวัสดิการอยู่ในขอบข่ายครอบคลุมของกองทุนประกันสังคม
4. รายได้และการกระจายรายได้	8.รายได้	9.สัดส่วนคนยากจน
	9. การกระจายรายได้	10. สัมประสิทธิ์การกระจายรายได้
5. สภาพแวดล้อมในการดำรงชีวิต	10.ที่อยู่และสาธารณูปโภค	11. สัดส่วนของครัวเรือนที่มีบ้าน
	11.ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	ละที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง
	12.สิ่งแวดล้อม	12.สัดส่วนครัวเรือนที่มีน้ำประปา
		13.สัดส่วนคดีอาชญากรรมต่อประชากร
		14.สัดส่วนคดีอาชญากรรมต่อประชากร
		15.ดัชนีคุณภาพแหล่งน้ำ
		16.สัดส่วนขยะต่อจำนวนประชากร
		17.สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ทั้งหมด

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ดัชนีย่อย	มิติ	ตัวชี้วัด
6. ชีวิตครอบครัว	13.สัมพันธภาพที่อบอุ่นในครอบครัว	18. อัตราการหย่าร้าง
	14. การพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ	19. อัตราการจดทะเบียนสมรส
		20. ร้อยละของครอบครัวที่มีความอบอุ่น
		21. ร้อยละของครัวเรือนที่มีรายได้มากกว่ารายจ่ายร้อยละ 10
7. การบริหารจัดการที่ดีของรัฐ	15.การมีคุณธรรม	22. สัดส่วนจำนวนข้าราชการที่ถูกลงโทษทางวินัย
	16.การมีส่วนร่วม	23. สัดส่วนของผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง
	17.ความคุ้มค่า	24. สัดส่วนค่าใช้จ่ายภาครัฐต่อ GDP
	18.ความโปร่งใส	25. ดัชนีวัดคอร์รัปชันขององค์กร

ที่มา: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2553)

องค์ประกอบของความอยู่ดีมีสุข (Domain of well-being)

ในประเทศไทยมีผู้ที่สร้างแนวคิด องค์ประกอบและตัวชี้วัด 4 แนวคิดดังนี้ (สาสินี เทพสุวรรณ, 2550)

1. แนวคิดจาก ความอยู่เย็นเป็นสุขหรือความสุข (สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ, 2548 อ้างในสาสินี เทพสุวรรณ, 2550: 6) โดยแบ่งองค์ประกอบเป็น 7 ด้าน คือ 1) หลักความเป็นองค์รวมทั้งในระดับบุคคลและสังคม 2) หลักความพอเพียงทั้งในระดับบุคคลและสังคม 3) หลักคุณภาพของการพัฒนา หมายถึง การพัฒนาเศรษฐกิจต้องไม่ล้ำหน้าการพัฒนาสังคม และนำไปสู่ความเป็นธรรมใน

สังคม 4) หลักระบบคุณค่าดั้งเดิมในสังคมไทย 5) หลักการศาสนา 6) หลักวิถีคิด การคิดเชิงบวก และสร้างสรรค์ 7) หลักการยอมรับและความหลากหลายทางวัฒนธรรม

2. แนวคิดจาก รายงานการพัฒนามนุษย์ของประเทศไทย (ยงยุทธ ขจรธรรม และคณะ, 2548 อ้างใน สาสินี เทพสุวรรณ, 2550: 6) การศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาตัวชี้วัดความสุขของประชาชน และชุมชน จากพื้นฐานที่ว่าความสุขของคนเกิดจากความรู้สึกระบบปัจเจกบุคคล หรือแบบ Subjective Well-being แต่การวัดความสุขในงานวิจัยนี้จะใช้วิธีการวัดในเชิงภาวะวิสัยหรือ Objective Well-being เป็นหลัก จึงมีการพยายามสร้างตัวชี้วัดและองค์ประกอบที่มีความเหมาะสม โดยเน้นประชากรในกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประกอบด้วยองค์ประกอบด้วย 8 ด้าน คือ 1) ความมั่นคงในชีวิต 2) สุขภาพกายใจ 3) ครอบครัวที่ดี 4) ชุมชนเข้มแข็ง 5) สิ่งแวดล้อมทางชีวิตที่ดี 6) เสรีภาพ 7) ความพอใจในตนเอง 8) การเข้าถึงธรรมะ ซึ่งมีน้ำหนักของตัวชี้วัดแต่ละตัวต่างกัน

3. แนวคิดจาก กรอบแนวคิดความอยู่ดีมีสุข (สำนักคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ, 2540 อ้างใน สาสินี เทพสุวรรณ, 2550: 6) ซึ่งมีการแจกแจงองค์ประกอบความอยู่ดีมีสุขไว้ 7 ด้าน คือ 1) สุขภาพอนามัย 2) ความรู้ 3) ชีวิตการทำงาน 4) รายได้และการกระจายรายได้ 5) ชีวิตครอบครัว 6) สภาพแวดล้อม 7) การบริหารจัดการที่ดีของภาครัฐ

4. แนวคิดจาก ทิศทางอนาคตไทยเพื่อความสุขถ้วนหน้า (ประเวศ วะสี, 2528 อ้างใน สาสินี เทพสุวรรณ, 2550: 6) ซึ่งได้มีการสร้างองค์ประกอบในเรื่องความอยู่ดีมีสุขไว้ 6 ด้าน คือ 1) ความยากจน หมายถึง การไม่มีงานทำ การมีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย 2) ความไม่พอใจในชีวิต และทรัพย์สิน หมายถึง ความหวาดกลัวที่เกิดจากการลักทรัพย์ และปัญหาอาชญากรรม 3) ครอบครัวไม่เป็นสุข หมายถึง ครอบครัวที่มีปัญหา ไม่มีความรักสามัคคีปรองดองกัน 4) ความขัดข้องและขัดแย้งกับเพื่อนร่วมงานและในหมู่ญาติ 5) ปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อม หมายถึง ปัญหาจากสภาพแวดล้อมไม่ดี เช่น มลพิษ มลภาวะ ป่าไม้ถูกทำลาย เป็นต้น 6) ความเครียดและความไม่พอใจในชีวิตและสังคม หมายถึง ความเป็นทุกข์ที่เกิดจากการเปรียบเทียบฐานะทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

ตารางที่ 3 องค์ประกอบและตัวชี้วัดของแต่ละแนวคิด

ตัวชี้วัดในการศึกษาของแต่ละบุคคล						
องค์ประกอบ	ประเวศ ะสี	สศช.	ยงยุทธ ขจร ธรรมและ คณะ	สมัชชา สุขภาพ	การศึกษาครั้ง นี้	
เศรษฐกิจ	-ความยากจน	-ชีวิตการทำงาน -การกระจายรายได้	-ความมั่นคง ในชีวิต	-หลักความ พอเพียง	-มีอาชีพและ รายได้ที่ สามารถ ตอบสนอง ปัจจัย 4 ได้ -มีการเก็บ ออมเงินไว้ใน ยามจำเป็น	
ครอบครัว	-ครอบครัว ไม่เป็นสุข	-ชีวิต ครอบครัว	-ครอบครัวที่ ดี	-	- ความรัก ความผูกพัน ของบุคคลใน ครอบครัว -ความพึง พอใจใน ฐานะการเงิน ของ ครอบครัว -ความเข้าใจ และความเห็น อกเห็นใจ ระหว่างกับ สมาชิกใน	

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ตัวชี้วัดในการศึกษาของแต่ละบุคคล						
องค์ประกอบ	ประเวศ วรรี	สศช.	ยงยุทธ ขจร ธรรมและ คณะ	สมัชชา สุขภาพ	การศึกษาค้น นี้	
						ครอบครั -บุตรหลาน ของท่านมี โอกาสทาง การศึกษา
วัฒนธรรม/ ความเชื่อ	-	-	-ความพอใจ ในตนเอง -การเข้าถึง ธรรมะ	-คุณค่า เดิม -หลัก ศาสนา -การ ยอมรับ ความ หลากหลาย ในสังคม	-คุณค่า เดิม -หลัก ศาสนา -การ ยอมรับ ความ หลากหลาย ในสังคม	-ความพึง พอใจต่อ ความสำเร็จ ต่อตนเองหรือ ความสุขใน อนาคต -ท่านมีความ ภาคภูมิใจและ พอใจในการ ประกอบ อาชีพ เกษตรกร -การได้ทำตัว เป็นแบบอย่าง ที่ดีแก่ผู้อื่น -การได้

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ตัวชี้วัดในการศึกษาของแต่ละบุคคล						
องค์ประกอบ	ประเวศ วะสี	สศช.	ยงยุทธ ขจรธรรมและคณะ	สมัชชาสุขภาพ	การศึกษาค้นคว้า	
การศึกษา	-	-	-	-	ถ่ายทอดความรู้ ความคิดต่อผู้อื่น	
					-ความพึงพอใจในชีวิต	
การศึกษา	-	-	-	-	-มีโอกาสดำเนินการฝึกอบรมด้านการฝึกฝน	
					ถ่ายทอดความรู้ที่มีประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคนม	
การศึกษา	-	-	-	-	-ได้รับรู้ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคนม	
					-การอ่านบทความจาก	

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ตัวชี้วัดในการศึกษาของแต่ละบุคคล						
องค์ประกอบ	ประเวศ ะสี	สศช.	ยงยุทธ ขจร ธรรมและ คณะ	สมัชชา สุขภาพ	การศึกษาครั้ง นี้	
						หนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสาร -การสนทนา / แลกเปลี่ยน ความรู้

ที่มา: สาสินี เทพสุวรรณ (2550)

1. องค์ประกอบด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด คือ มีอาชีพและรายได้ที่สามารถตอบสนองปัจจัย 4 ได้ และการมีเงินออม พบว่า การออมเงินของประชากรไทยลดลงอย่างต่อเนื่อง เพราะบุคคลส่วนใหญ่มักนำเงินที่ได้ไปใช้ในการบริโภคสินค้าฟุ่มเฟือย (Andrew Oswald อ้างใน สาสินี เทพสุวรรณ, 2550)

2. องค์ประกอบด้านสังคม ประกอบด้วย 5 ตัวชี้วัด ได้แก่ การรู้จักคนในชุมชน การเสียสละเวลาและแรงงานเพื่อช่วยเหลือ การช่วยเหลือเมื่อเกิดอุบัติเหตุ ไม่มีปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ไม่มีปัญหายาเสพติด การมีทุนทางสังคมย่อมส่งผลให้บุคคลมีความสุขอย่างยั่งยืน

3. องค์ประกอบด้านครอบครัว ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด ได้แก่ ความรักความผูกพันของบุคคลในครอบครัว ความพึงพอใจในฐานะการเงินของครอบครัว ความเข้าใจและความเห็นอกเห็นใจระหว่างกับสมาชิกในครอบครัว และบุตรหลานมีโอกาสทางการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 เป็นที่ทราบกันดีว่าครอบครัวเป็นหน่วยการปกครองที่เล็กที่สุดเป็นจุดเริ่มต้นความสุขและปัญหาที่จะเกิดขึ้น โดยจะวัดจากการมีสมาชิกครอบครัวที่สมบูรณ์ตามวงจรชีวิตครอบครัว

4. องค์ประกอบด้านสุขภาพ ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด ได้แก่ ความพึงพอใจต่อสุขภาพโดยรวม มีเวลาพักผ่อนเพียงพอ ออกกำลังกายเป็นประจำสม่ำเสมอ และความแข็งแรงของร่างกาย ทั้งนี้เพราะเป็นความเชื่อว่าการเจ็บป่วยทางร่างกายย่อมส่งผลต่อความทุกข์ทางจิตใจ

5. องค์ประกอบด้านวัฒนธรรม / ความเชื่อ ประกอบด้วย 6 ตัวชี้วัด ได้แก่ ความพึงพอใจต่อความสำเร็จต่อตนเองหรือความสุขในอนาคต ความภาคภูมิใจและพอใจในการประกอบอาชีพ เกษตรกร การมีทรัพย์สิน ความภูมิใจ มีความสุขใจที่มีทรัพย์สินที่หามาได้ด้วยลำแข้งและโดยความสุจริต การได้ทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่น และการได้ถ่ายทอดความรู้ความคิดต่อผู้อื่น ซึ่งความสุขทางใจที่สัมผัสได้จากจิตใจที่สงบและเย็น

6. องค์ประกอบด้านการศึกษา ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด ได้แก่ มีโอกาสได้เข้าอบรมด้านการฝึกฝน ถ่ายทอดความรู้ที่มีประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคนม ได้รับรู้ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่ออาชีพการเลี้ยงโคนม การอ่านบทความจากหนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสาร และการสนทนา / แลกเปลี่ยนความรู้กับกลุ่มเพื่อนสมาชิกสหกรณ์ การเข้าถึงแหล่งความรู้ย่อมส่งผลต่อความสุขของแต่ละบุคคล และช่วยยกระดับความอยู่ดีมีสุขของบุคคล เนื่องจากความรู้มีส่วนช่วยเสริมสร้างศักยภาพของบุคคลในการปรับตัวเพื่อเท่าทันสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การศึกษาเป็นเครื่องมือในการสร้างโอกาสและพัฒนาสติปัญญา ทำให้บุคคลคิดเป็นทำเป็น และอยู่ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 4 องค์ประกอบและตัวชี้วัดของกระบวนการพัฒนาตัวชี้วัดความสุขประชาชนชาวไทย

หมวดความสุข	ตัวอย่างสิ่งที่เกี่ยวกับความคิดเรื่องความสุขซึ่งชาวบ้านเขียนไว้ที่พบบ่อยและน่าสนใจ
1. หลักประกันชีวิต	- มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง - มีบ้านอาศัยเป็นของตนเอง - อาหารอุดมสมบูรณ์อยู่ดีกินดี - มีเงินทองใช้สอย - มียุงข้าวใหญ่ - มีข้าวกินตลอดปี
2. การมีร่างกายและจิตใจที่แข็งแรง	- จิตใจที่สบายไม่มีเรื่องก่อกวนใจ - สุขภาพดี - อายุยืนนาน - ปลูกยาสมุนไพรไว้รักษาเวลาบาดเจ็บ - ไม่มีโรคประจำตัว
3. การมีครอบครัวที่อบอุ่น	- ครอบครัวอยู่พร้อมหน้ากัน - สมาชิกในครอบครัวไม่ทะเลาะเบาะแว้งกัน - ลูกขยันทำมาหากินพึ่งตนเองได้ - คนในครอบครัวมีเวลาให้กัน
4. การมีสิ่งแวดล้อมที่ดี	- มีที่ดินทำกิน ป่าที่อุดมสมบูรณ์ - อากาศไม่เป็นพิษ - มีถนน มีน้ำประปาและไฟฟ้า - มีสิ่งแวดล้อมน่าอยู่ - เพิ่มความหลากหลาย

ตารางที่ 4 (ต่อ)

หมวดความสุข	ตัวอย่างวลีที่เกี่ยวกับความคิดเรื่องความสุขซึ่งชาวบ้านเขียนไว้ที่พบบ่อยและน่าสนใจ
5. การมีอิสรภาพ	- ทำทุกอย่างได้ดังใจ และสบายใจไม่เดือดร้อนผู้อื่น - ไม่มีหนี้สิน - ไม่ถูกคนอื่นครอบงำด้านความคิด - ประกอบอาชีพอิสระ
6. การมีความภาคภูมิใจ	- งานที่ทำประสบความสำเร็จ เจริญรุ่งเรือง - ได้ทำตัวเป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่น - ได้ถ่ายทอดความรู้ความคิดแก่ผู้อื่น
7. การเข้าถึงธรรมชาติด้วยการอยู่ร่วมกัน	- ได้ทำบุญทำทาน - พอใจในสิ่งที่ตนเองมี - อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข - ได้เข้าวัดฟังธรรม

ที่มา: ศาสินี เทพสุวรรณ (2550)

หลายองค์กรในระดับประเทศได้ร่วมกันคิด กำหนดกฎเกณฑ์ หรือตัวชี้วัดในการแสดงถึงการมีคุณภาพชีวิต ผู้ศึกษาได้ใช้ดัชนีความอยู่ดีมีสุขของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มาเป็นเกณฑ์การวัดคุณภาพชีวิต การสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีควรมีองค์ประกอบในแต่ละด้านที่สำคัญ ได้แก่ ด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านครอบครัว ด้านสุขภาพอนามัย ด้านวัฒนธรรม/ความเชื่อ และด้านการศึกษา ผู้ศึกษาจะขอนำวลีที่เกี่ยวกับเรื่องความสุขที่ชาวบ้านเขียนไว้มาสำรวจเป็นองค์ประกอบต่าง ๆ ที่จะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์โคนมนมวกเหล็ก จำกัดด้วย

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้สึกร่วม

ความหมายของสัทธิ

เชญ บำรุงวงศ์ และคณะ (2548) ได้ให้ความหมายของสัทธิไว้ว่า สัทธิ คือ ฐรจรูปแบบหนึ่งที่เกิดจากการรวมคนเพื่อทำให้เกิดพลัง พร้อมทั้งการนำเอาพลังที่เกิดขึ้นทั้งหมดไปใช้ในการแก้ปัญหาทางเศรษฐจและสังคมของสมาชิก โดยวิธีที่ถูกต้องตามกฎหมายเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

สัทธิเกิดขึ้นจากการที่คณะบุคคลได้รับความเดือดร้อนในการประกอบอาชีพ และมีความต้องการที่จะรวมกลุ่มกันเป็นรูปสัทธิ โดยใช้สัทธิเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาทางเศรษฐจและสังคม พลังที่เกิดจากการรวมคนจะมีมากขึ้นเพียงใดขึ้นอยู่กับความสามารถของบุคคลที่เข้ามาเป็นส่วนประกอบ นอกจากฐานะความเป็นอยู่ นิสัยใจคอแล้วยังต้องพิจารณาถึงความรู้ความเข้าใจดีต่อสัทธิและความศรัทธาคือ ความเสียสละ ความตั้งใจที่จะรวมกันและร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน พลังจากการรวมกันนี้จะคงทนมากขึ้นเพียงใดขึ้นอยู่กับวิธีการที่จะส่งเสริมให้เกิดพลังขึ้นและวิธีการที่จะนำพลังเหล่านี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่สัทธิ โดยทั่วไปการประกอบฐรจทุกชนิด เงินมีความสำคัญเป็นอันดับแรก แต่ฐรจสัทธิเงินมีความสำคัญเช่นกัน แต่คนมีความสำคัญเป็นอันดับแรก เงินมีความสำคัญรองลงมา ฉะนั้นจึงมีบางท่านได้ให้คำจำกัดความของสัทธิว่า “สัทธิคือ ฐรจของการรวมคน” ซึ่งถูกต้องเช่นกัน

สัทธิเป็นความหวังของเกษตรที่มีปัญหาทางเศรษฐจและสังคม โดยยึดมั่นในอุดมการณ์ของการช่วยตนเอง ด้วยการช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันโดยการรวมพลังเป็นขบวนการสังคมและทางเศรษฐจ จัดตั้งเป็นองค์กรทางฐรจยึดคติแต่ละคนเพื่อหมู่คณะและหมู่คณะเพื่อแต่ละคน ความสำเร็จทางเศรษฐจที่เกิดจากสัทธินั้น ย่อมส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของสมาชิกสัทธิทั้งทางเศรษฐจและสังคมไปพร้อม ๆ กัน

คุณค่าสัทธิ

เชญ บำรุงวงศ์ และคณะ (2548) ได้ให้ความหมายของคุณค่าสัทธิไว้ว่า สัทธิอยู่บนพื้นฐานแห่งคุณค่าการช่วยตนเอง ความรับผิดชอบต่อตนเอง ความเป็นประชาธิปไตย ความเสมอภาค ความเที่ยงธรรม และความเป็นเอกภาพ สมาชิกสัทธิเชื่อมั่นในคุณค่าทางจริยธรรมแห่ง

ความสุขจิต ความเปิดเผย ความรับผิดชอบต่อสังคม และความเอื้ออาทรต่อผู้อื่น โดยสืบทอด ประเพณีปฏิบัติของผู้เริ่มการสหกรณ์

อุดมการณ์สหกรณ์

เชญ บำรุงวงศ์ และคณะ (2548) ได้ให้ความหมายของอุดมการณ์สหกรณ์ไว้ว่า คือ อุดมการณ์ที่เกี่ยวกับความคิด ความเชื่อหลักการหรืออุดมคติทางสหกรณ์หรือการสหกรณ์ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ความคิด ความเชื่อ หรือหลักการที่เป็นพื้นฐานของสหกรณ์ ซึ่งนักสหกรณ์ยึดถือเป็นหลักการในการประพฤติปฏิบัติเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม อันนำมาซึ่งความอยู่ดีกินดี (Well-Being) ความเป็นธรรมในสังคม (Social Justice) และสันติสุขของมนุษย์ (Peace and Happiness)

จุดมุ่งหมายสหกรณ์ทางด้านเศรษฐกิจและสังคม (ปรีชา สิทธิกรณไกร, 2556)

1. ในฐานะองค์กรเชิงธุรกิจส่งผลให้สมาชิกสหกรณ์มีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น ดังนี้
 - 1.1 มีระบบงาน แบบแผน กฎระเบียบ
 - 1.2 ระบบการบริหารจัดการ การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ
 - 1.3 ดำเนินงานมีส่วนเหลือกำไรที่เหมาะสม (แต่มิใช่มุ่งแสวงหาแบบเอารัดเอาเปรียบ)
2. ในฐานะองค์กรเชิงสังคมส่งผลให้สมาชิกสหกรณ์มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ดังนี้
 - 2.1 ดำเนินถึงสังคม
 - 2.2 ไม่เอาเปรียบสังคม
 - 2.3 จัดสวัสดิการเพื่อสมาชิก สังคม ชุมชน

2.4 ให้ความรู้การศึกษาสร้างความเข้มแข็งให้แก่สังคม

หลักการสหกรณ์

หลักการสหกรณ์ คือ “แนวทางที่สหกรณ์ยึดถือปฏิบัติเพื่อคุณค่าสหกรณ์เกิดผลเป็นรูปธรรม” ซึ่งประกอบด้วยหลักการที่สำคัญรวม 7 ประการ กล่าวคือ (บุญด กรเย็นรงค์, 2548)

หลักการที่ 1 การเป็นสมาชิกโดยสมัครใจและเปิดกว้าง

(1) พึงตระหนักว่าการเข้าและออกจากการเป็นสมาชิกจะต้องเป็นไปโดยความสมัครใจของบุคคล (คำว่า "บุคคล" หมายถึง ทั้งบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล) ไม่ใช่ถูกชักจูง โน้มน้าว ล่อลวง บังคับ ข่มขู่จากผู้อื่น

(2) อย่างไรก็ดี การกำหนดคุณสมบัติสมาชิกของสหกรณ์ต่าง ๆ เพื่อให้ได้บุคคลที่เข้ามาเป็นสมาชิกแล้วสามารถร่วมกันดำเนินกิจกรรมในสหกรณ์ได้ และไม่สร้างปัญหาความเดือดร้อนให้แก่เพื่อนสมาชิกและสหกรณ์ไม่ถือว่าขัดกับหลักการสหกรณ์ข้อนี้

(3) สมาชิกสมทบนั้นควรมีแต่เฉพาะกรณีของสหกรณ์บางประเภทที่มีลักษณะพิเศษและจำเป็นเท่านั้น ไม่ควรให้มีในสหกรณ์ทั่วไปหรือทุกประเภทเพราะตามปกติสมาชิกสมทบมาจากบุคคลซึ่งขาดคุณสมบัติที่จะเป็นสมาชิกธรรมดา หากสหกรณ์ได้รับสมาชิกสมทบจำนวนมาก ก็อาจกระทบต่อการส่งเสริมผลประโยชน์ของสมาชิกธรรมดาได้แม้ว่ากฎหมายจะได้ห้ามมิให้สมาชิกสมทรมีสสิทธิบางประการก็ตาม

หลักการที่ 2 การควบคุมโดยสมาชิกตามหลักประชาธิปไตย

พึงตระหนักว่าเป็นหน้าที่ของสมาชิกทุกคนที่จะต้องร่วมแรงกายใจและสติปัญญาในการดำเนินการและควบคุมดูแลการดำเนินงานของสหกรณ์ตามวิถีทางประชาธิปไตย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยผ่านช่องทางหรือองค์กรต่าง ๆ เช่น คณะกรรมการดำเนินการ ผู้ตรวจสอบกิจการและที่ประชุมใหญ่

หลักการที่ 3 การมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจของสมาชิก

(1) หลักการสหกรณ์ข้อนี้ มุ่งเน้นให้สมาชิกทุกคนพึงตระหนักว่าบทบาทที่สำคัญของตน คือ การที่ต้องเป็นทั้งเจ้าของและลูกค้าในคนเดียวกัน (Co-owners and Customers) จึงต้องทำหน้าที่เป็นผู้สมทบทุน ผู้ควบคุมและผู้อุดหนุน หรือผู้ให้บริการของสหกรณ์ มิใช่มาเป็นสมาชิกเพียงเพื่อมุ่งหวังได้รับประโยชน์จากสหกรณ์เท่านั้น

(2) ในการจัดสรรกำไรสุทธิเพื่อความเป็นธรรมแก่สมาชิก ส่วนหนึ่งต้องกันไว้เป็นทุนสำรอง ซึ่งจะนำไปแบ่งกันมิได้แต่เป็นทุนเพื่อพัฒนาสหกรณ์ของพวกเขาเองถือว่าเป็นทุนทางสังคม นอกนั้นอาจแบ่งเป็นเงินปันผลในอัตราจำกัดและเป็นเงินเฉลี่ยคืนตามส่วนแห่งธุรกิจ

หลักการที่ 4 การปกครองตนเองและความเป็นอิสระ

(1) สมาชิก กรรมการ และพนักงานสหกรณ์รวมทั้งหน่วยงานส่งเสริมสหกรณ์ต้องสำนึกและตระหนักอยู่เสมอว่าสหกรณ์เป็นองค์การช่วยตนเองและปกครองตนเอง เพราะฉะนั้นสหกรณ์ต้องเป็นอิสระในการตัดสินใจหรือทำสัญญาใดตามเงื่อนไขที่สหกรณ์ยอมรับได้กับบุคคลภายนอกหรือรัฐบาล

(2) การรับความช่วยเหลือหรือสนับสนุนจากรัฐหรือบุคคลภายนอกไม่ขัดกับหลักความเป็นอิสระของสหกรณ์ หากผู้ให้ความช่วยเหลือมุ่งหมายให้สหกรณ์ช่วยเหลือตนเองได้และควบคุมตามหลักประชาธิปไตย รวมทั้งธำรงไว้ซึ่งความเป็นตัวของตัวเองของสหกรณ์

หลักการที่ 5 การศึกษาฝึกอบรมและสารสนเทศ

(1) หลักการข้อนี้เป็นจุดอ่อนของสหกรณ์ในประเทศไทยทุกระดับ ทั้งสหกรณ์ขั้นปฐมและสหกรณ์ขั้นสูง เพราะขาดแผนแม่บทในการพัฒนาการศึกษาทางสหกรณ์ให้เป็นบทบาทและความรับผิดชอบของขบวนการสหกรณ์อย่างแท้จริงทั้ง ๆ ที่ได้รับเริ่มให้จัดตั้งกองทุนสะสมจัดสหภาพสหกรณ์จากกำไรของสหกรณ์มาตั้งแต่ พ.ศ. 2492 และแม้จะมีการจัดตั้งสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยและมีชุมนุมสหกรณ์ระดับชาติบ้างแล้วส่วนราชการที่ทำหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ก็ยังคงดำเนินการให้การศึกษาและฝึกอบรมทางสหกรณ์แทบจะเรียกได้ว่าซ้ำซ้อนกับขบวนการสหกรณ์โดยไม่มีเป้าหมายที่ชัดเจนให้ขบวนการสหกรณ์สามารถรับผิดชอบการให้การศึกษาและฝึกอบรมทางสหกรณ์ได้ด้วยตนเองในที่สุดโดยมีหน่วยงานของรัฐทำหน้าที่ให้การสนับสนุนอย่างเพียงพอ

ตามความจำเป็นและเน้นการฝึกอบรมข้าราชการให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

(2) การศึกษาฝึกอบรมและสารสนเทศมีความมุ่งหมายและเน้นกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

- การศึกษามุ่งให้สมาชิกและบุคคลทั่วไปซึ่งถือว่าเป็นผู้ที่จะเป็นสมาชิกในอนาคต มีความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับสหกรณ์ รวมทั้งมีความสำนึก และตระหนักในสิทธิและหน้าที่ของสมาชิก หรือให้เป็นผู้มีจิตวิญญาณสหกรณ์

- การฝึกอบรมมุ่งให้กรรมการ ผู้จัดการและพนักงานสหกรณ์มีความรู้ ความสามารถ และทักษะรวมทั้งความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตน

- ส่วนสารสนเทศนั้นมุ่งให้บุคคลทุกกลุ่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับเยาวชนและผู้นำด้านความคิดเป็น เช่น ผู้นำชุมชน นักหนังสือพิมพ์ นักเขียน ผู้นำองค์กร พัฒนาชุมชน ฯลฯ โดยเน้นการติดต่อสื่อสาร 2 ทาง

(3) หลักสูตรและเนื้อหาของการศึกษาอบรมควรครอบคลุมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรม

หลักการที่ 6 การร่วมมือระหว่างสหกรณ์

(1) แท้จริงการร่วมมือระหว่างสหกรณ์เป็นหลักการเดียวกันกับการร่วมมือระหว่างบุคคลธรรมดาในการจัดตั้งสหกรณ์นั่นเองซึ่งจะก่อให้เกิดการประหยัดด้วยขนาด มีอำนาจการต่อรองสูงขึ้น และนำไปสู่การรับใช้สมาชิกอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

(2) การร่วมมือระหว่างสหกรณ์อาจทำได้ทั้งในแนวนอนและแนวตั้ง ในแนวนอนสหกรณ์ทุกสหกรณ์ไม่ว่าประเภทเดียวกันหรือไม่ สามารถร่วมมือกันได้ในทุกระดับเพื่อประโยชน์สูงสุดของสมาชิกและขบวนการสหกรณ์ในแนวตั้งสหกรณ์ท้องถิ่นประเภทเดียวกันควรรวมตัวกันทางธุรกิจเป็นชุมนุมสหกรณ์ระดับภูมิภาค หรือระดับประเทศและระดับระหว่างประเทศ และสหกรณ์ทุกประเภท ทุกระดับ ทุกสหกรณ์ควรรวมตัวกันเป็นองค์กรสหกรณ์สูงสุด (Apex Organization) เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมด้านอุดมการณ์ การศึกษา การฝึกอบรม การส่งเสริมแนะนำ การกำกับดูแล การตรวจสอบ การวิจัย และการพัฒนา ฯลฯ

(3) วัตถุประสงค์สำคัญของการร่วมมือระหว่างสหกรณ์ คือ เพื่อให้สหกรณ์สามารถต่อรองอำนาจผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ เพราะฉะนั้นสหกรณ์ท้องถิ่นแต่ละสหกรณ์และสหกรณ์ชั้นสูงต้องเป็นสหกรณ์ที่มีความเข้มแข็งและยั่งยืน มีชีวิตชีวา (Viable & Sustainable) และร่วมมือกันในลักษณะของ "ระบบรวม" หรือเป็นเอกภาพ

หลักการที่ 7 การเอื้ออาทรต่อชุมชน

(1) สหกรณ์เป็นองค์การทางเศรษฐกิจและสังคมและเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่สหกรณ์ตั้งอยู่ เพราะฉะนั้นการดำเนินงานของสหกรณ์ต้องเป็นไปเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนนั้น ๆ ซึ่งหมายความว่า เป็นการพัฒนาที่ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ หรือเป็นการพัฒนาที่สนองความต้องการและความใฝ่ฝันของคนรุ่นปัจจุบัน โดยไม่ทำลายโอกาสความสามารถและอนาคตของคนรุ่นหลัง

(2) เนื่องจากสมาชิกสหกรณ์ก็เป็นสมาชิกของชุมชนนั่นเอง สหกรณ์จึงควรมีส่วนช่วยเหลือในการพัฒนาชุมชนนั้นแบบยั่งยืน

วิธีการสหกรณ์

วิธีการสหกรณ์หรือวิธีปฏิบัติทางสหกรณ์ (Cooperative Practices) มีความหมายอย่างเดียวกันคือ แบบแผน การดำเนินงานของสหกรณ์ทั้งในด้านเศรษฐกิจและด้านสังคม วิธีการสหกรณ์เป็นกระบวนการดำเนินงานของสหกรณ์ ซึ่งถูกกำหนดขึ้นบนพื้นฐานหรือภายในกรอบของหลักการสหกรณ์เป็นสำคัญ นอกจากนั้นวิธีการปฏิบัติธุรกิจที่สืบหลักพื้นฐานวิชาเศรษฐศาสตร์ การบัญชี การบริหารธุรกิจ และสังคมศาสตร์สาขาต่าง ๆ ก็เป็นที่มาของวิธีการสหกรณ์ด้วย หากได้กำหนดไว้ กำหนดในข้อบังคับและระเบียบสหกรณ์ หรือสหกรณ์ยอมรับมาใช้เป็นแบบแผนในการดำเนินงานเช่นเดียวกับองค์การเศรษฐกิจหรือองค์การธุรกิจเอกชนรูปแบบอื่น ทั้งนี้เพราะว่าสหกรณ์เป็นองค์การเศรษฐกิจที่จะต้องทำธุรกิจติดต่อกับองค์การธุรกิจรูปแบบอื่น เช่น ห้างหุ้นส่วน บริษัท รัฐวิสาหกิจ และแม้แต่หน่วยงานของรัฐ องค์การทางสังคมอื่น ๆ รวมทั้งประชาชนทั่วไป สหกรณ์ต้องดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถแข่งขันในตลาดเสรี (เจริญ บำรุงวงศ์ และคณะ, 2548)

ประเภทสหกรณ์ที่ได้รับการจดทะเบียน

1. สหกรณ์การเกษตร
2. สหกรณ์ประมง
3. สหกรณ์นิคม
4. สหกรณ์ร้านค้า
5. สหกรณ์บริการ
6. สหกรณ์ออมทรัพย์
7. สหกรณ์เครดิตยูเนียน

สหกรณ์การเกษตร

กรมส่งเสริมสหกรณ์ (2556) ได้ให้ความหมายของสหกรณ์การเกษตร คือ การสหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นในหมู่ผู้มีอาชีพทางการเกษตรรวมตัวกันจัดตั้งและจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลต่อนายทะเบียนสหกรณ์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สมาชิก ดำเนินกิจกรรมร่วมกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อแก้ไขความเดือดร้อนในการประกอบอาชีพของสมาชิกและช่วยยกฐานะความเป็นอยู่ของสมาชิกให้ดีขึ้น

วัตถุประสงค์ สหกรณ์การเกษตรดำเนินธุรกิจแบบอเนกประสงค์ เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกดำเนินธุรกิจร่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และช่วยเหลือส่วนรวมโดยใช้หลักคุณธรรมจริยธรรมอันดีงามตามพื้นฐานของมนุษย์ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่สมาชิกและส่วนรวมให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของสหกรณ์

ประโยชน์ที่สมาชิกจะได้รับ ทำให้สมาชิกมีปัจจัยการผลิตเพิ่มขึ้น จากการกู้เงินสหกรณ์ในอัตราดอกเบี้ยต่ำมาประกอบอาชีพ ทำให้มีที่ดินทำกินเป็นของตนเองหรือมีที่ดินทำกินมากกว่าเดิม ทั้งได้รับความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการผลิต ตั้งแต่การใช้พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ การใช้ปุ๋ย การใช้ยาปราบศัตรูพืช การเก็บรักษาผลผลิตอย่างมีคุณภาพ ผลิตผลที่ได้ตรงต่อความต้องการ

ของตลาด ส่งผลให้สหกรณ์และบุคคลในครอบครัวมีคุณภาพชีวิตที่ดีทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา และการอนามัย

รูปแบบหรือประเภทสหกรณ์การเกษตรไทย

สหกรณ์การเกษตรไทยที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันทั่วประเทศมากกว่า 3,000 สหกรณ์ ซึ่งสหกรณ์การเกษตรนี้ไม่รวมสหกรณ์ภาคการเกษตรอื่น เช่น สหกรณ์นิคม สหกรณ์การประมง ทั้งนี้สามารถแบ่งรูปแบบสหกรณ์ได้ดังนี้

1. แบ่งรูปแบบสหกรณ์อย่างกว้าง ๆ แบ่งได้ 3 รูปแบบดังนี้

1) สหกรณ์การเกษตรทั่วไป เป็นสหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอทั่วประเทศ มีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินธุรกิจร่วมกัน โดยใช้เงินทุนของสหกรณ์เองหรือเงินกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ หรือเงินกู้กรมส่งเสริมสหกรณ์

2) สหกรณ์การเกษตรในเขตพัฒนาเป็นโครงการร่วมกับส่วนราชการอื่น ๆ ที่ประสงค์จะใช้วิธีการสหกรณ์การเกษตรเข้าช่วยในพื้นที่ที่ส่วนราชนั้น ๆ ตั้งอยู่และใช้เงินทุนของส่วนราชนั้น ๆ การบริหารจัดการสหกรณ์มีจุดประสงค์ต้องการจัดตั้งเป็นหมู่บ้านสหกรณ์

3) สหกรณ์การเกษตรรูปพิเศษ เป็นสหกรณ์การเกษตรที่จัดตั้งขึ้นตามกลุ่มอาชีพ โดยเฉพาะได้แก่ 1) กลุ่มผู้ผลิต – ผู้ปลูก เช่น สหกรณ์ผู้ผลิตใบยาสูบ สหกรณ์ผู้ปลูกเลี้ยงหม่อนไหม สหกรณ์ผู้ผลิตไม้ดอกไม้ประดับแห่งประเทศไทย เป็นต้น 2) กลุ่มชาวไร่ – ชาวนา เช่น สหกรณ์การเกษตรสวนส้มบางมด สหกรณ์การเกษตรชาวไร่อ้อย เป็นต้น 3) กลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ เช่น สหกรณ์โคนม สหกรณ์ผู้เลี้ยงสุกร เป็นต้น

2. แบ่งรูปแบบเฉพาะ มี 7 รูปแบบ ตามที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้จำแนกไว้ดังนี้ 1) สหกรณ์การเกษตรทั่วไป 2) สหกรณ์ผู้ใช้น้ำ 3) สหกรณ์โคนม 4) สหกรณ์ผู้เลี้ยงสัตว์ 5) สหกรณ์ปฏิรูปที่ดิน 6) สหกรณ์การเกษตร กรป.กลาง นพค. และ 7) สหกรณ์การเกษตรธุรกิจเศรษฐกิจ รพช.

**แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทสหกรณ์การเกษตรในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม
และคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์**

บทบาททางเศรษฐกิจ (ประดิษฐ์ มัชฌิมา, 2518)

- ช่วยปลดปล่อยหนี้สินของชาวนา เกษตรกร หรือสมาชิกให้น้อยลงหรือหมดไป และขณะเดียวกันก็ช่วยให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการผลิตและการจำหน่ายผลิตผล
- ช่วยให้เกษตรกรสามารถรักษาหรือยึดเหนี่ยวกรรมสิทธิ์ที่ดินไว้ได้
- ช่วยจัดหาที่ดินให้เกษตรกรได้ทำกิน เช่า และบำรุงรักษาที่ดินให้ดีขึ้นรวมทั้งช่วยให้เกษตรกรได้มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง อันจะเป็นการจูงใจให้เกษตรกรได้มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง อันจะเป็นการจูงใจให้เกษตรกรได้ปรับปรุงการผลิตให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- ช่วยเหลือจัดหาเงินทุนให้เกษตรกรหรือสมาชิกสหกรณ์กู้ยืมไปลงทุนประกอบอาชีพในอัตราดอกเบี้ยต่ำ
- ช่วยถ่วงหรือลดอัตราดอกเบี้ยในชนบทหรือในท้องถิ่นให้ต่ำลง อันเป็นผลดีแก่บุคคลทั่วไป
- ส่งเสริมการออมทรัพย์ในหมู่สมาชิก เป็นการประหยัด และสะสมทุนเพื่อการผลิตคราวต่อไป
- อำนวยความสะดวกและจัดหาอุปกรณ์ในการผลิตมาจำหน่ายให้แก่สมาชิกในราคาต่ำ
- ช่วยเหลือในการรวบรวมผลผลิตการเกษตรจำหน่ายให้ได้ราคาดี และดึงราคาผลผลิตการเกษตรในท้องถิ่นให้สูงขึ้น เป็นประโยชน์แก่บุคคลทั่วไป
- แนะนำส่งเสริมช่วยเกษตรกรให้ประกอบอาชีพปลูกหลักวิชา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเพิ่มการผลิตและเพิ่มผลผลิต
- แนะนำส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตสินค้าให้ได้คุณภาพ และมาตรฐานที่ตลาดต้องการเป็นที่เชื่อถือทั้งภายในและภายนอกประเทศ เพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตให้สูงขึ้น

- ยกมาตรฐานความเป็นอยู่ของเกษตรกรและประเทศชาติเป็นส่วนรวมให้สูงขึ้น

บทบาททางสังคม

- ก่อให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ
- ก่อให้เกิดความเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม
- สร้างสวัสดิภาพและความเป็นอยู่ของสังคมให้ดีขึ้น
- ช่วยในการพัฒนาชุมชนและสวัสดิการของสังคม
- ช่วยให้เกษตรกรและประชาชนได้มีความเชื่อมั่นในตนเองที่มีสถาบันให้กู้ยืมและช่วยเหลือเป็นของตนเองโดยไม่ต้องพึ่งคนอื่น
- ช่วยให้เกษตรกรได้มีที่ทำกินเป็นของตนเอง

สหกรณ์ได้เข้าไปมีบทบาทในชีวิตเศรษฐกิจสาขาต่าง ๆ มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นด้านผลิตรายการ การค้าและการบริการด้านต่าง ๆ อีกทั้งยังมีส่วนช่วยพัฒนาด้านสังคมศึกษาและวัฒนธรรมอีกด้วย สหกรณ์มีบทบาทสำคัญที่จะพัฒนาประเทศชาติทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและการปกครอง และในแง่ของสมาชิกรายบุคคล คือ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าสหกรณ์เป็นชุมทรัพย์ทางด้านเศรษฐกิจของสมาชิกทำให้สมาชิกที่ขาดสหายจนหลุดพ้นจากสภาพหนี้ได้ คือ เศรษฐกิจของสมาชิกที่ฝืดเคืองมาก่อนมีโอกาสดับกลายเป็นสภาพเศรษฐกิจที่เจริญเติบโตก้าวหน้าได้ ความสำคัญต่อเศรษฐกิจส่วนรวม ระบบสหกรณ์มุ่งส่งเสริมฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละคนให้เจริญเติบโตขึ้น เพราะระบบสหกรณ์เป็นที่รวมของส่วนดีของระบบทุนนิยมและสังคมนิยมไว้โดยมุ่งที่จะผลิตเศรษฐกิจและความมั่นคงให้ประเทศ ทำให้รายได้ประชาชาติสูงขึ้นและยังนำเอาความเสมอภาคและเสรีภาพเข้ามาใช้เพื่อรักษาธรรมชาติของมนุษย์ให้ปลูกฝังความรู้ ความสามารถทางเศรษฐกิจ สังคม และการปกครองระบอบประชาธิปไตยให้แก่สมาชิกสหกรณ์ดำเนินการโดยใช้สายกลางเป็นหลัก ที่กล่าวมาในข้างต้นเป็นการชี้ให้เห็นว่าสหกรณ์เป็นขบวนการสังคมและทางเศรษฐกิจให้ความช่วยเหลือสมาชิกในด้านเศรษฐกิจและสังคม เมื่อประสบความสำเร็จทางเศรษฐกิจและเพิ่ม

สวัสดิการทางสังคม ย่อมส่งผลให้สมาชิกมีรายได้เพิ่มสูงและมีความสุขทางร่างกายและจิตใจส่งผลทำให้คุณภาพชีวิตของสมาชิกดีขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการอชีวศึกษา, 2556)

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จันเพ็ญ เขียวภูณิกานต์ (2526) ศึกษาภาวะเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกสหกรณ์การเช่าซื้อที่ดินวังพระธาตุ จำกัด วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึง การเปลี่ยนแปลงฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม อันเนื่องมาจากการเข้ามาเป็นสมาชิกการเช่าซื้อที่ดินวังพระธาตุ จำกัดแห่งนี้โดยเปรียบเทียบสภาพความเป็นอยู่ของสมาชิกตั้งแต่เริ่มเข้าอยู่สหกรณ์ในปีแรกกับปีที่ทำการศึกษาคือปี 2526 ข้อมูลที่ได้จากตัวอย่าง 105 ตัวอย่างที่สุ่มมาจากกลุ่มสมาชิก 5 กลุ่ม และได้้นำข้อมูลมาวิเคราะห์และนำเสนอในรูปของค่าร้อยละและค่าเฉลี่ย รวมทั้งค่าสัมประสิทธิ์จีนี้

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรที่เข้ามาเป็นสมาชิกสหกรณ์การเช่าซื้อที่ดินวังพระธาตุ จำกัดนี้ได้รับการจัดสรรที่ดินเพื่อทำการเพาะปลูกและอยู่อาศัยครอบครัวยุติ 30 ไร่ ในปีแรกที่เข้ามาอยู่สหกรณ์ สมาชิกมีรายได้เฉลี่ยสุทธิครอบครัวยุติ 8,257.70 บาท สำหรับปี 2526 สมาชิกมีรายได้เฉลี่ยสุทธิครอบครัวยุติ 21,590.97 บาท สมาชิกส่วนใหญ่มีความมั่นใจว่าสภาพความเป็นอยู่ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีอันเนื่องมาจากการเข้าเป็นสมาชิกของสหกรณ์ ทำให้สมาชิกมีแรงจูงใจในการประกอบอาชีพมากขึ้น การกระจายรายได้ที่เท่าเทียมกันทุกกลุ่ม และสมาชิกมีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานสหกรณ์ได้ดีพอสมควร ปัญหาที่สมาชิกยังประสบอยู่ ได้แก่ การขาดแคลนทุนดำเนินงาน ปัญหาการตลาด และการขาดแคลนนํ้าสำหรับเพาะปลูก

อุไรวรรณ ต้นพงษ์ (2546) ศึกษาสหกรณ์กับการพัฒนาชุมชนพื้นที่ชายแดน : กรณีศึกษาสหกรณ์การเกษตรทับทิมสยาม 05 จำกัด อำเภอลองหาด จังหวัดสระแก้ว มีวัตถุประสงค์การศึกษาเพื่อศึกษาลักษณะการจัดกิจกรรมทางธุรกิจสหกรณ์การเกษตรทับทิมสยาม 05 จำกัด และผลต่อการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกโดยเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของลักษณะด้านเศรษฐกิจระหว่างกลุ่มที่เป็นสมาชิกสหกรณ์และกลุ่มไม่เป็นสมาชิกสหกรณ์ ในช่วงปี พ.ศ. 2540 – 2544 ด้วยข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ประชากรเป้าหมาย

ผลการศึกษาพบว่า สหกรณ์การเกษตรทับทิมสยาม 05 จำกัด เริ่มดำเนินงานตั้งแต่เดือนเมษายน 2540 โดยแรกเริ่มดำเนินการในรูปสหกรณ์การเกษตรอเนกประสงค์ ได้แก่ ธุรกิจเครดิตและรับฝากเงิน ธุรกิจจัดหาปัจจัยการผลิตทางการเกษตรมาจำหน่ายให้แก่สมาชิกในรูปแบบของเครดิต โดยได้รับการสนับสนุนจากชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย แต่ในปี 2542 ประสบกับปัญหาหนี้ค้างชำระทำให้ธุรกิจนี้ต้องหยุดชะงักไป ปัจจุบันการดำเนินธุรกิจด้านเครดิตเพียงกิจกรรมเดียวซึ่งสหกรณ์กำลังประสบปัญหาการเรียกเก็บเงินต้นและดอกเบี้ยคืนจากสมาชิกไม่ได้ เมื่อเปรียบเทียบอัตราส่วนของการเปลี่ยนแปลงลักษณะด้านเศรษฐกิจแสดงให้เห็นว่า การดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์มีผลทำให้สมาชิกมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจที่ดีขึ้นกว่าครัวเรือนที่ไม่เป็นสมาชิกสหกรณ์ทั้งด้านรายได้ต่อปี รายจ่ายต่อปีและทรัพย์สิน ส่วนลักษณะด้านสังคมนั้นครัวเรือนที่เป็นสมาชิกสหกรณ์มีทัศนะว่า พวกเขามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในชุมชนและร่วมแสดงความคิดเห็นในการประชุมมากขึ้นกว่าก่อนเป็นสมาชิกสหกรณ์ นอกจากนี้โดยส่วนใหญ่ยังมีทัศนะว่าการเป็นสมาชิกสหกรณ์ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้นกว่าเดิมและมั่นใจว่าเป็นผลมาจากการเป็นสมาชิกสหกรณ์ และเมื่อสอบถามความคาดหวังจากการเป็นสมาชิกสหกรณ์ โดยส่วนใหญ่กล่าวว่า จะได้รับความช่วยเหลือด้านการเงินและด้านปัจจัยการผลิตเพื่อการเกษตร

ชนินทร์ สุวรรณสุขุม (2548) ศึกษาการพัฒนาสหกรณ์นิคม กรณีศึกษาสหกรณ์นิคมสมุทรสาคร จำกัด มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา 1) พัฒนาการจัดที่ดินทำกินสำหรับสมาชิกสหกรณ์นิคมสมุทรสาคร จำกัด 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสมาชิกสหกรณ์นิคมสมุทรสาคร จำกัด 3) การดำเนินธุรกิจ การส่งเสริมอาชีพ และการให้การศึกษอบรมของสหกรณ์นิคมสมุทรสาคร จำกัด 4) ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินธุรกิจ การส่งเสริมอาชีพ และการให้การศึกษอบรมของสหกรณ์นิคมสมุทรสาคร จำกัด 5) เพื่อเสนอแนวทางแก้ไขปัญหา และพัฒนาการดำเนินธุรกิจ การส่งเสริมอาชีพและการให้การศึกษอบรมของสหกรณ์นิคมสมุทรสาคร จำกัด การวิจัยครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะกรรมการดำเนินการ สหกรณ์นิคมสมุทรสาคร จำกัด จำนวน 15 คน ฝ่ายจัดการจำนวน 10 คน และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกสหกรณ์นิคมสมุทรสาคร จำกัด จำนวน 280 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้นำวิเคราะห์ข้อมูล แปลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และเลขคณิต

ผลการศึกษาพบว่า นิคมสหกรณ์บ้านไร่ได้ส่งเสริมให้ราษฎรได้รับการจัดสรรที่ดิน เปลี่ยนอาชีพจากทำนาเกลือเป็นทำนากุ้ง เพราะมีรายได้สูงผลการเลี้ยงกุ้งประสบความสำเร็จชะหนึ่ง

ต่อมาการทำนากุ้งไม่ค่อยได้ผล เนื่องจากปัญหาน้ำทิ้งเสียจากโรงงานอุตสาหกรรมและระบบถ่ายเทของนากุ้งไม่ดี ทำให้กุ้งเป็นโรคเกษตรกรประสบภาวะขาดทุน เกษตรกรบางรายได้ปรับเปลี่ยนไปเลี้ยงปูทะเล หอยแครง ปลา และบางรายทำนาเกลือ การมีส่วนร่วมในการทำธุรกิจของสมาชิกสหกรณ์ สมาชิกส่วนใหญ่รับบริการในด้านเงินกู้และฝากเงินกับสหกรณ์ สหกรณ์เป็นแหล่งเงินทุนของสมาชิก สมาชิกจะกู้เงินจากสหกรณ์ไปใช้ในการลงทุน และค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เมื่อสมาชิกมีรายได้จะชำระคืนเงินแก่สหกรณ์ และนำเงินส่วนหนึ่งมาฝากไว้กับสหกรณ์เพื่อออมทรัพย์ ซึ่งสหกรณ์ได้ใช้เงินฝากนี้เป็นทุนให้สมาชิกรายอื่นได้กู้ต่อไป ธุรกิจด้านการจัดหาสินค้ามาจำหน่าย สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับมาก ส่วนใหญ่จะซื้อสินค้าอุปโภค บริโภค และน้ำมันจากสหกรณ์ ธุรกิจน้ำบาดาล สหกรณ์ได้ให้บริการน้ำบาดาลแก่สมาชิกเพื่อให้สมาชิกมีน้ำจืดใช้สำหรับอุปโภคบริโภค นิคมสหกรณ์บ้านไร่มีพื้นที่ติดทะเล ขาดแคลนน้ำจืด บริการน้ำบาดาลจึงเป็นบริการที่ช่วยเหลือสมาชิกในด้านความเป็นอยู่ มีความสะดวกสบายมีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งสมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ธุรกิจสินเชื่อพบว่า ประสบกับภาวะขาดทุนและสมาชิกมีหนี้ค้างชำระมากมีแนวทางแก้ไข ได้แก่ การจัดโครงการสนับสนุนกิจกรรมด้านการตลาดให้กับสมาชิกเพื่อให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้นสามารถนำเงินมาชำระหนี้สินรวมทั้งความช่วยเหลือสมาชิกที่มีหนี้ค้างชำระ ขณะที่สหกรณ์ควรวางแผนการให้สินเชื่อกำกับดูแลการใช้เงินกู้ของสมาชิก ปรับปรุงระบบการบริหารสินเชื่อให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่ายพบว่า สมาชิกซื้อสินค้าน้อยเนื่องจากไม่มีความสะดวกในการเดินทางและสินค้ามีราคาแพงกว่าร้านค้าทั่วไป สหกรณ์ควรวางแผนธุรกิจโดยคำนึงถึงความต้องการของสมาชิก เพื่อลดต้นทุนพร้อมทั้งสามารถบริการสมาชิกได้ทั่วถึง ธุรกิจให้บริการน้ำบาดาลพบว่า สมาชิกใช้น้ำบาดาลไม่ได้มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาอุปกรณ์และท่อน้ำ รวมถึงไม่ประหยัดน้ำ ถักลอกการใช้น้ำ แนวทางแก้ไข คือ จัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างสมาชิกกับสหกรณ์ ชี้แจงถึงประโยชน์และการใช้น้ำอย่างถูกวิธี พร้อมทั้งมีคณะกรรมการดูแลการให้บริการน้ำบาดาล การส่งเสริมอาชีพพบว่า สหกรณ์ไม่มีผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับอาชีพที่สมาชิกทำอยู่ ขาดการจัดหาหรือประสานงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมอาชีพและพัฒนาให้แก่สมาชิกอย่างจริงจัง พร้อมทั้งจัดแผนการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ เพื่อให้สมาชิกมีรายได้สูงขึ้น การแก้ไขปัญหาที่ดินของเกษตรกรเพื่อให้เกษตรกรที่มีความเดือดร้อนในเรื่องที่ดินไม่มีที่ดินเป็นของตนเองหรือมีน้อยไม่เพียงพอแก่การครองชีพให้มีที่ดินเพื่ออยู่อาศัยและประกอบอาชีพมีรายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัว ให้มีความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยจัดนิคม

สหกรณ์จัดสรรที่ดินพัฒนาที่ดิน ส่งเสริมอาชีพและส่งเสริมสหกรณ์นิคม ใช้สหกรณ์นิคมเป็นเครื่องมือในการดำเนินการเพื่อกิจการสหกรณ์

วารกรณ์ แยมจัน (2548) ศึกษาการศึกษาจิตตารมณ์และคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนในกรุงเทพมหานคร วัตถุประสงค์การศึกษาเพื่อศึกษา 1) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจิตตารมณ์ 2) ศึกษาระดับการมีจิตตารมณ์ 3) ศึกษาระดับคุณภาพชีวิต กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ สมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนผ้าห่มไทยและสิ่งทอ จำกัดและสหกรณ์เครดิตยูเนียนเคหะชุมชนทุ่งสองห้อง จำกัด รวมทั้งสิ้น 332 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามและประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t-test และค่า F-test

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจิตตารมณ์อยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากก่อนเข้ามาเป็นสมาชิกทางสหกรณ์เครดิตยูเนียนมีการฝึกอบรมในเรื่องของจิตตารมณ์และทดสอบความรู้ให้แก่สมาชิก ซึ่งมีผลให้ระดับจิตตารมณ์โดยรวมของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ด้านความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์และด้านการวางใจกัน อยู่ในระดับดีมาก ทางด้านความเห็นใจกันอยู่ในระดับดีและด้านความเสียสละอยู่ระดับปานกลาง สมาชิกที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ด้านอารมณ์ด้านสภาพแวดล้อมภายในชุมชน / หมู่บ้าน และด้านการศึกษาอยู่ในระดับดี ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมและด้านร่างกายอยู่ในระดับปานกลาง ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า ทางสหกรณ์เครดิตยูเนียนควรมีศูนย์กลางเพื่อรับปรึกษาปัญหาในชุมชนและมีการฝึกอบรมเกี่ยวกับวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างรายได้ให้แก่สมาชิก

อุไรรัตน์ ทองคำชื่นวิวัฒน์และปัญญา วีระวิทยเลิศ (2549) ศึกษาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนบริเวณคลองลาดพร้าว การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาลักษณะทางกายภาพของคลองลาดพร้าว สภาพความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนคลองลาดพร้าว รวมทั้งผลกระทบการใช้ประโยชน์จากคลองลาดพร้าว โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ การสำรวจสภาพคลองลาดพร้าวทางเรือยนต์เริ่มจากบริเวณชุมชนบึงพระราม 9 จนถึงตลาดยิ่งเจริญ และการเดินเท้าเข้าไปสำรวจลักษณะทางกายภาพในชุมชน สัมภาษณ์ผู้นำชุมชนเกี่ยวกับความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชนและสัมภาษณ์ประชาชนในชุมชนเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิต รวมถึงศึกษาผลกระทบและการใช้ประโยชน์จากคลองลาดพร้าว

ชุมชนที่ศึกษาได้แก่ชุมชนที่อยู่บริเวณคลองลาดพร้าวจำนวน 3 เขต เลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มจำนวน 7 ชุมชน

ผลการวิจัยพบว่า น้ำในคลองลาดพร้าวมีลักษณะดำ กลิ่นเหม็น และสกปรกมากตลอดเส้นทาง ยกเว้นบริเวณวังหินเท่านั้นที่พอจะใช้อุปโภคได้ สภาพบ้านเรือนส่วนใหญ่เป็นบ้านไม้ มีบ้านจำนวนหลายหลังที่รูก้ำคลอง มีขยะขังใต้ถุนบ้าน มีเขื่อนกั้นเป็นทางเดินริมคลองในช่วงที่บ้านไม่รูก้ำคลอง แต่ละชุมชนมีสะพานข้ามคลอง ส่วนสภาพภายในชุมชนส่วนใหญ่เป็นชุมชนแออัดบนที่ดินที่บุกรุกของกรมธนารักษ์ บริเวณบ้านไม่มีรั้วกั้น มีทางเดินภายในชุมชน รถยนต์เข้าไม่ถึง ยกเว้นชุมชนริมคลองลาดพร้าวซึ่งเป็นชุมชนเมืองส่วนใหญ่มีฐานะค่อนข้างดี เป็นตึกมีรั้วเป็นกำแพงกั้นบนที่ดินของตนเอง ประชาชนส่วนใหญ่ในชุมชนนี้นับถือศาสนาอิสลาม ส่วนชุมชนแออัดส่วนใหญ่่นับถือศาสนาพุทธ มีฐานะยากจน จบชั้นประถมศึกษา อาชีพรับจ้าง มีรายได้น้อยต่อเดือน 5,000 – 10,000 บาท การได้รับความช่วยเหลือของชุมชนส่วนมากได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ เช่น สำนักงานเขต และจากภาคเอกชน เช่น มูลนิธิศุภนิมิต (ช่วยเหลือเด็กในชุมชน)

คุณภาพชีวิตทั้ง 7 ด้านของประชาชนในชุมชน ได้ผลดังนี้ คุณภาพชีวิตด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจ อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพอยู่ในระดับค่อนข้างสูง คุณภาพชีวิตด้านการทำงาน คุณภาพชีวิตด้านสติปัญญา คุณภาพชีวิตด้านครอบครัว คุณภาพชีวิตด้านชีวิตในชุมชน และคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านผลกระทบและการใช้ประโยชน์จากคลองลาดพร้าว พบว่า มีปัญหาน้ำท่วมขังบ้าง มีปัญหาด้านขยะน้อย การใช้ประโยชน์จากคลองน้อยทั้งด้านคมนาคมและด้านอุปโภค ผู้ต้องการกับผู้ไม่ต้องการให้มีเรือโดยสารมีจำนวนใกล้เคียงกัน ผู้ที่ไม่ต้องการเพราะทำให้ตลิ่งและบ้านพัง เสียงดัง ผู้ที่ต้องการเพื่อสะดวกในการคมนาคม ประชาชนส่วนใหญ่ต้องการประเพณีทางน้ำ และทุกคนต้องการพัฒนาคลองลาดพร้าวให้สะอาด ข้อเสนอแนะสำหรับภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนควรร่วมมือร่วมกันอนุรักษ์คลองและพัฒนาคุณภาพชีวิตในทุกด้าน รวมทั้งควรมีการศึกษาวิจัยคุณภาพชีวิตต่อไปในเชิงลึกและศึกษาชุมชนอื่น ๆ ด้วย

สาธิตี เทพสุวรรณ (2550) ศึกษาดัชนีความอยู่ดีมีสุขมวลรวมของคนไทย : ความสำคัญของภาคประชาชน วัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบ ตัวชี้วัด และวิธีการสำหรับหาค่าดัชนีความอยู่ดีมีสุขในเชิงภาวะวิสัย 2) หาคความแตกต่างของดัชนีความอยู่ดีมีสุขมวลรวมเชิงภาวะวิสัย จำแนกตามเพศ กลุ่มอายุและกลุ่มอาชีพ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความอยู่ดีมีสุขเชิงอัต

วิสัยและเชิงภาวะวิสัย ซึ่งเป็นการศึกษาในเชิงปริมาณ โดยใช้ข้อมูลสถิติของโครงการ “วิจัยเชิงบูรณาการเชิงพื้นที่เพื่อแก้ปัญหาความยากจนอย่างมีส่วนร่วมในภูมิภาคตะวันตก – การพัฒนาตัวชี้วัดความอยู่ดีมีสุขจังหวัดชัยนาท พ.ศ. 2548” ของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล จากกลุ่มตัวอย่างอายุ 20 ปีขึ้นไป จำนวน 1,838 คน

ในการศึกษานี้การหาดัชนีความอยู่ดีมีสุขมวลรวมประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ 16 ตัวชี้วัด ซึ่งแบ่งการวัดออกเป็น 3 แบบ คือ 1) การวัดความอยู่ดีมีสุขในเชิงอัตวิสัยโดยการใช้วิธีการประเมินระดับความอยู่ดีมีสุขของตนเองเป็นคะแนนตั้งแต่ 0-10 2) การวัดความอยู่ดีมีสุขมวลรวมในเชิงภาวะวิสัยโดยการถ่วงน้ำหนักเท่ากัน (ทุกองค์ประกอบมีความสำคัญเท่าเทียมกัน) และ 3) ความอยู่ดีมีสุขมวลรวมในเชิงภาวะวิสัยโดยการถ่วงน้ำหนักต่างกัน (แต่ละองค์ประกอบมีความสำคัญแตกต่างกันตามคำตอบจากปัจเจกบุคคล)

ผลการศึกษาพบว่า ความอยู่ดีมีสุขเชิงอัตวิสัยและความอยู่ดีมีสุขมวลรวมในเชิงภาวะวิสัยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้นในการศึกษาเรื่องความอยู่ดีมีสุขจึงสามารถใช้การวัดเชิงภาวะวิสัยแทนการวัดอัตวิสัยได้ นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ชายจะมีระดับความอยู่ดีมีสุขในเชิงอัตวิสัยและภาวะวิสัยสูงกว่าผู้หญิง กลุ่มตัวอย่างมีอายุมากขึ้นระดับความอยู่ดีมีสุขในเชิงอัตวิสัยและภาวะวิสัยจะค่อย ๆ ลดลง และกลุ่มเกษตรกรมีระดับความอยู่ดีมีสุขในเชิงอัตวิสัยและภาวะวิสัยสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ใช่เกษตรกร และพบอีกว่าการวัดความอยู่ดีมีสุขมวลรวมโดยการให้ค่าถ่วงน้ำหนักต่างกันซึ่งได้มาจากการบอกเล่าสาเหตุที่ทำให้เกิดความสุขของประชาชนโดยตรง จะส่งผลให้ระดับความอยู่ดีมีสุขมวลรวมของประชาชนสูงขึ้นกว่าการวัดแบบถ่วงน้ำหนักเท่ากันและการวัดในเชิงอัตวิสัย ดังนั้นในการกำหนดนโยบายเพื่อสร้างความอยู่ดีมีสุขให้แก่ประชาชนไทยอย่างแท้จริง รัฐบาลควรให้ความสำคัญกับความคิดเห็นของประชาชนเป็นหลัก

เนตรนภา สันติธรรม (2551) ศึกษาบทบาทของสหกรณ์การเกษตรเวียงชัย จำกัดที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์ วัดอุปประสงค์เพื่อศึกษาถึง การมีส่วนร่วมในการทำธุรกิจของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเวียงชัย จำกัดในด้านเศรษฐกิจและบทบาททางสังคม เพื่อศึกษาถึงระดับคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเวียงชัยจำกัด ในด้านเศรษฐกิจและด้านสังคม เพื่อศึกษาถึงบทบาทของสหกรณ์การเกษตรเวียงชัย จำกัดที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตสมาชิกสหกรณ์ เพื่อศึกษาข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะและแนวทางการบริหารงานสหกรณ์การเกษตรเวียงชัย จำกัด กลุ่มตัวอย่างเป็นสมาชิกเป็นสหกรณ์การเกษตรเวียงชัย จำกัด จำนวน 500

คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูป มีสถิติที่เกี่ยวข้อง คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบ t-test และ F-test กำหนดระดับนัยสำคัญไว้ที่ 0.05

ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในการทำธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรเวียงชัย จำกัด ตามบทบาทของสหกรณ์การเกษตรเวียงชัย จำกัด ในด้านเศรษฐกิจและบทบาททางสังคม พบว่าในด้านเศรษฐกิจ สหกรณ์เปิดโอกาสให้สมาชิกได้กู้เงินได้ในระยะสั้น และระยะปานกลาง เพื่อทำการเกษตรระยะสั้น จากการชำระหนี้พบว่าสมาชิกไม่ค่อยผัดนัดในการชำระหนี้ ด้านเหตุผลที่ฝากเงินกับสหกรณ์สมาชิกเห็นว่าได้รับอัตราดอกเบี้ยเงินฝากที่สูงและเจ้าหน้าที่บริการดี ซึ่งทราบรายละเอียดเกี่ยวกับการส่งเสริมการออมทรัพย์ของสหกรณ์จากการประชุมกลุ่มโดยสมาชิกได้ถือหุ้นในสหกรณ์เป็นข้าวเปลือก และซื้ออุปกรณ์การเกษตรแบบซื้อเชื่อในโครงการเพราะต้องการเฉลี่ยคืน สมาชิกได้เข้าร่วมโครงการแก้ไขปัญหาหนี้สินนอกระบบหรือโครงการปรับปรุงสหกรณ์โครงสร้างหนี้กับสหกรณ์ โครงการส่งเสริมการเกษตรที่สหกรณ์แนะนำ มีการขายผลผลิตทางการเกษตรให้สหกรณ์ เนื่องจากเห็นว่าได้รับเงินสดทันที และมาใช้บริการสหกรณ์ เนื่องจากเจ้าหน้าที่บริการดี ให้บริการรวดเร็วทันใจ และต้องการทำธุรกิจให้ครบ ด้านสังคมพบว่า สหกรณ์ได้เสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการทำธุรกิจกับสมาชิกสหกรณ์ และจัดกิจกรรมเพื่อให้สมาชิกสหกรณ์ได้เข้าร่วมกิจกรรมในแต่ละปี ซึ่งส่วนใหญ่สมาชิกสหกรณ์ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมและมีส่วนร่วมในการทำธุรกิจสหกรณ์ ระดับคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเวียงชัย จำกัด พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับสูงโดยที่คุณภาพชีวิตด้านสังคมมีค่าเฉลี่ยมากกว่าคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ การแสดงบทบาทของสหกรณ์การเกษตรเวียงชัย จำกัด ที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์ พบว่า ในการรวบรวมผลผลิตทางการเกษตรของสมาชิกมาจำหน่าย บทบาทในการแก้ไขปัญหาหนี้สินนอกระบบ บทบาทในการประสานความสามัคคีในหมู่คณะ และบทบาทในการส่งเสริมให้เกิดความเสียสละเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม เท่านั้นที่มีผลทำให้คุณภาพของสมาชิกสหกรณ์มีทิศทางที่ดีขึ้น สำหรับข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะในการบริหารงานสหกรณ์การเกษตรเวียงชัย จำกัด คือ 1) การบริหารงานของสหกรณ์ที่ควรปรับปรุง สมาชิกสหกรณ์ระบุการบริหารงานที่ควรปรับปรุง คือ ควรเพิ่มยอดเงินกู้ให้สูงขึ้นและรวมถึงการลดดอกเบี้ยเงินกู้ ควรเพิ่มจำนวนเงินปันผลให้สูงขึ้นและควรรับซื้อให้เร็วกว่าเดิมควรหาตลาดในการขายสินค้า 2) ธุรกิจที่ต้องการให้สหกรณ์ดำเนินการ คือ การทำน้ำดื่มจำหน่าย การจำหน่ายสินค้าอื่น ๆ ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน การตรวจสภาพรถ รับล้างรถ ปั่นน้ำมัน แก๊สรถยนต์ รวมถึงการเพิ่ม

ชนิดสินค้าทางการเกษตรที่จัดซื้อ และการรับคนสูงอายุเข้าสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์สมาชิกและเจ้าหน้าที่สหกรณ์การเกษตรเวียงชัย จำกัด

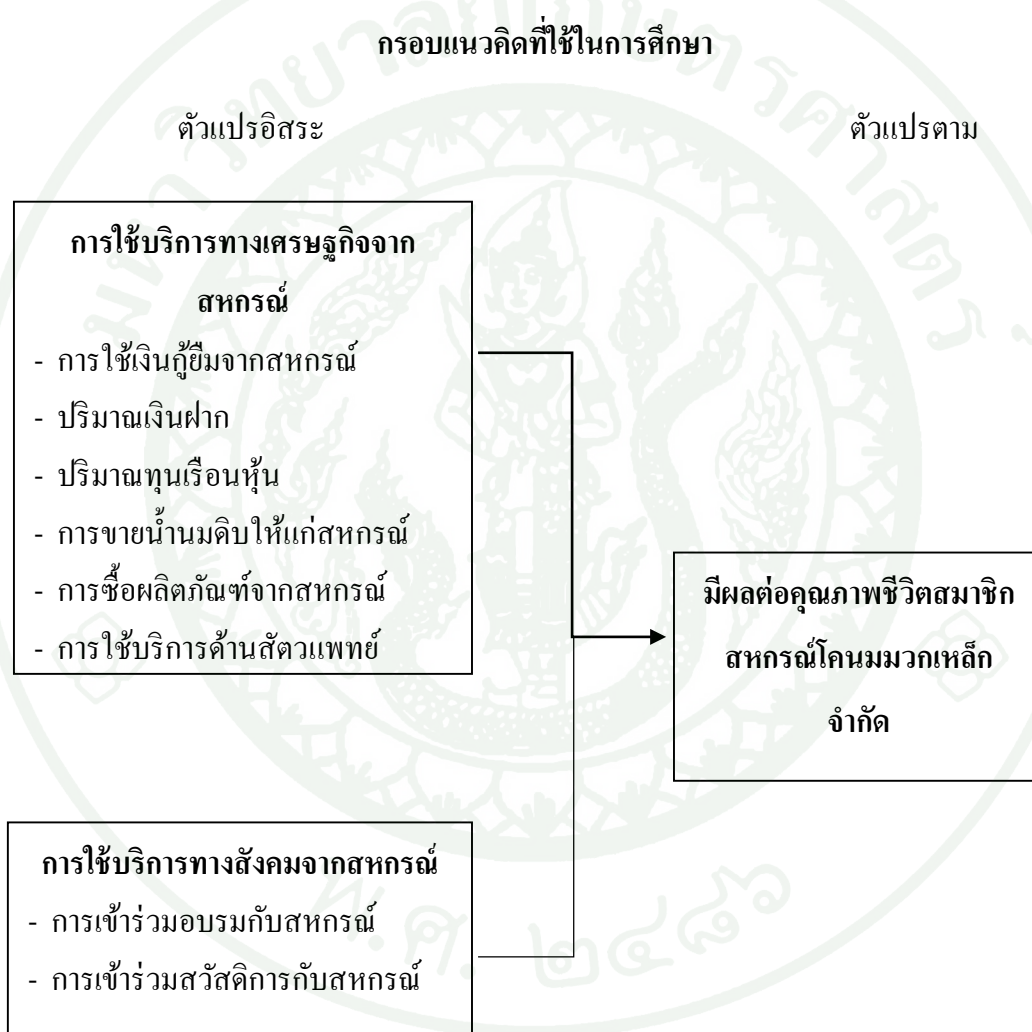
ปีนสอาด สหนาวิน (2553) ศึกษาคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่ภาคกลาง และศึกษาปัจจัยด้านประชากร เศรษฐกิจและสังคมปัจจัยด้านการใช้หลักการสหกรณ์ และปัจจัยด้านการสนับสนุนจากภาครัฐเป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรในจังหวัด 6 จังหวัดของภาคกลาง กลุ่มตัวอย่างคือสมาชิกจังหวัดอ่างทอง สระบุรี นครปฐม สมุทรสาคร นครนายกและชลบุรี จำนวน 1,064 ราย โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการวิจัย สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วยการใช้เทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยพหุ

ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกสหกรณ์การเกษตรมีคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับที่ดี และมีคุณภาพชีวิตผ่านเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน อยู่ในระดับดี 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีบ้านอาศัย ด้านการมีสุขภาพดี ด้านการร่วมใจพัฒนา ด้านการปลูกฝังค่านิยมไทย และด้านฝึกฝนการศึกษา สำหรับรายได้ก้ำกัวยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิต ได้แก่ ปัจจัยด้านประชากร เศรษฐกิจและสังคม ปัจจัยด้านการใช้หลักการสหกรณ์ และปัจจัยด้านการสนับสนุนจากภาครัฐสามารถอธิบายคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์ได้ร้อยละ 32 โดยตัวแปรเพศ ระดับการศึกษา อาชีพ การควบคุมโดยสมาชิกตามหลักประชาธิปไตย การปกครองตนเองและความเป็นอิสระ การศึกษา การฝึกอบรมและข่าวสาร การเอื้ออาทรต่อชุมชน และการสนับสนุนจากภาครัฐ มีผลต่อคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

งานวิจัยส่วนใหญ่มุ่งเน้นการศึกษาเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของสหกรณ์ สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกสหกรณ์ก่อนและหลังการเป็นสมาชิกสหกรณ์ การมีส่วนร่วมของสมาชิก การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ และแนวทางการพัฒนาสหกรณ์ เป็นต้น โดยผลงานวิจัยพบว่า ระดับคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์ดีขึ้น สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมดีขึ้น ทักษะคติของสมาชิกกับผู้ที่ไม่เป็นสมาชิกมีความแตกต่างกัน สหกรณ์ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับกิจกรรมของธุรกิจการให้เงินกู้/สินเชื่อกว่าธุรกิจทางการตลาด และกิจกรรมด้านอื่น ๆ ซึ่งสมาชิกได้รับประโยชน์มากที่สุดจากธุรกิจด้านสินเชื่อ และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เพราะสหกรณ์ภาคเกษตรเป็นแหล่งเงินกู้/สินเชื่อการเกษตรที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าแหล่งเงินทุนอื่น ๆ จากการศึกษาที่เกี่ยวข้อง

นี้ทำให้ผู้ศึกษาได้ทราบถึงแนวทางการพัฒนาและแก้ไขปรับปรุงการบริหารงานของสหกรณ์ รวมถึงแนวทางการพัฒนาบริหารสหกรณ์ต่อไป

จากความสำคัญของแนวคิดทางด้านคุณภาพชีวิตและแนวคิดทางด้านสหกรณ์ รวมทั้ง ทฤษฎีทางสังคมและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่นำเสนอมาแล้วนั้น ผู้ศึกษาเลือกที่จะนำแนวคิดและ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องดังกล่าว นำมาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาครั้งนี้

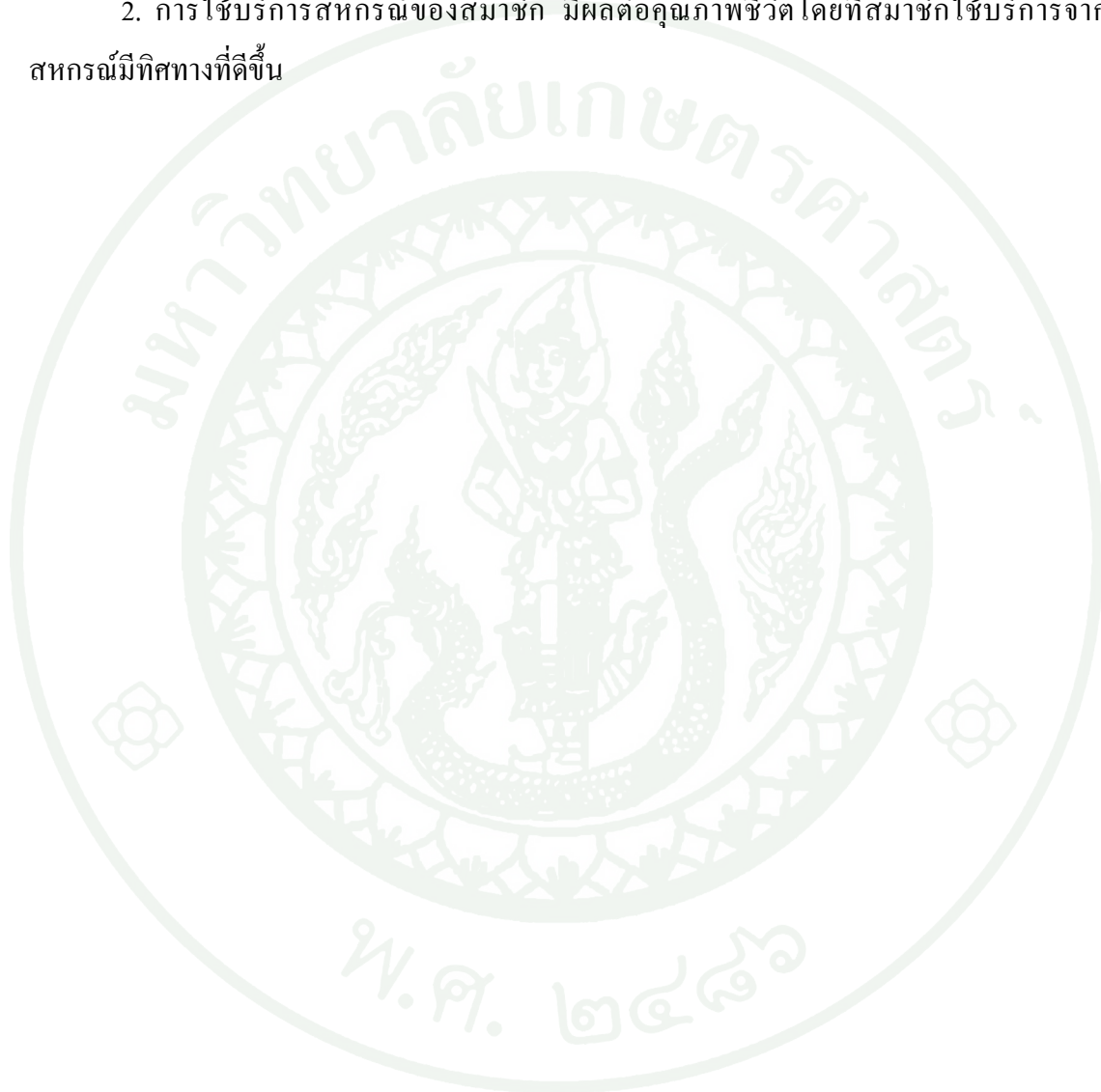

ภาพที่ 2 ภาพกรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษาสภาพเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตกับการใช้บริการของสมาชิกต่อสหกรณ์ กรณีศึกษาสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด

สมมติฐานของการวิจัย

ในการศึกษารั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ตั้งสมมติฐานในการวิจัยดังนี้

1. สมาชิกสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด มีคุณภาพชีวิตที่ดี
2. การใช้บริการสหกรณ์ของสมาชิก มีผลต่อคุณภาพชีวิตโดยที่สมาชิกใช้บริการจากสหกรณ์มีทิศทางที่ดีขึ้น

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การศึกษาเรื่องการศึกษาสภาพเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตกับการใช้บริการของสมาชิกต่อสหกรณ์ ภูมิศึกษา สหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำมาสรุปผลการวิจัย โดยผู้ศึกษานำเสนอตามหัวข้อ ดังต่อไปนี้

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ สมาชิกสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด มีสมาชิกทั้งหมดจำนวน 647 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยสมาชิกสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด โดยการคำนวณขนาดตัวอย่างตามสูตรของ Taro Yamane ที่ค่าความคลาดเคลื่อน 0.05 โดยคำนวณจากสูตรดังนี้ (สุวรรณ ชูโชติ, 2541)

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

เมื่อ n = ขนาดตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ค่าความคลาดเคลื่อนที่ผู้วิจัยยอมรับได้

$$n = \frac{647}{1+647(0.05)^2}$$

$$= 247.18 \approx 247$$

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้แทนสมาชิกสหกรณ์ ซึ่งได้มาจากการสุ่มด้วยวิธีการเลือกตัวอย่างตามความสะดวก (Purposive Sampling) ด้วยแบบสอบถาม บริเวณที่ทำการเก็บข้อมูลจะทำการเก็บข้อมูลแบบโควต้า (quota sampling) จำนวน 247 ชุด ไปยังศูนย์รับน้ำนม

ดิมิตรภาพ 82 ชุด ศูนย์รับน้ำหนักมดุมเหล็ก 82 ชุด และศูนย์รับน้ำหนักคลองไทร 83 ชุด โดยแบ่งออกเป็น 2 ช่วงเวลา ได้แก่ ช่วงเวลาเช้าเวลา 9.00 – 12.00 น. และช่วงเวลากลางเวลา 13.00 – 15.30 น. ซึ่งสลับเวลาในการเก็บข้อมูลในแต่ละวัน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้าเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม โดยสร้างมาตรวัดแบบ Likert Scale ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามจัดทำขึ้นเพื่อหาข้อมูลสถานภาพทั่วไปของสมาชิกสหกรณ์สหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายปิด

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามจัดทำขึ้นเพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับการใช้บริการของสมาชิกต่อสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายปิด

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความเห็นเรื่องคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายปิด

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานของสหกรณ์ในภาพรวมจะเป็นปลายเปิด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้ศึกษาขอหนังสือนำส่งจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ถึงประธานกรรมการสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้แทนสมาชิกสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด

2. ผู้ศึกษาส่งแบบสอบถามพร้อมแนบหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์นำหนังสือไปส่งด้วยตนเอง ซึ่งแจ้งวัตถุประสงค์เพิ่มเติมและวิธีการเก็บข้อมูล พร้อมแจ้งผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับของสมาชิกสหกรณ์และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

3. ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูล เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. สำหรับข้อมูลทุติยภูมิ โดยการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ข้อมูลจากกรมส่งเสริมสหกรณ์จังหวัดสระบุรี ชุมชนสหกรณ์จังหวัดสระบุรี และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเรื่องการศึกษาสภาพเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตกับการใช้บริการของสมาชิกต่อสหกรณ์ กรณีสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ได้นำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามมาวิเคราะห์ทั้งในแบบเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) และการวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) ดังนี้

1. เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การศึกษาสภาพเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตกับการใช้บริการของสมาชิกต่อสหกรณ์ กรณีสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด การวิเคราะห์ข้อมูลหาข้อมูลสถานภาพทั่วไปของสมาชิกสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด และการใช้บริการของสมาชิกต่อสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์ของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ค่าร้อยละจากสูตร ดังนี้

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนข้อมูลที่เก็บได้}}{\text{จำนวนที่เก็บทั้งหมด}} \times 100$$

2. ระดับความเห็นเรื่องคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์สหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด วิเคราะห์โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นการวัดระดับความคิดเห็น 6 ด้าน คือ ด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านครอบครัว ด้านสุขภาพอนามัย ด้านวัฒนธรรม / ความเชื่อ และด้านการศึกษา ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนความคิดเห็นซึ่งเป็นการวัดระดับคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์ ดังนี้

5	หมายถึง	อยู่ในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	อยู่ในระดับมาก
3	หมายถึง	อยู่ในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	อยู่ในระดับน้อย
1	หมายถึง	อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ยในการคำนวณข้อมูลที่รวบรวมได้และนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้

$$\begin{aligned}\text{ช่วงคะแนน} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.8\end{aligned}$$

การกำหนดเกณฑ์เพื่อแปลความหมายแบ่งเป็น 5 ระดับตามค่าเฉลี่ย ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.21 - 5.00	หมายถึง มีระดับคุณภาพชีวิตดีมาก
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.41 - 4.20	หมายถึง มีระดับคุณภาพชีวิตดี
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.61 - 3.40	หมายถึง มีระดับคุณภาพชีวิตปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.81 - 2.60	หมายถึง มีระดับคุณภาพชีวิตไม่ดี
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.80	หมายถึง มีระดับคุณภาพชีวิตไม่ดีเลย

เมื่อมีการสร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเสร็จเรียบร้อยแล้วผู้วิจัยได้มีการนำแบบสอบถามไปสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง 20 คน

เมื่อมีการสร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาเสร็จเรียบร้อยแล้วผู้วิจัยได้ออกแบบสอบถามที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นเก็บแบบสอบถามตัวอย่าง 20 ชุด มาทดสอบหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbrach 's Alpha Coeficiency) ให้ได้ 0.8 ด้วยโปรแกรมวิเคราะห์สถิติสำเร็จรูป

3. แบบสอบถามที่เป็นปลายเปิดนำเสนอในรูปของการสรุปความลักษณะพรรณนา

4. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistic) เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง 2 ตัวแปรที่เป็นอิสระต่อกัน (t-test) และการเปรียบเทียบความแตกต่างที่มีตัวแปรมากกว่า 2 ตัวแปรที่เป็นอิสระต่อกัน (F-test) โดยได้กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

บทที่ 4

ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์

การศึกษาสภาพเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตกับการใช้บริการของสมาชิกต่อสหกรณ์ศึกษาสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยผู้ศึกษาขอนำเสนอผลการวิจัยโดยแบ่งข้อมูลการวิเคราะห์เป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทางเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด

ส่วนที่ 2 วิเคราะห์การให้บริการของสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์

ส่วนที่ 3 วิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด

ส่วนที่ 4 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานของสหกรณ์ในภาพรวม

ส่วนที่ 1 ข้อมูลสภาพเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์ของสมาชิก สหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด

ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ทางด้านประชากร เศรษฐกิจ และสังคม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน รายได้รวมในการประกอบอาชีพ รายจ่ายเกี่ยวกับการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคนม และรายจ่ายเกี่ยวกับการอุปโภคบริโภคในครัวเรือน

จากการศึกษาข้อมูลสถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างสมาชิกสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด จังหวัดสระบุรีจากกลุ่มตัวอย่าง 247 คน แสดงรายละเอียดในตารางที่ 5 สามารถสรุปได้ข้อมูลดังนี้

เพศ จากกลุ่มตัวอย่างพบว่า เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง คือ ร้อยละ 51.80 เป็นเพศชาย ส่วนเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 48.20 จากการศึกษาพบว่า เพศชายและเพศหญิงมีจำนวนที่ไม่ต่างกันเท่าใดนัก เนื่องมาจากในหัวหน้าครอบครัวบางคนเป็นสมาชิกของธนาคารการเกษตรและสหกรณ์ด้วย จึงมีผลทำให้ภรรยาเป็นสมาชิกสหกรณ์โคนม ซึ่งจึงแบ่งกันสมัครเป็นสมาชิกของแต่ละสหกรณ์ จึงแสดงให้เห็นว่าสัดส่วนการเป็นสมาชิกสหกรณ์ทั้งเพศชายและเพศหญิงไม่แตกต่างกันมาก

อายุ จากกลุ่มตัวอย่างพบว่า โดยส่วนใหญ่มีอายุ 48–58 ปี มากถึงร้อยละ 32.40 รองลงมา มีช่วงอายุ 37–47 ปี และมีช่วงอายุ 59–69 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.60 และ 15.40 ตามลำดับ จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีช่วงอายุ 48–58 ปี เลี้ยงโคนมมากที่สุดเนื่องจากเป็นอาชีพที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานให้ปวงชนชาวไทย และมีพื้นที่อยู่ในอำเภอมวกเหล็ก ตั้งแต่เกิด ประกอบกับรัฐบาลไทยได้รับโอนกิจการฟาร์มโคนมและศูนย์ฝึกอบรมการเลี้ยงโคนม ไทย-เดนมาร์ก อย่างเป็นทางการ จัดตั้งเป็นรัฐวิสาหกิจสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีชื่อว่า องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย (อ.ส.ค.) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2514 ทำให้ชาวบ้านพื้นที่อำเภอมวกเหล็กหันมาประกอบอาชีพการเลี้ยงโคนมมากขึ้น หลังจากนั้น ปี พ.ศ. 2515 จึงเกิดสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด ซึ่งก็เป็นกลุ่มตัวอย่างช่วงอายุ 48–58 ปี ที่ช่วยกันก่อตั้งสหกรณ์ขึ้นมา

สถานภาพ จากกลุ่มตัวอย่างพบว่า โดยส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 75.70 รองลงมามีสถานภาพโสด และมีสถานภาพหย่าร้าง คิดเป็นร้อยละ 20.60 และ 2.40 ตามลำดับ

ระดับการศึกษา พบว่า โดยส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 33.60 รองลงมามีระดับการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และมีระดับการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 24.30 และ 22.70 ตามลำดับ จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ เนื่องมาจากเป็นอาชีพที่สืบทอดกันมาตั้งแต่รุ่นพ่อรุ่นแม่ ซึ่งการเลี้ยงโคนมมีขั้นตอนที่ค่อนข้างละเอียดจำเป็นต้องใช้แรงงานคนในครอบครัว การรีดนมวัวต้องทำเป็นเวลาไม่สามารถทิ้งได้ สมาชิกในครอบครัวจึงจำเป็นต้องช่วยกันทำ ทำให้ไม่ได้เรียนหนังสือเพราะต้องเอาเวลาส่วนใหญ่มาเลี้ยงโคนม

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน พบว่า กลุ่มตัวอย่างโดยส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 4–6 คน คิดเป็นร้อยละ 59.50 รองลงมามีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 1–3 คน และจำนวน

สมาชิกในครัวเรือน 7–12 คน คิดเป็นร้อยละ 33.60 และ 6.90 ตามลำดับ จากการศึกษาพบว่า การทำฟาร์มโคนม ต้องใช้กำลังแรงงานในจำนวนที่มากพอสมควร จึงส่งผลให้ต้องมีญาติพี่น้องอยู่ร่วมกันเพื่อช่วยกันเลี้ยงโคนมอาศัยแรงงานภายในครอบครัวแทนการจ้างแรงงานจากคนนอก

ระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างโดยส่วนใหญ่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ 6–10 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.00 รองลงมามีระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ 1–5 ปี และมีระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ 11–15 ปี คิดเป็นร้อยละ 17.00 และ 15.80 ตามลำดับ จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ 6–10 ปี ซึ่งเป็นช่วงระยะเวลาที่มากที่สุด เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างบางคนเข้ามาเป็นสมาชิกแล้วมองว่า สหกรณ์ยังช่วยตนเองไม่เต็มที่ ทำให้ออกไปเป็นสมาชิกสหกรณ์อื่น มีการเข้าและออกจากการเป็นสมาชิกเป็นระยะ ๆ จึงมีระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ไม่นานเท่าที่ควร

ตารางที่ 5 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของสมาชิกสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด

(n=247)

ข้อมูลสถานภาพทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	128	51.80
หญิง	119	48.20
รวม	247	100
อายุ		
ต่ำกว่า 25 ปี	6	2.40
26–36	38	15.40
37–47	73	29.60
48–58	80	32.40
59–69	42	7.00
70–80	7	2.80
รวม	247	100

ตารางที่ 5 (ต่อ)

(n= 247)

ข้อมูลสถานภาพทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สถานภาพ		
โสด	51	20.60
สมรส	187	75.70
หย่าร้าง	6	2.40
แยกกันอยู่	3	1.20
รวม	247	100
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	83	33.60
มัธยมศึกษาตอนต้น	56	22.70
มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช.	60	24.30
อนุปริญญา / ปวส.	27	10.90
ปริญญาตรี	21	8.50
สูงกว่าปริญญาตรี	0	0
รวม	247	100
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน		
1 – 3	83	33.60
4 – 6	147	59.50
7 – 12	17	6.90
รวม	247	100
ระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์		
1 – 11 เดือน	15	6.10
1 – 5 ปี	42	17.00
6 - 10 ปี	89	36.00
11 – 15 ปี	39	15.80
16 – 20 ปี	21	8.50
26 – 30 ปี	16	6.50

ตารางที่ 5 (ต่อ)

(n= 247)

ข้อมูลสถานภาพทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
31 ปีขึ้นไป	7	2.80

ที่มา: จากการสำรวจ

อาชีพการเลี้ยงโคนม

บางคนและส่วนใหญ่มิได้ทราบว่าประเทศไทยมีการเลี้ยงโคนมกันมานาน อาชีพโคนมเป็นอาชีพพระราชทานที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลปัจจุบันทรงริเริ่มและส่งเสริมให้พสกนิกรของท่านได้มีอาชีพที่ยั่งยืนเลี้ยงตัวเองและครอบครัวได้อย่างมีศักดิ์ศรี นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณอันล้นพ้น (กรมส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย, 2557)

จำนวนแม่โคนม

การจำแนกตามจำนวนแม่โคนมที่เลี้ยง สามารถจำแนกฟาร์มตามจำนวนแม่โคนม โดยกำหนดเป็น 3 ขนาดฟาร์มโคนม (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2542) ได้แก่

1. ฟาร์มขนาดเล็ก หมายถึง ฟาร์มที่มีจำนวนแม่โคนมไม่เกิน 20 ตัว
2. ฟาร์มขนาดกลาง หมายถึง ฟาร์มที่มีจำนวนแม่โคนมอยู่ระหว่าง 21 - 100 ตัว
3. ฟาร์มขนาดใหญ่ หมายถึง ฟาร์มที่มีจำนวนแม่โคนมเกินกว่า 100 ตัว

ดังตารางที่ 6 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนแม่โคนมที่เลี้ยงจำนวน 41 – 60 ตัว คิดเป็นร้อยละ 17.80 มีจำนวนแม่โคนมที่เลี้ยงไม่เกินจำนวน 20 ตัว และมีจำนวนแม่โคที่เลี้ยงจำนวน 61 – 80 คิดเป็นร้อยละ 17.00 ตามลำดับ ซึ่งจากกลุ่มตัวอย่างพบว่า กลุ่มตัวอย่างเลี้ยงแม่โคนมน้อยที่สุดจำนวน 7 ตัว กลุ่มตัวอย่างเลี้ยงแม่โคนมมากที่สุดจำนวน 200 ตัว และกลุ่มตัวอย่างมีค่าการเลี้ยงแม่โคเฉลี่ยจำนวน 59.36 ตัว

ผลการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ฟาร์มโคนมส่วนใหญ่เป็นขนาดกลาง คิดเป็นร้อยละ 67.21 รองลงมาเป็นฟาร์มโคนมขนาดเล็ก คิดเป็นร้อยละ 17.00 และฟาร์มโคนมขนาดใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 15.78 ตามลำดับ

ตารางที่ 6 จำนวนแม่โคที่เลี้ยงของสมาชิกสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด

(n=247)

จำนวนแม่โคนมที่เลี้ยง	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ขนาดฟาร์ม	ร้อยละ
ไม่เกิน 20	42	17.00	ขนาดเล็ก	17.00
21 – 40	52	21.10	ขนาดกลาง	67.22
41 – 60	44	17.80	ขนาดกลาง	
61 – 80	42	17.00	ขนาดกลาง	
81 – 100	28	11.30	ขนาดกลาง	
101 – 120	16	6.50	ขนาดใหญ่	15.78
121 – 140	3	1.20	ขนาดใหญ่	
141 – 160	7	2.80	ขนาดใหญ่	
161 – 180	7	2.80	ขนาดใหญ่	
181 - 200	6	2.40	ขนาดใหญ่	
รวม	247	100		

ที่มา: จากการสำรวจ

วิธีการเลี้ยงโคนมของเกษตรกร สามารถจำแนกได้ 3 วิธี ได้แก่ (กรมปศุสัตว์, 2557)

1. การเลี้ยงแบบปล่อยแปลงหญ้า ปล่อยให้โคหาอาหารกินเองอย่างอิสระในแปลงหญ้า ซึ่งจะเป็นแปลงหญ้าตามธรรมชาติหรือแปลงหญ้าที่ปลูกเพื่อเตรียมไว้เลี้ยงโค โดยเฉพาะการเลี้ยงโคแบบปล่อยนี้จะทำให้โคได้รับความเป็นอิสระมากที่สุด และคุ้นเคยกับภูมิอากาศในสภาพธรรมชาติมากที่สุดแต่อากาศต้องไม่ร้อนเกินไปหรือฝนมากเกินไป สำหรับพื้นที่จำกัดจะใช้รั้วไฟฟ้าหรือรั้วลวดหนาม แบ่งแปลงหญ้าเป็นล๊อค ๆ ให้โคกิน และทุ่งหญ้าส่วนใหญ่จะเป็นแบบทุ่งหญ้าถาวร และจะต้องมีการดูแลแปลงหญ้าอยู่เสมอไม่ให้แปลงหญ้าโทรมจนเกินไป และควรสร้างที่สำหรับโคใช้หลบแดดด้วยเพื่อให้โคได้พักในร่มบ้าง

2. การเลี้ยงแบบขังผูกโรง โคจะได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิดที่สุด การจัดการ เช่น การป้องกันและควบคุมโรคพยาธิจะทำได้เต็มที่ การให้อาหารทำได้ตามกำหนดและความต้องการของโคทำให้ได้นมมาก

3. การเลี้ยงแบบกึ่งผูกกึ่งปล่อย จะขึ้นอยู่กับกิจกรรมการผลิตอาหารสัตว์ในแต่ละปีทั้งแปลงหญ้าให้โคลงเพาะเล็มและตัดสดให้โคกิน

ขนาดพื้นที่ที่ใช้ในการเลี้ยงโคนม

ขนาดพื้นที่ที่ใช้ในการเลี้ยงโคนม ดังตารางที่ 7 พบว่ากลุ่มตัวอย่างขนาดพื้นที่ที่ใช้ในการเลี้ยงโคนมน้อยที่สุดจำนวน 2 ไร่ กลุ่มตัวอย่างขนาดพื้นที่ที่ใช้ในการเลี้ยงโคนมมากที่สุดจำนวน 50 ไร่ และกลุ่มตัวอย่างมีขนาดพื้นที่ที่ใช้ในการเลี้ยงโคนมทั้งหมดเฉลี่ยจำนวน 10.93 ไร่

ขนาดพื้นที่ที่ใช้ในการเลี้ยงโคนมมากที่สุด จำนวน 1–5 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 45.30 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีขนาดพื้นที่ที่ใช้ในการเลี้ยงโคนมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 28.30 รองลงมา คือ ฟาร์มเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่มีขนาดพื้นที่ที่ใช้ในการเลี้ยงโคนม คิดเป็นร้อยละ 14.20 และ 2.80 ตามลำดับ รองลงมามีขนาดพื้นที่ที่ใช้ในการเลี้ยงโคนมจำนวน 6–10 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 19.80 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีขนาดพื้นที่ที่ใช้ในการเลี้ยงโคนมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 15.40 รองลงมา คือ ฟาร์มใหญ่และฟาร์มขนาดเล็กมีขนาดพื้นที่ที่ใช้ในการเลี้ยงโคนม คิดเป็นร้อยละ 3.60 และ 0.80 ตามลำดับ และมีขนาดพื้นที่ที่ใช้ในการเลี้ยงโคนมจำนวน 11–15 ไร่คิดเป็นร้อยละ 13.80 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีขนาดพื้นที่ที่ใช้ในการเลี้ยงโคนมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 9.70 รองลงมา คือ ฟาร์มใหญ่และฟาร์มขนาดเล็กมีขนาดพื้นที่ที่ใช้ในการเลี้ยงโคนม คิดเป็นร้อยละ 2.80 และ 1.20 ตามลำดับ

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างเลือกการเลี้ยงแบบกึ่งปล่อยกึ่งผูก เป็นการเลี้ยงแบบปล่อยลงแปลงหญ้าและแบบผูกยืนมาใช้ร่วมกัน เพราะประหยัดแรงงาน ประหยัดค่าก่อสร้างโรงเรือนประหยัดพื้นที่ในการเลี้ยงโคนม ซึ่งขนาดพื้นที่ในการเลี้ยงโคนมน้อยแต่ก็สามารถเลี้ยงโคนมได้มากเช่นกัน

ตารางที่ 7 ขนาดพื้นที่ที่ใช้ในการเลี้ยงโคนมจำแนกตามขนาดฟาร์ม

(n= 247)

ขนาดพื้นที่ฟาร์ม (ไร่)	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
1 – 5	112 (45.30)	35 (14.20)	70 (28.30)	7 (2.80)
6 – 10	49 (19.80)	2 (0.80)	38 (15.40)	9 (3.60)
11 - 15	34 (13.80)	3 (1.20)	24 (9.70)	7 (2.80)
16 - 20	15 (6.10)	-	12 (4.90)	3 (1.20)
21 - 25	8 (3.20)	1 (0.40)	5 (2.00)	2 (0.80)
26 - 30	11 (4.50)	1 (0.40)	9 (3.60)	1 (0.40)
31 – 35	1 (0.40)	-	1 (0.40)	-
36 – 40	7 (2.80)	-	4 (1.60)	3 (1.20)
41 – 45	2 (0.80)	-	-	2 (0.80)
46 - 50	8 (3.20)	-	5 (2.00)	3 (1.20)
รวม	247 (100)	42 (17.00)	168 (67.90)	37 (14.80)

ที่มา: จากการสำรวจ

รายได้รายเดือนของสมาชิกสหกรณ์จากการเลี้ยงโคนม

เกษตรกรเป็นอาชีพที่ชาวชนบทรุ่นใหม่ มองว่าเป็นอาชีพที่ลำบากและต่ำต้อย เป็นอาชีพของคนบ้านนอก ไม่มีเกียรติและศักดิ์ศรีเหมือนการเข้ารับราชการ แต่ปัจจุบัน อาชีพเกษตรกรเป็นอาชีพที่คนมีเงินเท่านั้นถึงทำได้ เพราะพื้นที่ดินราคาแพง ทำให้ที่ดินตกเป็นของคนมีเงินเท่านั้น และจะได้เห็นแถวแก่งหน้าใหม่หันไปพึ่งพาและได้ดีเป็นเศรษฐกิจกับอาชีพเกษตรกรกันเป็นจำนวนมาก กลุ่มตัวอย่างมีรายได้รายเดือนจากการเลี้ยงโคนมน้อยที่สุดจำนวน 20,000 บาท กลุ่มตัวอย่างมีรายได้รายเดือนจากการเลี้ยงโคนมมากที่สุดจำนวน 900,000 บาท และกลุ่มตัวอย่างมีรายได้รายเดือนจากการเลี้ยงโคนมเฉลี่ยจำนวน 202,227.22 บาท

ดังตารางที่ 8 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีรายได้รายเดือนจากการเลี้ยงโคนมจำนวนไม่เกิน 100,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 42.10 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีรายได้รายเดือนจากการเลี้ยงโคนมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 25.90 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กมีรายได้รายเดือนจากการเลี้ยงโคนม คิดเป็นร้อยละ 16.20 ตามลำดับ รองลงมา กลุ่มตัวอย่างมีรายได้รายเดือนจากการเลี้ยงโคนมจำนวน 100,001 - 200,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 27.50 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีรายได้รายเดือนจากการเลี้ยงโคนมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 27.10 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่มีรายได้รายเดือนจากการเลี้ยงโคนม คิดเป็นร้อยละ 0.40 ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างมีรายได้รายเดือนจากการเลี้ยงโคนมจำนวน 300,001 - 400,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 8.50 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีรายได้รายเดือนจากการเลี้ยงโคนมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 6.10 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่และฟาร์มขนาดเล็กมีรายได้รายเดือนจากการเลี้ยงโคนม คิดเป็นร้อยละ 2.00 และ 0.40 ตามลำดับ ซึ่งการเลี้ยงโคนมเป็นอาชีพที่ทำรายได้ได้ดีมากอาชีพหนึ่ง

ตารางที่ 8 รายได้รายเดือนการเลี้ยงโคนมจำแนกตามขนาดฟาร์ม

(n=247)

จำนวนเงิน (บาท / เดือน)	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
ไม่เกิน 100,000	104 (42.10)	40 (16.20)	64 (25.90)	-
100,001 - 200,000	68 (27.50)	-	67 (27.10)	1 (0.40)
200,001 - 300,000	21 (8.50)	1 (0.40)	15 (6.10)	5 (2.00)
300,001 - 400,000	11 (4.50)	-	3 (1.20)	8 (3.20)
400,001 - 500,000	19 (7.70)	-	12 (4.90)	7 (2.80)
500,001 - 600,000	6 (2.40)	1 (0.40)	2 (0.80)	3 (1.20)
600,001 - 700,000	6 (2.40)	-	3 (1.20)	3 (1.20)
700,001 - 800,000	5 (2.00)	-	2 (0.80)	3 (1.20)
800,001 ขึ้นไป	7 (2.80)	-	-	7 (2.80)
รวม	247 (100)	42 (17.00)	168 (68.00)	37 (15.00)

ที่มา: จากการสำรวจ

ค่าใช้จ่ายรายเดือนทั้งหมดในการเลี้ยงโคนม

ค่าใช้จ่ายการเลี้ยงโคนม การลงทุนในการประกอบอาชีพเลี้ยงโคนมลงทุนไม่ได้น้อยเลย จึงต้องตั้งใจเข้ามาประกอบอาชีพนี้เพราะลงทุนสูงไม่ใช่มาทำแบบมือสมัครเล่น โอกาสประสบความสำเร็จต่ำมาก ต้องเอาใจใส่ให้ความสำคัญกับการเลี้ยง การจัดการที่ละเอียดอ่อนจึงจะอยู่ได้ในธุรกิจนี้ กลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายรายเดือนการเลี้ยงโคนมน้อยที่สุดจำนวน 1,200 บาท กลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายรายเดือนการเลี้ยงโคนมมากที่สุดจำนวน 450,000 บาท และกลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายรายเดือนการเลี้ยงโคนมเฉลี่ยจำนวน 87,955.97 บาท

ตารางที่ 9 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายรายเดือนการเลี้ยงโคนมจำนวนไม่เกิน 50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 50.20 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีค่าใช้จ่ายรายเดือนการเลี้ยงโคนมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 33.60 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่ มีค่าใช้จ่ายรายเดือนการเลี้ยงโคนม คิดเป็นร้อยละ 15.80 และ 0.80 ตามลำดับ รองลงมา กลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายรายเดือนการเลี้ยงโคนมจำนวน 50,001 – 100,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 24.60 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีค่าใช้จ่ายรายเดือนการเลี้ยงโคนมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 20.60 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่และฟาร์มขนาดเล็กมีค่าใช้จ่ายรายเดือนการเลี้ยงโคนม คิดเป็นร้อยละ 2.80 และ 1.20 ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายรายเดือนการเลี้ยงโคนมจำนวน 100,001 – 150,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 7.70 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีค่าใช้จ่ายรายเดือนการเลี้ยงโคนมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 5.70 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่มีค่าใช้จ่ายรายเดือนการเลี้ยงโคนม คิดเป็นร้อยละ 2.00 ตามลำดับ

ตารางที่ 9 ค่าใช้จ่ายการเลี้ยงโคนมจำแนกตามขนาดฟาร์ม

(n=247)

จำนวนเงิน (บาท / เดือน)	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
ไม่เกิน 50,000	124 (50.20)	39 (15.80)	83 (33.60)	2 (0.80)
50,001 – 100,000	61 (24.70)	3 (1.20)	51 (20.60)	7 (2.80)
100,001 – 150,000	19 (7.70)	-	14 (5.70)	5 (2.00)
150,001 – 200,000	15 (6.10)	-	10 (4.00)	5 (2.00)
200,001 – 250,000	9 (3.60)	-	5 (2.00)	4 (1.60)
250,001 – 300,000	5 (2.00)	-	3 (1.20)	2 (0.80)
300,001 – 350,000	2 (0.80)	-	-	2 (0.80)
350,001 – 400,000	2 (0.80)	-	1 (0.40)	1 (0.40)
400,001 ขึ้นไป	10 (4.00)	-	1 (0.40)	9 (3.60)
รวม	247 (100)	42 (17.00)	168 (68.00)	37 (15.00)

ที่มา: จากการสำรวจ

รายได้สุทธิรายเดือนการเลี้ยงโคนม

การทำฟาร์มโคนมนั้น สิ่งที่จะช่วยให้มีกำไรมาก น้อยหรือขาดทุนจะต้องเล็งเลียงไปขึ้นอยู่กับความสามารถในการจัดการฟาร์มของผู้เลี้ยงเป็นหลัก ต้องมีความเข้าใจในการวางแผนการจัดการฟาร์มให้เป็นระบบ ถ้าจัดการไม่ดีก็จะทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นเรื่อย ๆ และขาดทุนในที่สุดต้องมองการจัดการฟาร์มโคนมทั้งระบบเป็นองค์รวมเพราะทุก ๆ ส่วนในฟาร์มล้วนเป็นต้นทุนของการผลิตทั้งสิ้นจากนั้นเราจึงจะสามารถวางแผนดำเนินการและประเมินผลการลงทุนการทำฟาร์มได้อย่างเป็นระบบ จนสามารถทำกำไรได้คุ้มค่ากับการลงทุนทำฟาร์มโคนมในที่สุด กลุ่มตัวอย่างมีรายได้สุทธิรายเดือนการเลี้ยงโคนมน้อยที่สุดจำนวน 16,675 บาท กลุ่มตัวอย่างมีรายได้สุทธิรายเดือนการเลี้ยงโคนมมากที่สุดจำนวน 413,540 บาท และกลุ่มตัวอย่างมีรายได้สุทธิรายเดือนการเลี้ยงโคนมเฉลี่ยจำนวน 127,417.47 บาท

ดังตารางที่ 10 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีรายได้สุทธิรายเดือนการเลี้ยงโคนมจำนวนไม่เกิน 50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 41.30 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีรายได้สุทธิรายเดือนการเลี้ยงโคนมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 25.90 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กมีรายได้สุทธิรายเดือนการเลี้ยงโคนม คิดเป็นร้อยละ 15.40 ตามลำดับ รองลงมา กลุ่มตัวอย่างมีรายได้สุทธิรายเดือนการเลี้ยงโคนมจำนวน 50,001 – 100,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 17.00 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีรายได้สุทธิรายเดือนการเลี้ยงโคนมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 15.80 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่มีรายได้สุทธิรายเดือนการเลี้ยงโคนม คิดเป็นร้อยละ 0.80 และ 0.40 ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างมีรายได้สุทธิรายเดือนการเลี้ยงโคนมจำนวน 100,001 – 150,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 10.90 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีรายได้สุทธิรายเดือนการเลี้ยงโคนมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 8.10 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่และฟาร์มขนาดเล็กมีรายได้สุทธิรายเดือนการเลี้ยงโคนม คิดเป็นร้อยละ 2.40 และ 0.40 ตามลำดับ

ตารางที่ 10 รายได้สุทธิรายเดือนอาชีพการเลี้ยงโคนมจำแนกตามขนาดฟาร์ม

(n=247)

จำนวนเงิน (บาท / เดือน)	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
ไม่เกิน 50,000	103 (41.30)	38 (15.40)	64 (25.90)	-
50,001 – 100,000	42 (17.00)	2 (0.80)	39 (15.80)	1 (0.40)
100,001 – 150,000	26 (10.30)	1 (0.40)	20 (8.10)	6 (2.40)
150,001 – 200,000	23 (9.30)	-	20 (8.10)	3 (1.20)
200,001 – 250,000	9 (3.60)	-	6 (2.40)	3 (1.20)
250,001 – 300,000	10 (4.00)	1 (0.40)	3 (1.20)	6 (2.40)
300,001 – 350,000	5 (2.00)	-	3 (1.20)	2 (0.80)
350,001 – 400,000	10 (4.00)	-	5 (2.00)	5 (2.00)
400,001 ขึ้นไป	19 (7.70)	-	8 (3.20)	11 (4.50)
รวม	247 (100)	42 (17.00)	168 (68.00)	37 (15.00)

ที่มา: จากการสำรวจ

การปลูกหญ้าสำหรับเลี้ยงโคนม

เนื่องจากปัจจุบันมีจำนวนโคนมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่เกษตรกรมีข้อจำกัดเรื่องที่ทำกิน และไม่สามารถขยายพื้นที่ฟาร์มได้ เพราะที่ดินมีราคาสูงทำให้ไม่มีแปลงปลูกหญ้าของตนเอง สำหรับเลี้ยงโคนม ที่สำคัญปริมาณอาหารหยาบที่มีคุณภาพยังไม่เพียงพอกับความต้องการและมีราคาแพง จำเป็นต้องหันไปใช้อาหารข้นในการเลี้ยงโคนมเพิ่มมากขึ้น นอกจากทำให้ต้นทุนสูงขึ้นแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อคุณภาพน้ำนมดิบไม่ได้มาตรฐาน ทำให้เกษตรกรเสียโอกาสในการจำหน่าย และสูญเสียรายได้ค่อนข้างมาก

ดังตารางที่ 11 พบว่า กลุ่มตัวอย่างไม่มีการปลูกหญ้าสำหรับเลี้ยงโคนม คิดเป็นร้อยละ 88.30 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางไม่มีการปลูกหญ้าสำหรับเลี้ยงโคนมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 58.70 รองลงมา คือ ฟาร์มเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่ไม่มีการปลูกหญ้า คิดเป็นร้อยละ 17.00 และ 12.60 ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างมีการปลูกหญ้าสำหรับเลี้ยงโคนม คิดเป็นร้อยละ 11.70 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีการปลูกหญ้าสำหรับเลี้ยงโคนมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 9.30 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 2.40 ตามลำดับ เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีที่ดินในการครอบครองในจำนวนจำกัดจึงทำให้ไม่สามารถปลูกหญ้าสำหรับเลี้ยงโคนมได้

ตารางที่ 11 การปลูกหญ้าสำหรับเลี้ยงโคนมจำแนกตามขนาดฟาร์ม

(n=247)

การปลูกหญ้า	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
ปลูกหญ้า	29 (11.70)	-	23 (9.30)	6 (2.40)
ไม่ได้ปลูกหญ้า	218 (88.30)	42 (17.00)	145 (58.70)	31 (12.60)
รวม	247 (100)	29 (17.00)	168 (68.00)	37 (15.00)

ที่มา: จากการสำรวจ

ขนาดพื้นที่ที่ใช้ในการปลูกหญ้า

ดังตารางที่ 12 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีขนาดพื้นที่การปลูกหญ้าน้อยที่สุดจำนวน 1 ไร่ กลุ่มตัวอย่างมีขนาดพื้นที่การปลูกหญ้ามากที่สุดจำนวน 20 ไร่ และกลุ่มตัวอย่างมีขนาดพื้นที่ที่ใช้ในการปลูกหญ้าสำหรับเลี้ยงโคนมเฉลี่ยจำนวน 5.58 ไร่ กลุ่มตัวอย่างมีขนาดพื้นที่ที่ใช้ในการปลูกหญ้าสำหรับเลี้ยงโคนม จำนวน 1–5 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 10.50 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีขนาดพื้นที่ที่ใช้ในการปลูกหญ้ามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 8.50 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่มีขนาดพื้นที่ที่ใช้ในการปลูกหญ้า คิดเป็นร้อยละ 2.00 ตามลำดับ และมีขนาดพื้นที่ที่ใช้ในการปลูกหญ้าสำหรับเลี้ยงโคนม จำนวน 6–10 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 1.20 ตามลำดับ จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีขนาดพื้นที่ที่ใช้ในการปลูกหญ้ามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.80 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่มีขนาดพื้นที่ที่ใช้ในการปลูกหญ้า คิดเป็นร้อยละ 0.40 ตามลำดับ

ตารางที่ 12 ขนาดพื้นที่ที่ใช้ในการปลูกหญ้าสำหรับเลี้ยงโคนมจำแนกตามขนาดฟาร์ม

(n=247)

ขนาดพื้นที่ (ไร่)	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
ไม่มีพื้นที่ปลูกหญ้า	218 (88.30)	42 (17.00)	145 (58.70)	31 (12.60)
1 – 5	26 (10.50)	-	21 (8.50)	5 (2.00)
6 – 10	3 (1.20)	-	2 (0.80)	1 (0.40)
รวม	247 (100)	42 (17.00)	168 (68.00)	37 (15.00)

ที่มา: จากการสำรวจ

มูลค่ารายเดือนการปลูกหญ้าสำหรับเลี้ยงโคนม

กลุ่มตัวอย่างมีมูลค่ารายเดือนการปลูกหญ้าสำหรับเลี้ยงโคนมน้อยที่สุดจำนวน 30,000 บาท กลุ่มตัวอย่างมีมูลค่ารายเดือนการปลูกหญ้าสำหรับเลี้ยงโคนมมากที่สุดจำนวน 160,000 บาท และกลุ่มตัวอย่างมีมูลค่ารายเดือนการปลูกหญ้าสำหรับเลี้ยงโคนมเฉลี่ยจำนวน 3,927.19 บาท

ดังตารางที่ 13 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีมูลค่ารายเดือนการปลูกหญ้าสำหรับเลี้ยงโคนมมากที่สุดจำนวน 20,001 – 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 6.10 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีมูลค่ารายเดือนการปลูกหญ้าสำหรับเลี้ยงโคนมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 2.40 รองลงมาคือ ฟาร์มขนาดใหญ่มีมูลค่ารายเดือนการปลูกหญ้าสำหรับเลี้ยงโคนม คิดเป็นร้อยละ 0.40 ตามลำดับ รองลงมา กลุ่มตัวอย่างมีมูลค่ารายเดือนการปลูกหญ้าสำหรับเลี้ยงโคนมจำนวน 10,001 - 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 2.80 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีมูลค่ารายเดือนการปลูกหญ้าสำหรับเลี้ยงโคนมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 2.40 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่มีมูลค่ารายเดือนการปลูกหญ้าสำหรับเลี้ยงโคนมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.40 และกลุ่มตัวอย่างมีรายได้รายเดือนการปลูกหญ้าสำหรับเลี้ยงโคนม จำนวนไม่เกิน 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 0.80 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีมูลค่ารายเดือนการปลูกหญ้าสำหรับเลี้ยงโคนมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.80 ตามลำดับ

ตารางที่ 13 มูลค่ารายเดือนการปลูกหญ้าสำหรับเลี้ยงโคนมจำแนกตามขนาดฟาร์ม

(n=247)

จำนวนเงิน (บาท / เดือน)	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
ไม่มีรายได้	218 (88.30)	42 (17.00)	145 (58.70)	31 (12.60)
ไม่เกิน 10,000	2 (0.80)	-	2 (0.80)	-
10,001 - 20,000	7 (2.80)	-	6 (2.40)	1 (0.40)

ตารางที่ 13 (ต่อ)

(n=247)

จำนวนเงิน (บาท / เดือน)	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
20,001 – 30,000	15 (6.10)	-	14 (5.70)	1 (0.40)
30,001 – 40,000	1 (0.40)	-	1 (0.40)	-
70,001 – 80,000	1 (0.40)	-	1 (0.40)	-
80,001 – 90,000	1 (0.40)	-	1 (0.40)	-
90,001 ขึ้นไป	3 (1.20)	1 (0.40)	2 (0.80)	-
รวม	247 (100)	43 (17.40)	171 (69.20)	33 (13.40)

ที่มา: จากการสำรวจ

ค่าใช้จ่ายรายเดือนการปลูกหญ้าสำหรับเลี้ยงโคนม

กลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายรายเดือนการปลูกหญ้าสำหรับเลี้ยงโคนมของกลุ่มตัวอย่างน้อยที่สุดจำนวน 10,000 บาท ค่าใช้จ่ายรายเดือนการปลูกหญ้าสำหรับเลี้ยงโคนมของกลุ่มตัวอย่างมากที่สุดจำนวน 85,000 บาท และค่าใช้จ่ายรายเดือนการปลูกหญ้าสำหรับเลี้ยงโคนมของกลุ่มตัวอย่างเฉลี่ยจำนวน 2,044.59 บาท

ดังตารางที่ 14 กลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายรายเดือนการปลูกหญ้าสำหรับเลี้ยงโคนมมากที่สุดจำนวน 10,001 - 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 6.10 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดเล็กมีค่าใช้จ่ายรายเดือนการปลูกหญ้าสำหรับเลี้ยงโคนมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 5.70 รองลงมาคือ ฟาร์มขนาดใหญ่มีค่าใช้จ่ายรายเดือนการปลูกหญ้าสำหรับเลี้ยงโคนม คิดเป็นร้อยละ 0.40 ตามลำดับ รองลงมา กลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายรายเดือนการปลูกหญ้าสำหรับเลี้ยงโคนมจำนวนไม่เกิน

10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 3.60 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีค่าใช้จ่ายรายเดือนการปลูกหญ้าสำหรับเลี้ยงโคนมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 3.20 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่มีค่าใช้จ่ายรายเดือนการปลูกหญ้าสำหรับเลี้ยงโคนม คิดเป็นร้อยละ 0.40 ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายรายเดือนการปลูกหญ้าสำหรับเลี้ยงโคนมจำนวน 20,001 – 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 0.80 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดใหญ่มีค่าใช้จ่ายรายเดือนการปลูกหญ้าสำหรับเลี้ยงโคนมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.80 ตามลำดับ

มูลค่าเงินสุทธิตรายเดือนการปลูกหญ้าสำหรับเลี้ยงโคนม

หญ้าที่ใช้เลี้ยงโคนมนั้นมีอยู่หลายชนิด อย่างเช่น หญ้าที่นิยมปลูกกันมากก็มีหญ้านิโน หญ้ารูซี่ หญ้าเนเปียร์ หญ้าซิกแนลทั้งแบบต้นตั้งและต้นนอน เป็นต้น ซึ่งหญ้าเหล่านี้โดยปกติแล้วเติบโตได้ดีในสภาพที่ดินดินน้ำอุดมสมบูรณ์แต่ต้องไม่ท่วมขัง และในปัจจุบันก็มีการปลูกค่อนข้างแพร่หลายพอสมควร เป็นแนวทางที่ดีที่จะทำให้มีอาหารหยาบคุณภาพดีเพิ่มขึ้น สามารถช่วยลดปริมาณการใช้อาหารข้นและลดต้นทุนการผลิตได้ค่อนข้างมาก กลุ่มตัวอย่างมีมูลค่าเงินสุทธิตรายเดือนการปลูกหญ้าสำหรับเลี้ยงโคนมน้อยที่สุดจำนวน 10,000 บาท กลุ่มตัวอย่างมีมูลค่าเงินสุทธิตรายเดือนการปลูกหญ้าสำหรับเลี้ยงโคนมมากที่สุดจำนวน 85,000 บาท และกลุ่มตัวอย่างมีมูลค่าเงินสุทธิตรายเดือนการปลูกหญ้าสำหรับเลี้ยงโคนมเฉลี่ยจำนวน 2,611.39 บาท

ดังตารางที่ 15 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีมูลค่าเงินสุทธิตรายเดือนการปลูกหญ้าสำหรับเลี้ยงโคนม จำนวน 10,001 - 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 5.70 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีมูลค่าเงินสุทธิตรายเดือนการปลูกหญ้าสำหรับเลี้ยงโคนมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 4.90 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่มีมูลค่าเงินสุทธิตรายเดือนการปลูกหญ้าสำหรับเลี้ยงโคนม คิดเป็นร้อยละ 0.80 ตามลำดับ รองลงมากลุ่มตัวอย่างมีมูลค่าเงินสุทธิตรายเดือนการปลูกหญ้าสำหรับเลี้ยงโคนมจำนวน 20,001 – 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 2.80 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีมูลค่าเงินสุทธิตรายเดือนการปลูกหญ้าสำหรับเลี้ยงโคนมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 2.80 และกลุ่มตัวอย่างมีมูลค่าเงินสุทธิตรายเดือนการปลูกหญ้าสำหรับเลี้ยงโคนมจำนวนไม่เกิน 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 1.20 ตามลำดับ จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีมูลค่าเงินสุทธิตรายเดือนการปลูกหญ้าสำหรับเลี้ยงโคนมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 1.20 ตามลำดับ

ตารางที่ 14 ค่าใช้จ่ายรายเดือนการปลูกหญ้าสำหรับเลี้ยงโคนมจำแนกตามขนาดฟาร์ม

(n=247)

จำนวนเงิน (บาท / เดือน)	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
ไม่มีค่าใช้จ่าย	218 (88.30)	42 (17.00)	145 (58.70)	31 (12.60)
ไม่เกิน 10,000	9 (3.60)	-	8 (3.20)	1 (0.40)
10,001 - 20,000	15 (6.10)	-	14 (5.70)	1 (0.40)
20,001 – 30,000	2 (0.80)	-	-	2 (0.80)
30,001 – 40,000	1 (0.40)	-	-	1 (0.40)
60,001 – 70,000	1 (0.40)	-	1 (0.40)	-
80,001 ขึ้นไป	1 (0.40)	-	-	1 (0.40)
รวม	247 (100)	42 (17.00)	167 (68.00)	37 (15.00)

ที่มา: จากการสำรวจ

ตารางที่ 15 มูลค่าสุทธิรายเดือนการปลูกหญ้าสำหรับเลี้ยงโคนมจำแนกตามขนาดฟาร์ม

(n=247)

จำนวนเงิน (บาท / เดือน)	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
ไม่มีรายได้สุทธิ	218 (88.30)	42 (17.00)	145 (58.70)	31 (12.60)
ไม่เกิน 10,000	3 (1.20)	-	3 (1.20)	-
10,001 - 20,000	14 (5.70)	-	12 (4.90)	2 (0.80)
20,001 - 30,000	7 (2.80)	-	7 (2.80)	-
30,001 - 40,000	2 (0.80)	-	1 (0.40)	1 (0.40)
40,001 - 50,000	2 (0.80)	-	-	2 (0.80)
80,001 ขึ้นไป	1 (0.40)	-	-	1 (0.40)
รวม	247 (100)	42 (17.00)	168 (68.00)	38 (15.40)

ที่มา: จากการสำรวจ

การขายมูลวัว

มูลวัวส่วนใหญ่เป็นของแข็งประกอบไปด้วยเศษของพืชซึ่งเป็นอาหารที่สัตว์กินเข้าไปแล้วไม่สามารถย่อยหรือนำไปใช้ประโยชน์ได้หมด จึงเหลือเป็นกากที่สัตว์ขับถ่ายออกมา โดยเศษอาหารเหล่านี้ได้ผ่านกระบวนการย่อยสลายไปบางส่วนแล้วในทางเดินอาหาร ดังนั้นส่วนที่เป็นมูลสัตว์จึงอุดมไปด้วยธาตุอาหารชนิดต่าง ๆ รวมทั้งสารอินทรีย์ที่ละลายน้ำได้หลายชนิด ซึ่งเมื่อรวมกันเข้าก็จะมีองค์ประกอบที่สามารถใช้เป็นธาตุอาหารที่สมบูรณ์ของพืชได้ ส่วนมูลสัตว์แต่ละ

ชนิดจะมีธาตุอาหารชนิดใดมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับชนิดของอาหารที่สัตว์ชนิดนั้นกินเข้าไปเป็นปัจจัยสำคัญรวมทั้งปัจจัยอื่น ๆ ได้แก่ ระบบการย่อยอาหารของสัตว์ วิธีการให้อาหาร รวมทั้งการจัดการรวบรวมมูล การเก็บรักษา เป็นต้น (ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร จังหวัดนครราชสีมา, 2553)

ดังตารางที่ 16 พบว่า กลุ่มตัวอย่างขายมูลวัว คิดเป็นร้อยละ 50.20 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีการขายมูลวัวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34.80 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่มีการขายมูลวัว คิดเป็นร้อยละ 8.90 และ 6.50 ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างไม่ได้ขายมูลวัว คิดเป็นร้อยละ 49.80 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางไม่มีการขายมูลวัวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 33.20 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่และฟาร์มขนาดเล็กไม่มีการขายมูลวัว คิดเป็นร้อยละ 8.50 และ 8.10 ตามลำดับ

ตารางที่ 16 การขายมูลวัวจำแนกตามขนาดฟาร์ม

(n=247)

การขายมูลวัว	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
ขายมูลวัว	124 (50.20)	22 (8.90)	86 (34.80)	16 (6.50)
ไม่ได้ขายมูลวัว	123 (49.80)	20 (8.10)	82 (33.20)	21 (8.50)
รวม	247 (100)	42 (17.00)	168 (68.00)	37 (15.00)

ที่มา: จากการสำรวจ

รายได้สุทธิรายปีการขายมูลวัว

กลุ่มตัวอย่างส่วนหนึ่งเลี้ยงโคนมอย่างเดียวไม่ได้ทำอะไรควบคู่กันไป จึงมีผลทำให้ขายมูลวัว และกลุ่มตัวอย่างอีกส่วนหนึ่งทำไร่ ปลูกหญ้าสำหรับเลี้ยงโคนม สามารถนำมูลวัวไปทำเป็นปุ๋ยใส่ไร่และแปลงหญ้าทำให้ไม่ได้ขายมูลวัว การซื้อขายจะซื้อมูลวัวแบบวัวเลี้ยงรวมคอก เพราะวัวจะ

เหยียบย่ำทำให้มูลวัวแตก และเมื่อโดนแดดส่องก็จะแห้งสามารถกวาดรวมกองขึ้นรถ นำไปขายให้กับลูกค้าได้ ทำให้สมาชิกสหกรณ์มีรายได้เพิ่มขึ้น กลุ่มตัวอย่างมีรายได้รายปีการขายมูลวัวน้อยที่สุดจำนวน 500 บาท กลุ่มตัวอย่างมีรายได้รายปีการขายมูลวัวมากที่สุดจำนวน 25,000 บาท และกลุ่มตัวอย่างมีรายได้รายปีการขายมูลวัวเฉลี่ยจำนวน 1,720.89 บาท

ตารางที่ 17 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีรายได้รายปีการขายมูลวัวจำนวนมากที่สุดไม่เกิน 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 44.90 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีการขายมูลวัวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 30.80 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่มีการขายมูลวัว คิดเป็นร้อยละ 8.90 และ 5.30 ตามลำดับ รองลงมา กลุ่มตัวอย่างมีรายได้สุทธิรายปีการขายมูลวัวจำนวน 5,001 – 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 3.20 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีการขายมูลวัวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 2.40 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่มีการขายมูลวัว คิดเป็นร้อยละ 0.80 ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างมีรายได้รายปีการขายมูลวัวจำนวน 15,001 – 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 1.20 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีการขายมูลวัวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 1.20 ตามลำดับ

ตารางที่ 17 รายได้สุทธิรายปีการขายมูลวัวจำแนกตามขนาดฟาร์ม

(n=247)

จำนวนเงิน (บาท / ปี)	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
ไม่มีรายได้	123 (49.80)	20 (8.10)	82 (33.20)	21 (8.50)
ไม่เกิน 5,000	111 (44.90)	22 (8.90)	76 (30.80)	13 (5.30)
5,001 – 10,000	8 (3.20)	-	6 (2.40)	2 (0.80)
10,001 – 15,000	1 (0.40)	-	1 (0.40)	-

ตารางที่ 17 (ต่อ)

(n=247)

จำนวนเงิน (บาท / ปี)	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
15,001 – 20,000	3 (1.20)	-	3 (1.20)	-
20,001 ขึ้นไป	1 (0.40)	-		1 (0.40)
รวม	247 (100)	42 (17.00)	168 (68.00)	37 (15.00)

ที่มา: จากการสำรวจ

การขายลูกวัวเพศผู้

เนื่องจากจากลูกวัวเพศผู้ในอนาคตไม่สามารถให้ผลผลิตน้ำนมได้เหมือนลูกวัวเพศเมีย สมาชิกส่วนใหญ่จึงนิยมนำไปขาย เป็นการเพิ่มรายได้ของสมาชิกสหกรณ์ ดังตารางที่ 18 พบว่า กลุ่มตัวอย่างขายลูกวัวเพศผู้ คิดเป็นร้อยละ 72.50 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางขายลูกวัวเพศผู้มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 47.00 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่และฟาร์มขนาดเล็กขายลูกวัวเพศผู้ คิดเป็นร้อยละ 14.60 และ 10.90 ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างไม่ได้ขายลูกวัวเพศผู้ คิดเป็นร้อยละ 27.50 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางไม่ขายลูกวัวเพศผู้มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 21.10 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่ไม่ขายลูกวัวเพศผู้ คิดเป็นร้อยละ 6.10 และ 0.40 ตามลำดับ

ตารางที่ 18 การขายลูกวัวเพศผู้จำแนกตามขนาดฟาร์ม

(n=247)

การขายลูกวัวเพศผู้	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
ขายลูกวัวเพศผู้	179 (72.50)	27 (10.90)	116 (47.00)	36 (14.60)
ไม่ได้ขายลูกวัวเพศผู้	68 (27.50)	15 (6.10)	52 (21.10)	1 (0.40)
รวม	247 (100)	42 (17.00)	168 (68.00)	37 (15.00)

ที่มา: จากการสำรวจ

รายได้รายปีการขายลูกวัวเพศผู้

กลุ่มตัวอย่างมีรายได้รายปีการขายลูกวัวเพศผู้น้อยที่สุดจำนวน 1,500 บาท กลุ่มตัวอย่างมีรายได้รายปีการขายลูกวัวเพศผู้มากที่สุดจำนวน 23,000 บาท กลุ่มตัวอย่างมีรายได้รายปีการขายลูกวัวเพศผู้เฉลี่ยจำนวน 5,617.77 บาท

ดังตารางที่ 19 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีรายได้รายปีการขายลูกวัวเพศผู้จำนวนไม่เกิน 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 36.80 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางขายลูกวัวเพศผู้มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 23.90 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่ขายลูกวัวเพศผู้ คิดเป็นร้อยละ 10.50 และ 2.40 ตามลำดับ รองลงมา กลุ่มตัวอย่างมีรายได้สุทธิรายปีการขายลูกวัวเพศผู้จำนวน 15,001 – 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 14.20 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางขายลูกวัวเพศผู้มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 7.30 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่ขายลูกวัวเพศผู้ คิดเป็นร้อยละ 6.90 ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างมีรายได้รายปีการขายลูกวัวเพศผู้จำนวน 5,001 – 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 10.90 ตามลำดับ จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางขายลูกวัวเพศผู้มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 8.50 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่และฟาร์มขนาดเล็กขายลูกวัวเพศผู้ คิดเป็นร้อยละ 2.00 และ 0.40 ตามลำดับ

ตารางที่ 19 รายได้การขายลูกวัวเพศผู้จำแนกตามขนาดฟาร์ม

(n=247)

จำนวนเงิน (บาท / ปี)	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
ไม่มีรายได้	68 (27.50)	15 (6.10)	52 (21.10)	1 (0.40)
ไม่เกิน 5,000	91 (36.80)	26 (10.50)	59 (23.90)	6 (2.40)
5,001 – 10,000	27 (10.90)	1 (0.40)	21 (8.50)	5 (2.00)
10,001 – 15,000	24 (9.70)	-	17 (6.90)	7 (2.80)
15,001 – 20,000	35 (14.20)	-	18 (7.30)	17 (6.90)
20,001 ขึ้นไป	2 (0.80)	-	1 (0.40)	1 (0.40)
รวม	247 (100)	42 (17.00)	168 (68.00)	37 (15.00)

ที่มา: จากการสำรวจ

ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคนม (อาหารหยาบ)

แม่โคนมแต่ละตัวมีความต้องการสารอาหาร ได้แก่ โปรตีน พลังงาน วิตามิน แร่ธาตุ เป็นต้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะบำรุงร่างกายให้เจริญเติบโตและผลิตน้ำนม เพื่อการเจริญเติบโตของลูกในท้องแม่โคนจะนำสารอาหารที่ให้กินไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ตามลำดับ ทำให้แม่โคนแต่ละตัวซึ่งมีน้ำหนักตัวต่างกันและให้นมจำนวนไม่เท่ากัน มีความต้องการสารอาหารแตกต่างกันไป นอกจากนี้ในแม่โคนตัวเดียวกันก็ยังมีความต้องการสารอาหารในแต่ละช่วงแตกต่างกันไป (คู่มือการปฏิบัติการเลี้ยงโคนมสำหรับเกษตรกร, 2557)

อาหารหยาบ หมายถึง อาหารที่มีเชื้อไขสูงร้อยละ 18 มีโภชนะที่น้อยได้ต่ำ อาหารหยาบที่เกษตรกรใช้เลี้ยงโคนม ได้แก่ ใบพืชตระกูลหญ้าและถั่วต่าง ๆ หากขาดแคลนจึงหาพืชชนิดอื่นทดแทน เช่น ต้นข้าวโพด ยอดอ้อย หญ้าแห้ง ฟางข้าว เป็นต้น (ชัยภัทร์ รัชคุปต์, 2541) กลุ่มตัวอย่างใช้ปริมาณอาหารหยาบน้อยที่สุดจำนวน 6 ก้อน กลุ่มตัวอย่างใช้ปริมาณอาหารหยาบมากที่สุดจำนวน 450 ก้อน และกลุ่มตัวอย่างใช้ปริมาณอาหารหยาบเฉลี่ยจำนวน 270.84 ก้อน

ตารางที่ 20 พบว่า กลุ่มตัวอย่างใช้ปริมาณอาหารหยาบจำนวน 351 ก้อนขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 51.40 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีการใช้ปริมาณอาหารหยาบมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 37.70 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่และฟาร์มขนาดเล็กมีการใช้ปริมาณอาหารหยาบ คิดเป็นร้อยละ 13.00 และ 0.80 ตามลำดับ รองลงมา กลุ่มตัวอย่างใช้ปริมาณอาหารหยาบจำนวน 251 – 300 ก้อน คิดเป็นร้อยละ 11.70 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีการใช้ปริมาณอาหารหยาบมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 10.10 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่และฟาร์มขนาดเล็กมีการใช้ปริมาณอาหารหยาบ คิดเป็นร้อยละ 1.20 และ 0.40 ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างใช้ปริมาณอาหารหยาบจำนวน 1 – 50 ก้อน คิดเป็นร้อยละ 9.70 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีการใช้ปริมาณอาหารหยาบมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 4.50 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่มีการใช้ปริมาณอาหารหยาบ คิดเป็นร้อยละ 4.90 และ 0.40 ตามลำดับ

ตารางที่ 20 ปริมาณอาหารหยาบรายเดือนจำแนกตามขนาดฟาร์ม

(n=247)

ปริมาณอาหารหยาบ (ก้อน / เดือน)	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
1 – 50	24 (9.70)	12 (4.90)	11 (4.50)	1 (0.40)
51 – 100	19 (7.70)	7 (2.80)	11 (4.50)	1 (0.40)
101 – 150	16 (6.50)	12 (4.90)	4 (1.60)	-

ตารางที่ 20 (ต่อ)

(n=247)

ปริมาณอาหารหยาบ (ก้อน / เดือน)	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
151 – 200	13 (5.30)	6 (2.40)	7 (2.80)	-
201 – 250	13 (5.30)	2 (0.80)	11 (4.50)	-
251 – 300	29 (11.70)	1 (0.40)	25 (10.10)	3 (1.20)
301 - 350	6 (2.40)	-	6 (2.40)	-
351 ขึ้นไป	127 (51.40)	2 (0.80)	93 (37.70)	32 (13.00)
รวม	247 (100)	42 (17.00)	168 (68.00)	37 (15.00)

ที่มา: จากการสำรวจ

โคนมเป็นสัตว์เคี้ยวเอื้องจึงจำเป็นต้องได้รับอาหารหยาบอย่างเพียงพอ ซึ่งในจุดนี้ เกษตรกรบางส่วนไม่ค่อยได้คำนึงถึงมากนักก็คิดว่าถ้าให้อาหารข้นมาก ๆ โคจะได้รับสารอาหารมากและจะทำให้ผลผลิตน้ำนมได้มาก ตรงกันข้ามในความเป็นจริงแล้วโคที่ได้รับอาหารข้นมากเกินไปกลับทำให้ผลผลิตน้ำนมลดลงด้วยซ้ำ เนื่องจากการที่โคได้รับอาหารหยาบน้อยเกินไป อาจจะทำให้เกิดอาการผิดปกติในระบบการย่อยอาหาร คือ เกิดความเป็นกรดในกระเพาะลำไส้เร็วมากจนโคไม่ยอมกินอาหาร ทั้งนี้เพราะอาหารหยาบมีเยื่อใยสูงจะช่วยให้การเคี้ยวเอื้อง ทำให้อัตราการย่อยของโคหลังน้ำลายได้มากขึ้นและน้ำลายนี้เองที่มีฤทธิ์เป็นด่างจะช่วยปรับสภาพภายในกระเพาะลำไส้ให้เหมาะสมแก่การทำงานของจุลินทรีย์เพื่อสังเคราะห์โปรตีน และพลังงานแก่โคต่อไป เกษตรกรจึงจำเป็นต้องมีอาหารหยาบเพียงพอให้แก่โคซึ่งระดับของอาหารหยาบ เมื่อคิดเป็นน้ำหนักแห้งที่แม่โคควรจะได้รับต่อวันไม่ควรต่ำกว่า 1.4% ของน้ำหนักตัว (คู่มือการปฏิบัติการเลี้ยงโคนม

สำหรับเกษตรกร, 2557) ค่าใช้จ่ายของกลุ่มตัวอย่างในการใช้ปริมาณอาหารหยาบน้อยที่สุดจำนวน 210 บาท ค่าใช้จ่ายของกลุ่มตัวอย่างในการใช้ปริมาณอาหารหยาบมากที่สุดจำนวน 90,000 บาท และค่าใช้จ่ายของกลุ่มตัวอย่างในการใช้ปริมาณอาหารหยาบเฉลี่ยจำนวน 12,166.47 บาท

ตารางที่ 21 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายในการใช้ปริมาณอาหารหยาบจำนวนไม่เกิน 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 44.90 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีค่าใช้จ่ายในการใช้ปริมาณอาหารหยาบมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 27.10 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่มีค่าใช้จ่ายในการใช้ปริมาณอาหารหยาบคิดเป็นร้อยละ 15.80 และ 2.00 ตามลำดับ รองลงมา กลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายในการใช้ปริมาณอาหารหยาบจำนวน 10,001 - 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 35.60 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีค่าใช้จ่ายในการใช้ปริมาณอาหารหยาบมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 32.40 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่มีค่าใช้จ่ายในการใช้ปริมาณอาหารหยาบคิดเป็นร้อยละ 3.60 ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายในการใช้ปริมาณอาหารหยาบจำนวน 30,001 – 40,000 คิดเป็นร้อยละ 13.00 ตามลำดับ จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีค่าใช้จ่ายในการใช้ปริมาณอาหารหยาบมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 7.30 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่และฟาร์มขนาดเล็กมีค่าใช้จ่ายในการใช้ปริมาณอาหารหยาบคิดเป็นร้อยละ 5.30 และ 0.40 ตามลำดับ ค่าอาหารโคนมนับเป็นต้นทุนที่มีสัดส่วนสูงสุด ค่าอาหารเป็นต้นทุนการผลิตหลักของต้นทุนทั้งหมด เมื่อเทียบกับค่าใช้จ่ายการผลิต

ตารางที่ 21 ค่าใช้จ่ายปริมาณอาหารหยาบจำแนกตามขนาดฟาร์ม

(n=247)

จำนวนเงิน (บาท / เดือน)	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
ไม่เกิน 10,000	111	39	67	5
	(44.90)	(15.80)	(27.10)	(2.00)
10,001 - 20,000	88	-	80	9
	(35.60)		(32.40)	(3.60)
20,001 – 30,000	32	1	18	13
	(13.00)	(0.40)	(7.30)	(5.30)

ตารางที่ 21 (ต่อ)

(n=247)

จำนวนเงิน (บาท / เดือน)	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
30,001 – 40,000	1 (4.00)	1 (0.40)	1 (0.40)	8 (3.20)
40,001 – 50,000	3 (1.20)	1 (0.40)	-	2 (0.80)
70,001 – 80,000	1 (0.40)	-	1 (0.40)	-
80,001 ขึ้นไป	1 (0.40)	-	1 (0.40)	-
รวม	247 (100)	42 (17.00)	168 (68.00)	37 (15.00)

ที่มา: จากการสำรวจ

ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคนม (อาหารชั้น)

อาหารชั้น หมายถึง อาหารที่มีความเข้มข้นของโภชนะสูง มีเชื้อไขอยู่ในปริมาณต่ำ เมื่อโคกินเข้าไปสามารถย่อยได้มาก อาหารชั้นมีความจำเป็นสำหรับการผลิตน้ำนมจำนวนมาก ส่วนใหญ่ได้มาจากพืชและสัตว์ เช่น ปลาป่น กระดูกป่น ข้าวโพด ปลายข้าวรำละเอียด มันเส้น เป็นต้น การให้อาหารชั้นแม่โคนมส่วนใหญ่ เกษตรกรจะให้ก่อนทำการรีดนม สำหรับโครุ่นอื่นๆ จะให้อาหารชั้นเพื่อเป็นอาหารเสริมให้โคได้โภชนะเพียงพอกับความต้องการของโคแต่ละรุ่น (ชัยภัทร รัชกุลปต์, 2541) คุณภาพของอาหารหยาบและปริมาณการกินอาหารหยาบจะเป็นตัวกำหนดสารอาหารที่แม่โคนมจะได้รับ เช่น แม่โคนมกินอาหารหยาบคุณภาพดีและกินในปริมาณที่มากก็จะได้รับสารอาหารมากกว่าแม่โคนมที่กินอาหารหยาบที่มีคุณภาพต่ำและกินได้น้อย ดังนั้นจึงทำให้อาหารชั้นที่จะใช้เสริมนั้นแตกต่างกัน คือ อาหารชั้นจะต้องมีสารอาหารหรือความเข้มข้นแตกต่างกันมิใช่ให้ในปริมาณที่ต่างกัน มิฉะนั้นแล้วจะมีผลต่อการกินอาหารหยาบตามมา เพราะ

กระเพาะโคมีขนาดคงที่ความสัมพันธ์ของอาหารหยาบและอาหารข้น (คู่มือการปฏิบัติการเลี้ยงโคนมสำหรับเกษตรกร, 2557) กลุ่มตัวอย่างใช้ปริมาณอาหารข้้นน้อยที่สุดจำนวน 1 กระสอบ กลุ่มตัวอย่างใช้ปริมาณอาหารข้้นมากที่สุดจำนวน 450 กระสอบ กลุ่มตัวอย่างใช้ปริมาณอาหารข้้นเฉลี่ยจำนวน 102.96 กระสอบ

ตารางที่ 22 พบว่า กลุ่มตัวอย่างใช้ปริมาณอาหารข้้นจำนวน 200 กระสอบขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 21.10 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางใช้ปริมาณอาหารข้้นมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 10.50 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่และฟาร์มขนาดเล็กใช้ปริมาณอาหารข้้นคิดเป็นร้อยละ 10.10 และ 0.40 ตามลำดับ รองลงมากลุ่มตัวอย่างใช้ปริมาณอาหารข้้นจำนวน 1 – 25 กระสอบ คิดเป็นร้อยละ 19.00 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางใช้ปริมาณอาหารข้้นมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 11.30 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่ใช้ปริมาณอาหารข้้นคิดเป็นร้อยละ 6.10 และ 1.60 ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างใช้ปริมาณอาหารข้้นจำนวน 26 – 50 กระสอบ คิดเป็นร้อยละ 15.00 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดเล็กใช้ปริมาณอาหารข้้นมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 7.70 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดกลางและฟาร์มขนาดใหญ่ใช้ปริมาณอาหารข้้นคิดเป็นร้อยละ 6.50 และ 0.80 ตามลำดับ

ตารางที่ 22 ปริมาณอาหารข้้นรายเดือนจำแนกตามขนาดฟาร์ม

(n=247)

ปริมาณอาหารข้้น (กระสอบ / เดือน)	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
ไม่ใช้อาหารข้้น	5 (2.00)	1 (0.40)	4 (1.60)	-
1 – 25	48 (19.00)	15 (6.10)	28 (11.30)	4 (1.60)
26 – 50	37 (15.00)	19 (7.70)	16 (6.50)	2 (0.80)
51 – 75	20 (8.10)	3 (1.20)	16 (6.50)	1 (0.40)

ตารางที่ 22 (ต่อ)

(n=247)

ปริมาณอาหารชั้น (กระสอบ / เดือน)	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
76 – 100	31 (12.60)	2 (0.80)	29 (11.70)	-
101 – 125	17 (6.90)	1 (0.40)	15 (6.10)	1 (0.40)
126 – 150	17 (6.90)	-	16 (6.50)	1 (0.40)
151 – 175	11 (4.50)	-	10 (4.00)	1 (0.40)
176 – 200	10 (4.00)	-	8 (3.20)	2 (0.80)
200 ขึ้นไป	51 (21.10)	1 (0.40)	26 (10.50)	25 (10.10)
รวม	247 (100)	42 (17.00)	168 (68.00)	37 (15.00)

ที่มา: จากการสำรวจ

การพิจารณาถึงว่าจะให้อาหารชั้นแก่แม่โคนมกินในปริมาณเท่าไร เนื่องจากแม่โคนมแต่ละตัวมีการให้น้ำนมได้ไม่เท่ากัน และในแต่ละช่วงเวลาก็จะมีอาหารหยางที่มีคุณภาพต่าง ๆ กันด้วย ปริมาณอาหารชั้นที่ควรจะให้แก่แม่โคนมแต่ละตัวซึ่งจะขึ้นอยู่กับปริมาณน้ำนมที่แม่โคนมผลิตได้ และอาหารหยางที่ใช้เลี้ยง คุณภาพของอาหารชั้นนอกจากจะคำนึงถึงโปรตีนในอาหารแล้ว ยังต้องคำนึงถึงพลังงาน ซึ่งเป็นสารอาหารที่จำเป็นอย่างมากในแม่โคนมที่กำลังให้นม (คู่มือการปฏิบัติการเลี้ยงโคนมสำหรับเกษตรกร, 2557) กลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายในการใช้ปริมาณอาหารชั้นน้อยที่สุดจำนวน 450 บาท กลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายในการใช้ปริมาณอาหารชั้นมากที่สุดจำนวน 850,000 บาท และกลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายในการใช้ปริมาณอาหารชั้นเฉลี่ยจำนวน 692,713.04 บาท

ตารางที่ 23 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายในการใช้ปริมาณอาหารชั้นจำนวนไม่เกิน 100,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 20.60 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางใช้ปริมาณอาหารชั้นมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 13.00 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่ใช้ปริมาณอาหารชั้นคิดเป็นร้อยละ 6.50 และ 1.20 ตามลำดับ รองลงมา กลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายในการใช้ปริมาณอาหารชั้นจำนวน 100,001 - 200,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 12.6 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางใช้ปริมาณอาหารชั้นมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 8.10 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่ใช้ปริมาณอาหารชั้นคิดเป็นร้อยละ 9.30 ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายในการใช้ปริมาณอาหารชั้นจำนวน 200,001 – 300,000 คิดเป็นร้อยละ 10.5 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางใช้ปริมาณอาหารชั้นมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 6.50 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่ใช้ปริมาณอาหารชั้นคิดเป็นร้อยละ 4.90 และ 1.20 ตามลำดับ

ตารางที่ 23 ค่าใช้จ่ายปริมาณอาหารชั้นรายเดือนจำแนกตามขนาดฟาร์ม

(n=247)

จำนวนเงิน (บาท / เดือน)	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
ไม่มีค่าใช้จ่าย	5 (2.00)	1 (0.40)	4 (1.60)	-
ไม่เกิน 100,000	52 (20.60)	16 (6.50)	32 (13.00)	3 (1.20)
100,001 - 200,000	31 (12.60)	12 (4.90)	16 (6.50)	3 (1.20)
200,001 – 300,000	26 (10.50)	7 (2.80)	19 (7.70)	-
300,001 – 400,000	14 (5.70)	2 (0.80)	12 (4.90)	-
400,001 – 500,000	24 (9.70)	2 (0.80)	21 (8.50)	1 (0.40)

ตารางที่ 23 (ต่อ)

(n=247)

จำนวนเงิน (บาท / เดือน)	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
500,001 – 600,000	14 (5.70)	1 (0.40)	12 (4.90)	1 (0.40)
600,001 – 700,000	22 (8.90)	1 (0.40)	19 (7.70)	2 (0.80)
700,001 – 800,000	16 (6.50)	-	13 (5.30)	3 (1.20)
800,001 ขึ้นไป	43 (17.40)	-	20 (8.10)	23 (9.30)
รวม	247 (100)	42 (17.00)	168 (68.00)	37 (15.00)

ที่มา: จากการสำรวจ

ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคนม (การดูแลก่อนการรีดนม)

ปกติก่อนการรีดนมทุกครั้ง เกษตรกรควรปฏิบัติดังนี้ ทำความสะอาดโรงรีดนมและอุปกรณ์ที่ใช้ในการรีดนม ทำความสะอาดตัวแม่โคนมโดยการอาบน้ำและแปรงขน เช็ดเต้านมด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อโรค กระตุ้นเต้านมให้โคให้ปล่อยนม ตรวจสอบความผิดปกติของน้ำนม ด้วยการรีดน้ำนมใส่ถ้วยตรวจน้ำนมพิจารณาว่าเป็นโรคเต้านมอักเสบหรือไม่ ถ้าเป็นจะมีก้อนเนื้อปะปนออกมา หากไม่เป็นโรคเต้านมอักเสบจึงทำการรีดนม (ชัยภัทร รัชกุลปต์, 2541)

กลุ่มตัวอย่างใช้ปริมาณน้ำยาตรวจสอบคุณภาพน้ำมน้อยที่สุดจำนวน 1/2 ขวด กลุ่มตัวอย่างใช้ปริมาณน้ำยาตรวจสอบคุณภาพน้ำนมมากที่สุดจำนวน 8 ขวด และกลุ่มตัวอย่างใช้ปริมาณน้ำยาตรวจสอบคุณภาพน้ำนมเฉลี่ยจำนวน 1.23 ขวด

ดังตารางที่ 24 พบว่า กลุ่มตัวอย่างใช้ปริมาณน้ำยาตรวจสอบคุณภาพน้ำนมจำนวน 1-2 ขวด คิดเป็นร้อยละ 53.00 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางใช้ปริมาณน้ำยาตรวจสอบคุณภาพน้ำนมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 38.10 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่และฟาร์มขนาดเล็กใช้ปริมาณน้ำยาตรวจสอบคุณภาพน้ำนมคิดเป็นร้อยละ 8.10 และ 6.90 ตามลำดับ รองลงมา กลุ่มตัวอย่างไม่ใช้น้ำยาตรวจสอบคุณภาพน้ำนม คิดเป็นร้อยละ 34.80 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางไม่ใช้ปริมาณน้ำยาตรวจสอบคุณภาพน้ำนมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 21.10 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่ไม่ใช้ปริมาณน้ำยาตรวจสอบคุณภาพน้ำนมคิดเป็นร้อยละ 9.30 และ 4.50 ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างใช้ปริมาณน้ำยาตรวจสอบคุณภาพน้ำนมจำนวน 3-4 ขวด คิดเป็นร้อยละ 10.90 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางใช้ปริมาณน้ำยาตรวจสอบคุณภาพน้ำนมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 8.10 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่และฟาร์มขนาดเล็กใช้ปริมาณน้ำยาตรวจสอบคุณภาพน้ำนมคิดเป็นร้อยละ 2.40 และ 0.40 ตามลำดับ

ตารางที่ 24 ปริมาณน้ำยาตรวจสอบคุณภาพน้ำนมต่อเดือนจำแนกตามขนาดฟาร์ม

(n=247)

ปริมาณน้ำยา ตรวจสอบคุณภาพ (ขวด / เดือน)	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
ไม่ได้ใช้	86 (34.80)	23 (9.30)	52 (21.10)	11 (4.50)
1 / 2	1 (0.40)	1 (0.40)	-	-
1 - 2	131 (53.00)	17 (6.90)	94 (38.10)	20 (8.10)
3 - 4	27 (10.90)	1 (0.40)	20 (8.10)	6 (2.40)
5 - 6	1 (0.40)	-	1 (0.40)	-

ตารางที่ 24 (ต่อ)

(n=247)

ปริมาณน้ำยา ตรวจสอบคุณภาพ (ขวด / เดือน)	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
7 ขึ้นไป	1 (0.40)	-	1 (0.40)	-
รวม	247 (100)	42 (17.00)	168 (68.00)	37 (15.00)

ที่มา: จากการสำรวจ

กลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายในการใช้ปริมาณน้ำยาตรวจสอบคุณภาพน้ำนมน้อยที่สุดจำนวน 85 บาท กลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายในการใช้ปริมาณน้ำยาตรวจสอบคุณภาพน้ำนมมากที่สุดจำนวน 700 บาท และกลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายในการใช้ปริมาณน้ำยาตรวจสอบคุณภาพน้ำนมเฉลี่ยจำนวน 124.01 บาท

ดังตารางที่ 25 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายในการใช้ปริมาณน้ำยาตรวจสอบคุณภาพน้ำนมจำนวนไม่เกิน 100 บาท คิดเป็นร้อยละ 30.40 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีค่าใช้จ่ายปริมาณน้ำยาตรวจสอบคุณภาพน้ำนมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 21.10 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่มีค่าใช้จ่ายปริมาณน้ำยาตรวจสอบคุณภาพน้ำนมคิดเป็นร้อยละ 6.10 และ 1.20 ตามลำดับ รองลงมา กลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายในการใช้ปริมาณน้ำยาตรวจสอบคุณภาพน้ำนมจำนวน 101–200 บาท คิดเป็นร้อยละ 10.10 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีค่าใช้จ่ายปริมาณน้ำยาตรวจสอบคุณภาพน้ำนมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 8.10 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่มีค่าใช้จ่ายปริมาณน้ำยาตรวจสอบคุณภาพน้ำนมคิดเป็นร้อยละ 10.90 และ 1.20 ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายในการใช้ปริมาณน้ำยาตรวจสอบคุณภาพน้ำนมจำนวน 401–500 บาท คิดเป็นร้อยละ 9.70 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีค่าใช้จ่ายปริมาณน้ำยาตรวจสอบคุณภาพน้ำนมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 6.10 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่มีค่าใช้จ่ายปริมาณน้ำยาตรวจสอบคุณภาพน้ำนม คิดเป็นร้อยละ 3.60 ตามลำดับ

ตารางที่ 25 ค่าใช้จ่ายปริมาณน้ำยาตรวจสอบคุณภาพน้ำนมจำแนกตามขนาดฟาร์ม

(n=247)

จำนวนเงิน (บาท / เดือน)	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
ไม่ได้ใช้	86 (34.80)	23 (9.30)	52 (21.10)	11 (4.50)
ไม่เกิน 100	75 (30.40)	15 (6.10)	57 (23.10)	3 (1.20)
101 – 200	27 (10.10)	2 (0.80)	20 (8.10)	3 (1.20)
201 – 300	16 (6.50)	-	12 (4.90)	4 (1.60)
301 – 400	13 (5.30)	1 (0.40)	10 (4.00)	2 (0.80)
401 – 500	24 (9.70)	-	15 (6.10)	9 (3.60)
501 – 600	5 (2.00)	-	-	5 (2.00)
601 - 700	1 (0.40)	-	1 (0.40)	-
รวม	247 (100)	42 (17.00)	168 (68.00)	37 (15.00)

ที่มา: จากการสำรวจ

กลุ่มตัวอย่างใช้สารทำความสะอาดเครื่องมือและอุปกรณ์รีดนมน้อยที่สุดจำนวน 1 ขวด กลุ่มตัวอย่างใช้สารทำความสะอาดเครื่องมือและอุปกรณ์รีดนมมากที่สุดจำนวน 8 ขวด และกลุ่มตัวอย่างใช้สารทำความสะอาดเครื่องมือและอุปกรณ์รีดนมเฉลี่ยจำนวน 1.75 ขวด

ดังตารางที่ 26 พบว่า กลุ่มตัวอย่างใช้สารทำความสะอาดเครื่องมือและอุปกรณ์รีดนมจำนวน 1-2 ขวด คิดเป็นร้อยละ 74.10 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางใช้

สารทำความสะอาดเครื่องมือและอุปกรณ์รีดนมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 51.00 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่ใช้สารทำความสะอาดเครื่องมือและอุปกรณ์รีดนมคิดเป็นร้อยละ 12.10 และ 10.90 ตามลำดับ รองลงมา กลุ่มตัวอย่างไม่ใช้สารทำความสะอาดเครื่องมือและอุปกรณ์รีด คิดเป็นร้อยละ 11.30 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางไม่ใช้สารทำความสะอาดเครื่องมือและอุปกรณ์รีดนมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 7.70 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่ไม่ใช้สารทำความสะอาดเครื่องมือและอุปกรณ์รีดนมคิดเป็นร้อยละ 3.20 และ 0.40 ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างใช้สารทำความสะอาดเครื่องมือและอุปกรณ์รีดนมจำนวน 3 - 4 ขวด คิดเป็นร้อยละ 10.90 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางใช้สารทำความสะอาดเครื่องมือและอุปกรณ์รีดนมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 6.50 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่และฟาร์มขนาดเล็กใช้สารทำความสะอาดเครื่องมือและอุปกรณ์รีดนมคิดเป็นร้อยละ 2.80 และ 1.60 ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายในการใช้สารทำความสะอาดเครื่องมือและอุปกรณ์รีดนมน้อยที่สุดจำนวน 125 บาท กลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายในการใช้สารทำความสะอาดเครื่องมือและอุปกรณ์รีดนมมากที่สุดจำนวน 2,500 บาท กลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายในการใช้สารทำความสะอาดเครื่องมือและอุปกรณ์รีดนมเฉลี่ยจำนวน 292.95 บาท

ตารางที่ 27 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายในการใช้สารทำความสะอาดเครื่องมือและอุปกรณ์รีดนมจำนวนไม่เกิน 500 บาท คิดเป็นร้อยละ 80.60 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีค่าใช้จ่ายในการใช้สารทำความสะอาดเครื่องมือและอุปกรณ์รีดนมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 55.90 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่มีค่าใช้จ่ายในการใช้สารทำความสะอาดเครื่องมือและอุปกรณ์รีดนมคิดเป็นร้อยละ 13.40 และ 11.30 ตามลำดับ รองลงมา กลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายในการใช้สารทำความสะอาดเครื่องมือและอุปกรณ์รีดนมจำนวน 501 - 1,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 5.70 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีค่าใช้จ่ายในการใช้สารทำความสะอาดเครื่องมือและอุปกรณ์รีดนมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 3.20 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่และฟาร์มขนาดเล็กมีค่าใช้จ่ายในการใช้สารทำความสะอาดเครื่องมือและอุปกรณ์รีดนมคิดเป็นร้อยละ 2.00 และ 0.40 ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายในการใช้สารทำความสะอาดเครื่องมือและอุปกรณ์รีดนมจำนวน 2,001 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 1.60 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีค่าใช้จ่ายในการใช้สารทำความสะอาดเครื่องมือและ

อุปกรณ์รีดนมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.80 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่มีค่าใช้จ่ายในการใช้สารทำความสะอาดเครื่องมือและอุปกรณ์รีดนมคิดเป็นร้อยละ 0.80 ตามลำดับ

ตารางที่ 26 สารทำความสะอาดเครื่องมือและอุปกรณ์รีดนมจำแนกตามขนาดฟาร์ม

(n=247)

สารทำความสะอาด (ขวด / เดือน)	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
ไม่ได้ใช้	28 (11.30)	8 (3.20)	19 (7.70)	1 (0.40)
1 – 2 ขวด	183 (74.10)	30 (12.10)	126 (51.00)	27 (10.90)
3 – 4 ขวด	27 (10.90)	4 (1.60)	16 (6.50)	7 (2.80)
5 – 6 ขวด	3 (1.20)	-	3 (1.20)	-
7 ขวดขึ้นไป	6 (1.20)	-	4 (1.60)	2 (0.80)
รวม	247 (100)	42 (17.00)	168 (68.00)	37 (15.00)

ที่มา: จากการสำรวจ

ตารางที่ 27 ค่าใช้จ่ายสารทำความสะอาดเครื่องมือและอุปกรณ์รีดนมจำแนกตามขนาดฟาร์ม

(n=247)

จำนวนเงิน (บาท / เดือน)	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
ไม่มีค่าใช้จ่าย	28 (11.30)	8 (3.20)	19 (7.70)	1 (0.40)
ไม่เกิน 500	199 (80.60)	33 (13.40)	138 (55.90)	28 (11.30)
501 – 1,000	14 (5.70)	1 (0.40)	8 (3.20)	5 (2.00)
1,001 – 1,500	1 (0.40)	-	-	1 (0.40)
1,501 – 2,000	1 (0.40)	-	1 (0.40)	-
2,001 ขึ้นไป	4 (1.60)	-	2 (0.80)	2 (0.80)
รวม	247 (100)	42 (17.00)	168 (68.00)	37 (15.00)

ที่มา: จากการสำรวจ

กลุ่มตัวอย่างใช้ปริมาณน้ำยาฆ่าเชื้อเต้านมต่อเดือนน้อยที่สุดจำนวน 1 ขวด กลุ่มตัวอย่างใช้ปริมาณน้ำยาฆ่าเชื้อเต้านมต่อเดือนมากที่สุดจำนวน 6 ขวด และกลุ่มตัวอย่างใช้ปริมาณน้ำยาฆ่าเชื้อเต้านมต่อเดือนเฉลี่ยจำนวน 1.38 ขวด

ดังตารางที่ 28 พบว่า กลุ่มตัวอย่างใช้ปริมาณน้ำยาฆ่าเชื้อเต้านมจำนวน 1–2 ขวด คิดเป็นร้อยละ 71.40 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางใช้ปริมาณน้ำยาฆ่าเชื้อเต้านมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 47.80 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่และฟาร์มขนาดเล็กใช้ปริมาณน้ำยาฆ่าเชื้อเต้านม คิดเป็นร้อยละ 12.60 และ 11.30 ตามลำดับ รองลงมา กลุ่มตัวอย่างไม่ใช้น้ำยาฆ่าเชื้อเต้านม คิดเป็นร้อยละ 20.20 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางไม่ใช้ปริมาณน้ำยาฆ่าเชื้อเต้านมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 15.40 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กไม่ใช้ปริมาณน้ำยาฆ่าเชื้อเต้านม

เชื้อเต้านม คิดเป็นร้อยละ 4.90 ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างใช้ปริมาณน้ำยาฆ่าเชื้อเต้านมจำนวน 3 - 4 ขวด คิดเป็นร้อยละ 6.90 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางใช้ปริมาณน้ำยาฆ่าเชื้อเต้านมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 3.60 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่และฟาร์มขนาดเล็ก ใช้ปริมาณน้ำยาฆ่าเชื้อเต้านม คิดเป็นร้อยละ 2.40 และ 0.80 ตามลำดับ

ตารางที่ 28 ปริมาณน้ำยาฆ่าเชื้อเต้านมต่อเดือนจำแนกตามขนาดฟาร์ม

(n=247)

ปริมาณน้ำยา ตรวจสอบคุณภาพ (ขวด / เดือน)	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
ไม่ได้ใช้	50 (20.20)	12 (4.90)	38 (15.40)	-
1 – 2	177 (71.40)	28 (11.30)	118 (47.80)	31 (12.60)
3 – 4	17 (6.90)	2 (0.80)	9 (3.60)	6 (2.40)
5 ขึ้นไป	3 (1.20)	-	3 (1.20)	-
รวม	247 (100)	42 (17.00)	168 (68.00)	37 (15.00)

ที่มา: จากการสำรวจ

กลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายในการใช้ปริมาณน้ำยาฆ่าเชื้อเต้านมน้อยที่สุดจำนวน 35 บาท กลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายในการใช้ปริมาณน้ำยาฆ่าเชื้อเต้านมมากที่สุดจำนวน 5,000 บาท และกลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายในการใช้ปริมาณน้ำยาฆ่าเชื้อเต้านมเฉลี่ยจำนวน 468.01 บาท

ดังตารางที่ 29 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายในการใช้ปริมาณน้ำยาฆ่าเชื้อเต้านมจำนวน 1 – 1,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 74.50 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีค่าใช้จ่ายปริมาณน้ำยาฆ่าเชื้อเต้านมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50.20 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็ก และฟาร์มขนาดใหญ่มีค่าใช้จ่ายปริมาณน้ำยาฆ่าเชื้อเต้านม คิดเป็นร้อยละ 12.60 และ 11.70 ตามลำดับ รองลงมา กลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายในการใช้ปริมาณน้ำยาฆ่าเชื้อเต้านมจำนวน 1,001 –

2,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 5.00 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางและขนาดใหญ่ มีค่าใช้จ่ายปริมาณน้ำยาฆ่าเชื้อเต้านมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 5.00 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็ก มีค่าใช้จ่ายปริมาณน้ำยาฆ่าเชื้อเต้านม คิดเป็นร้อยละ 0.40 ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายในการใช้ปริมาณน้ำยาฆ่าเชื้อเต้านมจำนวน 4,001 – 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 0.40 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีค่าใช้จ่ายปริมาณน้ำยาฆ่าเชื้อเต้านมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.40 ตามลำดับ

ตารางที่ 29 ค่าใช้จ่ายปริมาณน้ำยาฆ่าเชื้อเต้านมต่อเดือนจำแนกตามขนาดฟาร์ม

(n=247)

จำนวนเงิน (บาท / เดือน)	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
ไม่ได้ใช้	50 (20.20)	12 (4.90)	38 (15.40)	-
1 – 1,000	184 (74.50)	29 (11.70)	124 (50.20)	31 (12.60)
1,001 – 2,000	11 (5.00)	1 (0.40)	5 (2.00)	5 (2.00)
2,001 – 3,000	1 (0.40)	-	-	1 (0.40)
4,001 – 5,000	1 (0.40)	-	1 (0.40)	-
รวม	247 (100)	42 (17.00)	168 (68.00)	37 (15.00)

ที่มา: จากการสำรวจ

ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคนม (การจ้างแรงงาน)

การเลี้ยงโคนมเป็นอาชีพที่เกษตรกรต้องทำงานเป็นประจำทุกวัน กิจกรรมต่าง ๆ ต้องใช้แรงงานคนเป็นหลัก และส่วนใหญ่จะใช้แรงงานครอบครัว หากไม่เพียงพอต้องจ้างคนงานมาช่วย สามารถจำแนกกิจกรรมหลัก ๆ ได้แก่ การรีดนม และการรวบรวมน้ำนมดิบส่งสหกรณ์ เก็บเกี่ยว

หญาอาหารสัตว์ และให้อาหารโคนม ผสมอาหาร การทำความสะอาดโค โรงเรือน เป็นต้น (ชัยภัทร์ รัชคุปต์, 2541) กลุ่มตัวอย่างได้จ้างแรงงาน / ลูกจ้างน้อยที่สุดจำนวน 1 คน กลุ่มตัวอย่างได้จ้างแรงงาน / ลูกจ้างมากที่สุดจำนวน 4 คน และกลุ่มตัวอย่างได้จ้างแรงงาน / ลูกจ้างเฉลี่ยจำนวน 1 คน

ตารางที่ 30 พบว่า กลุ่มตัวอย่างไม่ได้จ้างแรงงาน / ลูกจ้าง คิดเป็นร้อยละ 63.20 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางไม่ได้จ้างแรงงาน / ลูกจ้างมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.10 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่ไม่ได้จ้างแรงงาน / ลูกจ้าง คิดเป็นร้อยละ 16.60 และ 2.40ตามลำดับ รองลงมากลุ่มตัวอย่างจ้างแรงงาน / ลูกจ้างจำนวน 1 - 2 คน คิดเป็นร้อยละ 32.40 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางได้จ้างแรงงาน / ลูกจ้างมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 21.50 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่และฟาร์มขนาดเล็กได้จ้างแรงงาน / ลูกจ้าง คิดเป็นร้อยละ 10.50 และ 0.40 ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างจ้างแรงงาน / ลูกจ้างจำนวน 3 - 4 คน คิดเป็นร้อยละ 4.50 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางไม่ได้จ้างแรงงาน / ลูกจ้างมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 2.40 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่ได้จ้างแรงงาน / ลูกจ้าง คิดเป็นร้อยละ 2.00 ตามลำดับ

ตารางที่ 30 การจ้างแรงงาน / ลูกจ้างจำแนกตามขนาดฟาร์ม

(n=247)

การจ้างแรงงาน / ลูกจ้าง	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
ไม่ได้จ้างแรงงาน	156 (63.20)	41 (16.60)	109 (44.10)	6 (2.40)
1 - 2 คน	80 (32.40)	1 (0.40)	53 (21.50)	26 (10.50)
3 - 4 คน	11 (4.50)	-	6 (2.40)	5 (2.00)
รวม	247 (100)	42 (17.00)	168 (68.00)	37 (15.00)

ที่มา: จากการสำรวจ

กลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายในการจ้างแรงงาน / ลูกจ้างน้อยที่สุดจำนวน 4,500 บาท กลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายในการจ้างแรงงาน / ลูกจ้างมากที่สุดจำนวน 25,000 บาท กลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายในการจ้างแรงงาน / ลูกจ้างเฉลี่ยจำนวน 3,735 บาท

ตารางที่ 31 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายในการจ้างแรงงาน / ลูกจ้างจำนวน 5,000 – 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 15.40 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีค่าใช้จ่ายในการจ้างแรงงาน / ลูกจ้างมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 10.10 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่มีค่าใช้จ่ายในการจ้างแรงงาน / ลูกจ้าง คิดเป็นร้อยละ 5.30 ตามลำดับ รองลงมา กลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายในการจ้างแรงงาน / ลูกจ้างจำนวน 10,001 – 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 11.70 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีค่าใช้จ่ายในการจ้างแรงงาน / ลูกจ้างมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 6.90 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่มีค่าใช้จ่ายในการจ้างแรงงาน / ลูกจ้าง คิดเป็นร้อยละ 4.90 ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายในการจ้างแรงงาน / ลูกจ้างจำนวนไม่เกิน 5,000 บาท ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 4.90 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีค่าใช้จ่ายในการจ้างแรงงาน / ลูกจ้างมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 4.00 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่และฟาร์มขนาดเล็กมีค่าใช้จ่ายในการจ้างแรงงาน / ลูกจ้าง คิดเป็นร้อยละ 0.40 ตามลำดับ

ตารางที่ 31 ค่าใช้จ่ายการจ้างแรงงาน / ลูกจ้างจำแนกตามขนาดฟาร์ม

(n=247)

จำนวนเงิน (บาท / เดือน)	จำนวน (คน)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
ไม่มีค่าใช้จ่าย	156 (63.20)	41 (16.60)	109 (44.10)	6 (2.40)
ไม่เกิน 5,000	12 (4.90)	1 (0.40)	10 (4.00)	1 (0.40)
5,001 – 10,000	38 (15.40)	-	25 (10.10)	13 (5.30)
10,001 – 15,000	29 (11.70)	-	17 (6.90)	12 (4.90)
15,001 – 20,000	5 (2.00)	-	3 (1.20)	2 (0.80)

ตารางที่ 31 (ต่อ)

(n=247)

จำนวนเงิน (บาท / เดือน)	จำนวน (คน)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
20,001 – 25,000	7 (2.80)	-	4 (1.60)	3 (1.20)
รวม	247 (100)	42 (17.00)	168 (68.00)	37 (15.00)

ที่มา: จากการสำรวจ

การประกอบอาชีพการทำการเกษตร

พืชไร่เป็นไม้ประเภทไม้ล้มลุกและไม้ทนแล้ง ต้องการน้ำน้อย มีอายุการปลูกและการเก็บเกี่ยวไม่นาน และเมื่อให้ผลผลิตแล้วลำต้นก็จะตาย พืชไร่ถือเป็นอาชีพหลักของเกษตรกรของประเทศไทย พืชไร่ที่จัดเป็นพืชเศรษฐกิจนารายได้มาสู่ประเทศไทยอย่างมาก เช่น อ้อย เป็นวัตถุดิบสำหรับผลิตน้ำตาลทราย ข้าวโพด เป็นวัตถุดิบสำหรับผลิตอาหารสัตว์ มันสำปะหลัง เป็นวัตถุดิบในการผลิตแป้งและอาหารสัตว์

ดังตารางที่ 32 พบว่า กลุ่มตัวอย่างไม่ได้ทำการเกษตร (การทำไร่) คิดเป็นร้อยละ 76.10 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางไม่ได้ทำการเกษตร (การทำไร่) มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 13.00 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่และฟาร์มขนาดเล็กไม่ได้ทำการเกษตร (การทำไร่) คิดเป็นร้อยละ 8.10 และ 2.80 ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างทำการเกษตร (การทำไร่) คิดเป็นร้อยละ 23.90 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางทำการเกษตร (การทำไร่) มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 55.10 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่ทำการเกษตร (การทำไร่) คิดเป็นร้อยละ 14.20 และ 6.90 ตามลำดับ

จากผลการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่าง ไม่ได้ทำการเกษตรเนื่องมาจากไม่มีเวลาดูแลผลผลิตทางการเกษตรและไม่มีพื้นที่ดินที่จะสามารถทำการเกษตรได้ รองลงมา กลุ่มตัวอย่างทำการเกษตรซึ่งอำเภอมวกเหล็กมีพื้นที่เป็นที่ราบสูงเหมาะสำหรับการทำไร่และน้ำไม่ท่วมตลอดปี ซึ่งการทำไร่เป็นอาชีพเสริมจากอาชีพการเลี้ยงโคนม

ตารางที่ 32 การทำการเกษตรจำแนกตามขนาดฟาร์ม

(n=247)

ทำการเกษตร (การทำไร่)	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
ทำการเกษตร	59 (23.90)	7 (2.80)	32 (13.00)	20 (8.10)
ไม่ได้ทำการเกษตร	189 (76.10)	35 (14.20)	136 (55.10)	17 (6.90)
รวม	247 (100)	42 (17.00)	168 (68.00)	37 (15.00)

ที่มา: จากการสำรวจ

ขนาดพื้นที่ที่ใช้ในการทำการเกษตร

กลุ่มตัวอย่างมีขนาดพื้นที่ที่ใช้ในการทำการเกษตรน้อยที่สุดจำนวน 10 ไร่ กลุ่มตัวอย่างมีขนาดพื้นที่ที่ใช้ในการทำการเกษตรมากที่สุดจำนวน 150 ไร่ และกลุ่มตัวอย่างมีขนาดพื้นที่ที่ใช้ในการทำการเกษตรเฉลี่ยจำนวน 52.89 ไร่

ดังตารางที่ 33 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีขนาดพื้นที่ที่ใช้ในการทำการเกษตรจำนวน 1-20 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 18.20 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีขนาดพื้นที่ที่ใช้ในการทำการเกษตรมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 10.10 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่และฟาร์มขนาดเล็กมีขนาดพื้นที่ที่ใช้ในการทำการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 6.10 และ 2.00 ตามลำดับ รองลงมา กลุ่มตัวอย่างมีขนาดพื้นที่ที่ใช้ในการทำการเกษตรจำนวน 21-40 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 3.60 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีขนาดพื้นที่ที่ใช้ในการทำการเกษตรมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 19.40 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่มีขนาดพื้นที่ที่ใช้ในการทำการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 4.90 และ 4.00 ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างมีขนาดพื้นที่ที่ใช้ในการทำการเกษตรจำนวน 41-60 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.40 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีขนาดพื้นที่ที่ใช้ในการทำการเกษตรมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 10.10 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่มีขนาดพื้นที่ที่ใช้ในการทำการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 6.10 ตามลำดับ

ตารางที่ 33 ขนาดพื้นที่ที่ใช้ในการทำการเกษตรจำแนกตามขนาดฟาร์ม

(n=247)

ขนาดพื้นที่ทำ การเกษตร (ไร่)	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
ไม่มีพื้นที่	189 (76.10)	23 (9.30)	89 (36.00)	7 (2.80)
1 – 20	45 (18.20)	5 (2.00)	25 (10.10)	15 (6.10)
21 – 40	9 (3.60)	-	5 (2.00)	4 (1.60)
41 – 60	1 (0.40)	-	1 (0.40)	-
61 – 80	1 (0.40)	1 (0.40)	-	-
101 – 120	1 (0.40)	-	-	1 (0.40)
141 – 160	1 (0.40)	1 (0.40)	-	-
รวม	247 (100)	42 (17.00)	168 (68.00)	37 (15.00)

ที่มา: จากการสำรวจ

รายได้รายปีการทำการเกษตร

ถ้าเกษตรกรมีพื้นที่มากควรปลูกพืชไร่หลายพันธุ์ที่มีช่วงเวลาเก็บเกี่ยวต่างกัน และเกษตรกรควรมีความรู้เรื่องพันธุ์พืชไร่พอสมควร จะได้เก็บเกี่ยวได้ในเวลาที่เหมาะสม เพื่อให้ผลผลิตสูง นอกจากนี้ควรมีแปลงสำหรับขยายพันธุ์ของตนเองไว้เพื่อปลูกในปีต่อไป การจัดทำแปลงพันธุ์จะทำให้ได้ผลผลิตตรงตามพันธุ์ที่ต้องการ

กลุ่มตัวอย่างมีรายได้รายปีการทำการเกษตรน้อยที่สุดจำนวน 50,000 บาท กลุ่มตัวอย่างมีรายได้รายปีการทำการเกษตรมากที่สุดจำนวน 850,000 บาท และกลุ่มตัวอย่างมีรายได้รายปีการทำการเกษตรเฉลี่ยจำนวน 111,538.58 บาท

ตารางที่ 34 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีรายได้รายปีการทำการเกษตรจำนวนไม่เกิน 100,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 8.90 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีรายได้รายปีการทำการเกษตรมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 6.10 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่มีรายได้รายปีการทำการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 1.60 และ 1.20 ตามลำดับ รองลงมา กลุ่มตัวอย่างมีรายได้รายปีการทำการเกษตรจำนวน 100,001 - 200,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 5.30 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดใหญ่มีรายได้รายปีการทำการเกษตรมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 2.80 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดกลางมีรายได้รายปีการทำการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 2.40 ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างมีรายได้รายปีการทำการเกษตรจำนวน 200,001 - 300,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 4.00 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีรายได้รายปีการทำการเกษตรมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 2.40 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่มีรายได้รายปีการทำการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 1.60 ตามลำดับ

ตารางที่ 34 รายได้รายปีการทำการเกษตรจำแนกตามขนาดฟาร์ม

(n=247)

จำนวนเงิน (บาท / ปี)	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
ไม่มีรายได้	189 (76.10)	35 (14.20)	137 (55.50)	18 (7.30)
ไม่เกิน 100,000	22 (8.90)	4 (1.60)	15 (6.10)	3 (1.20)
100,001 - 200,000	13 (5.30)	-	6 (2.40)	7 (2.80)
200,001 - 300,000	10 (4.00)	-	6 (2.40)	4 (1.60)
400,001 - 500,000	5 (2.00)	3 (1.20)	1 (0.40)	1 (0.40)

ตารางที่ 34 (ต่อ)

(n=247)

จำนวนเงิน (บาท / ปี)	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
500,001 – 600,000	1 (0.40)	-	-	1 (0.40)
600,001 – 700,000	3 (1.20)	-	2 (0.80)	1 (0.40)
800,001 ขึ้นไป	3 (1.20)	-	1 (0.40)	2 (0.80)
รวม	247 (100)	42 (17.00)	168 (68.00)	37 (15.00)

ที่มา: จากการสำรวจ

ค่าใช้จ่ายรายปีการทำการเกษตร

การเก็บเกี่ยวพืชไร่โดยใช้แรงงานคนและสัตว์ การใช้แรงงานคนเป็นวิธีการที่ง่ายที่สุด คือ การใช้มือถอน การใช้จอบตักหรือพรุน การปฏิบัติด้วยวิธีการนี้เหมาะสมสำหรับเกษตรกรที่มีพื้นที่ปลูกน้อย ๆ เงินทุนน้อย แต่ในพื้นที่ขนาดใหญ่จะทำให้เข้าส่วนการใช้แรงงานสัตว์นั้น เป็นการใช้วัวควายลากไถเพื่อพรุนดินและกำจัดวัชพืช วิธีนี้สะดวกกว่าแรงคนและควรทำในขณะที่วัชพืชไม่โตจนเกินไป การใช้เครื่องจักรกล เป็นการใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตร เช่น รถไถเดินตาม จอบหมุน ดินเปิด หรือคราดสปริงการไถพรุนเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นสำหรับการปลูก และการกำจัดวัชพืชหลังการปลูก การไถพรุนที่มีความเหมาะสมนั้นจะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการควบคุมวัชพืชได้ดี และช่วยให้การถ่ายเทอากาศในดินดีขึ้น

กลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายรายปีการทำการเกษตรน้อยที่สุดจำนวน 30,000 บาท กลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายรายปีการทำการเกษตรมากที่สุดจำนวน 50,000 บาท และกลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายรายปีการทำการเกษตรเฉลี่ยจำนวน 25,303.76 บาท

ดังตารางที่ 35 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายรายปีการทำการเกษตรจำนวนไม่เกิน 100,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 15.00 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีค่าใช้จ่ายรายปีการทำการเกษตรมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 9.30 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่และฟาร์มขนาดเล็กมีค่าใช้จ่ายรายปีการทำการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 4.00 และ 1.60 ตามลำดับ รองลงมา กลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายรายปีการทำการเกษตรจำนวน 100,001 - 200,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 4.90 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางและฟาร์มขนาดใหญ่มีค่าใช้จ่ายรายปีการทำการเกษตรมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 2.00 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กมีค่าใช้จ่ายรายปีการทำการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 0.80 ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายรายปีการทำการเกษตรจำนวน 200,001 - 300,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 8.50 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดใหญ่มีค่าใช้จ่ายรายปีการทำการเกษตรมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.80 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดกลางและฟาร์มขนาดเล็กมีค่าใช้จ่ายรายปีการทำการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 0.40 ตามลำดับ

รายได้สุทธิรายปีการทำการเกษตร

การวางแผนการจัดการด้านต่าง ๆ ตั้งแต่การเตรียมพันธุ์พืช การจัดการด้านการปลูก การเตรียมแรงงาน การดูแลรักษา ตลอดจนถึงการเก็บเกี่ยวและขนส่งอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อลดต้นทุนการผลิตพันธุ์พืชของพื้นที่เพื่อสะดวกในการวางแผนการเก็บเกี่ยว ในการทำไร่ นั้น สิ่งที่จะช่วยให้มีกำไรมาก น้อยหรือขาดทุนจะต้องเลิกทำไปขึ้นอยู่กับความสามารถในการจัดการของผู้ทำเป็นหลัก ต้องมีความเข้าใจในการวางแผนการจัดการไร่ให้เป็นระบบศึกษาข้อมูลเทคนิคการปลูกตลอดเวลาต้องขยันและอดทน กลุ่มตัวอย่างมีรายได้สุทธิรายปีการทำการเกษตรน้อยที่สุดจำนวน 50,000 บาท กลุ่มตัวอย่างมีรายได้สุทธิรายปีการทำการเกษตรมากที่สุดจำนวน 850,000 บาท และกลุ่มตัวอย่างมีรายได้สุทธิรายปีการทำการเกษตรเฉลี่ยจำนวน 15,587.09 บาท

ดังตารางที่ 36 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีรายได้สุทธิรายปีการทำการเกษตรจำนวนไม่เกิน 100,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 13.40 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีรายได้สุทธิรายปีการทำการเกษตรมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 9.30 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่และฟาร์มขนาดเล็กมีรายได้สุทธิรายปีการทำการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 3.20 และ 1.60 ตามลำดับ รองลงมา กลุ่มตัวอย่างมีรายได้สุทธิรายปีการทำการเกษตรจำนวน 100,001 - 200,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 5.30 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดใหญ่มีรายได้สุทธิรายปีการทำการเกษตรมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 3.20 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดกลางและฟาร์มขนาดเล็กมีรายได้สุทธิราย

ปีการทำการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 1.60 และ 0.40 ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างมีรายได้สุทธิรายปี การทำการเกษตรจำนวน 200,001 – 300,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 2.80 ตามลำดับ จำแนกตาม ขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดใหญ่มีรายได้สุทธิรายปีการทำการเกษตรมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 1.20 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดกลางและฟาร์มขนาดเล็กมีรายได้สุทธิรายปีการทำการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 0.80 ตามลำดับ

ตารางที่ 35 ค่าใช้จ่ายรายปีการทำการเกษตรจำแนกตามขนาดฟาร์ม

(n=247)

จำนวนเงิน (บาท / ปี)	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
ไม่มีค่าใช้จ่าย	189 (76.10)	35 (14.20)	137 (55.50)	18 (7.30)
ไม่เกิน 100,000	37 (15.00)	4 (1.60)	23 (9.30)	10 (4.00)
100,001 - 200,000	12 (4.90)	2 (0.80)	5 (2.00)	5 (2.00)
200,001 – 300,000	4 (1.60)	1 (0.40)	1 (0.40)	2 (0.80)
300,001 – 400,000	2 (4.50)	-	1 (0.40)	1 (0.40)
400,001 – 500,000	2 (4.50)	-	1 (0.40)	1 (0.40)
รวม	247 (100)	42 (17.00)	168 (68.00)	37 (15.00)

ที่มา: จากการสำรวจ

ตารางที่ 36 รายได้สุทธิรายปีการทำการเกษตรจำแนกตามขนาดฟาร์ม

(n=247)

จำนวนเงิน (บาท / ปี)	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
ไม่มีรายได้สุทธิ	189 (76.10)	35 (14.20)	137 (55.50)	18 (7.30)
ไม่เกิน 100,000	33 (13.40)	4 (1.60)	23 (9.30)	8 (3.20)
100,001 - 200,000	13 (5.30)	1 (0.40)	4 (1.60)	8 (3.20)
200,001 – 300,000	7 (2.80)	2 (0.80)	2 (0.80)	3 (1.20)
300,001 – 400,000	2 (0.80)	-	2 (0.80)	-
400,001 – 500,000	1 (0.40)	-	-	1 (0.40)
800,001 ขึ้นไป	1 (0.40)	-	-	1 (0.40)
รวม	247 (100)	42 (17.00)	168 (68.00)	37 (15.00)

ที่มา: จากการสำรวจ

ค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคภายในครัวเรือนของสมาชิกสหกรณ์

ค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคแต่ละบ้านแต่ละครอบครัวไม่เหมือนกัน สามารถจัดระเบียบเงินทองในครอบครัว โดยการแบ่งภาระรับผิดชอบกันคนละส่วน การมีบัญชีส่วนตัวและบัญชีครอบครัวที่แยกกันอย่างชัดเจนจึงเป็นแนวทางในการจัดระเบียบเงินทองของครอบครัวที่ดี

กลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคในครัวเรือนน้อยที่สุดจำนวน 4,000 บาท กลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคในครัวเรือนมากที่สุดจำนวน 45,000 บาท และกลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคในครัวเรือนเฉลี่ยจำนวน 16,225.19 บาท

ตารางที่ 37 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคในครัวเรือนจำนวน 5,001 – 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 27.10 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคในครัวเรือนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 17.00 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่มีค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคในครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 8.50 และ 1.60 ตามลำดับ รองลงมา กลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายการอุปโภคบริโภคในครัวเรือนจำนวน 15,001 – 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 19.40 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคในครัวเรือนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 13.80 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่และฟาร์มขนาดเล็กมีค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคในครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 3.60 และ 2.00 ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายการอุปโภคบริโภคในครัวเรือนจำนวน 10,000 – 15,000 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 16.20 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคในครัวเรือนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 12.10 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่และฟาร์มขนาดเล็กมีค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคในครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 2.00 ตามลำดับ

ตารางที่ 37 ค่าใช้จ่ายด้านการอุปโภคบริโภคในครัวเรือนจำแนกตามขนาดฟาร์ม

(n=247)

จำนวนเงิน (บาท / เดือน)	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
ไม่เกิน 5,000	16 (6.50)	10 (4.00)	6 (2.40)	-
5,001 – 10,000	67 (27.10)	21 (8.50)	42 (17.00)	4 (1.60)
10,001 – 15,000	40 (16.20)	5 (2.00)	30 (12.10)	5 (2.00)
15,001 – 20,000	48 (19.40)	5 (2.00)	34 (13.80)	9 (3.60)

ตารางที่ 37 (ต่อ)

(n=247)

จำนวนเงิน (บาท / เดือน)	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
20,001 – 25,000	22 (8.90)	1 (0.40)	10 (4.00)	11 (4.50)
25,001 – 30,000	36 (14.60)	-	35 (14.20)	1 (0.40)
30,001 – 35,000	8 (3.20)	-	5 (2.00)	3 (1.20)
35,001 – 40,000	9 (3.60)	-	6 (2.40)	3 (1.20)
40,000 ขึ้นไป	1 (0.40)	-	-	1 (0.40)
รวม	247 (100)	42 (17.00)	168 (68.00)	37 (15.00)

ที่มา: จากการสำรวจ

ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาของบุตร

การศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ในฐานะที่เป็นกระบวนการหนึ่งที่มีบทบาทโดยตรงต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ให้มีคุณภาพเหมาะสมและมีคุณสมบัติสอดคล้องกับความต้องการในการใช้กำลังของประเทศ การศึกษา จึงหมายถึง การเจริญงอกงามเพราะการศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาบุคคลให้มีความเจริญงอกงามทุกด้าน คือ สติปัญญา อารมณ์และสังคม ถ้าประเทศไทยประชากรมีการศึกษาสูง ประเทศนั้นก็จะมีความมีคนที่มีประสิทธิภาพ สามารถเพิ่มรายได้ต่อบุคคลให้สูงขึ้น กลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาของบุตรน้อยที่สุดจำนวน 1,200 บาท กลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาของบุตรมากที่สุดจำนวน 30,000 บาท และกลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาของบุตรเฉลี่ยจำนวน 3,684.43 บาท

ดังตารางที่ 38 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาของบุตรจำนวนไม่เกิน 1,500 บาท คิดเป็นร้อยละ 23.10 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาของบุตรมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 17.00 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่มีค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาของบุตรคิดเป็นร้อยละ 4.90 และ 1.20 ตามลำดับ รองลงมา กลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาของบุตรจำนวน 5,001 – 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 8.90 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาของบุตรมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 4.00 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่และฟาร์มขนาดเล็กมีค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาของบุตรคิดเป็นร้อยละ 1.60 และ 3.20 ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาของบุตรจำนวน 10,001 – 15,000 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 7.70 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาของบุตรมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 7.00 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่มีค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาของบุตรคิดเป็นร้อยละ 1.60 และ 0.40 ตามลำดับ

ค่าใช้จ่ายผ่อนชำระสินค้าต่าง ๆ

ดังตารางที่ 39 พบว่ากลุ่มตัวอย่างไม่ได้ผ่อนชำระสินค้าต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ 93.10 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางไม่ได้ผ่อนชำระสินค้าต่าง ๆ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 64.00 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่ไม่ได้ผ่อนชำระสินค้าต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ 15.80 และ 13.40 ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างได้ผ่อนชำระสินค้าต่าง ๆ น้อยที่สุดจำนวน 500 บาท กลุ่มตัวอย่างได้ผ่อนชำระสินค้าต่าง ๆ มากที่สุดจำนวน 20,000 บาท และกลุ่มตัวอย่างได้ผ่อนชำระสินค้าต่าง ๆ เฉลี่ยจำนวน 540.51 บาท

ค่าใช้จ่ายผ่อนชำระสินค้าต่าง ๆ จำนวนไม่เกิน 3,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 2.00 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางได้ผ่อนชำระสินค้าต่าง ๆ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 1.60 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่ได้ผ่อนชำระสินค้าต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ 0.40 ตามลำดับ และรองลงมา กลุ่มตัวอย่างผ่อนชำระสินค้าต่าง ๆ จำนวน 6,001 – 12,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 0.40 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดเล็กได้ผ่อนชำระสินค้าต่าง ๆ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.40 ตามลำดับ

ตารางที่ 38 ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาของบุตรจำแนกตามขนาดฟาร์ม

(n=247)

จำนวนเงิน (บาท / เดือน)	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
ไม่มีบุตร	131 (53.00)	22 (8.90)	88 (35.60)	21 (8.50)
ไม่เกิน 5,000	57 (23.10)	12 (4.90)	42 (17.00)	3 (1.20)
5,001 – 10,000	22 (8.90)	4 (1.60)	10 (4.00)	8 (3.20)
10,001 – 15,000	19 (7.70)	4 (1.60)	14 (5.70)	1 (0.40)
15,001 – 20,000	12 (4.90)	-	8 (3.20)	4 (1.60)
20,001 – 25,000	2 (0.80)	-	2 (0.80)	-
25,001 ขึ้นไป	4 (1.60)	-	4 (1.60)	-
รวม	247 (100)	42 (17.00)	168 (68.00)	37 (15.00)

ที่มา: จากการสำรวจ

ตารางที่ 39 ค่าใช้จ่ายด้านการผ่อนชำระสินค้าต่าง ๆ จำแนกตามขนาดฟาร์ม

(n=247)

จำนวนเงิน (บาท / เดือน)	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
ไม่ได้ผ่อนชำระ	230 (93.10)	39 (15.80)	158 (64.00)	33 (13.40)
ไม่เกิน 3,000	5 (2.00)	-	4 (1.60)	1 (0.40)
3,001 – 6,000	5 (2.00)	1 (0.40)	3 (1.20)	1 (0.40)
6,001 – 12,000	1 (0.40)	1 (0.40)	-	-
12,001 – 18,000	5 (2.00)	1 (0.40)	3 (1.20)	1 (0.40)
18,001 ขึ้นไป	1 (0.40)	-	-	1 (0.40)
รวม	247 (100)	42 (17.00)	168 (68.00)	37 (15.00)

ที่มา: จากการสำรวจ

ค่าใช้จ่ายการผ่อนชำระบ้านหรือรถยนต์

ดังตารางที่ 40 พบว่ากลุ่มตัวอย่างไม่ได้ผ่อนชำระบ้านหรือรถยนต์ คิดเป็นร้อยละ 53.80 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางไม่ได้ผ่อนชำระบ้านหรือรถยนต์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 36.00 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่ไม่ได้ผ่อนชำระบ้านหรือรถยนต์ คิดเป็นร้อยละ 2.40 และ 2.00 ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างได้ผ่อนชำระบ้านหรือรถยนต์น้อยที่สุดจำนวน 4,500 บาท กลุ่มตัวอย่างได้ผ่อนชำระบ้านหรือรถยนต์มากที่สุดจำนวน 35,000 บาท และกลุ่มตัวอย่างได้ผ่อนชำระบ้านหรือรถยนต์เฉลี่ยจำนวน 5,040.71 บาท

กลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายผ่อนชำระบ้านหรือรถยนต์จำนวน 5,001 - 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 17.80 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีค่าใช้จ่ายผ่อนชำระบ้านหรือรถยนต์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 13.40 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กมีค่าใช้จ่ายผ่อนชำระบ้านหรือรถยนต์ คิดเป็นร้อยละ 2.40 และ 2.00 ตามลำดับ รองลงมา กลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายผ่อนชำระบ้านหรือรถยนต์จำนวน 10,001 – 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 17.40 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีค่าใช้จ่ายผ่อนชำระบ้านหรือรถยนต์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 11.30 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่และฟาร์มขนาดเล็กมีค่าใช้จ่ายผ่อนชำระบ้านหรือรถยนต์ คิดเป็นร้อยละ 3.20 และ 2.80 ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายผ่อนชำระบ้านหรือรถยนต์จำนวน 15,001 – 20,000 บาท จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีค่าใช้จ่ายผ่อนชำระบ้านหรือรถยนต์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 4.50 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่และฟาร์มขนาดเล็กมีค่าใช้จ่ายผ่อนชำระบ้านหรือรถยนต์ คิดเป็นร้อยละ 1.60 และ 0.40 ตามลำดับ

ตารางที่ 40 ค่าใช้จ่ายการผ่อนชำระบ้านหรือรถยนต์จำแนกตามขนาดฟาร์ม

(n=247)

จำนวนเงิน (บาท / เดือน)	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
ไม่ได้ผ่อนชำระ	133 (53.80)	26 (10.50)	89 (36.00)	18 (7.30)
ไม่เกิน 5,000	8 (3.20)	2 (0.80)	6 (2.40)	-
5,001 – 10,000	44 (17.80)	6 (2.40)	33 (13.40)	5 (2.00)
10,001 – 15,000	43 (17.40)	7 (2.80)	28 (11.30)	8 (3.20)
15,001 – 20,000	16 (6.50)	1 (0.40)	11 (4.50)	4 (1.60)
20,001 – 25,000	1 (0.40)	-	-	1 (0.40)

ตารางที่ 40 (ต่อ)

(n=247)

จำนวนเงิน (บาท / เดือน)	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
25,001 ขึ้นไป	2 (0.80)	-	1 (0.40)	1 (0.40)
รวม	247 (100)	42 (17.00)	168 (68.00)	37 (15.00)

ที่มา: จากการสำรวจ

ค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการสูบบุหรี่

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีค่าใช้จ่ายในการสูบบุหรี่ เพราะบุหรี่มีสารต่าง ๆ หลายชนิด แต่สารสำคัญที่ทำให้เกิดการเสพติด คือ นิโคติน เป็นสารแอลคาลอยด์ที่ไม่มีสี นิโคติน 30 มิลลิกรัมสามารถทำให้คนตายได้ บุหรี่ธรรมดาหนึ่งจะมีนิโคตินอยู่ราว 15-20 มิลลิกรัม ก็คือ จำนวนนิโคตินในบุหรี่ 2 มวน สามารถทำให้คนตายได้ในทันที แต่การที่สูบบุหรี่ติดต่อกันหลายมวนแล้วไม่ตาย ก็เพราะว่ามีนิโคตินในควันบุหรี่เป็นส่วนน้อยที่เข้าสู่ร่างกายของผู้สูบ

ดังตารางที่ 41 พบว่า กลุ่มตัวอย่างไม่มีค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการสูบบุหรี่ คิดเป็นร้อยละ 91.50 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางไม่มีค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการสูบบุหรี่มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 64.40 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่ไม่มีค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการสูบบุหรี่ คิดเป็นร้อยละ 14.60 และ 12.60 ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการสูบบุหรี่น้อยที่สุดจำนวน 100 บาท กลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการสูบบุหรี่มากที่สุดจำนวน 500 บาท และกลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการสูบบุหรี่เฉลี่ยจำนวน 17.24 บาท

กลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการสูบบุหรี่จำนวน 101 - 200 บาท คิดเป็นร้อยละ 4.00 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางและฟาร์มขนาดใหญ่มีค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการสูบบุหรี่มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 1.60 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กมีค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการสูบบุหรี่

คิดเป็นร้อยละ 0.80 ตามลำดับ รองลงมา กลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการสูบบุหรี่จำนวนไม่เกิน 100 บาท คิดเป็นร้อยละ 2.00 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางและฟาร์มขนาดใหญ่มีค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการสูบบุหรี่มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.80 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กมีค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการสูบบุหรี่ คิดเป็นร้อยละ 0.40 ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการสูบบุหรี่จำนวน 401 - 500 บาท คิดเป็นร้อยละ 1.60 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดเล็กมีค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการสูบบุหรี่มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 1.20 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดกลางมีค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการสูบบุหรี่ คิดเป็นร้อยละ 0.40 ตามลำดับ

ตารางที่ 41 ค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการสูบบุหรี่จำแนกตามขนาดฟาร์ม

(n=247)

จำนวนเงิน (บาท / เดือน)	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
ไม่ได้สูบบุหรี่	226 (91.50)	36 (14.60)	159 (64.40)	31 (12.60)
ไม่เกิน 100	5 (2.00)	1 (0.40)	2 (0.80)	2 (0.80)
101 – 200	10 (4.00)	2 (0.80)	4 (1.60)	4 (1.60)
301 – 400	2 (0.80)	-	2 (0.80)	-
401 - 500	4 (1.60)	3 (1.20)	1 (0.40)	-
รวม	247 (100)	42 (17.00)	168 (68.00)	37 (15.00)

ที่มา: จากการสำรวจ

ค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการการดื่มสุรา เบียร์ การซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาล

การดื่มสุราก่อให้เกิดผลเสียดังนี้ ความดันโลหิตสูงและโรคหัวใจ ผู้ที่ดื่มมากกว่า 3 หน่วยสุราทุกวันจะมีโอกาสความดันโลหิตสูงโดยเฉพาะผู้สูงอายุหากดื่มมากความดันก็จะสูง ยิ่งดื่มมากยิ่งสูงมาก เมื่อความดันโลหิตสูงก็เป็นปัจจัยเสี่ยงทำให้เกิดโรคหัวใจ และโรคหลอดเลือดสมอง ผู้ที่ดื่มครั้งละมากกว่า 8 หน่วยสุราต่อครั้งจะมีโอกาสเป็นโรคหัวใจมากกว่าคนปกติ 2 เท่า ผู้ดื่มสุราเป็นปริมาณมากและเรื้อรังจะมีโอกาสเป็นโรคหัวใจวาย ผลของสุราคือการทำงานของสมอง ผู้สูงอายุจะมีปัญหาเรื่องความจำและความคิดอ่าน หากดื่มสุราจะทำให้สมองฝ่อก่อนวัย อุบัติเหตุ เมื่อดื่มสุรามากกว่า 2 หน่วยก็ทำให้ความสามารถในการขับชั่งลดลง ผู้ที่ดื่มสุราหนึ่งหน่วยจะเพิ่มความเสี่ยงเป็นสองเท่า ผู้ที่ดื่ม 4 หน่วย สุราจะเพิ่มความเสี่ยง 7 เท่า (สุภาพ, 2557)

ตารางที่ 42 พบว่ากลุ่มตัวอย่างไม่มีค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการดื่มสุรา เบียร์ การซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาล คิดเป็นร้อยละ 86.60 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางไม่มีค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการดื่มสุรา เบียร์ การซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาลมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 59.90 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่ไม่มีค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการดื่มสุรา เบียร์ การซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาลคิดเป็นร้อยละ 14.60 และ 12.6 ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการการดื่มสุรา เบียร์ การซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาลน้อยที่สุดจำนวน 500 บาท กลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการการดื่มสุรา เบียร์ การซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาลมากที่สุดจำนวน 6,500 บาท และกลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการการดื่มสุรา เบียร์ การซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาลเฉลี่ยจำนวน 228.81 บาท

กลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการการดื่มสุรา เบียร์ การซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาลจำนวนไม่เกินจำนวน 1,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 5.30 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการดื่มสุรา เบียร์ การซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาลมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 3.20 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่มีค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการดื่มสุรา เบียร์ การซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาลคิดเป็นร้อยละ 1.20 และ 0.80 ตามลำดับ รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการดื่มสุรา เบียร์ การซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาลจำนวน 1,001 – 2,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 4.50 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการดื่มสุรา เบียร์ การซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาลมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 2.80 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่มีค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการดื่มสุรา เบียร์ การซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาลคิดเป็นร้อยละ 1.20

และ 0.40 ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการดื่มสุรา เบียร์ การซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาลจำนวน 2,001–3,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 2.00 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการดื่มสุรา เบียร์ การซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาลมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 1.60 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่มีค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการดื่มสุรา เบียร์ การซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาลคิดเป็นร้อยละ 0.40 ตามลำดับ

ตารางที่ 42 ค่าใช้จ่ายด้านการดื่มสุรา เบียร์ การซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาลจำแนกตามขนาดฟาร์ม

(n=247)

จำนวนเงิน (บาท / เดือน)	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
ไม่มีค่าใช้จ่าย	214 (86.60)	36 (14.60)	147 (59.50)	31 (12.60)
ไม่เกิน 1,000	13 (5.30)	3 (1.20)	8 (3.20)	2 (0.80)
1,001 – 2,000	11 (4.50)	3 (1.20)	7 (2.80)	1 (0.40)
2,001 – 3,000	5 (2.00)	-	4 (1.60)	1 (0.40)
4,001 – 5,000	2 (0.80)	-	1 (0.40)	1 (0.40)
5,001 – 6,000	1 (0.40)	-	-	1 (0.40)
6,000 ขึ้นไป	1 (0.40)	-	1 (0.40)	-
รวม	247 (100)	42 (17.00)	168 (68.00)	37 (15.00)

ที่มา: จากการสำรวจ

ส่วนที่ 2 วิเคราะห์การใช้บริการของสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์

การกู้ยืมเงินทุนจากสหกรณ์

เงินทุนมีความสำคัญต่อการพัฒนาการเกษตร โดยเกษตรกรสามารถนำไปซื้อปัจจัยการผลิต และส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีการผลิต เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของเกษตรกรให้สูงขึ้น เงินทุนที่ใช้ในฟาร์มโคนมของเกษตรกรสามารถจำแนกแหล่งที่มาได้เป็นเงินทุนของตนเองและจากการกู้ยืม (ชัยภัทร์ รัชบุปต์, 2541)

ตาราง 43 พบว่า กลุ่มตัวอย่างกู้ยืมเงินจากสหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 21.10 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางกู้ยืมเงินจากสหกรณ์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 13.00 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่กู้ยืมเงินจากสหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 5.30 และ 2.80 ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร คิดเป็นร้อยละ 28.30 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 16.20 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่และฟาร์มขนาดเล็กกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร คิดเป็นร้อยละ 8.90 และ 3.20 ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างกู้ยืมเงินจากธนาคารออมสิน คิดเป็นร้อยละ 6.90 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางกู้ยืมเงินจากธนาคารออมสินมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 3.60 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่กู้ยืมเงินจากธนาคารออมสิน คิดเป็นร้อยละ 2.80 และ 0.40 ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างกู้ยืมเงินจากธนาคารทหารไทย คิดเป็นร้อยละ 1.20 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางกู้ยืมเงินจากธนาคารทหารไทยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.80 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่กู้ยืมเงินจากธนาคารทหารไทย คิดเป็นร้อยละ 0.40 ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างกู้ยืมเงินจากกองทุนหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 21.90 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางกู้ยืมเงินจากกองทุนหมู่บ้านมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 14.20 รองลงมา

คือ ฟาร์มขนาดใหญ่และฟาร์มขนาดเล็กกู้ยืมเงินจากกองทุนหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 4.90 และ 2.80 ตามลำดับ

ตารางที่ 43 การกู้ยืมเงินทุนจำแนกตามขนาดฟาร์ม

(n=247)

การกู้ยืมเงิน	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
ไม่ได้กู้ยืมเงิน	51 (20.6)	17 (6.8)	17 (6.8)	17 (6.8)
กู้ยืมเงินจากสหกรณ์	52 (21.10)	13 (5.30)	32 (13.00)	7 (2.80)
ธนาคารเพื่อการเกษตรและ สหกรณ์การเกษตร	70 (28.30)	8 (3.20)	40 (16.20)	22 (8.90)
ธนาคารทหารไทย	3 (1.20)	-	2 (0.80)	1 (0.40)
ธนาคารออมสิน	17 (6.90)	7 (2.80)	9 (3.60)	1 (0.40)
กองทุนหมู่บ้าน	54 (21.90)	7 (2.80)	35 (14.20)	12 (4.90)
รวม	247 (100)	52 (20.8)	135 (54.6)	60 (24.20)

ที่มา: จากการสำรวจ

จำนวนเงินกู้คงเหลือจากสหกรณ์

กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนเงินกู้คงเหลือจากสหกรณ์น้อยที่สุดจำนวน 42,000 บาท กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนเงินกู้คงเหลือจากสหกรณ์มากที่สุดจำนวน 400,000 บาท และกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนเงินกู้คงเหลือจากสหกรณ์เฉลี่ยจำนวน 28,137.75 บาท

ตารางที่ 44 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนเงินกู้คงเหลือจากสหกรณ์จำนวน 100,001 – 150,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 8.10 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีจำนวนเงินกู้คงเหลือจากสหกรณ์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 4.50 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่มีจำนวนเงินกู้คงเหลือจากสหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 2.40 และ 1.20 ตามลำดับ รองลงมา กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนเงินกู้คงเหลือจากสหกรณ์จำนวนไม่เกิน 50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 4.90 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีจำนวนเงินกู้คงเหลือจากสหกรณ์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 2.80 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กมีจำนวนเงินกู้คงเหลือจากสหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 2.00 ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนเงินกู้คงเหลือจากสหกรณ์จำนวน 200,001 – 250,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 4.90 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีจำนวนเงินกู้คงเหลือจากสหกรณ์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 3.20 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่มีจำนวนเงินกู้คงเหลือจากสหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 1.60 ตามลำดับ

ตารางที่ 44 จำนวนเงินกู้คงเหลือจากสหกรณ์จำแนกตามขนาดฟาร์ม

(n=247)

จำนวนเงิน (บาท)	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
ไม่ได้กู้ยืมเงิน	195 (78.90)	29 (11.70)	136 (55.10)	30 (12.10)
ไม่เกิน 50,000	12 (4.90)	5 (2.00)	7 (2.80)	-
100,001 – 150,000	20 (8.10)	6 (2.40)	11 (4.50)	3 (1.20)
150,001 – 200,000	4 (1.60)	1 (0.40)	3 (1.20)	-
200,001 – 250,000	12 (4.90)	-	8 (3.20)	4 (1.60)

ตารางที่ 44 (ต่อ)

(n=247)

จำนวนเงิน (บาท)	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
350,001 – 400,000	2 (0.80)	-	2 (0.80)	-
รวม	247 (100)	42 (17.00)	168 (68.00)	37 (15.00)

ที่มา: จากการสำรวจ

จำนวนเงินกู้คงเหลือจากธนาคาร

กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนเงินกู้คงเหลือจากธนาคารน้อยที่สุดจำนวน 50,000 บาท กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนเงินกู้คงเหลือจากธนาคารมากที่สุดจำนวน 600,000 บาท และกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนเงินกู้คงเหลือจากธนาคารเฉลี่ยจำนวน 63,664.14 บาท

ดังตารางที่ 45 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนเงินกู้คงเหลือจากธนาคารจำนวน 50,001 – 100,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 6.90 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีจำนวนเงินกู้คงเหลือจากธนาคารมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.40 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่มีจำนวนเงินกู้คงเหลือจากธนาคาร คิดเป็นร้อยละ 2.00 และ 0.80 ตามลำดับ รองลงมา กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนเงินกู้คงเหลือจากธนาคารจำนวน 150,001 – 200,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 6.50 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีจำนวนเงินกู้คงเหลือจากธนาคารมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 3.20 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่และฟาร์มขนาดเล็กมีจำนวนเงินกู้คงเหลือจากธนาคาร คิดเป็นร้อยละ 2.00 และ 1.20 ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนเงินกู้คงเหลือจากธนาคารจำนวน 250,001 – 300,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 5.30 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีจำนวนเงินกู้คงเหลือจากธนาคารมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 4.50 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่มีจำนวนเงินกู้คงเหลือจากธนาคาร คิดเป็นร้อยละ 0.80 ตามลำดับ

ตารางที่ 45 จำนวนเงินกู้คงเหลือจากธนาคารจำแนกตามขนาดฟาร์ม

(n=247)

จำนวนเงิน (บาท)	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
ไม่ได้กู้ยืมเงิน	157 (63.60)	27 (10.90)	117 (27.40)	13 (5.30)
ไม่เกิน 50,000	9 (3.60)	1 (0.40)	7 (2.80)	1 (0.40)
50,001 – 100,000	17 (6.90)	5 (2.00)	10 (4.00)	2 (0.80)
150,001 – 200,000	16 (6.50)	3 (1.20)	8 (3.20)	5 (2.00)
200,001 – 250,000	3 (1.20)	-	3 (1.20)	-
250,001 – 300,000	13 (5.30)	-	11 (4.50)	2 (0.80)
350,001 – 400,000	13 (5.30)	5 (2.00)	4 (1.60)	4 (1.60)
400,001 ขึ้นไป	16 (6.50)	1 (0.40)	5 (2.00)	10 (4.00)
รวม	247 (100)	42 (17.00)	168 (68.00)	37 (15.00)

ที่มา: จากการสำรวจ

จำนวนเงินกู้คงเหลือจากสถาบันการเงิน

กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนเงินกู้คงเหลือจากกองทุนหมู่บ้านน้อยที่สุดจำนวน 20,000 บาท กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนเงินกู้คงเหลือจากกองทุนหมู่บ้านมากที่สุดจำนวน 100,000 บาท และกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนเงินกู้คงเหลือจากกองทุนหมู่บ้านเฉลี่ยจำนวน 10,202.54 บาท

ตารางที่ 46 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนเงินกู้คงเหลือจากกองทุนหมู่บ้านจำนวน 40,001 – 60,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 12.60 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีจำนวนเงินกู้คงเหลือจากกองทุนหมู่บ้านมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 8.10 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่และฟาร์มขนาดเล็กมีจำนวนเงินกู้คงเหลือจากกองทุนหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 4.00 และ 0.40 ตามลำดับ รองลงมา กลุ่มตัวอย่างจำนวนเงินกู้คงเหลือจากกองทุนหมู่บ้านจำนวน 20,001 – 40,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 4.90 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีจำนวนเงินกู้คงเหลือจากกองทุนหมู่บ้านมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 2.80 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กมีจำนวนเงินกู้คงเหลือจากกองทุนหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 2.00 ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างจำนวนเงินกู้คงเหลือจากกองทุนหมู่บ้านจำนวนไม่เกิน 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 1.60 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีจำนวนเงินกู้คงเหลือจากกองทุนหมู่บ้านมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 1.60 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่มีจำนวนเงินกู้คงเหลือจากกองทุนหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 0.40 ตามลำดับ

ตารางที่ 46 จำนวนเงินกู้คงเหลือจากสถาบันการเงินจำแนกตามขนาดฟาร์ม

(n=247)

จำนวนเงิน (บาท)	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
ไม่ได้กู้ยืมเงิน	193 (78.10)	35 (14.20)	133 (53.80)	25 (10.10)
ไม่เกิน 20,000	4 (1.60)	1 (0.40)	3 (1.20)	-
20,001 – 40,000	12 (4.90)	5 (2.00)	7 (2.80)	-
40,001 – 60,000	31 (12.60)	1 (0.40)	20 (8.10)	10 (4.00)
60,001 – 80,000	3 (1.20)	-	2 (0.80)	3 (1.20)

ตารางที่ 46 (ต่อ)

(n=247)

จำนวนเงิน (บาท)	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
80,001 – 100,000	4 (1.60)	-	3 (1.20)	1 (0.40)
รวม	247 (100)	42 (17.00)	168 (68.00)	37 (15.00)

ที่มา: จากการสำรวจ

วัตถุประสงค์หลักในการกู้เงิน

ดังตารางที่ 47 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีวัตถุประสงค์หลักในการกู้เงินเพื่อลงทุนในการทำฟาร์มโคนมระยะยาว อาทิเช่น การสร้างโรงเรือนพักโค สร้างโรงรีดนม ซื้อโคเข้า เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 53.00 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีการกู้เงินเพื่อลงทุนในการทำฟาร์มโคนมระยะยาว มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34.00 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่และฟาร์มขนาดเล็กมีการกู้เงินเพื่อลงทุนในการทำฟาร์มโคนมระยะยาว คิดเป็นร้อยละ 10.90 และ 8.10ตามลำดับ

รองลงมาเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในครัวเรือน อาทิเช่น ค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคในแต่ละวัน เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 18.20 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีการกู้เงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในครัวเรือนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 13.00 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่มีการกู้เงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 4.00 และ 1.20 ตามลำดับ

และเพื่อสร้างสินทรัพย์ถาวร อาทิเช่น การซื้อที่ดินเพิ่ม การสร้างบ้านที่มั่นคงขึ้น เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 6.10 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีการกู้เงินเพื่อสร้างสินทรัพย์ถาวรมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 4.50 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่มีการกู้เงินเพื่อสร้างสินทรัพย์ถาวร คิดเป็นร้อยละ 1.20 และ 0.40 ตามลำดับ

ตารางที่ 47 วัตถุประสงค์หลักในการกู้เงิน

(n=247)

วัตถุประสงค์หลักในการกู้เงิน	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
ไม่ได้กู้เงิน	55 (22.30)	9 (3.60)	40 (16.20)	6 (2.40)
เพื่อทำฟาร์มโคนมระยะสั้น	1 (0.40)	-	1 (0.40)	-
เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในครัวเรือน	45 (18.20)	10 (4.00)	32 (13.00)	3 (1.20)
เพื่อสร้างสินทรัพย์ถาวร	15 (6.10)	3 (1.20)	11 (4.50)	1 (0.40)
เพื่อลงทุนในการทำฟาร์มโคนมระยะยาว	131 (53.00)	20 (8.10)	84 (34.00)	27 (10.90)
รวม	247 (100)	42 (17.00)	168 (68.00)	37 (15.00)

ที่มา: จากการสำรวจ

จำนวนทุนเรือนหุ้น

สมาชิกทุกคนต้องส่งเงินสะสมค่าหุ้นรายเดือนต่อสหกรณ์ โดยวิธีหักจากเงินได้รายเดือนของสมาชิกในวันจ่ายเงินเดือนประจำทุกเดือน ทุนการดำเนินการของสหกรณ์ส่วนใหญ่มาจากทุนเรือนหุ้น เมื่อสมาชิกสะสมหุ้นสถานะของสมาชิกเปรียบเสมือนเจ้าของกิจการสหกรณ์ เงินทุนเรือนหุ้นนี้ สหกรณ์จะนำไปให้สมาชิกคนอื่นได้กู้ยืม หรือนำไปลงทุนตามแต่ที่กฎหมายกำหนด เพื่อให้ได้ผลประโยชน์นอกเขตและผลประโยชน์ดังกล่าว หลังจากหักค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานเหลือเป็นกำไรสุทธิ แล้วจะมีการจัดสรรคืนให้กับสมาชิกตามมูลค่าหุ้นและระยะเวลาที่สะสมหลังจากมีมติรับรองจากที่ประชุมใหญ่แล้ว เงินที่ได้รับการจัดสรรดังกล่าวเรียกว่าเงินปันผล

กลุ่มตัวอย่างมีทุนเรือนหุ้นน้อยที่สุดจำนวน 10,000 บาท กลุ่มตัวอย่างมีทุนเรือนหุ้นมากที่สุดจำนวน 600,000 บาท และกลุ่มตัวอย่างมีทุนเรือนหุ้นเฉลี่ยจำนวน 61,032.70 บาท

ตารางที่ 48 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทุนเรือนหุ้นจำนวนไม่เกิน 50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 38.10 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีทุนเรือนหุ้นมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 23.50 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่มีทุนเรือนหุ้น คิดเป็นร้อยละ 11.70 และ 2.80 ตามลำดับ รองลงมา กลุ่มตัวอย่างมีทุนเรือนหุ้นจำนวน 50,001 – 100,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 31.60 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีทุนเรือนหุ้นมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 22.30 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่และฟาร์มขนาดเล็กมีทุนเรือนหุ้น คิดเป็นร้อยละ 5.30 และ 4.00 ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างมีทุนเรือนหุ้นจำนวน 100,001 – 150,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 8.50 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีทุนเรือนหุ้นมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 6.90 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่มีทุนเรือนหุ้น คิดเป็นร้อยละ 1.20 และ 0.40 ตามลำดับ

จำนวนเงินฝากในสหกรณ์

การส่งเสริมสหกรณ์ออมทรัพย์โดยการรับฝากเงิน สหกรณ์มีบริการด้านเงินฝากทั้งประเภทเงินฝากประจำและเงินฝากออมทรัพย์ และให้ผลตอบแทนในรูปดอกเบี้ยในอัตราที่สูงกว่าธนาคารพาณิชย์ตามฐานะของสหกรณ์ กลุ่มตัวอย่างมีเงินฝากในสหกรณ์น้อยที่สุดจำนวน 1,500 บาท กลุ่มตัวอย่างมีเงินฝากในสหกรณ์มากที่สุดจำนวน 450,000 บาท และกลุ่มตัวอย่างมีเงินฝากในสหกรณ์เฉลี่ยจำนวน 16,842.45 บาท

ตารางที่ 49 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีเงินฝากในสหกรณ์จำนวนไม่เกิน 50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 54.70 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีเงินฝากในสหกรณ์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 33.60 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่มีเงินฝากในสหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 9.70 และ 9.30 ตามลำดับ รองลงมา กลุ่มตัวอย่างไม่มีเงินฝากในสหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 30.40 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีเงินฝากในสหกรณ์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 21.50 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่มีเงินฝากในสหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 6.50 และ 2.40 ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างมีเงินฝากในสหกรณ์จำนวน 50,001 – 100,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 2.80 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีเงินฝากในสหกรณ์

มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 7.30 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่และฟาร์มเล็กขนาดใหญ่มีเงินฝากใน
สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 1.60 และ 0.80 ตามลำดับ

ตารางที่ 48 จำนวนทุนเรือนหุ้นจำแนกตามขนาดฟาร์ม

(n=247)

จำนวนเงิน (บาท)	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
ไม่เกิน 50,000	94 (38.10)	29 (11.70)	58 (23.50)	7 (2.80)
50,001 – 100,000	78 (31.60)	10 (4.00)	55 (22.30)	13 (5.30)
100,001 – 150,000	21 (8.50)	3 (1.20)	17 (6.90)	1 (0.40)
150,001 – 200,000	21 (8.50)	-	16 (6.50)	5 (2.00)
200,001 – 250,000	12 (4.90)	-	8 (3.20)	4 (1.60)
250,001 – 300,000	4 (1.60)	-	3 (1.20)	1 (0.40)
300,001 – 350,000	4 (1.60)	-	2 (0.80)	2 (0.80)
350,001 – 400,000	1 (0.40)	-	1 (0.40)	-
400,001 ขึ้นไป	12 (4.90)	-	8 (3.20)	4 (1.60)
รวม	247 (100)	42 (17.00)	168 (68.00)	37 (15.00)

ที่มา: จากการสำรวจ

ตารางที่ 49 เงินฝากในสหกรณ์จำแนกตามขนาดฟาร์ม

(n=247)

จำนวนเงิน (บาท)	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
ไม่มีเงินฝาก	75 (30.40)	16 (6.50)	53 (21.50)	6 (2.40)
ไม่เกิน 50,000	134 (54.70)	24 (9.70)	88 (35.60)	23 (9.30)
50,001 – 100,000	24 (9.70)	2 (0.80)	18 (7.30)	4 (1.60)
100,001 – 150,000	7 (2.80)	-	5 (2.00)	2 (0.80)
150,001 – 200,000	4 (1.60)	-	2 (0.80)	2 (0.80)
400,001 ขึ้นไป	2 (0.80)	-	2 (0.80)	-
รวม	247 (100)	42 (17.00)	168 (68.00)	37 (15.00)

ที่มา: จากการสำรวจ

ทรัพย์สินส่วนตัวของสมาชิกสหกรณ์

ทรัพย์สินของสมาชิกสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคนมสามารถจัดประเภทได้เป็น ทรัพย์สินถาวร ได้แก่ ที่ดิน บ้าน รถยนต์ เป็นต้น ทรัพย์สินดำเนินงานจะประกอบด้วย เครื่องจักรกลการเกษตร อุปกรณ์ และเครื่องมือต่าง ๆ ตัวแม่โคนม ซึ่งให้ผลผลิตหลักแก่ฟาร์ม และทรัพย์สินหมุนเวียน ได้แก่ โคนมวัยอื่น ๆ ที่ไม่ใช่แม่โคนม วัสดุการเกษตร เช่นอาหารสัตว์คอกเหลือ เงินทุนของฟาร์มซึ่งทรัพย์สินชนิดนี้จะมีสภาพคล่องในการเปลี่ยนเป็นเงินได้สูงกว่าทรัพย์สินประเภทอื่น ๆ ในส่วนนี้จะกล่าวถึงเฉพาะทรัพย์สินถาวรซึ่งเป็นทรัพย์สินส่วนตัวของสมาชิกสหกรณ์ (ชัยภัทร์ รัชคุปต์, 2541)

จำนวนที่ดินครอบครอง

ที่ดิน หมายถึง ที่ดินที่มีอยู่ตามธรรมชาติ อันอาจใช้ประโยชน์สนองความต้องการของมนุษย์ในทางต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลตอบแทนจากการใช้ประโยชน์ที่ดินนั้นเป็นประการสำคัญ ความแตกต่าง “ที่ดิน” และ “ดิน” ในที่นี้จะกล่าวถึง “ที่ดิน” เป็นอสังหาริมทรัพย์อย่างหนึ่งซึ่งมีการแบ่งอาณาเขตตามที่มนุษย์กำหนดไว้ (กรมพัฒนาที่ดิน, 2557) กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนที่ดินครอบครองน้อยที่สุดจำนวน 2 ไร่ กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนที่ดินครอบครองมากที่สุดจำนวน 155 ไร่ และกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนที่ดินครอบครองเฉลี่ยจำนวน 20.83 ไร่

ดังตารางที่ 50 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนที่ดินครอบครองจำนวน 1–20 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 69.20 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีจำนวนที่ดินครอบครองมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 49.80 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่มีจำนวนที่ดินครอบครองคิดเป็นร้อยละ 13.80 และ 5.70 ตามลำดับ รองลงมา กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนที่ดินครอบครองจำนวน 20–40 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 21.90 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีจำนวนที่ดินครอบครองมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 13.40 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่และฟาร์มขนาดเล็กมีจำนวนที่ดินครอบครองคิดเป็นร้อยละ 7.30 และ 1.20 ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนที่ดินครอบครองจำนวน 41–60 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 5.70 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีจำนวนที่ดินครอบครองมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 2.80 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่มีจำนวนที่ดินครอบครอง คิดเป็นร้อยละ 1.60 และ 1.20 ตามลำดับ

ตารางที่ 50 จำนวนที่ดินครอบครองจำแนกตามขนาดฟาร์ม

(n=247)

ที่ดิน (ไร่)	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
1 – 20	171 (69.20)	34 (13.80)	123 (49.80)	14 (5.70)

ตารางที่ 50 (ต่อ)

(n=247)

ที่ดิน (ไร่)	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
20 – 40	54 (21.90)	3 (1.20)	33 (13.40)	18 (7.30)
41 – 60	14 (5.70)	4 (1.60)	7 (2.80)	3 (1.20)
61 – 80	2 (0.80)	-	2 (0.80)	-
81 – 100	2 (0.80)	-	1 (0.40)	1 (0.40)
101 – 120	1 (0.40)	-	1 (0.40)	-
121 ขึ้นไป	2 (0.80)	-	1 (0.40)	1 (0.40)
รวม	247 (100)	42 (17.00)	168 (68.00)	37 (15.00)

ที่มา: จากการสำรวจ

การประเมินมูลค่าที่ดิน

ราคาที่ดินในภาพกว้างมักจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างช้า ๆ โดยมีแนวโน้มค่อย ๆ ปรับตัวขึ้นตามภาวะเงินเฟ้อและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในชุมชนที่ที่ดินตั้งอยู่ ซึ่งเงินเฟ้อและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี ราคาก็เพิ่มขึ้นทุกปีเช่นกัน (นิวส์ เหมวชิรากร, 2557) ประเมินมูลค่าที่ดินน้อยที่สุดจำนวน 300,000 บาท ประเมินมูลค่าที่ดินมากที่สุดจำนวน 40,000,000 บาท และประเมินมูลค่าที่ดินเฉลี่ยจำนวน 10,060,729.32 บาท

ดังตารางที่ 51 พบว่า ประเมินทรัพย์สินมูลค่าที่ดินจำนวนไม่เกิน 5,000,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 61.50 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางประเมินมูลค่าที่ดินมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42.10 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่ประเมินมูลค่าที่ดิน คิดเป็นร้อยละ 12.10 และ 7.30 ตามลำดับ รองลงมาประเมินทรัพย์สินมูลค่าที่ดินจำนวน 5,000,001 – 10,000,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 19.00 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางประเมินมูลค่าที่ดินมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 13.00 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่และฟาร์มขนาดเล็กประเมินมูลค่าที่ดิน คิดเป็นร้อยละ 4.90 และ 1.20 ตามลำดับ และประเมินทรัพย์สินมูลค่าที่ดินจำนวน 10,000,001 – 5,000,000 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 7.30 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางประเมินมูลค่าที่ดินมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 4.90 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่ประเมินมูลค่าที่ดิน คิดเป็นร้อยละ 1.60 และ 0.80 ตามลำดับ

จำนวนบ้านในครอบครอง

บ้านถือว่าเป็นถิ่นที่อยู่อาศัยที่เป็นของกลุ่มตัวอย่างเอง การสร้างบ้านก็เพื่อสร้างความรู้สึกที่อิสระและมั่นคงในการอยู่อาศัยและการสร้างครอบครัว บางครั้งการสร้างบ้านเพื่อมีพื้นที่มากพอในการเลี้ยงดูลูก เพื่อให้สามารถทำกิจกรรมภายในบ้านอย่างอิสระ ทั้งการปรับปรุงตกแต่งที่สอดคล้องกับรสนิยมและความพอใจส่วนตัว

ตารางที่ 52 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีบ้านจำนวน 1 หลัง คิดเป็นร้อยละ 93.50 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีบ้านจำนวน 1 หลังมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 64.40 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่มีบ้านจำนวน 1 หลัง คิดเป็นร้อยละ 16.20 และ 13.00 ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างมีบ้านจำนวน 2 หลัง คิดเป็นร้อยละ 6.50 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีบ้านจำนวน 2 หลังมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 3.60 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่และฟาร์มขนาดเล็กมีบ้านจำนวน 2 หลัง คิดเป็นร้อยละ 2.00 และ 0.80 ตามลำดับ

ตารางที่ 51 การประเมินมูลค่าที่ดินจำแนกตามขนาดฟาร์ม

(n=247)

จำนวนเงิน (บาท)	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
ไม่เกิน 5,000,000	152 (61.50)	30 (12.10)	104 (42.10)	18 (7.30)
5,000,001 – 10,000,000	47 (19.00)	3 (1.20)	32 (13.00)	12 (4.90)
10,000,001 – 15,000,000	18 (7.30)	4 (1.60)	12 (4.90)	2 (0.80)
15,000,001 – 20,000,000	9 (3.60)	2 (0.80)	6 (2.40)	1 (0.40)
20,000,001 – 25,000,000	9 (3.60)	2 (0.80)	6 (2.40)	1 (0.40)
25,000,001 – 30,000,000	4 (1.60)	-	4 (1.60)	-
30,000,001 ขึ้นไป	8 (3.20)	1 (0.40)	4 (1.60)	3 (1.20)
รวม	247 (100)	42 (17.00)	168 (68.00)	37 (15.00)

ที่มา: จากการสำรวจ

ตารางที่ 52 จำนวนบ้านจำแนกตามขนาดฟาร์ม

(n=247)

จำนวน (หลัง)	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
1	231 (93.50)	40 (16.20)	159 (64.40)	32 (13.00)
2	16 (6.50)	2 (0.80)	9 (3.60)	5 (2.00)
รวม	247 (100)	42 (17.00)	168 (68.00)	37 (15.00)

ที่มา: จากการสำรวจ

การประเมินมูลค่าบ้าน

การประเมินมูลค่าบ้านเป็นการประเมินมูลค่าตามวัสดุก่อสร้างและคุณภาพบ้าน ประเมินทรัพย์สินมูลค่าบ้านน้อยที่สุดจำนวน 500,000 บาท ประเมินทรัพย์สินมูลค่าบ้านมากที่สุดจำนวน 3,000,000 บาท และประเมินทรัพย์สินมูลค่าบ้านเฉลี่ยจำนวน 1,010,121.95 บาท

ดังตารางที่ 53 พบว่า ประเมินทรัพย์สินมูลค่าจำนวนไม่เกิน 1,000,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 53.00 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางประเมินมูลค่าบ้านมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 32.00 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่ประเมินมูลค่าบ้าน คิดเป็นร้อยละ 6.90 และ 2.40 ตามลำดับ รองลงมาประเมินทรัพย์สินมูลค่าบ้านจำนวน 1,000,001 – 2,000,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 42.90 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางประเมินมูลค่าบ้านมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 33.60 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่และฟาร์มขนาดเล็กประเมินมูลค่าบ้าน คิดเป็นร้อยละ 6.90 และ 2.40 ตามลำดับ และประเมินทรัพย์สินมูลค่าบ้านจำนวน 2,000,001 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 4.00 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางประเมินมูลค่าบ้านมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 2.40 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่ประเมินมูลค่าบ้าน คิดเป็นร้อยละ 0.80 ตามลำดับ

ตารางที่ 53 การประเมินมูลค่าบ้านจำแนกตามขนาดฟาร์ม

(n=247)

จำนวนเงิน (บาท)	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
ไม่เกิน 1,000,000	131 (53.00)	34 (13.80)	79 (32.00)	18 (7.30)
1,000,001 – 2,000,000	106 (42.90)	6 (2.40)	83 (33.60)	17 (6.90)
2,000,001 ขึ้นไป	10 (4.00)	2 (0.80)	6 (2.40)	2 (0.80)
รวม	247 (100)	42 (17.00)	168 (68.00)	37 (15.00)

ที่มา: จากการสำรวจ

จำนวนรถยนต์ในครอบครอง

รถยนต์เป็นยานพาหนะที่มีความสำคัญต่อชีวิตประจำวันของกลุ่มตัวอย่าง ทำหน้าที่รับส่งน้ำมันดิบกับศูนย์รับน้ำมันดิบของสหกรณ์และช่วยให้มีความสะดวก รวดเร็วประหยัดเวลา นอกจากนี้ยังมีความสำคัญต่อสังคมชาวไทยทุกสาขาอาชีพ แม้แต่ชนบทหรือถิ่นทุรกันดาร กลุ่มตัวอย่างมีรถยนต์น้อยที่สุดจำนวน 1 คัน กลุ่มตัวอย่างมีรถยนต์มากที่สุดจำนวน 8 คัน กลุ่มตัวอย่างมีรถยนต์เฉลี่ยจำนวน 3 คัน

ดังตารางที่ 54 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีรถยนต์จำนวน 1–2 คัน คิดเป็นร้อยละ 51.40 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีรถยนต์จำนวน 1–2 คันมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 36.40 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่มีรถยนต์จำนวน 1–2 คัน คิดเป็นร้อยละ 9.30 และ 5.70 ตามลำดับ รองลงมา กลุ่มตัวอย่างมีรถยนต์จำนวน 3–4 คัน คิดเป็นร้อยละ 31.20 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีรถยนต์จำนวน 3–4 คันมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 20.60 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่และฟาร์มขนาดเล็กมีรถยนต์จำนวน 3–4 คัน คิดเป็นร้อยละ 7.70 และ 2.80 ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างไม่มีรถยนต์ คิดเป็นร้อยละ 8.10

จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางไม่มีรอยนต่มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 5.30 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่และฟาร์มขนาดเล็กไม่มีรอยนต คิดเป็นร้อยละ 1.20 และ 0.80 ตามลำดับ

ตารางที่ 54 จำนวนรอยนตจำแนกตามขนาดฟาร์ม

(n=247)

จำนวน (คัน)	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
ไม่มีรอยนต	20 (8.10)	10 (4.00)	10 (4.00)	-
1 – 2	127 (51.40)	23 (9.30)	90 (36.40)	14 (5.70)
3 – 4	77 (31.20)	7 (2.80)	51 (20.60)	19 (7.70)
5 – 6	18 (7.30)	2 (0.80)	13 (5.30)	3 (1.20)
7 ขึ้นไป	5 (2.00)	-	4 (1.60)	1 (0.40)
รวม	247 (100)	42 (17.00)	168 (68.00)	37 (15.00)

ที่มา: จากการสำรวจ

ประเมินมูลค่ารอยนต

การประเมินมูลค่ารอยนตพิจารณาจากสภาพรอยนตลักษณะการใช้งาน ประเมินทรัพย์สินมูลค่ารอยนตน้อยที่สุดจำนวน 500,000 บาท ประเมินทรัพย์สินมูลค่ารอยนตมากที่สุดจำนวน 4,500,000 บาท และประเมินทรัพย์สินมูลค่ารอยนตเฉลี่ยจำนวน 1,013,057.13 บาท

ตารางที่ 55 พบว่า ประเมินทรัพย์สินมูลค่ารถยนต์จำนวน 500,001 – 1,000,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 53.80 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางประเมินมูลค่ารถยนต์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 36.80 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่ประเมินมูลค่ารถยนต์ คิดเป็นร้อยละ 9.30 และ 7.70 ตามลำดับ รองลงมาประเมินทรัพย์สินมูลค่ารถยนต์จำนวน 1,500,001 – 2,000,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 25.50 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางประเมินมูลค่ารถยนต์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 17.80 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่และฟาร์มขนาดเล็กประเมินมูลค่ารถยนต์ คิดเป็นร้อยละ 5.30 และ 2.40 ตามลำดับ และประเมินทรัพย์สินมูลค่ารถยนต์จำนวน 2,000,001 – 2,500,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 5.30 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางประเมินมูลค่ารถยนต์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 3.20 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่และฟาร์มขนาดเล็กประเมินมูลค่ารถยนต์ คิดเป็นร้อยละ 1.20 และ 0.80 ตามลำดับ

ตารางที่ 55 การประเมินมูลค่ารถยนต์จำแนกตามขนาดฟาร์ม

(n=247)

จำนวนเงิน (บาท)	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
ไม่มีรถยนต์	20 (8.10)	10 (4.00)	10 (4.00)	-
ไม่เกิน 500,000	2 (0.80)	1 (0.40)	1 (0.40)	-
500,001 – 1,000,000	133 (53.80)	23 (9.30)	91 (36.80)	19 (7.70)
1,000,001 – 1,500,000	5 (2.00)	-	4 (1.60)	1 (0.40)
1,500,001 – 2,000,000	63 (25.50)	6 (2.40)	44 (17.80)	13 (5.30)
2,000,001 – 2,500,000	13 (5.30)	2 (0.80)	8 (3.20)	3 (1.20)

ตารางที่ 55 (ต่อ)

(n=247)

จำนวนเงิน (บาท)	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
2,500,001 – 3,000,000	3 (1.20)	-	3 (1.20)	-
3,000,001 – 3,500,000	2 (0.80)	-	2 (0.80)	-
3,500,001 – 4,000,000	1 (0.40)	-	1 (0.40)	-
4,000,001 ขึ้นไป	2 (0.80)	-	1 (0.40)	1 (0.40)
รวม	247 (100)	42 (17.00)	168 (68.00)	37 (15.00)

ที่มา: จากการสำรวจ

รถจักรยานยนต์ในครอบครอง

รถจักรยานยนต์เป็นส่วนหนึ่งของการใช้ชีวิตของทุกคนในครอบครัว กลุ่มตัวอย่างมีรถจักรยานยนต์น้อยที่สุดจำนวน 1 คัน กลุ่มตัวอย่างมีรถจักรยานยนต์มากที่สุดจำนวน 8 คัน และกลุ่มตัวอย่างมีรถจักรยานยนต์เฉลี่ยจำนวน 2 คัน

ดังตารางที่ 56 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีรถจักรยานยนต์จำนวน 1-2 คัน คิดเป็นร้อยละ 77.70 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีรถจักรยานยนต์จำนวน 1-2 คันมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 53.40 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่มีรถจักรยานยนต์จำนวน 1-2 คัน คิดเป็นร้อยละ 13.40 และ 10.90 ตามลำดับ รองลงมา กลุ่มตัวอย่างมีรถจักรยานยนต์จำนวน 3-4 คัน คิดเป็นร้อยละ 13.80 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีรถจักรยานยนต์จำนวน 3-4 คันมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 9.30 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่และฟาร์มขนาดเล็กมีรถจักรยานยนต์จำนวน 3-4 คัน คิดเป็นร้อยละ 4.00 และ 0.40 ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างไม่มีรถจักรยานยนต์ คิดเป็นร้อยละ 6.90 จำแนกตามขนาดฟาร์ม

กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางไม่มีรถจักรยานยนต์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 1.20 ตามลำดับ รถจักรยานยนต์เป็นส่วนหนึ่งของการใช้ชีวิตของทุกคนในครอบครัว ในจำนวนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จึงต้องมีรถจักรยานยนต์อย่างน้อย 1 – 2 คัน ไว้ครอบครองการใช้รถจักรยานยนต์ของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้ในถนนซอยตามหมู่บ้าน จะขับขึ้นถนนใหญ่เมื่อมีความจำเป็นเท่านั้น

ตารางที่ 56 จำนวนรถจักรยานยนต์จำแนกตามขนาดฟาร์ม

(n=247)

จำนวน (คัน)	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
ไม่มีรถจักรยานยนต์	17 (6.90)	7 (2.80)	10 (4.00)	-
1 – 2	192 (77.70)	33 (13.40)	132 (53.40)	27 (10.90)
3 – 4	34 (13.80)	1 (0.40)	23 (9.30)	10 (4.00)
5 – 6	1 (0.40)	1 (0.40)	-	-
7 ขึ้นไป	3 (1.20)	-	3 (1.20)	-
รวม	247 (100)	42 (17.00)	168 (68.00)	37 (15.00)

ที่มา: จากการสำรวจ

การประเมินมูลค่ารถจักรยานยนต์

การประเมินมูลค่ารถจักรยานยนต์ พิจารณาจากราคากลางมาตรฐาน สภาพรถจักรยานยนต์ ประเมินมูลค่าทรัพย์สินน้อยที่สุดจำนวน 45,000 บาท ประเมินมูลค่าทรัพย์สินมากที่สุดจำนวน 360,000 บาท และประเมินมูลค่าทรัพย์สินเฉลี่ยจำนวน 61,943.79 บาท

ดังตารางที่ 57 พบว่า ประเมินมูลค่าทรัพย์สินจำนวนไม่เกิน 50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 40.10 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางประเมินมูลค่ารถจักรยานยนต์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 29.10 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่ประเมินมูลค่ารถจักรยานยนต์ คิดเป็นร้อยละ 8.10 และ 2.80 ตามลำดับ รองลงมาประเมินทรัพย์สินมูลค่าจำนวน 50,001 – 100,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 39.30 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางประเมินมูลค่ารถจักรยานยนต์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 22.50 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่และฟาร์มขนาดเล็กประเมินมูลค่ารถจักรยานยนต์ คิดเป็นร้อยละ 8.90 และ 4.90 ตามลำดับ และประเมินทรัพย์สินมูลค่าจำนวน 100,001 – 150,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 39.30 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางประเมินมูลค่ารถจักรยานยนต์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 5.30 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่และฟาร์มขนาดเล็กประเมินมูลค่ารถจักรยานยนต์ คิดเป็นร้อยละ 2.00 และ 0.80 ตามลำดับ

รถแทรกเตอร์ในครอบครอง

รถแทรกเตอร์นอกจากจะใช้งานเกษตรต่าง ๆ อาทิเช่น สามารถไถพรวนดิน ปรับดิน เป็นต้น แล้วยังสามารถนำเป็นยานพาหนะขนของได้อีกด้วย สามารถขนส่งคันหญ้า ผัก หรือสามารถนำเป็นตัวลากรถต่าง ๆ ได้ดีอีกด้วย เนื่องจากรถแทรกเตอร์นั้นมีกำลังสูงลากที่สูง กลุ่มตัวอย่างมีรถแทรกเตอร์น้อยที่สุดจำนวน 1 คัน กลุ่มตัวอย่างมีรถแทรกเตอร์มากที่สุดจำนวน 4 คัน และกลุ่มตัวอย่างมีรถแทรกเตอร์เฉลี่ยจำนวน 1 คัน

ดังตารางที่ 58 พบว่า กลุ่มตัวอย่างไม่มีรถแทรกเตอร์ คิดเป็นร้อยละ 72.90 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางไม่มีรถแทรกเตอร์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50.60 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่ไม่มีรถแทรกเตอร์ คิดเป็นร้อยละ 14.20 และ 8.10 ตามลำดับ รองลงมากลุ่มตัวอย่างมีรถแทรกเตอร์จำนวน 1 - 2 คัน คิดเป็นร้อยละ 24.70 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีรถแทรกเตอร์จำนวน 1 - 2 คันมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 16.20 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่และฟาร์มขนาดเล็กมีรถแทรกเตอร์จำนวน 1 - 2 คัน คิดเป็นร้อยละ 6.50 และ 2.00 ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างมีรถแทรกเตอร์จำนวน 3 - 4 คัน คิดเป็นร้อยละ 2.40 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีรถแทรกเตอร์จำนวน 3 - 4 คันมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 1.20 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่มีรถแทรกเตอร์จำนวน 3 - 4 คัน คิดเป็นร้อยละ 0.80 และ 0.40 ตามลำดับ

ตารางที่ 57 การประเมินมูลค่ารถจักรยานยนต์จำแนกตามขนาดฟาร์ม

(n=247)

จำนวนเงิน (บาท)	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
ไม่มีรถจักรยานยนต์	17 (6.90)	7 (2.80)	10 (4.00)	-
ไม่เกิน 50,000	99 (40.10)	20 (8.10)	72 (29.10)	7 (2.80)
50,001 – 100,000	97 (39.30)	12 (4.90)	63 (25.50)	22 (8.90)
100,001 – 150,000	20 (8.10)	2 (0.80)	13 (5.30)	5 (2.00)
150,001 – 200,000	2 (0.80)	-	2 (0.80)	-
200,001 ขึ้นไป	12 (4.90)	1 (0.40)	8 (3.20)	3 (1.20)
รวม	247 (100)	42 (17.00)	168 (68.00)	37 (15.00)

ที่มา: จากการสำรวจ

ตารางที่ 58 จำนวนรถแทรกเตอร์จำแนกตามขนาดฟาร์ม

(n=247)

จำนวน (คัน)	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
ไม่มีรถแทรกเตอร์	180 (72.90)	35 (14.20)	125 (50.60)	20 (8.10)
1 – 2	61 (24.70)	5 (2.00)	40 (16.20)	16 (6.50)
3 – 4	6 (2.40)	2 (0.80)	3 (1.20)	1 (0.40)
รวม	247 (100)	42 (17.00)	168 (68.00)	37 (15.00)

ที่มา: จากการสำรวจ

การประเมินมูลค่ารถแทรกเตอร์

การประเมินมูลค่ารถแทรกเตอร์พิจารณาจากราคากลางมาตรฐาน สภาพรถรถแทรกเตอร์ ประเมินทรัพย์สินมูลค่ารถแทรกเตอร์น้อยที่สุดจำนวน 230,000 บาท ประเมินทรัพย์สินมูลค่ารถแทรกเตอร์มากที่สุดจำนวน 2,000,000 บาท และประเมินทรัพย์สินมูลค่ารถแทรกเตอร์เฉลี่ยจำนวน 207,490 บาท

ดังตารางที่ 59 ประเมินทรัพย์สินมูลค่ารถแทรกเตอร์จำนวน 500,001 – 1,000,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 14.60 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางประเมินมูลค่ารถแทรกเตอร์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 10.90 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่และฟาร์มขนาดเล็ก ประเมินมูลค่ารถแทรกเตอร์ คิดเป็นร้อยละ 2.80 และ 0.80 ตามลำดับ รองลงมาประเมินทรัพย์สินมูลค่ารถแทรกเตอร์จำนวนไม่เกิน 500,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 7.70 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางและฟาร์มขนาดใหญ่ประเมินมูลค่ารถแทรกเตอร์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 3.20 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กประเมินมูลค่ารถแทรกเตอร์ คิดเป็นร้อยละ 1.20 ตามลำดับ และประเมินทรัพย์สินมูลค่ารถแทรกเตอร์จำนวน 1,000,001 – 1,500,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 7.70

จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางประเมินมูลค่ารถแทรกเตอร์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 2.40 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่ประเมินมูลค่ารถแทรกเตอร์ คิดเป็นร้อยละ 0.40 ตามลำดับ

ตารางที่ 59 การประเมินมูลค่ารถแทรกเตอร์จำแนกตามขนาดฟาร์ม

(n=247)

จำนวนเงิน (บาท)	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
ไม่มีรถแทรกเตอร์	180 (72.90)	35 (14.20)	125 (50.60)	20 (8.10)
ไม่เกิน 500,000	19 (7.70)	3 (1.20)	8 (3.20)	8 (3.20)
500,001 – 1,000,000	36 (14.60)	2 (0.80)	27 (10.90)	7 (2.80)
1,000,001 – 1,500,000	7 (2.80)	-	6 (2.40)	1 (0.40)
1,500,001 – 2,000,000	5 (2.00)	2 (0.80)	2 (0.80)	1 (0.40)
รวม	247 (100)	42 (17.00)	168 (68.00)	37 (15.00)

ที่มา: จากการสำรวจ

เหตุผลที่สมาชิกขายน้ำมันดิบให้กับสหกรณ์

ดังตารางที่ 60 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีเหตุผลที่สมาชิกขายน้ำมันดิบให้กับสหกรณ์เนื่องจากต้องการเงินเฉลี่ยคืน คิดเป็นร้อยละ 73.30 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางต้องการเงินเฉลี่ยคืนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 51.00 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่และฟาร์มขนาดเล็กต้องการเงินเฉลี่ยคืน คิดเป็นร้อยละ 11.70 และ 10.50 ตามลำดับ รองลงมาเจ้าหน้าที่บริการดี คิดเป็นร้อยละ 13.00 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางระบุว่าเจ้าหน้าที่บริการดี

มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 8.90 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่ระบุว่าเจ้าหน้าที่บริการดี คิดเป็นร้อยละ 2.40 และ 1.60 ตามลำดับ และราคาที่สหกรณ์รับซื้อน้ำมันสูง คิดเป็นร้อยละ 8.90 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางระบุว่าราคาที่สหกรณ์รับซื้อน้ำมันสูงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 4.90 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่ระบุว่าราคาที่สหกรณ์รับซื้อน้ำมันสูง คิดเป็นร้อยละ 4.90 และ 1.60 ตามลำดับ

ตารางที่ 60 เหตุผลที่สมาชิกขายน้ำมันดิบให้กับสหกรณ์

(n=247)

เหตุผลที่สมาชิกขาย น้ำมันดิบให้กับสหกรณ์	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
ได้รับเงินสดทันที	12 (4.90)	4 (1.60)	8 (3.20)	-
เจ้าหน้าที่บริการดี	32 (13.00)	6 (2.40)	22 (8.90)	4 (1.60)
ต้องการเงินเลี้ยงชีพ	181 (73.30)	26 (10.50)	126 (51.00)	29 (11.70)
ราคาที่สหกรณ์รับซื้อสูง	22 (8.90)	6 (2.90)	12 (4.90)	4 (1.60)
รวม	247 (100)	42 (17.00)	168 (68.00)	37 (15.00)

ที่มา: จากการสำรวจ

ความมั่นใจในการการชั่ง ตวง วัดของสหกรณ์

ดังตารางที่ 61 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความมั่นใจในการการชั่ง ตวง วัดของสหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 95.10 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางมีความมั่นใจในการการชั่ง ตวง วัดของสหกรณ์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 64.40 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่มีความมั่นใจในการการชั่ง ตวง วัดของสหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 16.20 และ 14.60 ตามลำดับ และไม่มีมีความมั่นใจในการการชั่ง ตวง วัดของสหกรณ์คิดเป็นร้อยละ 4.90 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางไม่มีความมั่นใจในการการชั่ง ตวง วัดของสหกรณ์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ

ละ 3.60 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่ไม่มีความมั่นใจในการการชั่ง ตวง วัดของสหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 0.80 และ 0.40 ตามลำดับ

ตารางที่ 61 ความมั่นใจในการชั่ง ตวง วัดของสหกรณ์

(n=247)

ความมั่นใจในการชั่ง ตวง วัดของสหกรณ์	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
มั่นใจ	235 (95.10)	40 (16.20)	159 (64.40)	36 (14.60)
ไม่มั่นใจ	12 (4.90)	2 (0.80)	9 (3.60)	1 (0.40)
รวม	247 (100)	42 (17.00)	168 (68.00)	37 (15.00)

ที่มา: จากการสำรวจ

การจำแนกจากการซื้อผลิตภัณฑ์จากสหกรณ์

การจำหน่ายสินค้าเงินเชื่อ หมายถึง การจำหน่ายสินค้าของสหกรณ์หรือสินค้าที่สหกรณ์รับฝากขายให้แก่ผู้ซื้อสินค้า โดยผู้ซื้อสินค้าไม่ได้ชำระเงินค่าสินค้าในทันทีที่รับสินค้า การดำเนินธุรกิจเงินเชื่อตามความต้องการของสมาชิก ภายใต้อำนาจกระทำการซื้อบังคับและระเบียบของสหกรณ์ที่ได้กำหนดไว้ ตารางที่ 62 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการซื้อผลิตภัณฑ์จากสหกรณ์เป็นเงินเชื่อคิดเป็นร้อยละ 98.80 และไม่ซื้อผลิตภัณฑ์จากสหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 1.20

ตารางที่ 62 การจำแนกจากการซื้อผลิตภัณฑ์จากสหกรณ์

(n=247)

การซื้อผลิตภัณฑ์จากสหกรณ์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ซื้อเป็นเงินสด	0	0
ซื้อเป็นเงินเชื่อ	244	98.80
ไม่ได้ซื้อ	3	1.20
รวม	247	100

ที่มา: จากการสำรวจ

เหตุผลในการซื้อผลิตภัณฑ์กับสหกรณ์

ดังตารางที่ 63 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีเหตุผลที่ในการซื้อผลิตภัณฑ์กับสหกรณ์เนื่องจากต้องการเงินเผื่อฉุกเฉิน คิดเป็นร้อยละ 89.90 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางต้องการเงินเผื่อฉุกเฉิน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 60.70 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่ต้องการเงินเผื่อฉุกเฉิน คิดเป็นร้อยละ 15.00 และ 14.20 ตามลำดับ ซึ่งการเผื่อฉุกเฉิน คือ เงินที่สมาชิกได้รับเป็นผลตอบแทนจากการที่สมาชิกมีหุ้นอยู่ในสหกรณ์

รองลงมาเจ้าหน้าที่บริการดี คิดเป็นร้อยละ 4.90 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางระบุว่าเจ้าหน้าที่บริการดีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 4.00 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กระบุว่าเจ้าหน้าที่บริการดี คิดเป็นร้อยละ 2.00 ตามลำดับ เจ้าหน้าที่ มีลักษณะยิ้มแย้มแจ่มใส มีมิตรไมตรีทำให้ความรู้สึกเป็นมิตร เป็นเพื่อน และมีความหวังดีต่อกันแม้ไม่ใช่เพื่อนก็เหมือนเพื่อน การแสดงความเอาใจใส่กับลูกค้าติดต่อ เป็นการต้อนรับที่ดีมาก ทำให้กลุ่มตัวอย่างรู้สึกว่าตนเป็นคนสำคัญ และราคาถูก คิดเป็นร้อยละ 3.60

และกลุ่มตัวอย่างระบุว่าราคาสินค้าที่สหกรณ์นำมาจำหน่ายมีราคาถูกกว่าร้านค้าเอกชน จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางระบุว่าราคาถูกมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 3.20 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่ระบุว่าราคาถูก คิดเป็นร้อยละ 0.40 ตามลำดับ

ตารางที่ 63 เหตุผลในการซื้อผลิตภัณฑ์กับสหกรณ์

(n=247)

เหตุผลในการซื้อ ผลิตภัณฑ์กับสหกรณ์	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
ราคาถูก	9 (3.60)	-	8 (3.20)	1 (0.40)
ต้องการเฉลี่ยคืน	222 (89.90)	37 (15.00)	150 (60.70)	35 (14.20)
การบริการดี	12 (4.90)	2 (0.80)	10 (4.00)	-
คุณภาพสินค้าดี	4 (1.60)	3 (1.20)	-	1 (0.40)
รวม	247 (100)	42 (17.00)	168 (68.00)	37 (15.00)

ที่มา: จากการสำรวจ

เหตุผลในการมาใช้บริการสหกรณ์

ดังตารางที่ 64 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีเหตุผลที่ในการมาใช้บริการสหกรณ์ต้องการเฉลี่ยคืน และการมีส่วนร่วมทางธุรกิจ คิดเป็นร้อยละ 88.70 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางต้องการเฉลี่ยคืนและการมีส่วนร่วมทางธุรกิจมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 59.10

รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่ต้องการเฉลี่ยคืนและการมีส่วนร่วมทางธุรกิจ คิดเป็นร้อยละ 15.40 และ 14.20 ตามลำดับ รองลงมาผลิตภัณฑ์และสินค้าของสหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 27.50 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางระบุว่าผลิตภัณฑ์และสินค้าของสหกรณ์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 17.80 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่ ระบุว่าผลิตภัณฑ์และสินค้าของสหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 6.10 และ 3.60 ตามลำดับ

และต้องการทำธุรกิจกับสหกรณ์ให้ครบ คิดเป็นร้อยละ 25.90 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางระบุว่าต้องการทำธุรกิจกับสหกรณ์ให้ครบมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ

15.80 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่และฟาร์มขนาดเล็กต้องการทำธุรกิจกับสหกรณ์ให้ครบ คิดเป็นร้อยละ 6.50 และ 3.60 ตามลำดับ

ตารางที่ 64 การจำแนกตามเหตุผลในการมาใช้บริการสหกรณ์

(n=247)

เหตุผลในการมาใช้บริการ สหกรณ์	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
เจ้าหน้าที่บริการดี	22 (8.90)	8 (3.20)	13 (5.30)	1 (0.40)
ผลิตภัณฑ์และสินค้า	68 (27.50)	15 (6.10)	44 (17.80)	9 (3.60)
ต้องการเฉลี่ยคืน	219 (88.70)	38 (15.40)	146 (59.10)	35 (14.20)
ต้องการทำธุรกิจกับ สหกรณ์ให้ครบ	64 (25.90)	9 (3.60)	39 (15.80)	16 (6.50)

ที่มา: จากการสำรวจ

การเข้ารับสวัสดิการจากสหกรณ์

ดังตารางที่ 65 พบว่า กลุ่มตัวอย่างการได้เข้ารับสวัสดิการจากสหกรณ์การเข้าร่วมอบรมกับสหกรณ์เกี่ยวกับการรักษาคุณภาพและการเก็บรักษาผลผลิต ซึ่งสหกรณ์จะมีการอบรมเดือนละครั้งจะทำเอกสารแนบมากับถังส่งน้ำมันดิบเพื่อเป็นหมายกำหนดการอบรม เพื่อให้สมาชิกมาร่วมอบรมในวันที่สหกรณ์กำหนด คิดเป็นร้อยละ 93.50 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางได้เข้าร่วมอบรมกับสหกรณ์เกี่ยวกับการรักษาคุณภาพและการเก็บรักษาผลผลิตมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 64.80 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่และฟาร์มขนาดเล็กได้เข้าร่วมอบรมกับสหกรณ์เกี่ยวกับการรักษาคุณภาพและการเก็บรักษาผลผลิต คิดเป็นร้อยละ 14.60 และ 14.20 ตามลำดับ

รองลงมาการบริการทางด้านสัตวแพทย์-ผสมเทียม ซึ่งจะตรวจโรคและให้การรักษาโดยใช้ยา หรือผ่าตัดสัตว์ที่เจ็บป่วย บาดเจ็บหรือต้องให้การรักษา ตรวจสัตว์ที่เจ็บป่วยเพื่อดูอาการ

ผลิตปกติของสัตว์ ตรวจร่างกายของโคนมเป็นระยะและฉีดยาป้องกันโรค เช่น อหิวาห์ตกโรค โรคพิษสุนัขบ้า เป็นต้น ให้บริการด้านสัตวศาสตร์ ให้คำแนะนำเจ้าของสัตว์ในด้านสุขศาสตร์ การให้อาหาร การผสมพันธุ์ และการเลี้ยงดูทั่ว ๆ ไป ผ่านจากสัตว์เพื่อชันสูตรโรค คิดเป็นร้อยละ 79.40 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางได้เข้าร่วมบริการทางด้านสัตวแพทย์ – ผสมเทียมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 52.20 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่ได้เข้าร่วมบริการทางด้านสัตวแพทย์ – ผสมเทียม คิดเป็นร้อยละ 13.80 และ 13.40 ตามลำดับ

และสวัสดิการเกี่ยวกับการประกันชีวิต ซึ่งช่วยสร้างหลักประกันและความมั่นคงให้แก่ผู้เอาประกันชีวิตและครอบครัว ช่วยให้เกิดการออมทรัพย์อย่างมีวินัยและต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 8.90 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางได้เข้าร่วมการประกันชีวิตมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 6.50 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กได้เข้าร่วมบริการการประกันชีวิต คิดเป็นร้อยละ 2.40 ตามลำดับ

ตารางที่ 65 การจำแนกตามการเข้ารับสวัสดิการจากสหกรณ์

(n=247)

การเข้ารับสวัสดิการจากสหกรณ์	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
1. การประกันชีวิต	22 (8.90)	6 (2.40)	16 (6.50)	-
2. เงินสงเคราะห์เกี่ยวกับการศพสมาชิกสหกรณ์และครอบครัว	20 (8.10)	4 (1.60)	14 (5.70)	2 (0.80)
3. การบริการทางด้านสัตวแพทย์ – ผสมเทียม	196 (79.40)	34 (13.80)	129 (52.20)	33 (13.40)
4. การเข้าร่วมอบรมกับสหกรณ์เกี่ยวกับการรักษาคุณภาพและการเก็บรักษาผลผลิต	231 (93.50)	35 (14.20)	160 (64.80)	36 (14.60)

ที่มา: จากการสำรวจ

การเข้าร่วมกิจกรรมกับสหกรณ์

ดังตารางที่ 66 พบว่ากลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมกิจกรรมกับสหกรณ์ทุกครั้ง คิดเป็นร้อยละ 56.70 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางเข้าร่วมกิจกรรมกับสหกรณ์ทุกครั้งมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 36.40 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดใหญ่และฟาร์มขนาดเล็กเข้าร่วมกิจกรรมกับสหกรณ์ทุกครั้ง คิดเป็นร้อยละ 10.50 และ 9.70 ตามลำดับ

รองลงมากลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมกิจกรรมกับสหกรณ์บางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 42.10 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางเข้าร่วมกิจกรรมกับสหกรณ์บางครั้งมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 30.80 รองลงมา คือ ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่เข้าร่วมกิจกรรมกับสหกรณ์บางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 6.90 และ 4.50 ตามลำดับ

และกลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมกิจกรรมกับสหกรณ์นาน ๆ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 0.80 จำแนกตามขนาดฟาร์ม กล่าวคือ ฟาร์มขนาดกลางและฟาร์มขนาดเล็กเข้าร่วมกิจกรรมกับสหกรณ์นาน ๆ ครั้งมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.40 ตามลำดับ

ตารางที่ 66 การจำแนกตามการเข้าร่วมกิจกรรมกับสหกรณ์

(n=247)

การเข้าร่วมกิจกรรมกับ สหกรณ์	จำนวน (ราย) (ร้อยละ)	ขนาดฟาร์ม		
		ขนาดเล็ก (ร้อยละ)	ขนาดกลาง (ร้อยละ)	ขนาดใหญ่ (ร้อยละ)
เข้าร่วมทุกครั้ง	140 (56.70)	24 (9.70)	90 (36.40)	26 (10.50)
เข้าร่วมบางครั้ง	104 (42.10)	17 (6.90)	76 (30.80)	11 (4.50)
เข้าร่วมนาน ๆ ครั้ง	2 (0.80)	1 (0.40)	1 (0.40)	-
ไม่เข้าร่วมเลย	1 (0.40)	-	1 (0.40)	-
รวม	247 (100)	42 (17.00)	168 (68.00)	37 (15.00)

ที่มา: จากการสำรวจ

ส่วนที่ 3 วิเคราะห์ระดับความเห็นเรื่องคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด

ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด ดังตารางที่ 67 ผลการวิเคราะห์พบว่า คุณภาพชีวิตทั้ง 7 ด้านโดยรวมอยู่ในระดับคุณภาพชีวิตดี โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 3.70 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.79

ตารางที่ 67 คุณภาพชีวิตสมาชิกสหกรณ์ทั้ง 7 ด้าน

(n=247)

ลักษณะคุณภาพชีวิต	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ความหมายระดับคุณภาพชีวิต	SD
ด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจ	4.21	ดีมาก	1.16
ด้านสังคม	3.90	ดี	0.88
ด้านครอบครัว	4.36	ดีมาก	0.72
ด้านสุขอนามัย	3.96	ดี	0.78
ด้านความสุขทางใจที่สัมผัสได้จากจิตใจที่สงบและเย็น	4.41	ดีมาก	0.63
ด้านการศึกษา	4.16	ดี	0.77
ด้านความพึงพอใจในชีวิต	4.54	ดีมาก	0.64
ค่าเฉลี่ยรวม	3.70	ดี	0.79

ที่มา: จากการสำรวจ

คุณภาพชีวิตด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

ดังตารางที่ 68 ผลการวิเคราะห์พบว่า คุณภาพชีวิตด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับคุณภาพชีวิตดีมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.21 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.16 ซึ่งบ่งบอกถึงความสามารถในการพึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจ มีการดำรงชีวิตตามความเหมาะสมกับอัตภาพ มีหลักประกันในชีวิต มีมาตรฐานในการมีชีวิตและสภาพการทำงาน

เมื่อพิจารณารายละเอียดของสมาชิกสหกรณ์ต่อด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจในแต่ละข้อ นั้นพบว่า ร้อยละ 45.30 สมาชิกมีอาชีพและรายได้ที่สามารถตอบสนองปัจจัย 4 ได้ อยู่ในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 42.20 สมาชิกมีอาชีพและรายได้ที่สามารถตอบสนองปัจจัย 4 ได้ อยู่ใน

ระดับมากที่สุด ร้อยละ 11.30 สมาชิกมีอาชีพและรายได้ที่สามารถตอบสนองปัจจัย 4 ได้ อยู่ในระดับปานกลาง และอันดับสุดท้าย ร้อยละ 0.40 สมาชิกมีอาชีพและรายได้ที่สามารถตอบสนองปัจจัย 4 ได้ อยู่ในระดับน้อยและน้อยที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.29 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.71

การมีการเก็บออมเงินไว้ในยามจำเป็น สมาชิกสหกรณ์ร้อยละ 44.50 มีการเก็บออมเงินไว้ในยามจำเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 26.70 มีการเก็บออมเงินไว้ในยามจำเป็น อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 26.30 มีการเก็บออมเงินไว้ในยามจำเป็นอยู่ในระดับปานกลาง และอันดับสุดท้าย ร้อยละ 1.60 และ 0.80 มีการเก็บออมเงินไว้ในยามจำเป็นอยู่ในระดับน้อยและน้อยที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.13 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.91

ตารางที่ 68 คุณภาพชีวิตสมาชิกสหกรณ์ด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

(n=247)

ลักษณะคุณภาพชีวิต	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย	SD
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. มีอาชีพและรายได้ที่สามารถตอบสนองปัจจัย 4 ได้	105 (42.5)	112 (45.3)	28 (11.3)	1 (0.4)	1 (0.4)	4.29	0.71
2. มีการเก็บออมเงินไว้ในยามจำเป็น	110 (44.5)	66 (26.7)	65 (26.3)	4 (1.6)	2 (0.8)	4.13	0.91
ค่าเฉลี่ยรวม						4.21	1.65

ที่มา: จากการสำรวจ

คุณภาพชีวิตด้านสังคม

ดังตารางที่ 69 ผลการวิเคราะห์พบว่า คุณภาพชีวิตด้านสังคมอยู่ในระดับคุณภาพชีวิตดี โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 3.90 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.88 ซึ่งบ่งบอกถึงการรับรู้ความสัมพันธ์

กับตนเองกับบุคคลอื่น การรับรู้การได้เป็นผู้ให้ ความช่วยเหลือกับบุคคลอื่นในสังคม การรับรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต

เมื่อพิจารณารายละเอียดของสมาชิกสหกรณ์ต่อต้านสังคมในแต่ละข้อนั้นพบว่า ความสัมพันธ์อันดีกับคนในชุมชน สมาชิกสหกรณ์ร้อยละ 45.30 มีความสัมพันธ์อันดีกับคนในชุมชนอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาร้อยละ 38.10 ความสัมพันธ์อันดีกับคนในชุมชนอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 15.40 ความสัมพันธ์อันดีกับคนในชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง และอันดับสุดท้ายร้อยละ 0.80 และ 0.10 ความสัมพันธ์อันดีกับคนในชุมชนอยู่ในระดับน้อยและน้อยที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.27 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.78

การเสียสละเวลาเพื่อช่วยเหลือชุมชน สมาชิกสหกรณ์ร้อยละ 40.90 มีการเสียสละเวลาเพื่อช่วยเหลือชุมชนอยู่ในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 31.20 มีการเสียสละเวลาเพื่อช่วยเหลือชุมชนอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 25.10 มีการเสียสละเวลาเพื่อช่วยเหลือชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง และอันดับสุดท้ายร้อยละ 2.80 ความสัมพันธ์อันดีกับคนในชุมชนอยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย 4.00 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.82

การเสียสละเวลาเพื่อช่วยเหลือเมื่อเกิดอุบัติเหตุ สมาชิกสหกรณ์ร้อยละ 38.50 มีการเสียสละเวลาเพื่อช่วยเหลือเมื่อเกิดอุบัติเหตุอยู่ในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 37.70 มีการเสียสละเวลาเพื่อช่วยเหลือเมื่อเกิดอุบัติเหตุอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 17.00 มีการเสียสละเวลาเพื่อช่วยเหลือเมื่อเกิดอุบัติเหตุอยู่ในระดับมากที่สุด และอันดับสุดท้ายร้อยละ 6.50 และ 0.40 มีการเสียสละเวลาเพื่อช่วยเหลือเมื่อเกิดอุบัติเหตุอยู่ในระดับน้อยและน้อยมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.65 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.85

การไม่มีปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน สมาชิกสหกรณ์ร้อยละ 41.70 การไม่มีปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินอยู่ในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 30.00 การไม่มีปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 22.30 การไม่มีปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินอยู่ในระดับมากที่สุด และอันดับสุดท้ายร้อยละ 5.30 และ 0.80 มีการเสียสละเวลาเพื่อช่วยเหลือเมื่อเกิดอุบัติเหตุอยู่ในระดับน้อยและน้อยมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.62 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.87

การไม่มีปัญหาสุขภาพเสพติด สมาชิกสหกรณ์ร้อยละ 44.10 การไม่มีปัญหาสุขภาพเสพติด อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาร้อยละ 23.50 การไม่มีปัญหาสุขภาพเสพติดอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 21.90

การไม่มีปัญหาสุขภาพจิตอยู่ในระดับปานกลาง และอันดับสุดท้ายร้อยละ 7.70 และ 2.80 การไม่มีปัญหาสุขภาพจิตอยู่ในระดับน้อยและน้อยที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 3.98 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.11

ตารางที่ 69 คุณภาพชีวิตสมาชิกสหกรณ์ด้านสังคม

(n=247)

ลักษณะคุณภาพ ชีวิต	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย	SD
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อย ที่สุด		
1. ความสัมพันธ์อัน ดีกับคนในชุมชน	112 (45.3)	94 (38.1)	38 (15.4)	2 (0.8)	1 (0.1)	4.27	0.78
2. การเสียสละเวลา เพื่อช่วยเหลือชุมชน	77 (31.2)	101 (40.9)	62 (25.1)	7 (2.8)	-	4.00	0.82
3. การเสียสละเวลา เพื่อช่วยเหลือเมื่อ เกิดอุบัติเหตุ	42 (17.0)	95 (38.5)	93 (37.7)	16 (6.5)	1 (0.4)	3.65	0.85
4. ไม่มีปัญหาความ ปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน	55 (22.3)	103 (41.7)	54 (30.0)	19 (5.3)	7 (0.8)	3.62	0.87
5. ไม่มีปัญหาสุขภาพ จิต	109 (44.1)	58 (23.5)	54 (21.9)	19 (7.7)	7 (2.8)	3.98	1.11
ค่าเฉลี่ยรวม						3.90	0.88

ที่มา: จากการสำรวจ

คุณภาพชีวิตด้านครอบครัว

ดังตารางที่ 70 ผลการวิเคราะห์พบว่า คุณภาพชีวิตด้านครอบครัวอยู่ในระดับคุณภาพชีวิตดีมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.36 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.72 ซึ่งครอบครัวเป็นหน่วยที่เล็กที่สุด เป็นจุดเริ่มต้นของความสุขและปัญหาที่จะเกิดขึ้น

เมื่อพิจารณารายละเอียดของสมาชิกสหกรณ์ต่อต้านครอบครัวในแต่ละข้อนี้พบว่า สมาชิกสหกรณ์ร้อยละ 55.10 มีความรักความผูกพันของบุคคลในครอบครัวอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาร้อยละ 34.80 มีความรักความผูกพันของบุคคลในครอบครัวอยู่ในระดับมาก และร้อยละ 10.10 มีความรักความผูกพันของบุคคลในครอบครัวอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 4.45 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.67

ความพึงพอใจในฐานการเงินของครอบครัว สมาชิกสหกรณ์ร้อยละ 43.30 ความพึงพอใจในฐานการเงินของครอบครัวอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาร้อยละ 40.90 ความพึงพอใจในฐานการเงินของครอบครัวอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 13.00 ความพึงพอใจในฐานการเงินของครอบครัวอยู่ในระดับปานกลาง และอันดับสุดท้ายร้อยละ 2.00 และ 0.80 ความพึงพอใจในฐานการเงินของครอบครัวอยู่ในระดับน้อยและน้อยที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.24 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.81

ความเข้าใจและความเห็นอกเห็นใจระหว่างกับสมาชิกในครอบครัว สมาชิกสหกรณ์ร้อยละ 45.70 มีความเข้าใจและความเห็นอกเห็นใจระหว่างกับสมาชิกในครอบครัวอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาร้อยละ 44.50 ความเข้าใจและความเห็นอกเห็นใจระหว่างกับสมาชิกในครอบครัวอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 9.30 ความเข้าใจและความเห็นอกเห็นใจระหว่างกับสมาชิกในครอบครัวอยู่ในระดับปานกลาง และอันดับสุดท้ายร้อยละ 0.40 ความเข้าใจและความเห็นอกเห็นใจระหว่างกับสมาชิกในครอบครัวอยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย 4.34 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.66

บุตรหลานของสมาชิกมีโอกาสทางการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 (ม.3) สมาชิกสหกรณ์ร้อยละ 54.30 บุตรหลานของสมาชิกมีโอกาสทางการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 (ม.3) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาร้อยละ 36.40 บุตรหลานของสมาชิกมีโอกาสทางการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 (ม.3) อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 6.90 บุตรหลานของสมาชิกมีโอกาสทางการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 (ม.3) อยู่ในระดับปานกลาง และอันดับสุดท้ายร้อยละ 1.20 บุตรหลานของสมาชิกมีโอกาสทางการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 (ม.3) อยู่ในระดับน้อยและน้อยมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.41 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.77

ตารางที่ 70 คุณภาพชีวิตสมาชิกสหกรณ์ด้านครอบครัว

(n=247)

ลักษณะคุณภาพชีวิต	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย	SD
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. ความรักความผูกพันของบุคคลในครอบครัว	136 (55.1)	86 (34.8)	25 (10.1)	-	-	4.45	0.67
2. ความพึงพอใจในฐานะการเงินของครอบครัว	107 (43.3)	101 (40.9)	32 (13.0)	5 (2.0)	2 (0.8)	4.24	0.81
3. ความเข้าใจและความเห็นอกเห็นใจระหว่างกับสมาชิกในครอบครัว	110 (44.5)	113 (45.7)	23 (9.3)	1 (0.4)	-	4.34	0.66
4. บุตรหลานของท่านมีโอกาสทางการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 (ม.3)	134 (54.3)	90 (36.4)	17 (6.9)	3 (1.2)	3 (1.2)	4.41	0.77
ค่าเฉลี่ยรวม						4.36	0.72
ที่มา: จากการสำรวจ							

คุณภาพชีวิตด้านสุขอนามัย

ดังตารางที่ 71 ผลการวิเคราะห์พบว่า คุณภาพชีวิตด้านสุขอนามัยอยู่ในระดับคุณภาพชีวิตดี โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 3.96 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.78 ซึ่งการรับรู้สภาพทางด้านร่างกายของบุคคลซึ่งมีผลต่อชีวิตประจำวัน คือ การรับรู้สภาพความสมบูรณ์แข็งแรงของร่างกายการรับรู้ถึง

ความรู้สึกสุขสบายไม่มีความเจ็บป่วย การรับรู้ถึงความสามารถที่จะจัดการกับความเจ็บปวดทางด้านร่างกายได้ การรับรู้ถึงผลกำลังในการดำรงชีวิตประจำวัน การรับรู้เรื่องการนอนหลับและการพักผ่อน รวมทั้งการรับรู้เรื่องการมีเพศสัมพันธ์ ซึ่งการรับรู้เหล่านี้มีผลต่อการดำรงชีวิตประจำวัน

เมื่อพิจารณารายละเอียดของสมาชิกสหกรณ์ต่อต้านสุขอนามัยในแต่ละข้อนั้นพบว่า สมาชิกสหกรณ์ร้อยละ 44.50 มีความพึงพอใจต่อสุขภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 44.50 มีความพึงพอใจต่อสุขภาพโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 36.80 มีความพึงพอใจต่อสุขภาพโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และอันดับสุดท้ายร้อยละ 1.20 และร้อยละ 10.10 มีความพึงพอใจต่อสุขภาพโดยรวมอยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย 4.17 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.75

การมีเวลาพักผ่อนเพียงพอสมาชิกสหกรณ์ร้อยละ 46.6 มีเวลาพักผ่อนเพียงพออยู่ในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 25.50 มีเวลาพักผ่อนเพียงพออยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 24.70 มีเวลาพักผ่อนเพียงพออยู่ในระดับปานกลาง และอันดับสุดท้ายร้อยละ 3.20 มีเวลาพักผ่อนเพียงพออยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย 3.94 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.79

การออกกำลังกายเป็นประจำและสม่ำเสมอ สมาชิกสหกรณ์ร้อยละ 43.70 ออกกำลังกายเป็นประจำและสม่ำเสมออยู่ในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 32.40 ออกกำลังกายเป็นประจำและสม่ำเสมออยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 19.80 ออกกำลังกายเป็นประจำและสม่ำเสมออยู่ในระดับมากที่สุด และอันดับสุดท้ายร้อยละ 3.60 และ 0.40 ออกกำลังกายเป็นประจำและสม่ำเสมออยู่ในระดับน้อยและน้อยมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.79 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.81

ความแข็งแรงของร่างกายสมาชิกสหกรณ์ร้อยละ 47.00 ความแข็งแรงของร่างกายอยู่ในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 26.30 ความแข็งแรงของร่างกายอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 24.3 ความแข็งแรงของร่างกายอยู่ในระดับมากที่สุด และอันดับสุดท้ายร้อยละ 1.60 และ 0.80 ความแข็งแรงของร่างกายอยู่ในระดับน้อยและน้อยมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.92 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.80

ตารางที่ 71 คุณภาพชีวิตสมาชิกสหกรณ์ด้านสุขอนามัย

(n=247)

ลักษณะคุณภาพ ชีวิต	ระดับความคิดเห็น					ค่า คะแนน เฉลี่ย	SD
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. ความพึงพอใจต่อ สุขภาพโดยรวม ของท่าน	91 (36.8)	110 (44.5)	43 (17.4)	3 (1.2)	-	4.17	0.75
2. ท่านมีเวลา พักผ่อนเพียงพอ	63 (25.5)	115 (46.6)	61 (24.7)	8 (3.2)	-	3.94	0.79
3. ท่านออกกำลังกาย เป็นประจำและ สม่ำเสมอ	49 (19.8)	108 (43.7)	80 (32.4)	9 (3.6)	1 (0.4)	3.79	0.81
4. ความแข็งแรง ของร่างกายของ ท่าน	60 (24.3)	116 (47.0)	65 (26.3)	4 (1.6)	2 (0.8)	3.92	0.80
ค่าเฉลี่ยรวม						3.96	0.78

ที่มา: จากการสำรวจ

คุณภาพชีวิตด้านความสุขทางใจที่สัมผัสได้จากจิตใจที่สงบและเยือกเย็น

ดังตารางที่ 72 ผลการวิเคราะห์พบว่า คุณภาพชีวิตด้านความสุขทางใจที่สัมผัสได้จากจิตใจที่สงบและเยือกเย็นอยู่ในระดับคุณภาพชีวิตดีมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.41 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.63 ซึ่งการรับรู้สภาพจิตใจของตนเอง เป็นสิ่งที่บุคคลรับรู้ถึงสิ่งที่ครอบครองอยู่ระหว่างความปรารถนาที่ดั่งใจและความสำเร็จที่ได้รับ รวมไปถึงการรับรู้ถึงความเชื่อต่าง ๆ ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตเป็นความเชื่อในช่วงเวลาหนึ่งจากการรับรู้ปฏิบัติและพฤติกรรมของบุคคลอื่นที่มีต่อตนเอง

เมื่อพิจารณารายละเอียดของสมาชิกสหกรณ์ต่อความสุขทางใจที่สัมผัสได้จากจิตใจที่สงบ และเย็นในแต่ละข้อนี้พบว่า สมาชิกสหกรณ์ร้อยละ 57.70 มีความพึงพอใจต่อความสำเร็จต่อตนเองหรือความสุขในอนาคตอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาร้อยละ 34.80 มีความพึงพอใจต่อความสำเร็จต่อตนเองหรือความสุขในอนาคตอยู่ในระดับมาก และร้อยละ 7.70 มีความพึงพอใจต่อความสำเร็จต่อตนเองหรือความสุขในอนาคตอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 4.50 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.63

ความภาคภูมิใจและพอใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรสมาชิกสหกรณ์ร้อยละ 77.70 มีความภาคภูมิใจและพอใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาร้อยละ 19.80 ความภาคภูมิใจและพอใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรอยู่ในระดับมาก และร้อยละ 2.40 ความภาคภูมิใจและพอใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 4.75 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.48

การมีทรัพย์สิน ความภูมิใจ มีความสุขใจที่ท่านมีทรัพย์สินที่หามาได้ด้วยลำแข้งและโดยความสุจริต สมาชิกสหกรณ์ร้อยละ 73.70 มีทรัพย์สิน มีความภูมิใจ มีความสุขใจที่ท่านมีทรัพย์สินที่หาได้ด้วยลำแข้งและโดยความสุจริตอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาร้อยละ 23.90 มีทรัพย์สิน มีความภูมิใจ มีความสุขใจที่ท่านมีทรัพย์สินที่หาได้ด้วยลำแข้งและโดยความสุจริตอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 2.00 มีทรัพย์สิน มีความภูมิใจ มีความสุขใจที่ท่านมีทรัพย์สินที่หาได้ด้วยลำแข้งและโดยความสุจริตอยู่ในระดับปานกลาง และอันดับสุดท้ายร้อยละ 0.40 มีทรัพย์สิน มีความภูมิใจ มีความสุขใจที่ท่านมีทรัพย์สินที่หาได้ด้วยลำแข้งและโดยความสุจริตอยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย 4.71 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.52

การได้ทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่นสมาชิกสหกรณ์ร้อยละ 44.90 มีการได้ทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่นอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาร้อยละ 42.90 การได้ทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่นอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 11.30 มีการได้ทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่นอยู่ในระดับปานกลาง และอันดับสุดท้ายร้อยละ 0.80 มีการได้ทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่นอยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย 4.32 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.70

การได้ถ่ายทอดความรู้ ความคิดต่อผู้อื่นสมาชิกสหกรณ์ร้อยละ 50.20 มีการได้ถ่ายทอดความรู้ ความคิดต่อผู้อื่นอยู่ในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 26.30 การได้ถ่ายทอดความรู้ ความคิดต่อผู้อื่นอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 21.90 การได้ถ่ายทอดความรู้ ความคิดต่อผู้อื่นอยู่ในระดับ

ปานกลาง และอันดับสุดท้ายร้อยละ 0.40 การได้ถ่ายทอดความรู้ ความคิดต่อผู้อื่นอยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย 4.21 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.74

ความพึงพอใจในชีวิตโดยทั่วไปของสมาชิกสหกรณ์ร้อยละ 44.50 มีความพึงพอใจในชีวิต โดยทั่วไปอยู่ในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 38.90 ความพึงพอใจในชีวิตโดยทั่วไปอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 16.20 ความพึงพอใจในชีวิตโดยทั่วไปอยู่ในระดับปานกลาง และอันดับสุดท้ายร้อยละ 0.40 การได้ถ่ายทอดความรู้ ความคิดต่อผู้อื่นอยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย 4.21 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.72

ตารางที่ 72 คุณภาพชีวิตสมาชิกสหกรณ์ด้านความสุขทางใจที่สัมผัสได้จากจิตใจที่สงบและเยือกเย็น (n=247)

ลักษณะคุณภาพ ชีวิต	ระดับความคิดเห็น					ค่า คะแนน เฉลี่ย	SD
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด		
1. ความพึงพอใจต่อ ความสำเร็จต่อ ตนเองหรือความสุข ในอนาคต	142 (57.7)	86 (34.8)	19 (7.7)	-	-	4.50	0.63
2. ท่านมีความ ภาคภูมิใจและ พอใจในการ ประกอบอาชีพ เกษตรกรรม	192 (77.7)	49 (19.8)	6 (2.4)	-	-	4.75	0.48
3. การมีทรัพย์สิน ความภูมิใจ มี ความสุขใจที่ท่านมี ทรัพย์สินที่หามาได้ ด้วยลำแข้งและโดย ความสุจริต	182 (73.7)	59 (23.9)	5 (2.0)	1 (0.4)	-	4.71	0.52

ตารางที่ 72 (ต่อ)

(n=247)

ลักษณะคุณภาพชีวิต	ระดับความคิดเห็น					ค่าคะแนนเฉลี่ย	SD
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
4. การได้ทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่น	111 (44.9)	106 (42.9)	28 (11.3)	2 (0.8)	-	4.32	0.70
5. การได้ถ่ายทอดความรู้ ความคิดต่อผู้อื่น	65 (26.3)	124 (50.2)	54 (21.9)	4 (1.6)	-	4.01	0.74
6. ความพึงพอใจในชีวิตโดยทั่วไปของท่าน	96 (38.9)	110 (44.5)	40 (16.2)	1 (0.4)	-	4.21	0.72
ค่าเฉลี่ยรวม						4.41	0.63

ที่มา: จากการสำรวจ

คุณภาพชีวิตด้านการศึกษา

ดังตารางที่ 73 ผลการวิเคราะห์พบว่า คุณภาพชีวิตด้านการศึกษายู่ในระดับคุณภาพชีวิตดี โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.16 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.77 ซึ่งการรู้เท่าทันเหตุการณ์ มีประสบการณ์ที่เป็นฐานของการดำเนินชีวิตและตัดสินใจอย่างชาญฉลาด

เมื่อพิจารณารายละเอียดของสมาชิกสหกรณ์ต่อการศึกษานในแต่ละข้อนั้นพบว่า สมาชิกสหกรณ์ร้อยละ 43.30 โอกาสได้เข้าอบรมด้านการฝึกฝน ถ่ายทอดความรู้ที่มีประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคนมอยู่ในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 41.70 โอกาสได้เข้าอบรมด้านการฝึกฝน ถ่ายทอดความรู้ที่มีประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคนมอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 14.60 โอกาสได้เข้าอบรมด้านการฝึกฝน ถ่ายทอดความรู้ที่มีประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคนม และอันดับสุดท้ายร้อยละ 0.40 โอกาสได้เข้าอบรมด้านการฝึกฝน ถ่ายทอดความรู้

ที่มีประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคนมอยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย 4.26 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.71

การได้รับรู้ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่ออาชีพการเลี้ยงโคนมสมาชิกสหกรณ์ร้อยละ 38.50 ได้รับรู้ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่ออาชีพการเลี้ยงโคนมอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาร้อยละ 35.60 ได้รับรู้ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่ออาชีพการเลี้ยงโคนมอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 24.70 ได้รับรู้ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่ออาชีพการเลี้ยงโคนมอยู่ในระดับปานกลาง และอันดับสุดท้ายร้อยละ 1.20 ได้รับรู้ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่ออาชีพการเลี้ยงโคนมอยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย 4.11 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.82

การอ่านบทความจากหนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสารสมาชิกสหกรณ์ร้อยละ 53.80 ได้อ่านบทความจากหนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสารอยู่ในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 25.90 การอ่านบทความจากหนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสารอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 16.60 ได้อ่านบทความจากหนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสารอยู่ในระดับปานกลาง และอันดับสุดท้ายร้อยละ 3.60 ได้อ่านบทความจากหนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสารอยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย 4.02 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.75

การสนทนา / แลกเปลี่ยนความรู้กับกลุ่มเพื่อนสมาชิกสหกรณ์สมาชิกสหกรณ์ร้อยละ 44.10 มีการสนทนา / แลกเปลี่ยนความรู้กับกลุ่มเพื่อนอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาร้อยละ 40.10 มีการสนทนา / แลกเปลี่ยนความรู้กับกลุ่มเพื่อนอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 13.00 ได้มีการสนทนา / แลกเปลี่ยนความรู้กับกลุ่มเพื่อนอยู่ในระดับปานกลาง และอันดับสุดท้ายร้อยละ 2.40 และ 0.40 มีการสนทนา / แลกเปลี่ยนความรู้กับกลุ่มเพื่อนอยู่ในระดับน้อยและน้อยที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.25 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.80

ตารางที่ 73 คุณภาพชีวิตสมาชิกสหกรณ์ด้านการศึกษา

(n=247)

ลักษณะคุณภาพ ชีวิต	ระดับความคิดเห็น					ค่า คะแนน เฉลี่ย	SD
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อย ที่สุด		
1. มีโอกาสได้เข้า อบรมด้านการ ฝึกฝน ถ่ายทอด ความรู้ที่มีประโยชน์ ต่อการประกอบ อาชีพการเลี้ยงโค นม	103 (41.7)	107 (43.3)	36 (14.6)	1 (0.4)	-	4.26	0.71
2. ได้รับรู้ข่าวสารที่ เป็นประโยชน์ต่อ อาชีพการเลี้ยงโค นม	95 (38.5)	88 (35.6)	61 (24.7)	3 (1.2)	-	4.11	0.82
3. การอ่านบทความ จากหนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสาร	64 (25.9)	133 (53.8)	41 (16.6)	9 (3.6)	-	4.02	0.75
4. การสนทนา/ แลกเปลี่ยนความรู้ กับกลุ่มเพื่อน สมาชิกสหกรณ์	109 (44.1)	99 (40.1)	32 (13.0)	6 (2.4)	1 (0.4)	4.25	0.80
ค่าเฉลี่ยรวม						4.16	0.77

ที่มา: จากการสำรวจ

คุณภาพชีวิตด้านความพึงพอใจในชีวิตโดยรวม

ตารางที่ 74 ผลการวิเคราะห์พบว่า คุณภาพชีวิตด้านความพึงพอใจในชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับคุณภาพชีวิตดีมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.54 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.64

ความพึงพอใจในชีวิตโดยรวมสมาชิกสหกรณ์ร้อยละ 61.10 มีความพึงพอใจในชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาร้อยละ 32.80 มีความพึงพอใจในชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 5.70 มีความพึงพอใจในชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และอันดับสุดท้ายร้อยละ 0.40 มีความพึงพอใจในชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.54 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.64

ตารางที่ 74 คุณภาพชีวิตสมาชิกสหกรณ์ด้านความพึงพอใจในชีวิตโดยรวม

(n=247)

ลักษณะคุณภาพชีวิต	ระดับความคิดเห็น					ค่าคะแนนเฉลี่ย	SD
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. ท่านมีความพึงพอใจในชีวิตโดยรวม	151 (61.1)	81 (32.8)	14 (5.7)	-	1 (0.4)	4.54	0.64
ค่าเฉลี่ยรวม						4.54	0.64

ที่มา: จากการสำรวจ

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นในการบริหารงานสหกรณ์

ดังตารางที่ 75 พบว่ากลุ่มตัวอย่างไม่มีข้อเสนอแนะ คิดเป็นร้อยละ 70.0 มีข้อเสนอแนะ คิดเป็นร้อยละ 30.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 75 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นในการบริหารงานสหกรณ์

(n=247)

ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นในการบริหารงานสหกรณ์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มีข้อเสนอแนะ	74	30.0
ไม่มีข้อเสนอแนะ	173	70.0
รวม	247	100

ที่มา: จากการสำรวจ

การเปรียบเทียบความแตกต่างในคุณภาพชีวิตระหว่างสมาชิกสหกรณ์ที่ใช้บริการและไม่ใช้บริการทางเศรษฐกิจและทางสังคมจากสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด

จากสมมติฐานในการวิจัย คือ การใช้บริการทางเศรษฐกิจและทางสังคมจากสหกรณ์ของสมาชิก มีผลต่อคุณภาพชีวิตสมาชิกสหกรณ์มีทิศทางที่ดีขึ้นซึ่งมีคำถามต้องพิสูจน์สมมติฐาน ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 การใช้บริการทางเศรษฐกิจจากสหกรณ์ของสมาชิก มีผลทำให้คุณภาพชีวิตสมาชิกสหกรณ์มีทิศทางที่ดีขึ้น

ตารางที่ 76 การใช้บริการทางเศรษฐกิจจากสหกรณ์ของสมาชิก มีผลทำให้คุณภาพชีวิตสมาชิก
สหกรณ์มีทิศทางที่ดีขึ้น

(n=247)

การใช้บริการทางเศรษฐกิจ	จำนวน	ค่าเฉลี่ยคุณภาพ ชีวิตโดยรวม	S.D.	t	Sig.
การใช้เงินกู้ยืมจากสหกรณ์					
กู้ยืมเงินจากสหกรณ์	52	4.33	0.879	-2.763	0.000
ไม่กู้ยืมเงินจากสหกรณ์	195	4.60	0.551		
รวม	247	4.54	0.642		
การรวบรวมน้ำมันดิบจาก สมาชิก					
สมาชิกขายน้ำมันดิบ ให้กับสหกรณ์	247	4.54	0.642	-8.675	0.000
สมาชิกไม่ขายน้ำมันดิบ ให้กับสหกรณ์	-	-	-	-	-
รวม	247	4.54	0.642		
การซื้อผลิตภัณฑ์จาก สหกรณ์					
ซื้อเป็นเงินสด	244	4.55	0.643	0.322	0.000
ไม่ได้ซื้อ	3	0.643	0.577		
รวม	247	4.54	0.642		
การใช้บริการด้านสัตว แพทย์					
ใช้บริการด้านสัตวแพทย์	196	4.55	0.651	0.613	0.887
ไม่ใช้บริการด้านสัตว แพทย์	49	4.53	0.612		
รวม	247	4.54	0.642		

ตารางที่ 76 (ต่อ)

การใช้บริการทางเศรษฐกิจ	จำนวน	ค่าเฉลี่ยคุณภาพ ชีวิตโดยรวม	S.D.	F	Sig.
การเงินฝากกับสหกรณ์					
ไม่ฝากเงินกับสหกรณ์	75	4.48	0.724	0.529	0.500
ไม่เกิน 50,000	135	4.55	0.631		
50,001 – 100,000	24	4.67	0.482		
100,001 – 150,000	7	4.57	0.535		
150,001 – 200,000	4	4.50	0.577		
400,001 ขึ้นไป	2	5.00	0.000		
รวม	247	4.54	0.642		
ปริมาณทุนเรือนหุ้น					
ไม่เกิน 50,000	94	4.54	0.698	0.795	0.607
50,001 – 100,000	78	4.58	0.635		
100,001 – 150,000	21	4.43	0.507		
150,001 – 200,000	21	4.48	0.680		
200,001 – 250,000	12	4.42	0.669		
250,001 – 300,000	4	5.00	0.000		
300,001 – 350,000	4	5.00	0.000		
350,001 – 400,000	1	4.00	0.000		
400,001 ขึ้นไป	2	4.50	0.522		
รวม	247	4.54	0.642		

จากตารางที่ 76 พบว่า การใช้เงินกู้ยืมจากสหกรณ์ เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยโดยใช้สถิติ t-test ได้ค่า sig. เท่ากับ 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แสดงว่า การใช้บริการทางเศรษฐกิจด้านการใช้เงินกู้ยืมจากสหกรณ์ของสมาชิกมีความพึงพอใจที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีผลทำให้คุณภาพชีวิตสมาชิกสหกรณ์มีทิศทางที่ดีขึ้น เนื่องจากสมาชิกกู้ยืมจาก

สหกรณ์ เพื่อนำไปลงทุนทำฟาร์มโคนมระยะยาว แต่สมาชิกบางส่วนมีทรัพย์สินมากหรือทำฟาร์มโคนมมาเป็นเวลานานจึงไม่มีความจำเป็นต้องกู้ยืมเงินจากสหกรณ์

การรวบรวมนํ้านมดิบจากสมาชิก เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยโดยใช้สถิติ t -test ได้ค่า sig. เท่ากับ 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แสดงว่า การใช้บริการทางเศรษฐกิจด้านการรวบรวมนํ้านมดิบจากสมาชิกมีความพึงพอใจที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีผลทำให้คุณภาพชีวิตสมาชิกสหกรณ์มีทิศทางที่ดีขึ้น เนื่องจากสมาชิกส่งนํ้านมดิบให้กับสหกรณ์ และได้รับเงินจากสหกรณ์ที่เดียว เปรียบเสมือนสมาชิกสหกรณ์ได้เงินเดือนจากสหกรณ์

การซื้อผลิตภัณฑ์จากสหกรณ์ เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยโดยใช้สถิติ t -test ได้ค่า sig. เท่ากับ 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แสดงว่า การใช้บริการทางเศรษฐกิจด้านการซื้อผลิตภัณฑ์จากสหกรณ์ของสมาชิกมีความพึงพอใจแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีผลทำให้คุณภาพชีวิตสมาชิกสหกรณ์มีทิศทางที่ดีขึ้น เนื่องจากการซื้อผลิตภัณฑ์จากเป็นเงินเชื่อทำให้สมาชิกสหกรณ์ได้ของก่อนที่จะจ่ายเงิน เมื่อเงินค่านํ้านมออกจึงหักออกจากบัญชีที่ซื้อของเป็นประโยชน์สำหรับสมาชิกที่มีเงินจำนวนน้อยที่ไม่สามารถสำรองจ่ายเงินซื้อผลิตภัณฑ์จากสหกรณ์ได้ก่อน

การใช้บริการด้านสัตวแพทย์ เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยโดยใช้สถิติ t -test ได้ค่า sig. เท่ากับ 0.870 ซึ่งมีค่ามากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แสดงว่า การใช้บริการทางเศรษฐกิจด้านการใช้บริการด้านสัตวแพทย์ของสมาชิกมีความพึงพอใจที่ไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ไม่มีผลทำให้คุณภาพชีวิตสมาชิกสหกรณ์มีทิศทางที่ดีขึ้น เนื่องมาจากสมาชิกไม่สามารถเรียกสัตวแพทย์ของสหกรณ์ได้ตลอดเวลา เพราะสัตวแพทย์ของสหกรณ์ทำงานตามเวลาเปิดปิดสหกรณ์สมาชิกจึงต้องใช้บริการสัตวแพทย์เอกชนที่สามารถเรียกใช้บริการได้ตลอดเวลา

ปริมาณเงินฝากกับสหกรณ์ เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยโดยใช้สถิติ F -test ได้ค่า sig. เท่ากับ 0.755 ซึ่งมีค่ามากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แสดงว่า การใช้บริการทางเศรษฐกิจด้านปริมาณเงินออมกับสหกรณ์ของสมาชิกมีความพึงพอใจที่ไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ไม่มีผลทำให้คุณภาพชีวิตสมาชิกสหกรณ์มีทิศทางที่ดีขึ้น เนื่องจากความไม่สะดวกในการทำธุรกรรมทางการเงิน ในเวลาที่สหกรณ์ปิดการทำการสมาชิกก็ไม่สามารถมาดำเนินการธุรกรรมทางการเงินได้ มีผลทำให้สมาชิกเลือกที่จะไปทำธุรกรรมการเงินกับสถาบันการเงินอื่น ๆ เพราะมีความสะดวก

มากกว่า เพราะสถาบันการเงินมีตู้ ATM เป็นการทำธุรกรรมทางการเงินครบวงจรได้ตลอดทั้งวัน ไม่ต้องรอเวลาทำการเปิด – ปิดของธนาคาร

ปริมาณทุนเรือนหุ้น เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยโดยใช้สถิติ F – test ได้ค่า sig. เท่ากับ 0.607 ซึ่งมีค่ามากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แสดงว่า การใช้บริการทางเศรษฐกิจด้านปริมาณทุนเรือนหุ้นของสมาชิกมีความพึงพอใจที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ไม่มีผลทำให้คุณภาพชีวิตสมาชิกสหกรณ์มีทิศทางที่ดีขึ้น โดยสมาชิกจะได้รับผลตอบแทนอย่างคุ้มค่าในรูปแบบ เงินปันผล ซึ่งเป็นการแบ่งปันผลประโยชน์ให้สมาชิกในอัตราที่เท่าเทียมกัน

สมมติฐานที่ 2 การใช้บริการทางสังคมจากสหกรณ์ของสมาชิก มีผลทำให้คุณภาพชีวิตสมาชิกสหกรณ์มีทิศทางที่ดีขึ้น

ตารางที่ 77 การใช้บริการทางสังคมจากสหกรณ์ของสมาชิก มีผลทำให้คุณภาพชีวิตสมาชิกสหกรณ์มีทิศทางที่ดีขึ้น

						(n=247)
การใช้บริการทางสังคม	จำนวน	ค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตโดยรวม	S.D.	t	Sig.	
การใช้บริการด้านการอบรมให้ความรู้จากสหกรณ์						
เข้าร่วมการอบรมให้ความรู้	231	4.58	0.631	3.130	0.002	
ไม่เข้าร่วมการอบรมให้ความรู้	16	4.00	0.642			
รวม	247	4.54	0.642			
การใช้บริการด้านประกันชีวิต						
เข้าร่วมบริการด้านประกันชีวิต	22	4.50	0.673	-0.325	0.745	
ไม่เข้าร่วมบริการด้านประกันชีวิต	225	4.55	0.640			
รวม	247	4.54	0.642			

ตารางที่ 77 (ต่อ)

การใช้บริการทางเศรษฐกิจ	จำนวน	ค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตโดยรวม	S.D.	t	Sig.
การใช้บริการด้านการ					
สงเคราะห์ศพ					
เข้าร่วมบริการด้านการ	20	4.40	1.046	-1.036	0.301
สงเคราะห์ศพ					
ไม่เข้าร่วมบริการด้าน	227	4.56	0.595		
การสงเคราะห์ศพ					
รวม	247	4.54	0.642		

จากตารางที่ 77 พบว่า การใช้บริการด้านการอบรมให้ความรู้จากสหกรณ์ เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยโดยใช้สถิติ t -test ได้ค่า sig. เท่ากับ 0.002 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แสดงว่า การใช้บริการทางสังคมด้านการให้บริการด้านการอบรมให้ความรู้จากสหกรณ์ของสมาชิกมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีผลทำให้คุณภาพชีวิตสมาชิกสหกรณ์มีทิศทางที่ดีขึ้น เนื่องจากเนื้อหาที่นำมาใช้ประกอบในการอบรมเป็นเนื้อหาเป็นทฤษฎีที่สมาชิกสามารถนำมาใช้ประยุกต์ในการประกอบอาชีพได้

การใช้บริการด้านประกันชีวิต เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยโดยใช้สถิติ t -test ได้ค่า sig. เท่ากับ 0.745 ซึ่งมีค่ามากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แสดงว่า การใช้บริการทางสังคมด้านการให้บริการด้านประกันชีวิตของสมาชิกมีความพึงพอใจที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ไม่มีผลทำให้คุณภาพชีวิตสมาชิกสหกรณ์มีทิศทางที่ดีขึ้น เนื่องจากสมาชิกมีการใช้บริการด้านประกันชีวิตกับบริษัทประกันชีวิตก่อนที่สหกรณ์จะจัดทำธุรกิจประกันชีวิต ทำให้สมาชิกไม่ได้ใช้บริการด้านประกันชีวิตกับสหกรณ์

การใช้บริการด้านการสงเคราะห์ศพ เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยโดยใช้สถิติ t -test ได้ค่า sig. เท่ากับ 0.301 ซึ่งมีค่ามากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แสดงว่า การใช้บริการทางสังคมด้านการสงเคราะห์ศพของสมาชิกมีความพึงพอใจที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ไม่มีผลทำให้คุณภาพชีวิตสมาชิกสหกรณ์มีทิศทางที่ดีขึ้น เนื่องจากสมาชิกใช้บริการด้านการสงเคราะห์ศพ

กับกองทุนฌาปนกิจศพของหมู่บ้านก่อนที่สหกรณ์จะจัดทำบริการด้านการสงเคราะห์ศพ จึงส่งผลให้สมาชิกไม่ได้ใช้บริการด้านการสงเคราะห์ศพของสหกรณ์

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องการศึกษาสภาพเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตกับการใช้บริการของสมาชิกต่อสหกรณ์ กรณีศึกษา สหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อ 1. เพื่อศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด 2. เพื่อศึกษาการใช้บริการทางเศรษฐกิจและทางสังคมของสมาชิกต่อสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด 3. เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด 4. การเปรียบเทียบความแตกต่างในคุณภาพชีวิตระหว่างสมาชิกสหกรณ์ที่ใช้บริการและไม่ใช้บริการทางเศรษฐกิจและทางสังคมจากสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด กลุ่มตัวอย่างเป็นสมาชิกสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด จำนวน 247 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ที่สร้างขึ้นให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้าเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมเป็นแบบสอบถาม ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยสังคมศาสตร์ โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ มีสถิติที่เกี่ยวข้อง คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มาทดสอบค่า t -test และค่า F -test และได้กำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ 0.05

สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์การศึกษาสภาพเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตกับการใช้บริการของสมาชิกต่อสหกรณ์ กรณีศึกษาสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด พบว่า

1. สภาพเศรษฐกิจ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีฟาร์มโคนมส่วนใหญ่เป็นขนาดกลาง คิดเป็นร้อยละ 67.21 รองลงมาเป็นฟาร์มโคนมขนาดเล็ก คิดเป็นร้อยละ 17.00 และฟาร์มโคนมขนาดใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 15.78 ตามลำดับ อาชีพโคนมเป็นอาชีพพระราชทานที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลปัจจุบันทรงริเริ่มและส่งเสริมให้พสกนิกรของท่านได้มีอาชีพที่ยั่งยืนเลี้ยงตัวเองและครอบครัวได้อย่างมีศักดิ์ศรี นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณอันล้นพ้น ขนาดพื้นที่ที่ในการเลี้ยงโคนมทั้งหมดเฉลี่ยจำนวน 10.93 ไร่ กลุ่มตัวอย่างเลือกการเลี้ยงแบบกึ่งปล่อยกึ่งผูก เป็นการเลี้ยงแบบปล่อยลงแปลงหญ้าและแบบผูกยืนมาใช้ร่วมกัน เพราะประหยัดแรงงาน ประหยัดค่าก่อสร้าง

โรงเรือน ประหยัดพื้นที่ในการเลี้ยงโคนม ซึ่งขนาดพื้นที่ในการเลี้ยงโคนมน้อยแต่ก็สามารถเลี้ยงโคนมได้มากเช่นกัน กลุ่มตัวอย่างมีรายได้รายเดือนการเลี้ยงโคนมเฉลี่ยจำนวน 202,227.22 บาท การลงทุนในการประกอบอาชีพเลี้ยงโคนมลงทุนไม่ได้น้อยเลย จึงต้องตั้งใจเข้ามาประกอบอาชีพนี้ เพราะลงทุนสูงไม่ใช่มาทำแบบมือสมัครเล่น โอกาสประสบความสำเร็จต่ำมาก ต้องเอาใจใส่ให้ความสำคัญกับการเลี้ยง การจัดการที่ละเอียดอ่อนจึงจะอยู่ได้ในธุรกิจนี้ กลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายรายเดือนการเลี้ยงโคนมเฉลี่ยจำนวน 87,955.97 บาท และการทำฟาร์มโคนมนั้น สิ่งที่จะช่วยให้มีกำไรมาก น้อยหรือขาดทุนจนต้องเลิกเลี้ยงไปขึ้นอยู่กับความสามารถในการจัดการฟาร์มของผู้เลี้ยงเป็นหลัก ต้องมีความเข้าใจในการวางแผนการจัดการฟาร์มให้เป็นระบบ กลุ่มตัวอย่างมีรายได้สุทธิรายเดือนการเลี้ยงโคนมเฉลี่ยจำนวน 127,417.47 บาท

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีการปลูกหญ้าสำหรับเลี้ยงโคนม คิดเป็นร้อยละ 88.30 จำแนกตามขนาด เกษตรกรมีข้อจำกัดเรื่องที่ทำกินและไม่สามารถขยายพื้นที่ฟาร์มได้ เพราะที่ดินมีราคาสูง ทำให้ไม่มีแปลงปลูกหญ้าของตนเองสำหรับเลี้ยงโคนม และกลุ่มตัวอย่างมีการปลูกหญ้าสำหรับเลี้ยงโคนม คิดเป็นร้อยละ 11.70 กลุ่มตัวอย่างมีขนาดพื้นที่ที่ใช้ในการปลูกหญ้าสำหรับเลี้ยงโคนมเฉลี่ย 5.58 ไร่ กลุ่มตัวอย่างมีมูลค่ารายเดือนการปลูกหญ้าสำหรับเลี้ยงโคนมเฉลี่ยจำนวน 3,927.19 บาท กลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายรายเดือนการปลูกหญ้าสำหรับเลี้ยงโคนมของกลุ่มตัวอย่างเฉลี่ยจำนวน 2,044.59 บาท กลุ่มตัวอย่างมีมูลค่าเงินสุทธิรายเดือนการปลูกหญ้าสำหรับเลี้ยงโคนมเฉลี่ยจำนวน 2,611.39 บาท หญ้าที่ใช้เลี้ยงโคนมนั้นมีอยู่หลายชนิด อย่างเช่น หญ้าที่นิยมปลูกกันมากก็มีหญ้างินนี้ หญ้ารูซี่ หญ้าเนเปียร์ หญ้าชิกเนลทั้งแบบต้นตั้งและต้นนอน เป็นต้น ซึ่งหญ้าเหล่านี้โดยปกติแล้วเติบโตได้ดีในสภาพที่ดินดินน้ำอุดมสมบูรณ์แต่ต้องไม่ท่วมขัง และในปัจจุบันก็มีการปลูกค่อนข้างแพร่หลายพอสมควร เป็นแนวทางที่ดีที่จะทำให้มีอาหารหยาบคุณภาพดีเพิ่มขึ้น สามารถช่วยลดปริมาณการใช้อาหารข้นและลดต้นทุนการผลิตได้ค่อนข้างมาก

มูลวัวส่วนใหญ่เป็นของแข็งประกอบไปด้วยเศษของพืชซึ่งเป็นอาหารที่สัตว์กินเข้าไปแล้วไม่สามารถย่อยหรือนำไปใช้ประโยชน์ได้หมด จึงเหลือเป็นกากที่สัตว์ขับถ่ายออกมา ส่วนที่เป็นมูลสัตว์จึงอุดมไปด้วยธาตุอาหารชนิดต่าง ๆ รวมทั้งสารอินทรีย์ที่ละลายน้ำได้หลายชนิด ซึ่งเมื่อรวมกันเข้าก็จะมีย่อยสลายประกอบที่สามารถใช้เป็นธาตุอาหารที่สมบูรณ์ของพืชได้ กลุ่มตัวอย่างขายมูลวัว คิดเป็นร้อยละ 50.20 กลุ่มตัวอย่างส่วนหนึ่งเลี้ยงโคนมอย่างเดียวไม่ได้ทำไร่ควบคู่กันไป จึงทำให้ขายมูลวัวก่อให้เกิดเป็นรายได้เสริมจากการเลี้ยงโคนม กลุ่มตัวอย่างมีรายได้รายปีการขายมูลวัว

เฉลี่ยจำนวน 1,720.89 บาท และกลุ่มตัวอย่างไม่ได้ขายมูลวัว คิดเป็นร้อยละ 49.80 เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างอีกส่วนหนึ่งทำไร่ ปลูกหญ้าสำหรับเลี้ยงโคนม สามารถนำมูลวัวไปทำเป็นปุ๋ยใส่ไร่และแปลงหญ้าได้ กลุ่มตัวอย่างขายลูกวัวเพศผู้ คิดเป็นร้อยละ 72.50 กลุ่มตัวอย่างไม่ได้ขายลูกวัวเพศผู้ คิดเป็นร้อยละ 27.50 และกลุ่มตัวอย่างมีรายได้รายปีการขายลูกวัวเพศผู้เฉลี่ยจำนวน 5,617.77 บาท เนื่องมาจากลูกวัวเพศผู้ในอนาคตไม่สามารถให้ผลผลิตน้ำนมได้เหมือนลูกวัวเพศเมีย สมาชิกส่วนใหญ่จึงนิยมนำไปขาย

คุณภาพของอาหารหยาบและปริมาณการกินอาหารหยาบจะเป็นตัวกำหนดสารอาหารที่แม่โคนมจะได้รับ การให้อาหารขึ้นจะใช้เป็นอาหารเสริม คือ อาหารขึ้นมีสารอาหารหรือความเข้มข้นแตกต่างกันมิใช่ให้ในปริมาณที่แตกต่างกัน มิฉะนั้นแล้วจะมีผลต่อการกินอาหารหยาบตามมา เพราะกระเพาะโคมีขนาดคงที่ความสัมพันธ์ของอาหารหยาบและอาหารขึ้น แม่โคแต่ละตัวซึ่งมีน้ำหนักตัวต่างกันและให้นมจำนวนไม่เท่ากัน มีความต้องการสารอาหารแตกต่างกันไป นอกจากนั้นในแม่โคตัวเดียวกันก็ยังมีความต้องการสารอาหารในแต่ละช่วงแตกต่างกันไป กลุ่มตัวอย่างใช้ปริมาณอาหารหยาบเฉลี่ยจำนวน 270.84 ก้อน กลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายในการใช้ปริมาณอาหารหยาบเฉลี่ยจำนวน 12,166.47 บาท กลุ่มตัวอย่างใช้ปริมาณอาหารขึ้นเฉลี่ยจำนวน 102.96 กระสอบ และกลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายในการใช้ปริมาณอาหารขึ้นเฉลี่ยจำนวน 692,713.04 บาท

กลุ่มตัวอย่างไม่ได้ทำการเกษตร (การทำไร่) คิดเป็นร้อยละ 76.10 เนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างไม่มีเวลาดูแลผลผลิตทางการเกษตรและไม่มีพื้นที่ดินที่จะสามารถทำการเกษตรได้ และกลุ่มตัวอย่างทำการเกษตร (การทำไร่) คิดเป็นร้อยละ 23.90 กลุ่มตัวอย่างมีขนาดพื้นที่ที่ใช้ในการทำการเกษตรเฉลี่ยจำนวน 52.89 ไร่ กลุ่มตัวอย่างมีรายได้รายปีทำการเกษตรเฉลี่ยจำนวน 111,538.58 บาท กลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายรายปีทำการเกษตรเฉลี่ยจำนวน 25,303.76 บาท และกลุ่มตัวอย่างมีรายได้สุทธิรายปีทำการเกษตรเฉลี่ยจำนวน 15,587.09 บาท อำเภอมวกเหล็กมีพื้นที่เป็นที่ราบสูงเหมาะสำหรับการทำไร่และน้ำไม่ท่วมตลอดปี ซึ่งการทำไร่เป็นอาชีพเสริมจากอาชีพการเลี้ยงโคนม

ค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคแต่ละครอบครัวไม่เหมือนกัน สามารถจัดระเบียบเงินทองในครอบครัว โดยการแบ่งภาระรับผิดชอบกันคนละส่วน การมีบัญชีส่วนตัวและบัญชีครอบครัวที่แยกกันอย่างชัดเจนจึงเป็นแนวทางในการจัดระเบียบเงินทองของครอบครัวที่ดี กลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคในครัวเรือนเฉลี่ยจำนวน 16,225.19 บาท กลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่าย

เพื่อการศึกษาของบุตรเฉลี่ยจำนวน 3,684.43 บาท กลุ่มตัวอย่างได้ผ่อนชำระสินค้าต่าง ๆ เฉลี่ยจำนวน 540.51 บาท กลุ่มตัวอย่างได้ผ่อนชำระบ้านหรือรถยนต์เฉลี่ยจำนวน 5,040.71 บาท กลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการสูบบุหรี่เฉลี่ยจำนวน 17.24 บาท และกลุ่มตัวอย่างมีค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการการดื่มสุรา เบียร์ การซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาลเฉลี่ยจำนวน 228.81 บาท

2. การใช้บริการสหกรณ์ในด้านเศรษฐกิจ พบว่า กลุ่มตัวอย่างได้กู้ยืมเงินจากสหกรณ์ในระหว่างปีเฉลี่ยจำนวน 28,137.75 บาท โดยวัตถุประสงค์ที่กู้ยืมเงินเพื่อเพื่อลงทุนในการทำฟาร์มโคนมระยะยาว ด้านการฝากเงินออมทรัพย์กับสหกรณ์ การส่งเสริมสหกรณ์ออมทรัพย์โดยการรับฝากเงินสหกรณ์มีบริการด้านเงินฝากทั้งประเภทเงินฝากประจำและเงินฝากออมทรัพย์ และให้ผลตอบแทนในรูปดอกเบี้ยในอัตราที่สูงกว่าธนาคารพาณิชย์ตามฐานะของสหกรณ์ กลุ่มตัวอย่างมีเงินฝากกับสหกรณ์เฉลี่ยจำนวนเงิน 16,842.45 บาท สมาชิกทุกคนต้องส่งเงินสะสมค่าหุ้นรายเดือนต่อสหกรณ์ โดยวิธีหักจากเงินได้รายเดือนของสมาชิกในวันจ่ายเงินเดือนประจำทุกเดือน แล้วจะมีการจัดสรรคืนให้กับสมาชิกตามมูลค่าหุ้นและระยะเวลาที่สะสมหลังจากมีมติรับรองจากที่ประชุมใหญ่แล้ว เงินที่ได้รับการจัดสรรดังกล่าวเรียกว่า เงินปันผล กลุ่มตัวอย่างมีมูลค่าหุ้นเรือนหุ้นในสหกรณ์เฉลี่ยจำนวน 61,032.71 บาท สมาชิกสหกรณ์ซื้อจากผลิตภัณฑ์จากสหกรณ์เป็นเงินเชื่อทั้งหมด การจำหน่ายสินค้าเงินเชื่อ หมายถึง การจำหน่ายสินค้าของสหกรณ์หรือสินค้าที่สหกรณ์รับฝากขายให้แก่ผู้ซื้อสินค้า โดยผู้ซื้อสินค้าไม่ได้ชำระเงินค่าสินค้าในทันทีที่รับสินค้า การดำเนินการธุรกิจสินเชื่อตามความต้องการของสมาชิก ภายใต้อำนาจกระทำการซื้อบังคับและระเบียบของสหกรณ์ที่ได้กำหนดไว้ และกลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมการบริการทางด้านสัตวแพทย์-ผสมเทียม คิดเป็นร้อยละ 79.40 ซึ่งจะตรวจโรคและให้การรักษาโดยใช้ยา หรือผ่าตัดสัตว์ที่เจ็บป่วย บาดเจ็บหรือต้องการการรักษา ตรวจสัตว์ที่เจ็บป่วยเพื่อดูอาการผิดปกติของสัตว์ ตรวจร่างกายของโคนมเป็นระยะและฉีดยาป้องกันโรค เช่น อหิวาต์คอกโรค โรคพิษสุนัขบ้า เป็นต้น ให้บริการด้านสุติศาสตร์ ให้คำแนะนำเจ้าของสัตว์ในด้านสุติศาสตร์ การให้อาหาร การผสมพันธุ์ และการเลี้ยงดูทั่วไป ผ่าซากสัตว์เพื่อชันสูตรโรค

3. การใช้บริการสหกรณ์ในด้านสังคม พบว่า กลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมอบรมกับสหกรณ์เกี่ยวกับการรักษาคุณภาพและการเก็บรักษาผลผลิต คิดเป็นร้อยละ 93.50 ซึ่งสหกรณ์จะมีการอบรมเดือนละครั้งจะทำเอกสารแนบมากับถังส่งน้ำนมดิบเพื่อเป็นหมายกำหนดการอบรม เพื่อให้สมาชิกร่วมอบรมในวันที่สหกรณ์กำหนด กลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมสวัสดิการเกี่ยวกับการประกันชีวิต คิด

เป็นร้อยละ 8.90 ซึ่งช่วยสร้างหลักประกันและความมั่นคงให้แก่ผู้เอาประกันชีวิตและครอบครัว ช่วยให้เกิดการออมทรัพย์อย่างมีวินัยและต่อเนื่อง และกลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมสวัสดิการการเงินสงเคราะห์เกี่ยวกับสหสมาชิกสหกรณ์และครอบครัว ร้อยละ 8.10 สมาชิกผู้ใดถึงแก่กรรมในขณะที่เป็นสมาชิกอยู่ในสหกรณ์นี้จะมีสิทธิได้รับเงินสวัสดิการสงเคราะห์ กรณีสมาชิกและคู่สมรสตามกฎหมายถึงแก่กรรม

4. การวิเคราะห์คุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์ของสมาชิกสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด คุณภาพชีวิตทั้ง 7 ด้าน โดยรวมรวมอยู่ในระดับคุณภาพชีวิตดี โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.00 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.79

คุณภาพชีวิตด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับคุณภาพชีวิตดี โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.21 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.16 โดยในภาพรวมในระดับสูงสุด ซึ่งบ่งบอกถึงความสามารถในการพึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจ มีการดำรงชีวิตตามความเหมาะสมกับอัตภาพ มีหลักประกันในชีวิต มีมาตรฐานในการมีชีวิตและสภาพการทำงานโดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ สมาชิกมีอาชีพและรายได้ที่สามารถตอบสนองปัจจัย 4 ได้ รองลงมาการมีการเก็บออมเงินไว้ในยามจำเป็น

คุณภาพชีวิตด้านสังคมอยู่ในระดับคุณภาพชีวิตดี โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 3.90 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.88 โดยในภาพรวมในระดับสูงสุด ซึ่งบ่งบอกถึงความสามารถในการพึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจ มีการดำรงชีวิตตามความเหมาะสมกับอัตภาพ มีหลักประกันในชีวิต มีมาตรฐานในการมีชีวิตและสภาพการทำงาน โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ความสัมพันธ์อันดีกับคนในชุมชน รองลงมาการเสียสละเวลาเพื่อช่วยเหลือชุมชน และการไม่มีปัญหาสุขภาพ

คุณภาพชีวิตด้านครอบครัวอยู่ในระดับคุณภาพชีวิตดีมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.36 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.72 โดยในภาพรวมในระดับสูงสุด ซึ่งเพราะครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานที่มีบทบาทสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับมนุษย์ทุกคนในสังคม เป็นสถาบันแรกที่ทำหน้าที่ทางสังคมในการถ่ายทอดค่านิยม ปลูกฝังความเชื่อ สร้างเสริมทัศนคติ กำหนดบุคลิกภาพ วิธีประพฤติปฏิบัติตน รวมทั้งการสร้างบรรทัดฐานทางสังคมให้แก่ สมาชิกรุ่นใหม่ ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาสังคมและประเทศโดยรวม โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ มีความรักความผูกพันของบุคคลในครอบครัว รองลงมาบุตรหลานของสมาชิกมีโอกาสทางการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 และความเข้าใจและความเห็นอกเห็นใจระหว่างกับสมาชิกในครอบครัว

คุณภาพชีวิตด้านสุขอนามัยอยู่ในระดับคุณภาพชีวิตดี โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 3.96 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.78 โดยในภาพรวมในระดับสูงสุด ซึ่งการรับรู้สภาพทางด้านร่างกายของบุคคลซึ่งมีผลต่อชีวิตประจำวัน คือ การรับรู้สภาพความสมบูรณ์แข็งแรงของร่างกายการรับรู้ถึงความรู้สึกสุขสบายไม่มีความเจ็บป่วย การรับรู้ถึงความสามารถที่จะจัดการกับความเจ็บปวดทางด้านร่างกายได้ การรับรู้ถึงพลังกำลังในการดำรงชีวิตประจำวัน การรับรู้เรื่องการนอนหลับและการพักผ่อน รวมทั้งการรับรู้เรื่องการมีเพศสัมพันธ์ ซึ่งการรับรู้เหล่านี้มีผลต่อการดำรงชีวิตประจำวัน โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ มีความพึงพอใจต่อสุขภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก รองลงมาการมีเวลาพักผ่อนเพียงพอ และมีความแข็งแรงของร่างกายอยู่ในระดับมาก

คุณภาพชีวิตด้านความสุขทางใจที่สัมผัสได้จากจิตใจที่สงบและเย็นอยู่ในระดับคุณภาพชีวิตปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 2.88 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.63 โดยในภาพรวมในระดับสูงสุด ซึ่งการรับรู้สภาพจิตใจของตนเอง เป็นสิ่งที่บุคคลรับรู้ถึงสิ่งที่ครอบครองอยู่ระหว่างความปรารถนาที่ตั้งไว้และความสำเร็จที่ได้รับ รวมไปถึงการรับรู้ถึงความเชื่อต่าง ๆ ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตเป็นความเชื่อในช่วงเวลาหนึ่งจากการรับรู้ปฏิกิริยาและพฤติกรรมของบุคคลอื่นที่มีต่อตนเอง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ความภาคภูมิใจและพอใจในการประกอบอาชีพเกษตรกร รองลงมาการมีทรัพย์สิน ความภูมิใจ มีความสุขใจที่ทำหน้าที่ที่หามาได้ด้วยลำแข้งและโดยความสุจริต และความพึงพอใจต่อความสำเร็จต่อตนเองหรือความสุขในอนาคต

คุณภาพชีวิตด้านการศึกษาอยู่ในระดับคุณภาพชีวิตดี โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.16 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.77 โดยในภาพรวมในระดับสูงสุด ซึ่งการศึกษาเป็นไปเพื่อพัฒนาคนให้เป็นผู้มีชีวิตที่ดีงาม สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้องและเกื้อกูลแก่สังคม การศึกษา คือ การพัฒนามนุษย์ให้เจริญขึ้น โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ มีโอกาสได้เข้าอบรมด้านการฝึกฝน ถ่ายทอดความรู้ที่มีประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคนม รองลงมาการสนทนา/แลกเปลี่ยนความรู้กับกลุ่มเพื่อนสมาชิกสหกรณ์ และการได้รับรู้ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่ออาชีพการเลี้ยงโคนมสมาชิกสหกรณ์

คุณภาพชีวิตด้านความพึงพอใจในชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับคุณภาพชีวิตดีมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.54 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.64 ความพึงพอใจในชีวิตโดยรวมสมาชิกสหกรณ์ร้อยละ 61.1 มีความพึงพอใจในชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งความพึงพอใจในชีวิต คือ ความรู้สึกที่ดีหรือทัศนคติที่ดีของบุคคลซึ่งมักเกิดจากการได้รับการตอบสนองตามที่ตนต้องการ ก็จะเกิด

ความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งนั้น ตรงกันข้ามหากความต้องการของตนไม่ได้รับการตอบสนองความไม่พึงพอใจก็จะเกิดขึ้น

5. วิเคราะห์สมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 การใช้บริการทางเศรษฐกิจจากสหกรณ์ของสมาชิก มีผลต่อคุณภาพชีวิตสมาชิกสหกรณ์

การใช้จ่ายเงินกู้ยืมจากสหกรณ์ การขายน้ำมันดิบให้แก่สหกรณ์ และการซื้อผลิตภัณฑ์จากสหกรณ์ มีค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 99.99 แสดงว่า การใช้บริการทางเศรษฐกิจด้านการการใช้จ่ายเงินกู้ยืมจากสหกรณ์ การขายน้ำมันดิบให้แก่สหกรณ์ และการซื้อผลิตภัณฑ์จากสหกรณ์มีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีผลต่อคุณภาพชีวิตสมาชิกสหกรณ์

การใช้บริการด้านสัตวแพทย์ ปริมาณเงินฝากกับสหกรณ์ และปริมาณทุนเรือนหุ้น ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า การใช้บริการทางเศรษฐกิจด้านการใช้บริการด้านสัตวแพทย์ ปริมาณเงินฝากกับสหกรณ์ และปริมาณทุนเรือนหุ้น มีความพึงพอใจที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ไม่มีผลต่อคุณภาพชีวิตสมาชิกสหกรณ์

สมมติฐานที่ 2 การใช้บริการทางสังคมจากสหกรณ์ของสมาชิก มีผลทำให้คุณภาพชีวิตสมาชิกสหกรณ์มีทิศทางที่ดีขึ้น

การใช้บริการด้านการอบรมให้ความรู้จากสหกรณ์ มีค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 99.99 แสดงว่า การใช้บริการทางสังคมด้านการใช้บริการด้านการอบรมให้ความรู้จากสหกรณ์ของสมาชิกมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีผลต่อคุณภาพชีวิตสมาชิกสหกรณ์

การใช้บริการด้านประกันชีวิต และการใช้บริการด้านการสงเคราะห์ศพ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า การใช้บริการทางสังคมด้านการใช้บริการด้านประกันชีวิตและการใช้บริการด้านการสงเคราะห์ศพ มีความพึงพอใจที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ไม่มีผลต่อคุณภาพชีวิตสมาชิกสหกรณ์

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาสภาพเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตกับการใช้บริการของสมาชิกต่อสหกรณ์
กรณีศึกษาสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด ผู้ศึกษาพบข้อเสนอแนะจากกลุ่มตัวอย่างดังนี้

ข้อเสนอแนะด้านสวัสดิการสหกรณ์ที่ควรปรับปรุง

1. กลุ่มตัวอย่างระบุว่าสหกรณ์ควรปรับปรุงเนื้อหาที่นำมาใช้ประกอบในการอบรม
ต้องการเนื้อหาที่ใหม่และเป็นทฤษฎีที่สามารถนำมาใช้ในการประกอบอาชีพได้
2. กลุ่มตัวอย่างระบุว่าต้องการให้สหกรณ์แนะนำรักษาโรควัวนม เพื่อเป็นการลด
ค่าใช้จ่ายของสมาชิก เนื่องจากสมาชิกไม่สามารถเรียกสัตวแพทย์ของสหกรณ์ได้ตลอดเวลาเพราะ
สัตวแพทย์ของสหกรณ์ทำงานตามเวลาเปิดปิดสหกรณ์ สมาชิกจึงต้องใช้บริการสัตวแพทย์เอกชนที่
สามารถเรียกใช้บริการได้ตลอดเวลา ซึ่งส่งผลให้สมาชิกมีค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพเพิ่มมาก
ขึ้น

ข้อเสนอแนะด้านการดำเนินการบริหารที่ควรปรับปรุง

1. กระบวนการตรวจสอบเกรดนํ้านมซึ่งส่งผลต่อราคารับซื้อนํ้านมดิบ เนื่องจากกลุ่ม
ตัวอย่างไม่เห็นกระบวนการตรวจสอบเกรดนํ้านมดิบที่ชัดเจน สหกรณ์ควรปรับปรุงจัดทำ
กระบวนการตรวจสอบเกรดนํ้านมให้โปร่งใสให้สมาชิกและสหกรณ์ยอมรับ ไม่ให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง
ดำเนินการฝ่ายเดียว หรือสหกรณ์ควรหาองค์กรที่ 3 มาร่วมดำเนินการตรวจสอบเกรดนํ้านมดิบ
ด้วยกัน ตอนประกาศผลเกรดนํ้านมดิบให้สมาชิกได้รับรู้ด้วยกันทั้ง 3 ฝ่าย
2. กลุ่มตัวอย่างระบุว่าสหกรณ์สินค้าบวกเพิ่ม 3% ส่งผลให้ราคาสินค้าสูงขึ้น ราคาสินค้า
บางอย่างมีราคาสูงกว่าในท้องตลาด
3. กลุ่มตัวอย่างระบุว่าสหกรณ์ควรปรับปรุงการผลิตอาหารให้เพียงพอต่อความต้องการของ
สมาชิกสหกรณ์ ซึ่งบางครั้งอาหารบางประเภทขาดแคลน อาหารผสมบางชนิดมีสิ่งแปลกปลอม
ปะปนมา อาทิเช่น ถูง ฝาน้ำอัดลม ซองบูหรี เปลือกลูกอม เศษหิน เป็นต้น

4. กลุ่มตัวอย่างระบุว่าสหกรณ์ควรปรับปรุงมินิมาร์ทเพื่อให้สมาชิกเลือกซื้อสินค้าได้สะดวกและรวดเร็ว ควรทำพื้นที่รอชำระค่าบริการสินค้า ควรทำป้ายราคาให้สินค้าและระบุราคาให้ชัดเจน ปรับปรุงทางเข้าไปรับอาหารสำเร็จรูปให้ดีกว่านี้

5. กลุ่มตัวอย่างระบุว่าเมื่อสมาชิกเสนอข้อเสนอแนะที่อยากให้สหกรณ์ปรับปรุงวิธีการเลี้ยงโคนมเพื่อลดต้นทุนการประกอบอาชีพ ต้องการให้สหกรณ์ใส่ใจในสิ่งที่สมาชิกต้องการจริง ๆ และทำให้เต็มที่เท่างบประมาณที่มี

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด เพื่อให้สหกรณ์มีวิธีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพเอื้อผลประโยชน์ให้สมาชิกสหกรณ์โดยแท้จริง

2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์กับสมาชิกในสหกรณ์อื่น ๆ

3. การศึกษาครั้งนี้เฉพาะสมาชิกสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด ในจังหวัดสระบุรีเท่านั้น ดังนั้น ในการศึกษาครั้งต่อไปจึงควรมีการศึกษาสมาชิกสหกรณ์โคนมในเขตจังหวัดอื่น ๆ ด้วย เพื่อให้ทราบถึงคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์ในพื้นที่อื่น ๆ ว่ามีลักษณะเหมือนหรือต่างจากสมาชิกสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กรมพัฒนาที่ดิน. 2557. ดินนิยมและความหมาย (Online). www.ddd.go.th, 24 เมษายน 2557.

กรมส่งเสริมการเกษตร. 2557. คู่มือการปฏิบัติการเลี้ยงโคนมสำหรับเกษตรกร (Online). www.doae.go.th. 30 พฤษภาคม 2557

กรมส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย. 2557. ประวัติความเป็นมากำเนิดฟาร์มโคนมไทย – เดนมาร์กและ อ.ส.ค. (Online). www.dpo.go.th/, 24 เมษายน 2557.

กฤษฎา ประศาสน์วุฒิ. 2553. ประมวลสาระชุดวิชาสหกรณ์กับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดอรุณการพิมพ์.

คณะกรรมการอำนวยการงานพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน. 2555. รายงานคุณภาพชีวิตของคนไทยในชนบท. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช.

จรินทร์ แสนใจยา. 2544. การเปรียบเทียบคุณลักษณะของเกษตรกรผู้ที่เป็นสมาชิกและผู้ที่ไม่เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรสารภี จำกัด จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

จันเพ็ญ เขียวฤดีกานต์ .2526 . การศึกษาภาวะเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกสหกรณ์การเข้าซื้อที่ดินวังพระธาตุ จำกัด. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ชนินทร สุวรรณสุขุม. 2548. การพัฒนาสหกรณ์นิคม กรณีศึกษาสหกรณ์นิคมสมุทรสาคร จำกัด. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

ชัยภัทร รัชคุปต์. 2541. การวิเคราะห์ทางเศรษฐกิจการเลี้ยงโคนมของเกษตรกรในจังหวัดสระบุรี และราชบุรีปี 2539. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์การเกษตร, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

เชิญ บำรุงวงศ์ และ กฤษฎา ประศาสน์วุฒิ. 2548. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสหกรณ์. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

เชิดศักดิ์ จุลละโพธิ. 2552. ความพึงพอใจของสมาชิกต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริม และเผยแพร่การเกษตร สหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด จังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตร, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ณรงค์ ศรีสวัสดิ์. 2555. การประยุกต์ทฤษฎีทางสังคมวิทยาในสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ณัฐพล สุภักษ์ณ. 2544. การใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มขีดความสามารถการผลิตน้ำนมของสมาชิกโคนมมวกเหล็ก จำกัด. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์เกษตร, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ดำรง ปันประณต และ สะอาด แก้วเกษ. 2550. ระบบสหกรณ์ในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

ถวิล ธาราโกชน. 2532. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮ้าส์.

นุกูล กรเย็นยงค์. 2548. หลักและวิธีการสหกรณ์. ภาควิชาสหกรณ์ คณะเศรษฐศาสตร์.

ประคอง งามสิริศักดิ์. 2550. บทบาทสหกรณ์ภาคเกษตรของจังหวัดอุดรธานีในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของสมาชิก. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและเศรษฐกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.

ประดิษฐ์ มัชฌิมา. 2518. บทบาทของการเกษตรและสหกรณ์ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
ชนบทไทย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยแบบเรียน.

ปิ่นสอาด สหาวิน. 2553. คุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎี
บัณฑิต สาขาสังคมวิทยา, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ปรีชา สิทธิกรณไกร. 2548. เอกสารประกอบการบรรยาย. ภาควิชาสหกรณ์ คณะเศรษฐศาสตร์.

เป็นสุขทุกครัวเรือน. 2556. ประเด็นที่น่าสนใจ (Online). www.behappyradio.com., 13 สิงหาคม
2556.

พิชัย สารภักดี. 2527. สหกรณ์นิยมในรูปการพัฒนาชุมชน ศึกษาเฉพาะกรณีสหกรณ์นิคมวังไทร
จำกัด กิ่งอำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
เศรษฐศาสตร์สหกรณ์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ไพรัช ศักดิ์สนิท. 2547. สหกรณ์เครดิตยูเนียนเพื่อการพัฒนาชุมชน. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์
มหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

ภมรมาศ จิตรอำพร. 2552. ปัญหาและแนวทางแก้ไขในการจัดการธุรกิจผลิตภัณฑ์นมของ
สหกรณ์โคนมหนองโพ จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์). วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์
มหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

ยุบลวรรณ ตันเชียรรัตน์. 2553. มนุษย์กับสังคม. ปทุมธานี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

วิภาพร มาพบสุข. 2550. การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ศูนย์ส่งเสริม
วิชาการ.

วรารักษ์ เข้มจั่น. 2548. การศึกษาจิตตารมณ์และคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์เครดิต
ยูเนียนในกรุงเทพมหานคร. การศึกษาค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ศุภชัย วงศ์เวทิน. 2549. การดำเนินงานของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในการพัฒนา. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการพัฒนาท้องถิ่น, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

ศักดิ์ไทย สุรกีจบรร. 2545. จิตวิทยาสังคมทฤษฎีและปฏิบัติการ. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาธิต.

ศิริรัตน์ แอดสกุล. 2555. ความรู้เบื้องต้นทางสังคมวิทยา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมชัย วงษ์นายะ. 2547. คุณภาพชีวิตของนักศึกษาภาคปกติของสถาบันราชภัฏกำแพงเพชร. สำนักวิทยบริการ: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

สาสินี เทพสุวรรณ. 2550. ดัชนีความอยู่ดีมีสุขมวลรวมของคนไทย : ความสำคัญของภาคประชาชน. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิจัยประชากรและสังคม, มหาวิทยาลัยมหิดล.

สุวรรณ ฐวโชติ. 2541. วิจัยทางสหกรณ์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สำนักงานสหกรณ์จังหวัดสระบุรี. 2556. สารสนเทศของสหกรณ์ (Online).
webhost.cpd.go.th/ewt/sarabur., 11 กรกฎาคม 2556.

สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ. 2556. การพัฒนามาตรฐานและคู่มือการใช้มาตรฐานการส่งเสริมสวัสดิภาพและคุ้มครองพิทักษ์สิทธิเด็กเยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการและผู้สูงอายุเพื่อการขยายผลการนำไปใช้ (Online).
www.opp.go.th., 11 กรกฎาคม 2556.

อุไรรัตน์ ทองคำชื่นวิวัฒน์ และ ปัญญา ชีระวิทย์เลิศ. 2548. **คุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน
บริเวณคลองลาดพร้าว. กรุงเทพฯ: สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.**

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การศึกษาสภาพเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตกับการใช้บริการของสมาชิกต่อสหกรณ์ กรณีศึกษาสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด จังหวัดสระบุรี

คำแนะนำในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามจัดทำขึ้นเพื่อสอบถาม เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาสภาพเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตกับการใช้บริการของสมาชิกต่อสหกรณ์ กรณีศึกษาสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด จังหวัดสระบุรี

2. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้บริการของสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์

ส่วนที่ 3 ระดับความเห็นเรื่องคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็น

3. ความคิดเห็นของท่านจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการศึกษาครั้งนี้ และจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของสหกรณ์ และนำไปใช้ส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์ของจังหวัดสระบุรีต่อไป

4. ข้อมูลที่ผู้ศึกษาได้รับจะนำไปประมวลผลในภาพรวม โดยไม่มีผลกระทบด้านลบต่อตัวท่านแต่ประการใด

ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้ ที่ให้ความร่วมมือและเสียสละเวลาอันมีค่าในการตอบคำถามการวิจัยครั้งนี้ ด้วยความตั้งใจและจริงใจ

(นางสาวสุชญา ควระระจับ)

นิสิตศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

คณะเศรษฐศาสตร์ ภาควิชาสหกรณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ☒ ลงใน [] หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ

[] 1. ชาย

[] 2. หญิง

2. อายุ.....ปี

3. สถานภาพ

[] 1. โสด

[] 2. สมรส

[] 3. หย่าร้าง

[] 4. แยกกันอยู่

4. ระดับการศึกษา

[] 1. ประถมศึกษา

[] 2. มัธยมศึกษาตอนต้น

[] 3. มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช.

[] 4. อนุปริญญา / ปวศ.

[] 5. ปริญญาตรี

[] 6. สูงกว่าปริญญาตรี

5. ระยะเวลาในการเป็นสมาชิกสหกรณ์.....ปี

6. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน.....คน

ลำดับ	ชื่อ -สกุล	สถานะใน ครัวเรือน	อายุ	เพศ	ระดับ การศึกษา	อาชีพ ปัจจุบัน	รายได้ บาท / เดือน
1.							
2.							
3.							
4.							
5.							

**หมายเหตุ

สถานะในครัวเรือน

1. หัวหน้าครัวเรือน	2. สามี / ภรรยา	3. บุตร / ธิดา
4. เครือญาติพี่น้อง	5. หลาน	6. อื่นๆ ระบุ

8. รายได้รายเดือนและรายได้อื่น ๆ เฉลี่ยต่อเดือน

อาชีพ	จำนวนพื้นที่ที่ใช้ ในการประกอบ อาชีพ	รายได้ บาท / เดือน	ค่าใช้จ่าย บาท / เดือน	รายได้สุทธิ บาท / เดือน
1.การเลี้ยงโคนม				
2.การเลี้ยงโคเนื้อ				
3.รายได้จากการทำ การเกษตร อาทิ การทำไร่ ทำสวน				
4.รายได้จากการค้า ขาย				
5.รายได้จากการ รับจ้างทั่วไป				
6.รายได้อื่น ๆ (โปรดระบุ).....				

10. รายจ่ายเกี่ยวกับการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคนม

ค่าใช้จ่าย	ปริมาณ (ต่อเดือน)	บาท / เดือน
1.อาหารหยาบ อาทิ ฟาง หญ้าสด ต้นข้าวโพด		
2.อาหารข้น อาทิ โปรตีน พลังงาน วิตามิน		
3.น้ำยาตรวจสอบคุณภาพน้ำนม		
4.สารทำความสะอาดเต้านม เครื่องมือและอุปกรณ์		
5.น้ำยาฆ่าเชื้อเต้านม		
6.ค่าจ้างแรงงาน / ลูกจ้าง		
6.ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ (โปรดระบุ).....		

11. รายจ่ายเกี่ยวกับการอุปโภคบริโภคในครัวเรือน

ค่าใช้จ่าย	บาท / เดือน
1.ค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภค เช่น ค่าอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ค่าสาธารณูปโภค	
2.ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาของบุตร	
3.ค่าใช้จ่ายในการผ่อนชำระสินค้าต่าง ๆ	
4.ค่าใช้จ่ายในการผ่อนชำระบ้านหรือรถยนต์	
5.ค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการสูบบุหรี่	
6.ค่าใช้จ่ายจากการดื่มสุรา เบียร์ การซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาล	
7.ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ (โปรดระบุ).....	

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้บริการของสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์บทบาททางเศรษฐกิจของสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ☒ ลงใน [] หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. จำนวนเงินที่กู้ยืมจากสหกรณ์และกู้นอกระบบ

แหล่งเงินกู้	อัตราดอกเบี้ย / ปี	อัตราดอกเบี้ย / เดือน	จำนวนเงินกู้คงเหลือ (หนี้คงเหลือ)
1. สหกรณ์			
- เงินกู้สามัญ			
- เงินกู้ฉุกเฉิน			
- เงินกู้พิเศษ			
2. ธนาคาร (ระบุ)			
.....			
.....			
.....			
3. สถาบันการเงินอื่น ๆ			
- เงินกู้ออม			
- เงินกู้ชีบบาย			
- เงินกู้คิกเคช			
- อื่น ๆ ระบุ			
.....			

2. วัตถุประสงค์หลักที่ท่านขอกู้เงินเพื่ออะไร

- [] 1. เพื่อทำฟาร์มโคนมระยะสั้น [] 2. เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในครัวเรือน
- [] 3. เพื่อสร้างสินทรัพย์ถาวร [] 4. เพื่อลงทุนในการทำฟาร์มโคนมระยะยาว

3. ท่านมีทรัพย์สินในสหกรณ์จำนวนเท่าใด

- ทุนเรือนหุ้น จำนวน.....บาท
- เงินฝาก จำนวน.....บาท

- อื่น ๆ (โปรดระบุ)..... จำนวน.....บาท

4. ท่านมีสินทรัพย์ส่วนตัวจำนวนเท่าใด

- ที่ดิน จำนวน.....ไร่ ประเมินทรัพย์สินมูลค่า.....บาท

- บ้าน จำนวน..... ประเมินทรัพย์สินมูลค่า.....บาท

- รถยนต์ จำนวน.....คัน ประเมินทรัพย์สินมูลค่า.....บาท

- รถจักรยานยนต์ จำนวน.....คัน ประเมินทรัพย์สินมูลค่า.....บาท

- ทรัพย์สินอื่น ๆ (โปรดระบุ)..... ประเมินทรัพย์สินมูลค่า.....บาท

5. เหตุผลที่ท่านขายน้ำมันดิบให้กับสหกรณ์เพราะอะไร

☐ 1. ได้รับเงินสดทันที

☐ 2. เจ้าหน้าที่บริการดี

☐ 3. ต้องการเงินฉุกเฉิน

☐ 4. ราคาที่สหกรณ์รับซื้อสูง

6. ท่านมั่นใจในระบบการชั่ง ตวง วัด สหกรณ์หรือไม่

☐ 1. มั่นใจ

☐ 2. ไม่มั่นใจ

☐ 3. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

7. ระยะทางที่ท่านใช้ในการเดินทางส่งน้ำมันดิบให้จากฟาร์มโคนมไปยังศูนย์รวบรวมน้ำมันดิบ
.....กิโลเมตร

8. ค่าใช้จ่ายในการเดินทางส่งน้ำมันดิบ

- 1. ค่าน้ำมัน.....บาท / เดือน

- 2. ค่าใช้จ่ายอื่นๆ (โปรดระบุ).....บาท / เดือน

9. ท่านได้ซื้อผลิตภัณฑ์จากสหกรณ์หรือไม่

☐ 1. ซื้อเป็นเงินสด

☐ 2. ซื้อเป็นเงินเชื่อ

☐ 3. ไม่ได้ซื้อ

10. ท่านซื้อผลิตภัณฑ์กับสหกรณ์เพราะอะไร

☐ 1. ราคาถูก	☐ 2. ต้องการเปลี่ยน
☐ 3. การบริการดี	☐ 4. คุณภาพสินค้าดี

11. เหตุผลที่ท่านมาใช้บริการสหกรณ์เพราะอะไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ 1. เจ้าหน้าที่บริการดี รวดเร็วทันใจ
- ☐ 2. ผลิตภัณฑ์และสินค้าของสหกรณ์
- ☐ 3. ต้องการเปลี่ยนการมีส่วนร่วมทางธุรกิจ
- ☐ 4. ต้องการทำธุรกิจกับสหกรณ์ให้ครบ
- ☐ 5. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

การใช้บริการทางสังคมของสหกรณ์โคนมมวกเหล็ก จำกัด

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ☒ ลงใน ☐ หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. ท่านได้เข้ารับสวัสดิการใดบ้างจากสหกรณ์ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ 1. สวัสดิการเกี่ยวกับการประกันชีวิต จำนวนวงเงิน.....บาท
- ☐ 2. สวัสดิการเงินสงเคราะห์เกี่ยวกับการสหสมาชิกสหกรณ์และครอบครัว จำนวนวงเงิน.....บาท
- ☐ 3. สวัสดิการทุนการศึกษา จำนวน.....บาท
- ☐ 4. การบริการทางด้านสัตวแพทย์ – ผสมเทียม
- ☐ 5. การเข้าร่วมอบรมกับสหกรณ์เกี่ยวกับการรักษาคุณภาพผลผลิตและการเก็บรักษา
- ☐ 6. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

2. เมื่อสหกรณ์มีกิจกรรมเกี่ยวกับส่วนรวมท่านเข้าร่วมหรือไม่

☐ 1. เข้าร่วมทุกครั้ง	☐ 2. เข้าร่วมบางครั้ง

[] 3. เข้าร่วมนาน ๆ ครั้ง

[] 4. ไม่เข้าร่วมเลย

3. ท่านต้องการให้สหกรณ์เพิ่มสวัสดิการใดบ้าง (โปรดระบุ)

.....

.....

.....

ส่วนที่ 3 ระดับความเห็นเรื่องคุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

ลักษณะคุณภาพชีวิต	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1. ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ					
1.1 มีอาชีพและรายได้ที่สามารถตอบสนองปัจจัย 4 ได้					
1.2 มีหนี้สินในระบบมาสร้างสินทรัพย์ถาวร					
1.3 มีการเก็บออมเงินไว้ในยามจำเป็น					
2. สังคม					
2.1 ความสัมพันธ์อันดีกับคนในชุมชน					
2.2 การเสียสละเวลาเพื่อช่วยเหลือชุมชน					
2.3 การเสียสละเวลาเพื่อช่วยเหลือเมื่อเกิดอุบัติเหตุ					
2.4 ไม่มีปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน					
2.5 ไม่มีปัญหาหาเสพติด					
3. ครอบครัว					
3.1 ความรักความผูกพันของบุคคลในครอบครัว					

ลักษณะคุณภาพชีวิต	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
3.2 ความพึงพอใจในฐานะการเงินของครอบครัว					
3.3 ความเข้าใจและความเห็นอกเห็นใจระหว่าง กับสมาชิกในครอบครัว					
3.4 บุตรหลานของท่านมีโอกาสทางการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545					
4. สุขอนามัย					
4.1 ความพึงพอใจต่อสุขภาพโดยรวมของท่าน					
4.2 ท่านมีเวลาพักผ่อนเพียงพอ					
4.3 ท่านออกกำลังกายเป็นประจำและสม่ำเสมอ					
4.4 ความแข็งแรงของร่างกายของท่าน					
5. ความสุขทางใจที่สัมผัสได้จากจิตใจที่สงบและ เย็น					
5.1 ความพึงพอใจต่อความสำเร็จต่อตนเองหรือ ความสุขในอนาคต					
5.2 ท่านมีความภาคภูมิใจและพอใจในการ ประกอบอาชีพเกษตรกร					
5.3 การมีทรัพย์สิน ความภูมิใจ มีความสุขใจที่ท่าน มีทรัพย์สินที่หามาได้ด้วยลำแข้งและโดยความสุจริต					
5.4 การได้ทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่น					
5.5 การได้ถ่ายทอดความรู้ ความคิดต่อผู้อื่น					
5.6 ความพึงพอใจในชีวิตโดยทั่วไปของท่าน					
6. การศึกษา					
6.1 มีโอกาสได้เข้าอบรมด้านการฝึกฝน ถ่ายทอด ความรู้ที่มีประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพการเลี้ยง โคนม					

ลักษณะคุณภาพชีวิต	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
6.2 ได้รับรู้ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่ออาชีพการเลี้ยงโคนม					
6.3 การอ่านบทความจากหนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสาร					
6.4 การสนทนา / แลกเปลี่ยนความรู้กับกลุ่มเพื่อนสมาชิกสหกรณ์					
7. ท่านมีความพึงพอใจในชีวิตโดยรวม					

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นในการบริหารงานสหกรณ์

1. ท่านต้องการให้สหกรณ์ปรับปรุงการดำเนินการด้านใดบ้างและท่านต้องการให้สหกรณ์เพิ่มธุรกิจใดเพิ่มบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

ประวัติการศึกษาและการทำงาน

ชื่อ – สกุล

นางสาวสุชนา คอระงับ

วัน เดือน ปี ที่เกิด

วันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2532

สถานที่เกิด

จังหวัดสระบุรี

ประวัติการศึกษา

เศรษฐศาสตรบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์)

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

